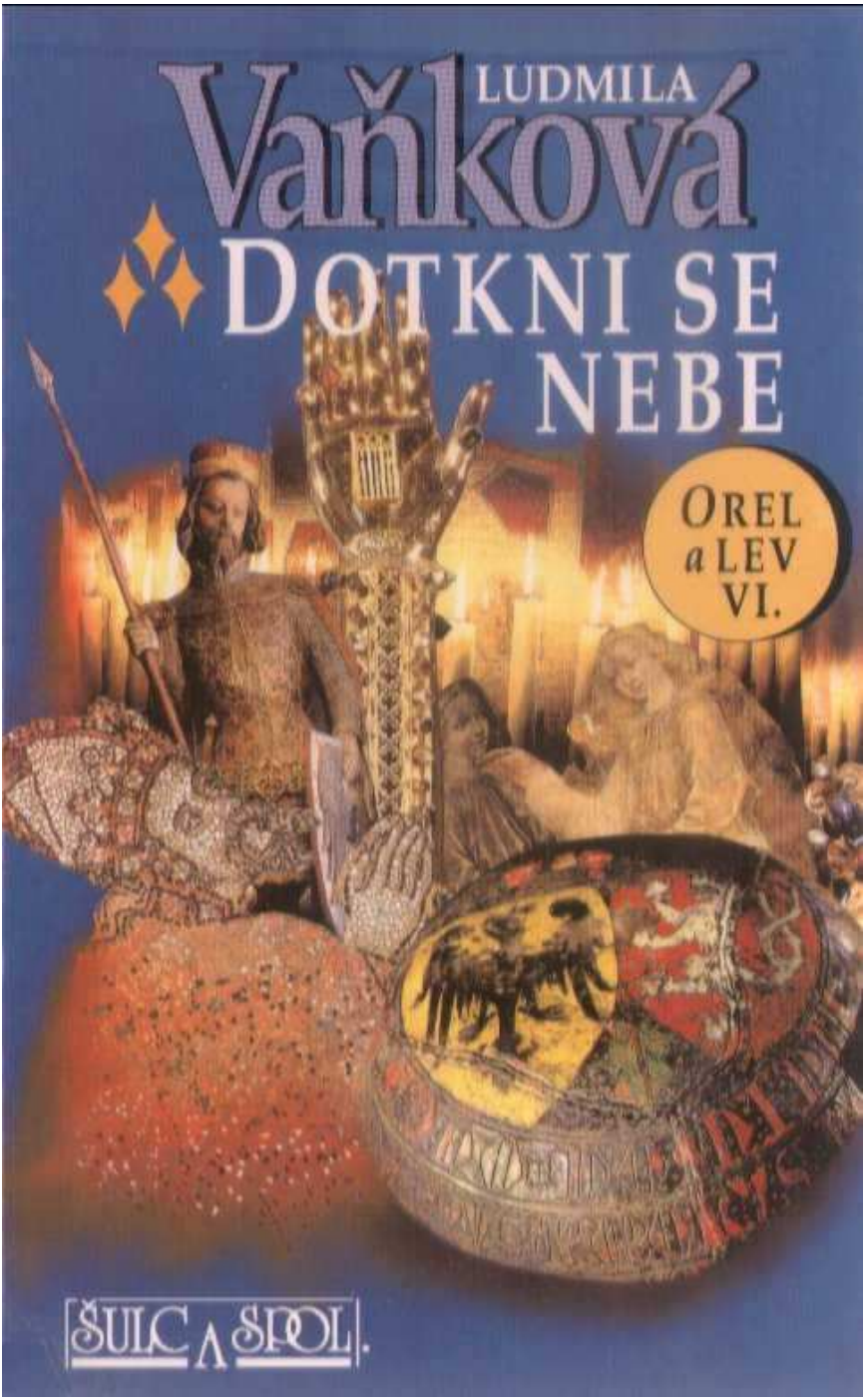
LUDMILA

Vaňková

DOTKNI SE NEBE

OREL a LEV VI.

ŠULC A SPOL.

Dotkni se nebe

Ludmila Vaňková

DALEKO OD CÍSAŘSKÝCH CEST

Královská audience se ten den nekonala. Dokonce ani před netrpělivě očekávaným poselstvem, které se vracelo z Toleda, se neotevřely dveře. Arnold ďAudrehem, dřívější maršálek Jana Druhého a častý vyslanec jeho královského syna, netrpělivě přešlapoval mezi ostatními a podesáté, možná už posté kladl dveřníkovi tutéž otázku: *Kde je král?* Ale ačkoli se nádherným palácem Saint-Pol zprávy šířily rychle, nikdo nic nevěděl. Královský zákaz byl přísnější než jindy a tentokrát ho každý dodržel.

Francouzský král Karel Pátý porušil neměnný sled svých zvyklostí, a při jeho povaze by to bylo vskutku k nevíře, kdyby nezasáhla vyšší moc. Už při krátké ranní mši před veřejným slyšením ho vyburcovala zpráva, která zcela rozvrátila pořad jeho vládních úkonů včetně odpolední velké audience. I Audrehem spolu s poselstvem z Kastilie dosud čekal marně. Už uplynul i čas králova odpočinku a pořád ještě všichni čekali. Už nastal čas, kdy se král podle svého zvyku věnoval své rodině. Což v tomto výjimečném případě činil od samého rána. Rodinu už skoro osm let po krátké přestávce přede dvěma roky dodneška tvořila už jenom jeho choť.

„Syn!“ zašumělo to kolem.

Syn? Ani nevykřikla. Nebylo zvykem, aby manžel byl přítomen při porodu, natož král, ale Karla svírala děsivá úzkost. Svou ženu miloval nade všechno. Řídký zjev nejen v panovnických rodinách. O dvě dcerušky přišli při velkém mření víc než před sedmi lety. Něžná duše Jany z Bourbonu to neunesla. Trvalo dlouhých pět let, než se vzpamatovala natolik, že se král odvážil znovu vstoupit do jejího lože. Třetí dceruška. Krátké štěstí a za několik měsíců zase smrt.

Teď, po dvou letech, se znovu čekala a v Karlově srdci byl děs. Na dítě myslel méně nežli na ni. Novou katastrofu by nejspíš nepřežila. Taktak se vzpamatovala z té poslední, a to ještě ne zcela. Objetí, z kterého vzešel nový život, se podobalo podivnému snu. Přece nechtěl. Připadal by si jako vrah. A přece se to stalo, když v jarní noci plakala a on se pokoušel ji těšit. Stalo se to jen jedinkrát. A právě z toho nechtěného objetí vzešel plod. Oba se ho báli.

„Syn?“ Rozplakala se. Štěstím? Úzkostí?

Sevřel pevněji třesoucí se ruku a opakoval překotně. „Syn, rozumíš? Je to syn.“

„Umře,“ vzlykla.

„Ne, není to dcera. Synové neumírají.“

Hodiny, které strávil v hrůze o ni, o jejich lásku, vystřídala úleva, jejíž celý dosah si ještě neuvědomil. Syn. Ten tichý výkřik jako vzdech proběhl celou místností. Ale až teď mu lékař dal pravý královský smysl. Šťastně a slavnostně.

„Vaše Veličenstvo, Francie má následníka trůnu a vy dědice.“

Karel pustil Janinu ruku a mátožně vstal, jak mu to najednou došlo. Dědice! Syna! Skutečně jsme dali Francii příštího krále. Já a má láska.

Sklonil se a políbil zbledlé čelo. „Konečně jsme přemohli to prokletí, má drahá,“ zašeptal. „Bůh se nad námi smiloval, to věř.“

Čtvrté dítě. První syn. První a jediný. Jediný do královské kolébky, která už třikrát osiřela.

„Ať zvoní všechny zvony,“ řekl zvučně.

„Jako když do města

vjíždí král.“

D'Audrehem se hnal za Guesclinem a podařilo se mu předstihnout všechny slavnostní heroldy. Do Languedoku z Paříže to stihl za tři dny! Ačkoli zřejmě měl napřed předstoupit před vévodu ďAnjou, dal přednost starému příteli.

„Cože! Už?“

V královské rodině čekali dítě přece až na Vánoce. Ale bylo prý zdravé, krásné a zřejmě v pořádku. Znepokojení Bertranda opustilo, sotva o něj zavadilo rozkymáceným křídlem. Slavnostní pocit, který ho zavalil, byl nepopsatelný.

„Teď to víš dřív než vévoda Ludvík. Pojď mu to říct. Bude jistě rád.“

Bude? Ale oči Ludvíka ďAnjou se upíraly jinam než na francouzský trůn. On synka měl a mít děti mu připadalo zcela přirozené. Přesto si dokázal představit, co cítí bratr v Paříži. Hostina na počest dobré zprávy byla skvělá. To, co Ludvíkovu pohodu kalilo, se netýkalo jeho zmařeného následnictví.

„Kastilie pro krále Enriqua,“ oznámil mu Bertrand du Guesclin. „Nedá se nic dělat, pane. Král si to přeje, musím vyrazit. Dokonce

poslal peníze na žold. Seberu vám část hotovosti. Už nemám čas. Cestou snad něco seženu, ale nebylo by jich dost.“

Vypadal tak rozjařeně, že se Ludvík zarazil. „Jste nějak nedočkavý,“ nadhodil zkoumavě.

„Královský rozkaz,“ odsekl Bertrand. „Vždycky ho spěchám splnit.“

To byla pravda a koneckonců Bertrand du Guesclin válčil rád. A dobře. Vlastně nic jiného neuměl. Vévoda měl nejednu příležitost vidět ho v boji zblízka. Zavrhl podezření, sotva zaťukalo. Přes Pyreneje se nesly zkazky o hrdinských činech toho ošklivce. Ale jen o těch na bitevním poli, ať už se klonilo vítězství k němu či proti němu. Že byly i jiné skutky, a vítěznější, to krásného Ludvíka nenapadlo ani v nejbujnějších snech.

„To mi odvedete i svého syna,“ povzdechl. „Škoda.“

Ovšem, Michel. Bertrand na chlapce v první chvíli nevzpomněl, jak se už nedočkavě chystal pro první nocleh vtrhnout do orlího hnízda pevnosti Peyrepertuse. První a možná několik málo dalších. Moc jich nebude. Jen než se sejde nejnutnější počet bojovníků. Lásce to musí stačit, než vítězně doválčíme. Ano, můj syn. Ale není jediný.

„Nevím, jestli na takové tažení přece jen není příliš mladý,“ nadhodil opatrně. „Nebude ovšem chtít ani slyšet o tom, že bych ho nevzal do boje.“

„Necháte ho tu?“ zeptal se Ludvík s úžasem.

„Ještě nevím,“ couvl Bertrand. „Musím si to rozmyslet.“

Nerozmýšlel si nic a rovnou zašel za vévodkyní. „Marie,“ řekl jí, „táhnu do Kastilie a upřímně, nerad bych bral s sebou Michela. Je zbrklý. Ještě jsem si ho příliš neužil a nechtěl bych ho ztratit. Myslíte, že byste ho dokázala přesvědčit, aby zůstal? Nechci mu poručit, zvlášť ne takhle. Mohl by si myslet, že o něj nestojím. Je přecitlivělý. Já v jeho věku...“ Mávl rukou. „Asi ho moje žena rozmazlila. Já jsem byl nejspíš ještě ošklivější, než je on, ale nikdy jsem si to moc nebral. Měl jsem docela jiné starosti.“

Marie ďAnjou byla na Guesclina zvyklá od dětství a ta podivná tvář ji neodpuzovala ani na otci, natož na synovi. Naopak. Měla ho upřímně ráda a Michel se stal jejím oblíbencem od prvního spatření. Otcovská starostlivost se jí zdála na místě. Jistě by se po synovi ohlížel i v boji. To není pro vojevůdce dobrá věc. Věděla stejně dobře jako Ludvík, jak na výsledku Bertrandova tažení záleží.

„Nestarejte se, příteli," řekla něžně. „Myslím, že na Michela mám jakýsi vliv."

Krásná žena na ošklivého chlapce má vliv vždycky a Michel byl nepochybně zamilován do své paní. Naštěstí dobře věděl, že jeho cit by zůstal bez odezvy, i kdyby byl vtělený Adonis. Chvíli se mračil na Bertranda, ale ve skutečnosti docela rád zůstal.

Znovu jmenovaný *nejvyšší hejtman společností* teď spěchal jako nikdy. To, co ho čekalo v nejbližší budoucnosti, přesně odpovídalo přání jeho srdce. Vrátit mé smutné lásce úsměv na rty. Odčinit porážku u Nájery. V milostném loži i na bitevním poli se moje pocity podobají. Vysilující boj a štěstí vítěze. Nedočkavě se za nimi ženu v náruči milenky i v čele vojsk.

KASTILIE PRO KRÁLE ENRIQUA

Nešťastná bitva u Nájery před třemi lety znamenala nemilý přeryv francouzské snahy o znovuzískání území odstoupených Anglii. Karel Pátý byl vladař uvážlivý a z porážky nevinil Guesclina, stejně tak jako ho předtím nepokládal za viníka pohromy u Auray v Bretani. I on měl příležitost poznat převahu anglické kázně nad bláznivým rytířstvím a dobře věděl, že kdyby Guesclin měl v obou případech volnou ruku, nejspíš by se mu podařilo přelstít i takové vojevůdce, jako byl Černý princ u Nájery a Chandos u Auray. Lépe řečeno, nebylo by Auray ani Nájery, protože „Velký černý pes z Brocéliande" by se nikdy nenechal strhnout k beznadějné bitvě. Karel se za neúspěch právem hněval na Enriqua. Možná i proto jeho nový válečný podnik dosud otevřeně nepodporoval.

Krom toho si Bertranda naléhavě vyžádal králův bratr ďAnjou, aby aspoň některé pevnosti a města vymanil z moci neapolské královny, která byla zároveň hraběnkou de Provence. Té Provence, na kterou si potají brousil zuby i Černý princ. Provence, která byla sice lénem římské říše, ale dřív patřívala Francii. A Francie ji potřebovala, aby anglickému vlivu na jihu nemusel čelit osamělý Languedoc.

Vztahy mezi Francií a kurií se papežovým odchodem do Říma octly na bodu mrazu. Zdvořilost se ovšem zachovávala, ale jen na francouzské straně. Rozhněvaný papež se uchýlil k nedůstojnému vydírání, jak si byl vědom získané svobody. Nejenže Guesclina po prvním válečném úspěchu exkomunikoval, což by si nikdy předtím k

francouzskému vojevůdci nedovolil, ale navíc příkře vyzval krále Francie, aby v Provenci okamžitě zastavil „ostudný podnik vévody d'Anjou“, s taktní připomínkou, že by si neapolská královna také mohla přizvat na pomoc cizího knížete. Copak její třetí manžel Jaymé Třetí z Mallorky se nebil u Nájery po boku Černého prince? A není právě Černý princ jako pán Akvitánie docela příhodně po ruce? Bláhový papež ještě netušil, že Černý princ jako obávaný vojevůdce už prakticky neexistuje.

Karel Pátý přijal výtku chladnokrevně a určitě to nebylo kvůli papeži, když nakonec dal rozkaz k novému kastilskému tažení. Don Enrique tam měl zatím vrch. Jeho postup zastavilo až Toledo, které bezvýsledně obléhal už deset měsíců, když se dověděl, že úsilí jeho královského soka sebrat vojsko se na jihu Kastilie konečně setkalo s úspěchem a že se Pedro chystá vyrazit na pomoc ohroženému městu. Zvláštní vyslanec Karla Pátého Arnold ďAudrehem se tedy počátkem prosince 1368 vrátil do Paříže. Král mohl být spokojen. Don Enrique potvrdil všechny podmínky spojenecké smlouvy a zejména závazek námořní pomoci. Nato do tábora před Toledem obratem došla zpráva, že Francie svému spojenci posílá na dva tisíce mužů pod velením Bertranda du Guesclin.

Paříž s napětím očekávala zprávu o výsledku kastilského souboje. S kastilskou flotilou bezpečně za zády, s nemohoucností Černého prince a tajnou úmluvou s Gaskoňci a v neposlední řadě s Guesclinem v čele svých vojsk se Karel Pátý cítil na vítězství a mohl by si už dovolit vypovědět znovu válku dosud vítězící Anglii.

V lednu 1369 vstoupili Bertrandovi žoldnéři do Kastilie a dočista vyděsili Dona Pedra. Už nemohl spoléhat na podporu ze strany Černého prince, kterého následky úplavice vázaly na lůžko, a žádný z „Angličanů“ nebyl ochoten vydat se znovu do služby pánu, který neplatí.

Pokud jde o Gaskoňce, dávno uzavřeli tajné úmluvy s Paříží po neshodách s Černým princem, který jim nejen nezaplatil jejich účast na minulém tažení, ale navíc jako místodržící celé Akvitánie na nich požadoval zvláštní daň na nové výdaje. Po očku pošilhávali k Paříži už dlouho. Teď rádi vpluli znovu do otevřené náruče Francie.

Pedro v tísni tedy přijal pomoc, kterou mu nabízel granadský emír. Mohamed Pátý se snažil s křesťany zachovávat mír a velice toužil po tom, aby Pedro udržel kastilskou korunu. „Bastard“ Enrique

de Trastámare byl známý nepřítel nevěřících a emír samozřejmě věděl, že jeho korunu před časem nabídl Bertrandovi du Guesclin.

Pedro, kterému přezdívali Krutý, v únoru vyrazil k Toledu v čele čtyř tisíc mužů, z nichž patnáct set bylo Maurů. Začátkem března byl na den cesty jižně od Toleda a vedl své voje podél Sierra Mořena, po pláních La Mancha, kde nerostl ani strom, ale kde mohl armádu zásobovat jídlem a senem pro koně a kde se tyčila přátelská pevnost Montiel, jíž velel García Morano z Asturie. Pedro rozbil tábor na pláni a sám se uchýlil do pevnosti, než se k nim připojí další očekávané posily z měst, která mu zachovávala věrnost. Jeho situace na první pohled vypadala nadějně. Podaří-li se mu zaskočit Enriqua s Guesclinem v táboře před Toledem, mohl spoléhat, že obléhané město, které se tak hrdinsky řadu měsíců dokázalo bránit, jim vpadne do zad a dovrší jeho konečné vítězství.

„Sire, v dálce na pláni dole je vidět pochodně."

Pedro otevřel oči. Jeho první reakce byl vztek, že ho uprostřed noci vzbudili. Užuž se chtěl utrhnout na Dona Garcíu, když si uvědomil, že příkaz dal sám - v případě takové zprávy. Pochodně! Konečně. „Je jich dost?"

„Až příliš, Vaše Veličenstvo."

Příliš? Ano, je to příliš krásné. Pedro rovnýma nohama vyskočil. „Přicházejí!" vykřikl s úlevou. „Zítra táhneme na pomoc Toledu a rozsekáme toho bastarda!"

„Jde o to, *kdo* přichází." Obezřelý velitel pevnosti se stále tvářil nedůvěřivě. „Poslal jsem hlídky na zvědy."

„Zbytečné," odbyl ho Pedro. „Bastard chce dobýt Toledo, to je přece zřejmé. Nemá tušení, kde jsem. Ať mě oblečou. Nenechám svá věrná města čekat. Půjdu je uvítat."

„Teď v noci?"

„Okamžitě."

Fernando de Castro, který stál za Moranem, potřásl hlavou. „Veličenstvo, s Trastámarem je ten Bretonec. Nepodceňujte ho. Jistě ví, kde jste."

„Guesclin!" Pedro opovržlivě odfrkl. „Rozsekali jsme ho u Nájery. Z něj nemám strach. Na co čekáte? Chci jít ven."

García čekal na své zvědy a jen se modlil, aby se vrátili dřív, než Pedro uskuteční svůj šílený záměr. Dočkal se. Pedro už sedal na koně,

když se branka pootevřela. Dovnitř vklouzli dva. Dva z deseti a docela ošklivě pošramocení.

„Bastard s Guesclinem. Obrovská síla. Nemohli jsme je spočítat.“

„Cože?“ zařval Pedro a chytil nešťastného posla pod krkem. „Co si to troufáš tady říkat? Obrovská síla! Chceš nás zastrašit?“

„Vaše Veličenstvo,“ ozval se Don García rychle v obavě, aby Pedro neuvážlivě neodradil dosud věrnou posádku. „Ti lidé nasadili pro vás život. Z deseti se vrátili jen dva. Vzpamatujte se!“

Pedro se chytil za hlavu. Z původního nadšení upadl rázem do deprese. Don Fernando jeho náhlé zvraty znal a položil mu paži kolem ramen. „Pojd'te, Veličenstvo,“ řekl jemně. „Musíme teď uvážit, co dál. Za dne uvidíme, kolik jich je. Vy máte dole skoro čtyři tisíce bojovníků. Možná je to dost.“

„U Nájery nás bylo třikrát tolik,“ řekl Pedro sklesle. „A byli to zkušení angličtí žoldnéři. Dnes půl mého vojska tvoří Maurové.“

„Maurové jsou taky bojovníci, pane,“ řekl odtažitě Morano. S nevěřícími ve vojsku nesouhlasil, ale uznával, že pomoc nelze odmítnout. Zvlášť teď, kdy vlastní lidé nepřicházeli a proti nim stál nejobávanější hejtman na jih od Pyrenejí. „A ručí za ně granadský emír, váš spojenec.“

Jeho obrat Pedra překvapil. Uvědomil si, že je zle. Když i velitel Montielu nakonec uznal potřebnost takové posily, asi moc naděje nezbývalo. Vzchopil se. „Ráno uvidí i oni je,“ řekl poměrně klidně. „Nemůžu dát své vojáky zmasakrovat. Musíme se jim postavit.“

Jestli u Najery Bertrand věděl, že nepřátelské vojsko převyšuje to jeho nejen počtem, věděl to dnes i velitel pevnosti Montiel. „Lépe by bylo vyjednávat, Veličenstvo,“ řekl. „Uzavřeme-li slušné příměří, zůstanou vojska stát na opačných stranách pahorku. V pevnosti jste v bezpečí.“

„V pevnosti se udržíme,“ dodal povzbudivě Fernando. „Musíme získat čas, než se naši sejdou.“ Sejdou se? S tou nepřátelskou silou na pláni pod Montielem... Ale byla to jediná naděje.

Úsvit odhalil drsnou skutečnost. Na pláni pod Montielem stály nehnutě v bojovém seřazení dva sledy vojska. V čele jednoho korouhev Enriqua Kastilského. Dvouhlavý orel na té druhé patřil Bertrandovi du Guesclin. Na opačné straně od pevnosti se Pedrův tábor teprve probouzel.

„Není jich víc než nás,“ podotkl Fernando povzbudivě. Docela

pravda to nebyla.

„Jenom o málo," upřesnil jeho výrok García Morano.

Pedro se vzpamatoval při pohledu na nenáviděné korouhve. „Rozsekáme je i bez posil!" vykřikl zuřivě. „Mého koně! A zbroj!"

Vyřítili se za ním z pevnosti. Polnice burcovaly spící tábor. Muži, které poplach probudil, se chápali zbraní. Jezdci se drali do sedel. Pedro měl až příliš špatných vlastností, ale osobní statečnost mu nechyběla. Seřadil svoje vojsko a v jeho čele se hnal na nepřítele.

Sotva objeli pahorek, přišla pohroma. Ti první v čele maurských jezdců, jakmile poznali korouhve, se obrátili na překotný útěk a strhli za sebou ostatní. Dostat se do rukou Enriqua Trastámare znamenalo pro nevěřící jistou smrt. Byli ochotni bojovat, kdyby jim vítězství zaručila bezpečná přesila. Ale té pod Montielem nebylo.

„U Nájery to bylo obráceně," řekl na druhé straně Bertrand spokojeně Audrehemovi a bratrům, kteří ho jako obvykle doprovázeli. „Až na to, že ti, kteří tenkrát opustili mě, se přidali k Černému princi. My Maury nepotřebujeme."

Zborcené nepřátelské řady se znovu šikovaly.

„Chtějí vyjednávat!" vykřikl Olivier. „Zvedají bílou korouhev!"

„Co říkáš? Vůbec tě neslyším," řekl Bertrand pokojně a vztyčil ruku. „Na ně!"

Celá síla pětitisícového vojska se dala do pohybu a zaskočený Pedro zarazil koně. Řev nepřátel ho vzpamatoval. *Kastilie pro krále Enriqua! NotreDame! Guesclin!*

Přes varovný výkřik Fernandův se vrhl vpřed. Měl poslední naději. Zabít v souboji *bastarda,* který sahal po jeho trůnu. V samém počátku bitvy ještě měl tu možnost, dokud se neprojeví převaha nepřátel. A s mrtvým Enriquem nemá Kastilie jiného krále.

Vrhl se směrem, odkud útočil Enrique, který se utkání nevyhýbal. Také on toužil nad svým sokem zvítězit v osobním souboji. Pedro byl větší, těžší a silnější. Proti jeho hmotné převaze postavil Enrique svou pohyblivost. Bili do sebe sekerami jako zběsilí. Pedro několikrát ztratil rovnováhu, jak jeho rána šla do prázdna, ale vždycky ještě stačil na poslední chvíli rozzuřeného bratra odrazit.

Bertrand na jedné stejně jako Fernando na druhé straně věděli, že souboj je nesmyslný. Pravda, mohl se jím rozhodnout zápas o kastilský trůn, ale ani jeden z nich nemínil věci ponechat náhodě, která mohla být nepřátelská právě k jejich chráněnci. Navíc vzteklý

řev, který se dral zpod vznešených přileb, svědčil o tom, že královští soupeři se neovládají. Několikrát se je pokusili odtrhnout. Nakonec se to na chvíli podařilo.

„Přestaňte!“ okřikl Bertrand Enriqua. „Chcete naráz tak hloupě prohrát všechno?“

„Zabiju ho,“ zasyčel Enrique. „Vím, jak na něj. Nechtě mě.“

„Vy musíte zůstat naživu, rozumíte? Držte ho,“ přikázal Bertrand bratrům. „Pojedu na Pedra sám.“

Vyrazil válečný pokřik a se sekerou v ruce se hnal na soupeře. Ale bdělý Fernando strhl krále stranou. „Pozor, tohle je Guesclin!“ vykřikl. „Zpátky do tvrze! Tam jste v bezpečí.“ A pro jistotu ještě udeřil Pedrova koně vší silou přes zadek.

Pedro neodporoval. Na Enriqua už nemohl a rychle si uvědomil, co by se stalo, kdyby se srazil s Guesclinem. Bertrand se hnal za nimi v čele několika svých, ale brána pevnosti mu zapadla před nosem.

Vrátil se. Enrique zářil i přes potupu, která ho od jeho ochránce stihla. „Vyhráli jsme!“ vykřikl jásavě. Pedro byl v Montielu vlastně uvězněn a zbytky jeho hotovosti bezhlavě prchaly.

„Ještě ne,“ řekl Bertrand chmurně. „On žije a není náš zajatec.“ Ano, podobně to vyjádřil Černý princ u Nájery: *Nic jsme nedokázali.* Ale jeden příjemný rozdíl tady byl. Pedro neprchal neznámo kudy k území přátelského souseda. Neměl kam. A dobře věděli, kde je.

Bertrand rozložil vojsko kolem vršku s tvrzí a chystal se k obléhání. Neměl to rád, ale teď nebylo zbytí. Při dobývání by Pedro mohl ve zmatku uniknout. Krajinu kolem znal určitě líp než oni.

„Pošlete k němu,“ vybídl Enriqua. Jaksi už samozřejmě převzal velení. „Nabídněte mu cokoli, když se vzdá. Musíme vědět, nač se cení.“

„Nechci mu dát nic,“ prohlásil Enrique zarputile. „A nejmíň ten jeho mizerný život. Zabiju ho.“

„Ale no tak!“ okřikl ho Bertrand. „Už jste ho nezabil. Je chyba, že zůstal naživu, ale už se stalo. Takže se nějak dohodněte. Nabídněte mu třeba vévodství s tím, že o něj bude postaráno, ale nesmí ho nikdy opustit. V žádném případě ho neposílejte do vyhnanství za hranice. Pod dohledem natropí škody míň.“

„Doufám, že nepřijme,“ zahučel Enrique. „Když myslíte, nechám to na vás. Já s ním jednat nebudu. Musel bych ho uškrtit, kdybych ho viděl.“

Posel odešel do pevnosti a vrátil se obratem.

„Co říkal?“

„Neříkal nic. Prý tam není.“

„Cože?“ Enrique vyskočil. „Podařilo se mu uklouznout?!“

Bertrand ho stlačil zpátky. „Klid. S kým jsi mluvil?“

„García Morano řekl, že Don Pedro se do deseti dnů vrátí s posilami, které bezpečně obrátí na útěk... toho... na útěk...“

„*Bastarda*, jen to řekni,“ utrousil Enrique opovržlivě.

„Ano, tak to říkal. A konečně prý zemře i...“

„Kdopak ještě?“ usmál se Bertrand.

„Ten ďábel...“

„Nekoktej, to můžu být jenom já. Co ještě?“

„Mají prý dost zásob a hrad uhájí.“

„Můžeš jít.“ Bertrand se obrátil k Enriquovi. „Co je vám?“

„Nevím. Najednou na mě padla taková hrůza. Měl jste pravdu, nic jsme nedokázali. Je na svobodě a...“

„To přestává všechno!“ rozkřikl se Bertrand. „Taky uvěříte každému nesmyslu. Váš Pedro sedí v Montielu, nemohl se ani hnout. Postavili jsme kolem kamenné náspy a vyhloubili příkopy. Myslíte, že má křídla? Co vůbec chcete? Žádal jste francouzského krále o pomoc. Jsme tady a můj král mě sem neposlal pro nic za nic. Vy prostě musíte dosednout na kastilský trůn. Chápete? I kdybych vás tam měl dostrkat po zadnici.“

Enrique se vzchopil. „Ptal jste se,“ řekl zvysoka. „Svěřil jsem se vám se svými pochybnosti, ale to vám nedává právo mě vinit...“

„Z ničeho vás neviním.“ Bertrand mu poklepal na rameno. „Jen jsem vám nejspíš dobře nerozuměl. Že jsme nic nedokázali? To jsem neřekl já, ale Černý princ u Nájery. My máme Pedra hezky pod palcem. Jen to chce trpělivost. Já ji nemám a vy taky ne, ale nemůže to trvat dlouho. V Montielu neměli čas udělat zásoby.“

„Velitel tvrze přece říkal...“

„Na jeho místě bych to říkal taky. A doufal, že to nějaký hlupák spolkne a odtáhne.“

Na Bertrandova slova došlo ani ne za týden. Z hradby Montielu se spustil Rodriguez de Senabría, kterého Bertrand poznal v zajetí, ještě než ho Černý princ dal odvést z Kastilie. Rodriguez uklouzl Enriquovým lidem a vyhledal rovnou Guesclina.

„Můžu s vámi mluvit o samotě, pane?“

Proč ne? Bertrand ho pozval do stanu a při víně - jídlo mu z opatrnosti nenabídl, aby nenasytil obléhaného - s úžasem vyslechl nabídku, kterou zrovna jemu udělal už druhý kastilský král. Vévodství de Molina pro pana du Guesclin, hrabství Soria a kdekteré další město, všechny představitelné pocty na kastilském dvoře, když Pedrovi pomůže k útěku. Jistě je důstojnější sloužit právoplatnému králi než...

„Už mi nic neříkejte," přerušil ho Bertrand. „Nechci vás poslouchat. Jsem tady ve službách francouzského krále a nikoho jiného. Váš Don Pedro se spojil s Angličany a je tedy můj nepřítel, zatímco král Enrique je spojenec Francie."

„Spojení s Angličany král neudržuje už víc než rok!" vykřikl zoufale Rodriguez.

„On s nimi, nebo oni s ním?" Bertrand vstal. „Raději odejděte, než se rozčílím. A vyřiďte svému pánu, že přijde-li dobrovolně beze zbraně, rád ho uvidím."

„Znamená to, že souhlasíte?"

„Znamená to, že vás vyhodím a po vás každého, kdo s nestydatou nabídkou ještě přijde."

Svolal rodinnou radu. Bratry, Audrehema, Maunyho. Shodli se okamžitě: Hlídky je třeba zesílit. Pokud se Pedro nechce vzdát, je jeho jediná možnost útěk. Jediná a poslední.

Tma tmoucí. Tucet mužů a koní s kopyty omotanými hadry sestupovalo pomalu a opatrně z pahorku. Rodriguez včera při vyjednávání s Guesclinem, od kterého si plný úspěch málokdo sliboval, měl i jiný úkol: najít místo, kde lze přejít vyhloubený příkop, a také nějaký otvor ve zdi, která teď Montiel obepínala. Jediná cesta úniku vedla v blízkosti nepřátelského tábora, kde nebyl postaven kus hradby, aby obléhající měli volné místo k případnému útoku. Velitel pevnosti tu znal každý kámen a vedl je bezpečně i v hluboké tmě. Nikde se nepohnul ani lístek. Zdálo se, že všechno spí.

Byl to krutý omyl. Bertrandovy stráže bděly a čekaly. Jejich veliteli a zkušenému hejtmanu *společností* panu Bègue de Villaines pohyb ve tmě neušel. Vydal přísný zákaz vetřelce vyplašit dřív, než budou tak blízko, že neutečou zpět. Mohl to být někdo z pevnosti, kdo měl pod rouškou tmy obnovit zásoby potravin a případně i ukrást něco k snědku. Přinejmenším to byla vhodná příležitost, jak se dovědět, co

se děje uvnitř. A pak - pořád tady bylo to podezření, že se nejcennější kořist pokusí uniknout.

Pedro a Fernando de Castro se svými společníky už šťastně minuli nejnebezpečnější místo a chystali se sednout na koně, když je obklopilo několik desítek bojovníků, kteří se nečekaně vynořili z neprodyšné tmy zrovna jako samotní ďáblové z pekla.

„Stát! Kdo jste? Odpovězte, nebo jste mrtví muži.“ Za nimi se zalesklo několik pochodní. V jejich svitu Bègue de Villaines objevil povědomou tvář a opřel svou dýku o Pedrova prsa. „A kdo jsi ty?“

Tvář se podobala Enriquově. „Pedro! To je Pedro Ukrutný!“ ozval se pokřik a nesl se probuzeným táborem.

„Pane,“ řekl Pedro rychle. „Vzdávám se vám. Nedopusťte, aby mě zabili.“

„Já vám žádnou záruku dát nemůžu, pane. Měl jste přijmout královu nabídku včas.“

V hustém obklíčení je strkali k hejtmanovu stanu. Povyk vzbudil Dona Enriqua. Vyběhl do noci a nevěřil svému sluchu. Pedro? Skutečně? Chtěl zachovat důstojnost vítězného krále, ale vzpomínky ho přemohly. Zavražděná matka, bratři. On sám na útěku taktak spasil holý život, a to jen díky francouzskému králi, který mu poskytl útulek ve své hraniční pevnosti Peyrepertuse. Zločiny proti jiným ho nevzrušovaly, ale určitě jich bylo dost i na Boží rozsudek.

„Kde je ten Žid? Kde je ten zkurvysyn?“ řval nepříčetně a v běhu klopýtal tmou za hlasy a světlem pochodní.

Pedro byl zkrušen poslední ranou, která mu uzavřela cestu k útěku, ale Enriquův hlas ho vzpamatoval a probudil i v něm zuřivost.

„Zkurvysyn jsi ty!“ zařičel mu v ústrety. „Já jsem legitimní syn a dědic krále Alonsa!“

Vojáci trochu ustoupili stranou, aby udělali místo Enriquovi, a Pedro toho okamžitě využil. Srazil ruce, které ho držely, a vrhl se na přibíhajícího bratra. Vznešené rytířství sice už bylo dávno na ústupu, ale přesto pohled na dva královské soupeře, kteří se rvali jako podomci někde v hospodě, byl podivný. Drželi se tak pevně pod krkem, že na rytířštější zbraň než holé pěsti ve vzájemném sevření neměli dost místa. Což se ovšem přihlížejícím vojákům náramně líbilo. Byl to způsob, jakým i oni mezi sebou vyřizovali své spory.

Nebyl to ovšem způsob nejlepší. Don Pedro byl silnější a těžší a Enriquovi moc nepomohla jeho větší hbitost, když ho mohutný bratr

zalehl.

Bertrand se objevil. „Co je to tady!“ vykřikl a rychle odhadl situaci. Popadl vítězícího Pedra za nohu a odtrhl zápasníky od sebe.

Oba vyskočili a tasili aspoň dýky. Na meče nebyl čas. Rozvášněný Pedro se hnal na Enriqua, ale ten měl tentokrát možnost využít své větší pohyblivosti. Uhnul smrtící ráně a ze strany vnořil dýku přímo do srdce svého soupeře. Krev mu stříkla až do tváře. Zůstal stát se strnulým pohledem a roztřásl se jako v zimnici.

Bertrand se sklonil nad Pedrem, aby se přesvědčil, že je mrtev doopravdy, pak vzal Enriqua kolem ramen a vedl ho k jeho stanu. Přikázal panoši, aby králi chrstl do tváře vodu, jednak aby smyl Pedrovu krev a jednak aby ho vzpamatoval. Pak vyhnal všechny ven, Enriqua posadil a podal mu pohár vína.

„Nebylo to zrovna nejlepší,“ řekl káravě. „Kdo to kdy slyšel, aby se dva králové takhle rvali o trůn. Navíc vás klidně mohl uškrtit.“

„Zabil jsem ho. Já jsem ho zabil.“ Enrique vzhlédl k Bertrandovi a konečně se přestal třást.

„Ano, zabil jste ho. Naštěstí. Jako král byste ho sotva mohl dát popravit, abyste proti sobě všechny nepopudil, a nechat ho naživu, aby se pořád mohl vracet... Čas od času by našel přívržence, protože s žádným vladařem nikdo nikdy není spokojen. Už tak vás budou pomlouvat. Ale on se vrhl na vás první.“ Bertrand se pousmál. „Teď už to můžu říct, Sire, a navíc jsme tu sami dva. To byl skutečně váš bratr a žádný Žid. Podobal se vám nejen tváří, ale i povahou. A vy se teď hleďte trochu mírnit. Takový vztekloun na trůnu, to není dobrá věc. Snažte se vládnout rozvážně a hlavně dejte pokoj ženským. Máte krásnou choť a Doña Juana vám dala následníka. Nepřivádějte svého syna plozením jiných do situace, v jaké se octl Pedro Ukrutný díky svému i vašemu královskému otci.“

„To doopravdy sedí právě od vás,“ zahučel Enrique nevlídně. Byl vyčerpaný a taková řeč se mu vůbec nelíbila. Pedro *byl* bastard. Musel být a po právu zahynul potupnou smrtí. Ale nedůstojná rvačka potřísnila jeho vlastní královský obraz rytíře. „Chci teď spát.“

Jak se tak převaloval beze spánku, hněv na Bertranda zvolna vyprchal. Má pravdu. Vždycky měl pravdu. *Jeho* milenky přece neurčují osud trůnu jako ty královské. A kdybych ho včas poslechl přede dvěma lety, nemusel jsem utíkat od Nájery a mohl jsem vládnout už tři roky bez přerušení. Černý princ neměl z čeho platit

vojáky a Pedro taky ne. Brzy by se mu rozutekli. A moje země, hrdá Kastilie, by teď kvetla, nepodupaná bitvami.

Bertrand mu nedovolil usnout na vavřínech. Enrique měl za sebou pravda francouzského krále, jednoho z nejmocnějších vladařů, ale jeho nárok k trůnu nebyl nejčistší. Dispens z nelegitimního původu mu mohl dát jedině papež a ten se k sporu nevyjadřoval. Nikdo ho o vyjádření také pro jistotu nepožádal. Zájmy svaté stolice byly až příliš spjaty se zájmy Jany Neapolské a tedy i jejího chotě, spojence Černého prince Jaymého z Mallorky. Bylo nezbytné vládu v Kastilii zajistit dřív, než se přihlásí jiný dědic, méně nakloněný zájmům Francie.

Vítězové táhli k Seville s hrůzostrašnou trofejí. Useknutou Pedrovu hlavu dali nosit ulicemi města, aby konečně pochopilo, že Kastilie nemá jiného krále než Enriqua. Vzápětí vstoupil do zkrušeného města i nadšený fraucimor.

„To je nechutná záležitost," řekla Pilar Bertrandovi, když zhlédla zakrvácené kopí, vztyčené před chrámem. „Byl ohavný i zaživa, ale tohle přesahuje všechny meze. Jak jsi to mohl udělat?"

„Neuvěřili by, že je mrtvý."

„Ale neříkej. To se rozneslo velmi rychle."

„Tak dobře, neuvěřili by *tak brzy*, že je mrtvý. A museli bychom bojovat. A zabíjet. Boj je boj, moje drahá. Nezdá se ti, že je lepší napíchnout na kopí hlavu jednoho lumpa než pobíjet nevinné? Sevilla Pedra vyzbrojila. Má tady přívržence. Já se tu setkávám s láskou jen v harému. A Enrique je na tom ještě hůř. Chce-li vzít Sevillu na milost, jako že musí, je třeba pustit na ně hrůzu, na kterou hned tak nezapomenou."

„Ale je to ohavné."

„To jistě. Neodtahuj se, nemám to rád."

„Mám pocit, že jsi pokryt krví."

„To jsem byl vždycky. Možná jsi neměla jezdit až sem. To není pohled pro tvou jemnou duši."

„Chtěla jsem se s tebou setkat právě tady. Tady vznikla nejen naše láska, ale i Beltram. Pamatuješ?"

„Chceš mít další dítě?" usmál se.

„Chci. chlapeček mi připadá osamělý."

„A co když to bude holčička a bude po mně?"

Pilar se na něj zadívala a na chvíli se v jejích očích objevilo

znepokojení. Holčička. S touhle tváří? To by vskutku... Ale rychle zaplašila pochybnost. „Muž jako ty plodí jenom syny," řekla s přesvědčením. „A bude-li některý z mých synů docela po tobě, budu jen ráda. Miluju tě celého. Nejen tvé tělo, i tvou tvář." Na okamžik se odmlčela. „Taky tvou duši," dodala pak s drobným smíchem. „Ale na tu teď nemáme čas. Jednou, až spolu zestárneme..."

„Ano, ano," přerušil ji rychle. „Ale zatím jsme mladí, lásko, a ještě jsme nedobojovali." Objal ji, ale k jeho nelibosti se znovu odtáhla.

„Ty jsi teď přece i hrabě de Soria. Jsi vrchní pán nad životem i smrtí města, ve kterém žije má rodina. Můžeš je uvrhnout do věže, kdyby se postavili proti tobě."

„Myslíš, že bych něco takového mohl udělat tvému otci? Tvým bratrům? Či tvé matce? O ní jsi nikdy nemluvila, ani o sestrách."

„To bude tím, že ženy tady u nás nerozhodují vůbec o ničem. Ani o sňatcích. Rozhoduje otec, a pokud je živ, jsou synové jen vykonavatelé jeho vůle."

Pořád se tvářil nechápavě. „Jednou budu snad rozhodovat za své syny, ale teď rozhoduju za sebe. Měla jsi pravdu. Duše počká. Je věčná, zatímco tělo pomíjí."

Ale pokud šlo o tělo, nehodlal jí dokazovat jeho pomíjivost. Spíš naopak. Nechal Enriqua v Seville chvíli nerušené vládnout a sám se těch několik dní věnoval Pilar a ušlechtilé činnosti v harému. Tentokrát bez zvědavých očí Annetty, která se místo jejich milostné pletce věnovala raději jejich synkovi.

Nerušená idyla vzala brzy zasvé. Enrique jmenoval Bertranda konstáblem Kastilie a vytáhli zpátky k Toledu. Dalo se čekat, že vzpurné město si zatím doplnilo zásoby a může vzdorovat ještě dlouho. Bylo jich kolem hradeb teď ovšem víc, takže uhlídali všechny brány. Krom toho ze strany měšťanů to už byl jenom poslední zoufalý čin. Neměli svého krále a vytrvat v odporu bylo nesmyslné.

Vynořil se ovšem další nápadník. Fernando První Portugalský, bratranec zabitého Pedra, se prohlásil za jediného zákonného dědice.

„Jdeme na něj, můj králi," řekl Guesclin, když se Toledo konečně koncem května vzdalo. Dva měsíce po Pedrově smrti už v Enriquově moci nebyla jenom Galicie, odkud svým legitimním nárokem hrozil portugalský král.

„Ještě ne, konstáble. Ještě ne. Napřed vstoupíme slavnostně do

Toleda. Vždycky vás poslouchám, ale sám byste se hněval, kdybych to neudělal. Ohlásili se mi poslové krále Francie.“

„Už?“

Do Francie a zpět. Cesta byla dlouhá a Karel Pátý si musel velmi pospíšit, aby na šťastnou zprávu o konci kastilského sporu odpověděl tak brzy. Uběhl teprve první červnový týden, když v Toledu slavně v přítomnosti svého konstábla pečetil smlouvu s Francií tentokrát už nepochybný král Kastilie, přijímající posly vznešeně v městě, před jehož branami před půlrokem jako uchazeč o trůn uprostřed nerozhodnutého boje přislíbil přistoupit k podmínkám krále Francie.

Nejen to, poselstvo Karla Pátého mělo i jiný úkol. Jean de Berguettes, jeden z vyslanců francouzského krále, měl zvláštní pověření. „Má-li pak pan Bertrand v úmyslu vrátit se do Francie?“ zeptal se. „Konstábl Raoul de Fienne zestárl a král Karel už veřejně ohlásil úmysl svěřit tuto hodnost svému milovanému komořímu.“

Hodnost vyhrazená pro královské prince či velmože první třídy! Bertrand vyměnil pohled s Enriquem, který zaskočeně mlčel. I jemu bylo zřejmé, že titul kastilského konstábla nemůže zastínit vrcholnou francouzskou hodnost v očích Bertranda du Guesclin, který přes všechny pocty, kterými ho zahrnula Kastilie, sem přišel a tady také zůstal ve službách krále Francie.

„Král mě vyslal do Kastilie, abych zde vedl vítěznou válku,“ řekl Bertrand po chvíli ticha, v níž se mu ve vzpomínce mihla i Pilar čekající v Seville. „Vážím si pocty takové nabídky jako ničeho, i když mezi francouzskými velmoži vyvolá nepochybně vlnu záští, protože já nejsem královský princ. Ale byl bych Francii špatným služebníkem, kdybych odešel od nedokončeného díla. Do Kastilie se dere uchvatitel. Má-li mít Francie oporu i na moři v gaskoňském zálivu, musí kastilský král získat Galicii a její pobřeží. Dona Fernanda Portugalského nepochybně bude podporovat anglický král. Dřív než se vrátím do Francie, je třeba odrazit tuto hrozbu a podrobit celou zemi zákonnému vladaři. Jak dlouho to může trvat, to v této chvíli nevím. Pan ďAudrehem se vrátí s vámi a Jeho Veličenstvu to vysvětlí. Ale já se nemohu vrátit dřív, než budu mít úplnou jistotu.“

O pravdivosti jeho slov se francouzští poslové mohli přesvědčit u Zamory, která za krále uznala Fernanda Prvního. Sotva se přiblížil Bertrand v čele vojska, město překotně otvíralo brány, a i když obyvatelům jásot od srdce nejspíš nešel, ozýval se hlučně v ulicích,

kudy projížděl průvod Enriqua Prvního. Když se pohnuli směrem k Atlantiku, kde poblíž Trastámare dlel Fernando osobně, kastilská koruna se mu najednou zdála méně lákavá než vlastní život. S výstražným osudem Dona Pedra před očima urychleně vstoupil na loď a podél břehu se vzdálil k Lisabonu, zanechávaje La Coruñu i královský titul bez boje v rukou *kastilského bastarda*.

Poslové odjeli do Francie spokojeně. Vypadalo to, že návrat nového konstábla je už jen otázkou týdnů, možná dnů. Bertrand získal čas a bohatě ho využíval. Hladově. Nutnost návratu se blížila a nikdy neupadl v pokušení udělat totéž co řada jemu podřízených hejtmanů. Milenky, ženy, statky, hodnosti je přesadily jednou provždy do Enriquovy štědré Kastilie, aniž zatoužili zavítat do rodné Francie jinak než jako hosté, kteří se vždycky vracejí domů. Do země, která je přijala a tak bohatě odměnila.

Šťastnou Pilar ve snu nenapadlo, že Bertrand bude mezi nimi výjimka. Hodnosti a pocty pršely přece především na jeho hlavu.

„Ty jsi mého strýce ustanovil v Sorii místodržícím?“ zeptala se ho, když se jí doneslo, že Bertrand Soriu ani nenavštívil. „Hrabě jsi přece ty. Proč?“

„Nechtěl jsem popouzet. Přeju si, aby tě jednou přijali vlídně, až se rozhodneš tam jít.“

„Přijdu tam přece jako hraběnka de Soria a můj choť bude se mnou.“

„Nemají rádi francouzské žoldnéře, sama jsi to tak řekla.“

Tentokrát se vyděsila. „Ty chceš, abych tam žila bez tebe? Skutečně?“

„Nemusíš žít tam,“ řekl honem. „Královna Juana tě u sebe jistě nechá. Ale s dítětem bys možná chtěla být u své rodiny.“

Zaskočila ho. „S dětmi. Za šest sedm měsíců už budou dva. Nechtěla jsem ti to ještě říct, ale asi je třeba, abys to už věděl.“

Ať to vím, nebo ne, má lásko! V té chvíli mu bylo jasné, že francouzský král se ještě načeká.

„Moje drahá,“ povzdechl si, „nejdéle do roka se budu muset vrátit do Francie.“ Do roka! Čekali ho hned. „Je to má vlast a potřebuje mě.“

„Moje vlast je Kastilie, ale nepotřebuje mě,“ prohlásila. „Půjdu s tebou. Snad si tam zvyknu.“

„Francie stejně jako Kastilie je křesťanská země,“ řekl vážně. „A

my jsme se milovali v harému.“

„Žertuješ?“ vykřikla. „Proto ses přece nestal musulmanem.“

Jako bych byl. Rozhodl se to řešit. Nadechl se a bez pohledu na ni, jenom ji pevněji sevřel do náruče, dodal: „Jsem ve Francii ženatý.“

Pilar ztuhla, ale nevysmekla se mu. Chvíli bylo hluboké ticho. Bertrand dal promluvit jenom svým rukám na jejím těle, slova tu byla zbytečná.

„Proč jsi nic neřekl!“ vzlykla tiše.

„Přes Pyreneje to nedoléhá. Ale tam tě vzít nemůžu.“

„A tady?“

„Enrique je křesťanský král. Nemůže trpět mnohoženství. Mlčel jsem, protože jsem věděl, že na otcovský souhlas k tvému sňatku se mnou není naděje. Ale dvě děti... Panebože!“

Pilar se jakžtakž vzchopila. „Musím se s tím vyrovnat,“ vzlykla hluše. „A vyrovnám se. Přece jsi se mnou nikdy nemluvil o sňatku. Z ničeho tě neobviňuju. Nechci všechno mezi námi zkazit, ať už ti na tom záleží nebo ne.“

„Co uděláš?“ zeptal se provinile.

„Poradím se s královnou,“ řekla a políbila ho. „Už se tím netrap, miláčku.“

Bertrand ocenil, že se nezeptala na Tiffany. Nemohl by jí zamlčet, že vysoké Pyreneje dělí dvě skutečné lásky, a nedokázal říct, která je větší. Tady to byla nepochybně Pilar. Ale ve Francii? Nemohl zradit ani Tiffany.

Královnin fraucimor dal hlavy dohromady a na rozdíl od mužů svízelnou situaci aspoň ulehčil. Královna Juana vypravila poselstvo do Sorie a pověřovací listiny svěřila do rukou Doni Anny, která tolik netrpěla křesťanskými předsudky o posvátnosti přísahy. Mladičká poselkyně, navíc žena. Ale důvěryhodnosti jí dodávaly královniny pečeti a žádný z mužů jejího doprovodu neznal rodinné poměry pana du Guesclin, konstábla Kastilie, hraběte de Soria a de Borja, vévody de Molina a de Trastámare a stále ještě titulárního krále Granady.

Spolu s malým Beltramem, který byl vskutku roztomilé dítě, navštívila vznešená Dona Anna neméně vznešenou rodinu. Otec, ač nerad, musel vzít na vědomí, že jeho dcera se v Seville tajně provdala za francouzského hejtmana, ještě než se stal konstáblem Kastilie a hrabětem de Soria. Krásný vnouček mohl být ozdobou každé rodiny, a protože otec je ve službách francouzského krále, smí jeho syn užívat

jména své matky s laskavým souhlasem pana de Torres. Hraběnka manžela nebude provázet přes Pyreneje. Po jeho odchodu se chce vrátit ke své rodině do Sorie. Při čekání na chotě by se ve Francii cítila osamělá.

S tajným sňatkem bez otcovského požehnání se García de Torres ač nerad smířil. Zeť byl sice opovrhovaný Francouz, ale dcera projevila chvályhodné vlastenecké smýšlení. Na jeho nepřítomnosti u rodiny nakonec nebylo nic podivného. Manželé ohánějící se mečem vždycky a všude byli většinou nepřítomni i tak.

„Ten druhý se musí jmenovat García," prohlásila Annette při svém triumfálním návratu. „Slíbila jsem to."

Proč ne, bude-li to syn? Ale bude-li to dcera... Obavy se vyplnily jenom zčásti. Byl to syn, ale měl Bertrandovu tvář.

VRACET SE DOMŮ

Čas plyne a my se pořád nevracíme. Dva měsíce v Římě. Měsíc v Sieně. Pletky, pletky a pletky.

Karel se paktuje za Ludvíkovými zády s dědečkem Kazimírem, který pořád nějak nemá štěstí na syny. A vlastně ani na dcery z manželského lože. Ty nemanželské papež na Karlovu žádost legitimoval a dokonce jim přiznal nástupnické právo spolu se souhlasem k sňatku Václava. Pokolikáté už můj choť žení to nešťastné dítě! A to ani nezrušil závazek k uherské Alžbětě. Je ovšem dobře známo, že strýc Ludvík pošilhává na jih ve snaze získat Neapol a Alžbětinu ruku nabídl Filipovi Tarentskému - stejně tajně jako Kazimír ruku jedné ze svých dcer českému Václavovi.

A vlastně je mi ještě spíš líto papeže. Jestli bude oporou jeho moci Karel či Ludvík, docela by mě to překvapilo. Každý z nich má své zájmy v Itálii a od papeže vymáhá slib za slibem.

Jako vzdálený závan dolehla zpráva o smrti Petra Kyperského. Když jsme se loni loučili, odjížděl jako obvykle plný velkých plánů. Znávala jsem ho jako něžného ctitele. Ale Jindřich Mönch prý slyšel od kyperských námořníků, že na svém ostrově při řídkých návštěvách šířil hrůzu a děs. Nakonec si utiskovaní pomohli a jednoduše ho sprovodili rukou vraha. Petr Kyperský. Už není. A nejen kvůli němu mě pobyt v Itálii už netěší. Byl nákladný a namáhavý a kdoví jestli všechna sláva stála za to.

V Sieně jsme zažili povstání. Karel nakonec vyrazil sám do ulic a rozhořčeným lidem vysvětloval jejich řečí, kterou ovládá z časů svého mládí, že nechce jít proti nim. Sám, beze zbraně. Trnula jsem hrůzou, ale nezabili ho. Ne, žádný rytíř v lesklé zbroji není tak statečný.

Pak nekonečná doba v Lucce, odkud se jaksi nemohl odtrhnout. Ano, Lucca je plná vzpomínek na jeho mládí, chápu to. Jestli já ještě někdy spatřím Pomořany, taky se mi nebude chtít je opustit. Zprávy, které přicházejí ze severu Alp, bývají někdy znepokojivé a jindy zase ne. Všechno je daleko. A nejdál, zdá se mi, jsou moje děti.

Konečně jsem z Luccy netrpělivě odjela ještě týden před ním. Dohnal mě až v Bologni. A zase slavnosti ve Ferraře. Jsou nádherné, Niccoló ďEste je štědrý hostitel, ale už nemám stání, panebože, ne. Už

víc než rok jsem pryč z domova. Na rozloučenou přišel i pan Petrarka a Karel s ním znovu vede nekonečné rozhovory. Konečně se dostáváme k moři, ale ani ta slíbená plavba mě už netěší. Moře je nádherné, počasí nám přeje, ale já stojím na přídi a vyhlížím břeh, jako by to už byla naše vlast. Ale pořád je to jen břeh Itálie. Čechy jsou daleko.

Je dávno konec července, když dorážíme do Udine, odkud jsme vlč než před rokem vyjeli cestou k Římu. Kateřina spěchá do Rakouska, aby strávila pár šťastných chvil s milovanými bratry nejmilovanějšího Rudolfa, já spěchám domů, jen Karel nespěchá. Italské události na něm visí, chápu to, ale nerozumím jim. A navíc poslové přinášejí nejděsivější zprávu. V Praze vypukl mor.

Mor. Eliška se otřásla, císařské děti jsou v pořádku a zdrávy. Ano, stejná zpráva naštěstí chodila celý rok a půl. I teď. Ale teď už musíme rychle zpátky.

„Nevrátíme se?“ zeptala se Karla. „Teď už Itálii nespasíš. Sám jsi říkal, že musíš rychle zabezpečit Svídnici.“

„Ano, ale ještě mám leccos k zařízení. Týden dva. Určitě ne o mnoho víc.“

Týden dva? Možná i víc?!

„Prosím tě, nešlo by to urychlit?“ řekla zoufale. „Přece se musíme už vrátit domů!“

Karel se zarazil. „Jenomže... Já nemůžu jet rovnou domů,“ řekl hrozně nerad, jak si uvědomil, co to pro ni asi znamená. „Pojedeme přes Brno do Vratislavi a...“

„Ne!“ vykřikla. „Poslouchám tě ve všem všudy, ale tentokrát už ne! Přes Brno do Vratislavi? Tak to já určitě ne. Vracím se do Prahy. A protože ty pojedeš jinam, tak nemusím na tebe čekat a pojedu hned.“

„Eliško!“ řekl bezradně. Sám nevěděl, co má vlastně chtít. Odloučit se od ní nechtěl, ale chápal její starosti. Byly to také jeho starosti. A určitě i Praha čeká na svou císařovnu. Ne, má pravdu. Rozdělíme se.

Vzdychl. „Hned není dnes,“ řekl tiše. „Lásko, dopřej mi ještě jednu noc. A zítra jeď, chceš-li.“

Noc byla ještě kratší, než v létě bývají. Uplývala o to rychleji, že se bál chvíle, kdy jí bude muset ještě něco říct. Odhodlal se k tomu, až když svítalo.

„Nevrátím se do Prahy asi ani na Vánoce. Myslel jsem původně, že je strávíme spolu v Žitavě.“

Noc Elišku naladila smířlivěji. „Strávíme je tedy spolu v Žitavě,“ řekla a políbila ho. „Proč ne? Vezmu děti a přijedu tam. Můžeš za námi zajíždět častěji, budeš to mít blíž.“

„Bude to mít blíž i Kateřina,“ řekl chmurně. „Abych byl upřímný, nejsem si jist, jaké přivítání ji čeká v Braniborech.“

„Řekla bych, že Ota má právo cítit se uražen.“ Eliška vzdychla. „Mé srdce je s ní, ale nevím, jestli je dobré, aby manželé žili každý jinde. Zvlášť takoví, kteří potřebujou dědice. Žil tak i dědeček a podívej se. Je právoplatně ženatý vlastně teprve tři roky a kdoví jestli. Ani nevím, jestli vůbec žádal o dispens. S Adletou Hesenskou to přece nebylo nenaplněné manželství. Pravda, jen jednou, pokud vím, ale bylo.“

„Stejně nemá syna.“

„Ale má dcery. Říkal jsi přece, že papež je bude legitimovat.“

Převrátil se na záda a jeho myšlenky na chvíli utekly od loučení. Kazimírovy nemanželské dcery! Dělal jsem, co jsem mohl, a papež mi jistě vyhoví. Polsko! Jaké by to byly snoubenky pro moje syny! Ale Ludvík Uherský intrikuje, samozřejmě. Sám nemá vlastního dědice, ale Polsko by rád spolkl sám.

Kazimír by svou zem radši přenechal aspoň Kažkovi. Ten ovšem není do kralování nijak divý. Zanechá-li Kazimír poslední vůli v jeho prospěch, v Polsku by to prosadil i bez požehnání papeže. Jenže Ludvíkova matka spustí hromy blesky a Kažko couvne, známe ho. Papež mu sám od sebe nepožehná, nebude-li tvrdošíjně trvat na právoplatnosti závěti. Papež teď Ludvíka v Itálii potřebuje tím víc, že já ho opouštím. A vůbec neuvažuje o tom, že také Ludvík tu bude sledovat jen vlastní zájmy a ještě víc než já.

Je to tak, milý Svatý otče Urbane. Mám tě rád. Nejvíc se blížíš mé představě papeže ze všech svých předchůdců v Avignonu, mého drahého přítele Pierra nevyjímaje. Ale jsem římský císař a český král. Nemohu být natrvalo tvým kondotiérem, i kdyby se mi chtělo sebevíc.

A vlastně se mi ani nechce. Po těch bezmála dvou letech mám tvé rozhádané Itálie právě dost. Musím hasit požáry na severu Alp. Ty se snad uhasit ještě dají. Ty zdejší těžko. Věčná škoda, že ti umřel Albornoz. Ten jediný dokázal zdivočelým signorům přitáhnout uzdu.

Ano, pár přátel tady mám. Jenže jsou to mí přátelé právě proto, že

v Itálii neuplatňuju císařskou moc tak doslova. Chtěl bys pokořit Viscontiho a nemůžeš. Nemůžu ani já. Nemůže ani Ludvík, ani my všichni tři dohromady. Měl bys to, milý Urbane, pochopit. Visconti by se snad smířil i s papežem v Římě, kdyby ses mu netlačil k severu. Jist si tím nejsem, ale možná ano. Nestálo by to za zkoušku?

„Už je světlo," řekla veďle něj Eliška tiše. „Měla bych vyrazit."

Poslední chvíle, kdy jsme spolu! Ne, jsem to ostudný milenec. Vztáhl po ní ruce, ale vysmekla se. „Je světlo!" opakovala důrazněji. „Prosím tě, už ne."

Hněvá se? Kdoví. Vlastně k tomu má důvod.

„Dobrá. Přehlédnu ještě tvou družinu. V Rakousku snad nic nehrozí, přesto..." Nehrozí nic? Rok a půl císařské nepřítomnosti a rok a půl wittelsbašských intrik. I Ludvíkových nejspíš. Poslové chodí, ale nevím, na koho se můžu docela spolehnout.

Po malém zaváhání k jejímu průvodu přidělil Jindřicha Möncha. Synek se zvedl po rodičích. S takovým osobním strážcem bude v bezpečí. Přece nejsem nedůvěřivý žárlivec. Nemyslím si, že ze vzdoru okamžitě padne někomu do náruče. Není vzdorovitá. Tváří se sice rozhněvaně, ale chápe mě.

Eliška ho chápala víc, než kdy doufal, a ocenila jeho souhlas s odjezdem. Věděla, že takové rozhodnutí nebylo pro něj lehké. A udělal ho bez váhání, což ocenila též. Jednu noc. Mohly být dvě i tři. Ale už jsi mi řekl ano a mě žene netrpělivost.

Děti. Možná mě ani nepoznají. Aničce nebyly ještě ani dva roky, když jsem odjížděla, a Zigimu sotva šest týdnů. Tak maličké děti nemají být bez matky. Přísahám, už to nikdy neudělám, nikdy. Chci být s nimi. Můžou mi to někdy odpustit? Dovedu si představit, jak ten čas strávil malý Zigi, přece jsem až do věku, ve kterém je dnes, vídala Aničku. Panebože! Nejroztomilejší léta dítěte. O co všechno jsem se připravila! A proč? Jsem císařovna. Pravda, je to hodně a je to jistě velká sláva. Ale blaženost srdce to není. Ne.

Vjezd byl slavný. Dokonce slavnější, než když přijížděl císař. Na toho už byli víc než za třicet let zvyklí, ale císařovnu, kterou v Římě korunoval osobně papež, tu vítali prvně.

Eliška Pomořanská byla v Praze oblíbená. Pro svou dobrosrdečnost, pro samozřejmost, s níž chodívala na mši mezi obyčejné měšťany, i pro svou vpravdě rytířskou postavu, která budila respekt a stavěla ji na zcela mimořádné místo mezi ženami. Znalci

tvrdili, že na celém světě se jí nepodobá žádná. V neposlední řadě se o slávu jejího návratu zasloužil i nejznámější pražský kazatel Jan Milíč z Kroměříže, který patřil mezi její oblíbence a sám ji obdivoval a ctil. Z Říma se vrátil krátce před ní, a ač si nepotrpěl na světskou marnost, nešetřil slovy při líčení korunovačního obřadu. Byla to ostatně i slavnost církevní.

Lidé stáli hustě ve špalíru. Lemoval nejen celou královskou cestu, ale táhl se daleko před městské brány. Pro tu chvíli bylo zapomenuto smrtelné nebezpečí, které se vznášelo nad Českým královstvím. Slunná pohoda letního dne, dvacátého dne měsíce srpna, jako by zaplašila černý mrak moru kamsi do nedohledna.

Jediný, kdo nezářil radostným očekáváním, byl malý český král. Býval zvyklý být středem pozornosti, ale ta se teď upínala k ženě, kterou by sám nepokládal za natolik významnou, aby se osobně dostavil k jejímu uvítání. Jenže si netroufl odporovat arcibiskupovi, ačkoli ne vždycky ho poslechl. Tentokrát měl na paměti výslovné přání svého otce. Všem ho tlumočil rychlý posel, který samotnou císařovnu předjel jen o jediný den. Zdálo se nemožné tak zakrátko sehnat dohromady tolik lidí a vlastně se počítalo jen s procesím pražského duchovenstva a přítomnými hodnostáři. Český král Václav chybět nemohl.

V duchu krutě zazlíval císařskému otci, že nepřijel s ní. Vítat císaře s královskou korunou na hlavě, to bylo důstojné. Ale jenom jeho choť? A čekat u hradní brány - jako kdekterý úředník? S nelibostí se díval na překvapující spoustu lidí, kteří se k té slávě sběhli ke Hradu. A podle vzdáleného volání mohl soudit, že dav chtivý císařské podívané se táhne široko daleko. Vedro bylo k padnutí a množství vítajících postup průvodu ještě zpomalovalo. Koruna, kopie té svatováclavské, ač byla udělána pro jeho dětskou hlavu co nejlehčí, mu připadala těžká k neunesení.

Konečně. Nová císařovna se vynořila v čele skvělého průvodu na bělouši, což bylo vladařskou výsadou a v nepřítomnosti svého chotě ji nikdy dřív nevyužila. Její hlavu zdobila císařská koruna, mnohem složitější a významnější než ta královská na Václavově hlavě. Bylo mu do pláče. Ale zhostil se latinského proslovu bez vady. Byl to dokonale vycepovaný malý král, který při ceremoniálu nemohl zklamat nikdy.

Eliška se vlídně usmála a podala mu ruku k políbení! Přehlédl ji a

couvl. Teď už se vítající shlukli a mohl se snad ztratit. Korunu z hlavy mu měl správně sejmout k tomu určený hodnostář, ale jeho odchod nebyl středem pozornosti jako jindy. Spěšně ji sejmul sám a narychlo ji podal překvapenému panoši. Ani už nezaslechl jeho zděšenou otázku, co *s ní, a* propletl se mezi čekajícími strahovskými premonstráty ke královskému paláci.

Teď bude ještě dlouhá audience, kdekdo čeká na úsměv císařovny. Jan Očko mě tam jistě pohřeší, ale nemůže nic dělat. Není to ostatně *moje* audience. Na té nikdy nechybím. Vysvětlím to. Český král přece není podřízen ani římskému králi, aby svým leskem podpíral jeho slavnosti. Natož královně. Je rovnocenný vladař v římské říši. Vtloukali mi to dost dlouho do hlavy.

Jenže tohle je *císařovna*, blesklo mu hlavou. Žádná římská královna. Římskou královskou korunu nikdy nepřijala, jenom císařskou. A co. V nejhorším se vymluvím na bolest hlavy. Na mé zdraví jsou všichni citliví, zvlášť teď.

V náladě nijak radostné zamířil k dětské komnatě. Bůhví proč, snad z dávného zvyku, kdy ji sdílel se sestrou Eliškou. Teď už tam byla jiná dvojice sourozenců. Anna a Zikmund. Příliš často tam nechodil. S dětmi bývala jenom chůva, která se na jeho královský rozkaz vždycky vyděšeně klidila za dveře.

Anička ho uvítala hlubokou poklonou. Ve třech letech ji už naučili, co se sluší v přítomnosti vladaře. Byla mladší jen o pět let, ale v dětském věku to je rozdíl obrovský. Malý Zikmund to ještě nechápal. Poklidně si hrál dál na podlaze s kousky dřeva. Jeden zvedl nad hlavu a vítězoslavně ho ukazoval většímu bratrovi.

„Co říká?“ obrátil se Václav na Aničku, protože nerozuměl podivnému slovu, kterým maličký své gesto doprovázel.

„Přece *koníček,*“ řekla Anička překvapené. Zigiho řeč jí připadala zcela srozumitelná.

Václava odpověď dopálila, protože se mu zdálo, že ho viní z hlouposti. Otočil se a uštědřil dívence řádný políček. Rozplakala se a malý Zikmund na zemi se leknutím přímo rozeřval. Vyděšená chůva strčila hlavu do dveří.

„Ven!“ zavelel Václav zuřivě. Dveře zase zapadly. Sklonil se k Zikmundovi. „Proč řveš?“ osopil se na něj. „A neseď na zemi, když s tebou mluví král!“

„On tomu... nerozumí,“ škytla v koutku Anička. „Je malý.“ Byla

taky malá, ale proti droboučkému chlapci si připadala náramně dospělá. Mohla mluvit s těmi velkými hlupáky a oni jí rozuměli. Osmiletý Václav moc velký nebyl. Ale chytřejší než dospělí zřejmě taky ne.

„Ty buď zticha!“ utrhl se na ni Václav. „Nebo ti ještě přidám.“ Holčička ustrašeně zmlkla. „A ty vstaň! Císařův syn musí rozumět všemu už od kolébky jako já.“

Docela určitě se na své chování v tom věku nepamatoval, ale byl přesvědčen, že byl odjakživa vzdělaný, chápavý a ze všech nejmoudřejší. Chlapeček vzlykal už jen tichounce, ale rozkazovačný hlas ho vyděsil. Jeho pláč znovu zesílil.

Václav se neznal vzteky. Protivné uvítání a teď tohle. „Tak ty neposlechneš!“ zařval. „Já ti ukážu koníčka!“

Popadl dítě za ručičku, zkroutil mu ji za zády a za nepopsatelného řevu ho trhnutím postavil na nohy. „Tak hezky klusej.“ Postrčil ho, a když dítě začalo od něj utíkat, zaskočil ho a nastavil mu nohu, až se malý rozplácl na zemi.

„To nesmíš!“ vykřikla Anička.

„Já smím všechno. Tak ještě jednou.“ Obrátil se k ležícímu dítěti a znovu popadl pochroumanou ručku. Anička se s pláčem rozběhla o pomoc ke dveřím, ale ty se najednou otevřely samy.

Eliška strnula na prahu jen na okamžik.

„Co je to?!“ vykřikla zuřivě. Odstrčila Václava, až upadl, a utopila vzlykající dítě v mohutné náruči.

Po půldruhém roce ji chlapeček poznat nemohl, nebyly mu ani dva měsíce, když odjížděla, ale v ochranitelském objetí mu bylo blaze. Doslova ho zalévalo pocitem lásky a bezpečí. Okamžitě se uklidnil a přitiskl se k matce ze všech sil. Také Anička přicupitala k té hodné cizí paní a nesměle k ní vztáhla ručičku.

Václav vstal a měřil si ji zarputilým nepřátelským pohledem.

„Bez koruny jsi mě nepoznal?“ oslovila ho o nic vlídněji.

„Přece nejsem slepý.“

„Tak napřed pozdrav, než se začnem bavit.“

„Já tebe? Mě každý musí zdravit první,“ odsekl. „A už jsem tě jednou uvítal.“

„Poslouchej mě,“ řekla nebezpečně. „Tvůj otec tady není, aby tě pokáral. Já nemám jeho autoritu a neumím se vyjadřovat tak přesně jako on. Zato mám docela pádnou ruku, to už jsi snad poznal. A

nebudu se zdráhat ji v případě potřeby vztáhnout na tebe.“

„To tatínek nikdy nedovolí,“ vypískl.

„Na to se ho můžeme zeptat. Ale teprve až pňjede.“

Václav se pokusil uskočit, ale marně. Už ho držela. Docela jí k tomu postačila jedna ruka.

„Jsem král! Mě nikdo nesmí bít!“

„Král, ano, pravda, to jsi. Ale já, můj chlapče, já jsem císařovna. Korunovaná a pomazaná samotným papežem v Římě. Rozumíš? A to je víc než jakýkoli král. Tvůj otec dokonce říká, že moje hodnost je významnější než ta jeho, protože jeho korunoval jen pověřený kardinál. Tak si to dobře rozmysli, dřív než mi budeš odporovat. Chceš-li být drzý spratek, buď si. Já o tvou zdvořilost nestojím. Ale Zikmundovi ubližovat nebudeš. Už nikdy. Je ti to jasné?“

Václav byl přehnaně sebevědomý, ale před nepochybnou autoritou vždycky couvl. Nikdy si netroufl vzdorovat císařskému otci. Najednou měl týž pocit před macechou, kterou až dosud nebral příliš vážně. Ještě nikdy se přímo nestřetli. Nedokázal odhadnout, může-li si dovolit na ni žalovat otci. I kdyby mu dal za pravdu, ona bývala přítomna častěji. Její svalnatá pravice byla výmluvná a byla to teď císařovna. Ne už jen česká královna, v hodnosti až po něm. Rozhodl se čestně ustoupit.

„Já jsem mu přece nechtěl ublížit, máti,“ řekl skromně. „Jen jsme si hráli. Neuvědomil jsem si, jak je maličký. Už se to nestane, slibuju ti to.“

Mlčky ho pustila. Urovnal na sobě kabátec a ustrašeně čekal, co bude dál. Ještě pořád vypadala velmi rozezleně.

Ovládla se. Zbít chlapce bylo snadné, ale výsledek mohl být spíš opačný. Třeba by se i zatvrdil. A přes ty silácké řeči si vůbec nebyla jistá, jak by se Karla dotkla taková výchovná snaha, i když byla na místě.

„Dobře, zůstane to mezi námi. Nechci znepokojovat císaře. Sám na sobě jsi poznal, jak si svých synů váží, a musíš si uvědomit, že ty už nejsi jediný syn. S bratrem, časem možná i s více bratry, se budeš dělit o otcovské srdce, ale až jednou budete dospělí, budeš v nich mít spolehlivou oporu. Přece to vidíš v rodině na příkladu svého otce a svého strýce. Chci být spravedlivá. Trest si zaslouží spíš dospělí. Chůva ti nikdy neměla dovolit, abys...“

Ale tentokrát byl kupodivu spravedlivý i Václav. „Přikázal jsem jí

to,“ řekl kajícně. „Mě tady všichni poslouchají. Vědí, že musí udělat všechno, co chci.“

„To je v pořádku. Ty zase musíš dělat všechno, co chce tvůj otec a co chci já. Chápeš to?“

„Ano. Chápu. A - vítám tě. Vskutku mě těší, že tě zase vidím. Doufám, že i císař brzy zavítá.“

No vida. Bezděky se usmála nad tou škrobenou řečí. „Tak pojď ke mně. Můžeš mě teď políbit.“

Překvapeně poslechl a políbil nastavenou tvář. Nebývalo to mezi nimi zvykem, ale Eliška usoudila, že je načase určit v jejich vztahu nějaká pravidla. S ohledem na Karla a na bezpečí jejích vlastních dětí ne nepřátelská. Hluboko v srdcích obapolná láska sice nevězí, ale nemusí to být znát.

Postavila maličkého na zem a přitiskla k sobě malého krále láskyplně a dost pevně na to, aby měl možnost uvědomit si její sílu, proti které nemohl mít naději, a pustila ho dočista vyděšeného.

„Budu ti vděčná, zastoupíš-li mě chvíli při audienci,“ řekla tak vlídně, jak dokázala. „Požádala jsem arcibiskupa, aby na mě počkali. Chtěla jsem napřed k dětem.“

„Mám... mám si vzít královskou korunu?“ zeptal se.

„Bylo by to lepší.“

„Jak si přeješ, máti.“ Václav na dětskou tvářičku s přemáháním vyloudil výraz oddanosti a překotně zmizel, jakmile mu to dovolila.

Eliška se obrátila k chůvě, která se krčila za ní ve dveřích a přála si být neviditelná. Docela jistě se v královské rodině nazavděčila dnes nikomu.

„Jak jsi to mohla dovolit?“ zeptala se přísně.

„Jeho Veličenstvo...“

„Před mými dětmi to Veličenstvo není. Je jejich bratr. A ty je máš na starosti. Když tě kdokoliv může vystrčit za dveře, nejsi pro moje děti dobrá chůva.“

„Už se to nestane,“ pípla chůva.

„To víš, že se to už nestane,“ usmála se Eliška studeně. „Teď se sbal a hleď zmizet z Hradu. Nebo dopadneš hůř.“

Sklonila se k dětem, které ji po očku pozorovaly. Přece se mě nakonec nebudou bát! Zatím neměly mnoho příležitosti poznat matku. Musím to vynahradit sobě i jim. V Žitavě je budu mít docela pro sebe, zatímco Karel bude zajišťovat dědictví po Bolkovi. Vždycky se mi po

něm stýskalo, když byl pryč. S nimi už ne.

Odjela docela potichu, ještě než se Praha na ni dosyta vynadívala. Ta proměna ji těšila. Po půldruhém roce slávy a vznešených obřadů, po putování sem a tam od města k městu, z paláce do paláce, po císařské korunovaci a okázalých slavnostech, kdy se veřejně ukazovali spolu a taktak sem tam ukradli nepatrnou chvilku soukromí, měla konečně pocit, že je doma, i když Žitavu znala jen povrchně. Doma, to je všude, kde je můj muž a kde jsou moje děti. Jeho povinnosti trvají. Ale já teď nějaký čas snad mohu mít jenom ty k němu. Kdykoli přijede, můžeme být spolu. Úplně.

Políbila rusou hlavičku svého synka a zasnila se. Rok a půl jsem byla jenom císařovna. Rok a půl jsme se milovali jenom zřídka a bez myšlenky na děti. Rok a půl jsem ho provázela leskem slavností. Císařovna. A kde zůstala matka?

Jindřich Mönch ji mlčky provázel a připadal si zcela zbytečný. Cestou z Udine do Prahy s ním občas prohodila pár slov. Teď si ho vůbec nevšímala, zahleděná do dětských tvářiček. Nebezpečí? Žádné nehrozilo. Najednou neměl stání. Lenivý čas chvílemi zaťukal i drápkem pokušení. Císařovna se až příliš proměnila v ženu a jenom pracně si vybavoval svoje korunovační pocity. Spíš se vracely ty před pěti lety. Taktak se stačili v Žitavě ubytovat, když se objevil nečekaný host.

Císařův náhlý příjezd přišel jako blesk z modrého nebe. Rozloučili se přece před pár týdny! Tak brzy ho mladý rytíř nečekal. Tak příliš brzy, že neměl čas se připravit, a bezbranného ho zaplavila trapná žárlivost při pohledu na dveře ložnice, které se za manželským párem zavíraly. Ani se neohlédla. Proč taky.

S hořkostí v srdci se loudal k vychladlému loži a zůstat se mu zdálo čím dál nesnesitelnější. Ostatně moje úloha už skončila. S chotěm vedle sebe přece už nepotřebuje ochranu. Když zůstanu, ještě by se mohlo zdát... Zdát! Přece nejde o zdání. Ale kam jít? Za matkou zpátky ne. Okamžitě by poznala, co mě žene. Annette a její pirátský poklad? Možná. Ale dřív se vrátím do Basileje. Domov má kouzelnou moc. A jistě je mě třeba, abych jednomu starému srdci ulevil.

Císař se k rytíři své choti choval vlídně. Tím spíš, že vycítil to nové jiskření. Nevítala ho Eliška až příliš vřele?

„Potřebuješ toho svého rytíře?“ zeptal se jí hned druhý den ráno.

„Ne. Nač? Měla jsem v Udine takový dojem, že ty jenom nevíš,

co s ním.“

„Já jsem zas myslel, že s ním budeš ráda.“

„To jsem,“ odpověděla s boží nevinností. „Ale potřebuješ-li ho...“

Rychle se rozhodl. „Ano, potřebuju. Chtěl bych, aby se vrátil do Itálie. Jeho matka určitě bude vědět, jaké má papež záměry.“

„Pokud jde o mě, je tvůj,“ usmála se.

Jindřich se objevil, když pro něj vzkázali, tak rychle, jako by stál za dveřmi. „Chtěl jsem požádat Vaše Veličenstvo...,“ začal a zarazil se. „Promiňte. Dal jste si mě zavolat.“

„Předneste napřed svoji žádost.“

Jindřich se podíval na Elišku. Srdce ho bolelo, ale vytrval. „Žádám o uvolnění k soukromému úkolu.“ Annette? Kdoví. Možná ani nelžu a určitě to bude znít líp než smutná pravda. Stejně bych ji musel zamlčet. „Váže mé jistý slib, který jsem měl splnit už dávno. Mám pocit, že mě tu není tak příliš třeba. Aspoň nějaký čas.“

„Komu jste dal ten slib? Nějaké ženě?“

Jindřich se pousmál při vzpomínce. „Snad se to i tak dá říct.“

„Jste volný, rytíři. Přišel jste za námi dobrovolně a stejně tak můžete odejít.“

„Ne navždy,“ ozvala se Eliška ke Karlově nelibosti. „Až skončíte své poslání, vraťte se.“

Jindřich vycouval a Eliška se obrátila k manželovi. „Já už ti vůbec nerozumím,“ řekla. „Přece jsi ho chtěl poslat do Říma.“

Kamkoli, nejradši do pekel, odpověděl málem, jak ho poslední rytířův pohled, který od dveří vrhl na Elišku, rozladil. „Jede za nějakou ženou,“ řekl nevinně a bedlivě sledoval výraz její tváře. „Slyšela jsi. Myslím, že se nám vrátí ženatý.“

Svalila mu ten balvan ze srdce okamžitě. „To by se mi líbilo,“ zasmála se. „Muži nemají zůstat samotní. Zvlášť ne takoví jako on. Bude mít určitě hezké děti.“ Zarazila se. „Ale co Řím?“ zeptala se účastně. „Možná ta jeho milostná pletka mohla počkat. My jsme také kvůli Římu čekali.“

„U papeže docela stačí jeho matka,“ odpověděl bezstarostně. „Nepochybuju, že mě o všem vyrozumí včas.“

Vzápětí se polekal. Docela hloupě jsem se prozradil. Teď už je jí jasné, že mi šlo jenom o to, mít ho z cesty. Ale Eliška nebyla podezíravá. Vůči němu ne. Bláhově předpokládala z jeho strany stejnou upřímnost a cit. Zastyděl se.

„Možná ani nejel za žádnou ženou," řekl kajícně, protože si to tak vskutku myslel. „Neznáš Möncha tak docela. V té rodině se vždycky kují nějaké tajné pikle. Jeho otec býval nejlepší zvěd mého otce a mladý Jindřich měl velmi složité poslání v Kastilii. Nejspíš jel za Guesclinem. Buď tam, anebo do Francie. Sem chodí zprávy zkreslené a oklikou. Ani já pořádně nevím, co se tam stalo. A papež v Římě? Zajímá ho na tom jen, že z míru pracně usmoleného před osmi lety zbyl jen neužitečný cár papíru. Není teď s Karlem Pátým právě zadobře. Ludvík ďAnjou nepošťuchuje Janu Neapolskou v Provenci určitě bez jeho vědomí." Vzdychl. „A abych ti řekl pravdu, mám obavy, že to dělá hlavně proto, aby papeže přiměl k návratu. Nevyznám se ve svém francouzském synovečkovi. Je to chytrý vládce. Nenápadný, ale převyšuje všechny ostatní. Kdybych měl víc času, zamyslel bych se nad tím důkladně a možná bych i pochopil, kam míří. Ale já mám příliš starostí tady v říši, než abych se mohl zabývat francouzskou politikou do té míry jako můj tatínek. Jsem římský císař. Ne vazal Francie."

„Nestarejme se tedy o Jindřicha Möncha," řekla s úsměvem. „Nepotřebuju ho, když jsi tady ty."

Kajícně se na ni podíval. Ještě že ten chlapec chtěl pryč sám. Teď bych se strašně styděl. „Zůstanu jenom několik dní, víc nemůžu. Ale budu se vracet, přísahám. Už jsem si příliš zvykl, že jsme spolu. Nepojedeš teď se mnou? Přece jsi císařovna. Dětí sis už snad užila. Seženu jim v Žitavě chůvu a..."

„Ne," odbyla ho ostře. „Žádnou chůvu. Těch mám právě dost." Co kdyby se tady objevil tvůj milovaný synek, drahý? Ne, tohle ti vyprávět nemůžu.

„Eliško!" zaprosil. „Aspoň do Vánoc. Je to jenom pár týdnů a pak se určitě pro ně vrátíme."

„Jestli až do Vánoc nebudeš mít na nás čas, taky to vydržím. Budu muset," řekla s přemáháním. „Jsem tvoje žena, matka Zikmunda a Anny a taky samozřejmě císařovna. Ale ačkoli si své hodnosti vážím, je pro mne až na třetím místě v pořadí důležitosti."

VELKÁ INTRIKA

Římská jízda vždycky znamená pro císaře nebezpečí na severu říše za hradbou Alp. Císař Karel to věděl dobře a zabezpečil obezřele svůj týl. Přesto zneklidněně pošilhával zpátky a posel stíhal posla, aby ho

zpravil o sebenepatrnějším dění v říši. To nejdůležitější se událo mimo ni, i když za účasti říšských knížat.

Císařovo sblížení s polským Kazimírem vyvolávalo v Uhrách rozpaky a zpráva o chystaném zasnoubení Karlova nejstaršího syna s jednou z nemanželských dcer Kazimírových, a dokonce mladšího Zikmunda i s druhou, zrovna bila na poplach. Proslýchalo se, že papež míní legitimovat jejich původ i s nárokem na polskou korunu. A nejen to. V pořadí možných dědiců se na prvním místě octla císařovna. A po ní dědil nárok její syn. Což případným sňatkovým spojením malého Zikmunda s Kazimírovou dcerou odsouvalo na vedlejší kolej všechny Anjouovce v čele s Ludvíkem.

Císařův návrat z Itálie dal uherskému králi novou naději, že u papeže může získat vrch v dědickém sporu. Svatá stolice potřebovala mocného spojence, ochotného bít se za ni. Císař je pryč, ale přichází uherský král.

Bylo třeba císaře nějak zaměstnat. Hned v září, krátce poté, co vstoupil přes Rakousko na Moravu, se v Bratislavě sešel Ludvík se všemi Wittelsbachy, kteří připluli po Dunaji na lodi. Chyběl jen Ota Braniborský, Karlův zeť, pokládaný za stoupence svého císařského tchána. Ale co víc, chyběl i polský Kazimír, který prozatím vždycky neochvějně stál po Ludvíkové boku. Bylo třeba jednat rychle a důrazně. A ač vojenský spolek uzavřený v Bratislavě jmenovitě nebyl namířen proti císaři, bylo dost jasné, že se může týkat jako možných nepřátel jen Lucemburků a Habsburků.

Možnosti spolku byly omezené a císař se jimi příliš neznepokojoval, i když k němu po několika týdnech přistoupili i vévodové rakouští. Licoměrné tvrzení, že císař je ze seznamu nepřátel vyňat, možná pro Albrechta i Leopolda platilo. Ale jestli ne? Přesto se císař napřed věnoval severní části říše, zatímco Ludvík obrátil oči k Římu.

Tři měsíce po uzavření bratislavských úmluv bylo už jasné, že Ludvíkovo dlouholeté manželství bude přece jen požehnáno potomkem. A samozřejmé se v Budíně čekalo, že tentokrát to bude syn a že zůstane živý. Otázka polského nástupnictví se octla na pořadu dne.

Za slib vojenské pomoci papež nakonec určil nové pořadí následníků polského trůnu, kde se pomořanská větev teď octla daleko za Anjouovci. Císař opustil sňatkový projekt s Kazimírem, aspoň

pokud se týče Václava. Bylo dost jasné, že narodí-li se Ludvíkovi syn, naděje na získání polské koruny je do budoucna malá. A protože hlavním podněcovatelem nepřátelství se ukázal být uherský král, rozhodl se jeho intrikám čelit.

Uherský král bez Kazimíra není svým sousedům nebezpečný, ale skutečnou hrozbou jsou Wittelsbachové. Jenže mezi nimi nikdy nebylo příliš soudržnosti. Leckdo z nich by se dal získat. Krom Oty nejspíš Bavorův třetí syn Albrecht, vévoda Dolnobavorský a hrabě Holandský. Mezi sousedy bývají třenice, ale on můj soused tak docela není. Jeho zájmy jsou spíš na severu stejně jako Otovy. A má krom jiného nezadanou dceru. Pravda, o pět let je starší Václava. Ve chvíli, kdy první potomek Ludvíka Uherského je na cestě, není už zdaleka nadějnou dědičkou jeho neteř, až dosud Václavova snoubenka. Snad. Zásnuby nikdo nezrušil, ale jaksi se k nim nehlásíme, Ludvík ani já. A Polsko? Podaří-li se nakonec přece jen legitimovat Kazimírovy dcery, má větší naději jako jeho zeť jeho pravnuk Zikmund, syn Elišky. Václavova ruka je příliš vzácná. Myslím, že už vím, jak s ní naložím.

Po druhé římské jízdě mě na svátek Tří králů znovu vítá Praha a v ní přepestrá společnost. Papežský nuncius, Rudolf Saský a k mé velké radosti i Ota Braniborský s manželkou. Nedá se říct, že by se na sebe právě usmívali, ale už sama skutečnost, že přijeli spolu, je povzbudivá až dost. Přiznávám, že jsem měl obavy, co s ním udělá její nečekaný výlet do Itálie. Ota si za naší nepřítomnosti zaválčil se sousedy, hlavně s Kažkem. Kdyby zvítězil, nafoukl by se. Ale Kažko ho zkrotil drsnou rukou a Ota snad přišel k rozumu. Tchán císař, to je jistě žádoucí záštita tak málo úspěšného vládce.

Taky mě přijel uvítat bratr Jan Jindřich se svými syny a slezští vévodové. Ale z nejzajímavějších tříkrálových hostů byl přece jen francouzský zeť anglického krále, pan Enguerrand de Coucy. Přišel ke mně žádat spravedlnost. Jeho matka byla Kateřina Habsburská, dcera bojovného vévody Leopolda, a mladý Coucy se po ní v Alsasku uchází o dědictví, které mu zadržují habsburští bratři Albrecht a Leopold. Na tom by nebylo nic zvláštního nebýt toho, že pan de Coucy je velmož prvního řádu a velice bohatý a skromné dědictví po matce ho řadu let vůbec nezajímalo. Chápu ho. Hledí se ztratit z Francie ve chvíli, kdy můj synovec Karel Pátý je připraven vypovědět znovu válku Anglii.

Ne že by pan Enguerrand nebyl bojovník jaksepatří, ale jeho situace je vskutku ožehavá.

Jako rukojmí v Anglii upoutal pozornost Eduardovy dcery, mé kdysi nevěsty Isabely, té rozmazlené dcerunky, jíž tatínek nic neodepře, a oženil se s ní. Takže on je teď nejen jeden z předních velmožů francouzské Pikardie, ale také Eduardův zeť a od štědrého tchána dostal rozsáhlé majetky. V hrozící válce pan de Coucy po zákonu nepochybně patří na stranu Francie. Jako leník anglického krále by mu na pomoc mohl poslat svého zástupce s jakousi družinou, ale pravda je, že bojovat sám proti sobě je trochu nákladné a zvláštní řešení. Navíc přihlásí-li se ke Karlovi Francouzskému otevřeně, může mu Eduard jako vlastizrádci zabavit državy v Anglii s poukazem na to, že tím nejlegálnějším francouzským králem je on a Coucy je tedy věrností zavázán jenom jemu. Dvojnásob. Jako anglickému i francouzskému lennímu pánu dohromady.

Manželka ho teď opustila a odjela s dvěma dcerkami do Anglie. Je to konec manželství, či taktika? Pan Enguerrand se motá kolem mého trůnu s hezkou záminkou, že se uchází o habsburské dědictví, a dostal se tak z kola ven. Prokázal bych mu medvědí službu, kdybych jeho spor vyřešil. Můj francouzský synovec ho nepochybně bude volat do svých šiků, jenže pan Enguerrand je daleko a vzkazy k němu dejme tomu vůbec nedorazí.

Vcelku to vítám. Nemusím se tou záležitostí nijak ohnivě zabývat a zkomplikovat si pro nic za nic sousedské vztahy s Habsburky.

Myslím, že pan Coucy by byl velmi zklamán, kdybych jeho při rozhodl okamžitě a v jeho prospěch. Nezbývalo by mu než se vrátit domů a dát se do války.

Karlův krok je závažný a smělý a já jsem přesvědčen, že dobře ví, co dělá. Je teď ve výhodě. Jeho sok ztrácí příliš mnoho. Spojence v Gaskoni, spojence v Kastilii, který mu zaručoval převahu na moři, a dokonce, jak jsem slyšel, nejschopnějšího syna.

Eduard je teď nevyzpytatelný. Začíná dětinštět a osud Černého prince je strašný. Podobný kdysi hrozil i mně a ještě se dobře pamatuju na pocity, které jsem zakoušel, upoután na lůžko bezmocný a upadající v beznaději. Naděje na uzdravení je přetěžká a udržet si ji chce tvrdou kázeň. Byl jsem jen o tři roky mladší, než byl on v té chvíli, kdy ho podivná choroba skosila. Nedávají mu prý naději. Mně ji dávali. Navíc jsem možná schopen být i mužem ducha, zatímco on

je jenom válečník. Byl. Už toho příliš nenaválčí.

Pan Coucy nemá mnoho důvodů přiklonit se teď na anglickou stranu, ať svou choť miluje sebevíc, o čemž lze pochybovat. Sňatek s dcerou krále je nepochybně lichotivý a krom toho se potřeboval dostat zadarmo ze zajetí, kde pobýval jako rukojmí za nebožtíka krále Jana a spolu s ostatními tam byl zapomenut, poraď si jak chceš. Výkupné za něj by jistě bylo nehorázné, jak už je Eduardův zvyk.

Vysvobodil ho rozmar Isabely, která si ho vybrala za manžela. Na tom, že byla ještě svobodná, mám nepochybně zásluhu i já. Ne ovšem sám.

Jakpak by asi dopadal můj život, kdybych se po Blančině smrti před dvaceti lety s dcerou Eduarda Anglického oženil? Málem se to stalo. Už byla ruka v rukávě, když jsem potkal Annu. Annu Falckou, choť na několik málo let. Vášeň, syn, moje zmrzačení a synáčkova smrt. A nenávist v manželském loži. Nakonec vysvobození. Možná jsem Anninu smrt uvítal. Hned při pohřbu jsem spřádal plány na manželství s mou milovanou Aničkou. Možná mě Bůh i ztrestal, že jsem se vskrytu radoval ze smrti Anny Falcké. Nebo si víc než devět let svrchovaného štěstí smrtelník nezasluhuje? Možná jsem truchlil tak upřímně po Aničce, že nebe se smilovalo a dalo mi pro útěchu mou Elišku. Při ní chci jednou umřít. Už žádnou další choť.

Anna Falcká je jediná, na koho nemám živou vzpomínku. Po Blance mi zůstala Kateřina, po Aničce Eliška a Václav, s Eliškou mám Annu a Zikmunda a už to vím já a ví to ona, ale ostatní svět to ještě netuší, v půli toho roku se císařská rodina rozroste znovu. Těšíme se a hádáme. Dcera? Syn? Má třetí dcera, nebo třetí syn? Ať tak či tak, děkuju Bohu za Elišku. Je moje požehnaná.

Ano, byl to třetí syn, který se narodil v půli toho roku. Dostal po slavném dědovi jméno Jan a jeho křtiny byly jako obvykle slavností nejradostnější pro celou rodinu a davy spokojených hostů. Byli zde - stejně jako o Vánocích - vedle moravských Lucemburků i císaři nejbližší kurfiřti, Ota Braniborský s chotí Kateřinou a Václav Saský s chotí Cecilií, dcerou Franceska z Carrary, nad jejímž vzděláním bděl uctívaný básník Francesco Petrarca. Navíc se hlučná a rozjařená společnost nečekaně rozrostla o dalšího Wittelsbacha. Albrecht, vévoda bavorský a hrabě holandský, s chotí Markétou, dcerou Ludvíka Březského a tedy vnučkou Markéty, nejmladší sestry Elišky

Přemyslovny. Vlastně patřila také do rodiny.

Nesvůj se cítil jenom malý král Václav, který si výjimečně připadal jaksi odstrčený. Jindy býval středem pozornosti, dnes na jeho místo nastoupil pitvořící se uzlíček s naběhlými rtíky. Václavovi připadal velmi ošklivý, ačkoli se mu všichni obdivovali. Václava si nevšímala ani vyčouhlá holčička, kterou vedle něj posadili. Také ona mu byla navýsost protivná. Ale ještě než v den křtu skončila hostina, mělo se mu dostat zadostiučinění. Kýžená pozornost se opět obrátila k němu, když jeho otec ohlásil všem přítomným radostnou zvěst, že dnešní sláva v císařské rodině není poslední v letošním roce. Do tří měsíců se po dohodě šťastných rodičů bude v Norimberku konat sňatek těch dětí, které tu vedle sebe tiše seděly u slavnostního stolu. Českého krále Václava a Johany, dcerky Albrechta z rodiny Wittelsbachů.

Aspoň to. Václav se po očku podíval na příští nevěstu a ušklíbl se. No, snad to nějak vydržím.

Karlovi na rozdíl od něho připadal malý Jan velice krásný. Třetí syn! Také uherská královna se čeká každým dnem. Jistě tam vládne větší napětí než v Praze. Ludvík Uherský nejenže nemá syna, ale jednoroční jediná dcerka mu už před čtyřmi lety umřela. Bude to tentokrát už syn? Dědic Uherska a jednou možná Polska?

Ludvík Uherský měl tisíc příčin pohlížet závistivě přes hranice. Tři syny má nejen moravský markrabí Jan Jindřich, ale teď už i císař. A dítě, které se zakrátko hlásilo k životu v Budíně, byla i tentokrát dcera. Také v Budíně byly slavné křtiny, při kterých holčička dostala jméno Kateřina. Ale otec i jeho matka jen stěží ukrývali zklamání.

MEČ KRÁLOVSTVÍ

Jindřich Mönch zůstal v Basileji dlouho do jara v podivném rozpoložení, kdy se mu nechtělo ani zůstat, ani odejít. Někdy vyjížděl na lov s bratrancem, který bydlel v sousedním domě. Byli dva, znal je od dětství. Ač byli dvojčata, jeden z nich, Filip, se před časem odstěhoval a založil si vlastní rodinu. Filip a Jindřich. Takže teď ve třech sousedících rodinných domech žili rovnou dva Jindřiši.

Synové Hartiho dcery Luisy a Kateřinina bratra Filipa byli jeho bratranci či synovci, jak se to vezme. O dva roky mladší Jindřich Mönch byl urostlejší. Ti dva byli drobnější po matce a přitom zcela nepodobní jí i údajnému otci. Prý po dědovi z Filipovy strany, říkával Harti s nevyzpytatelným úsměvem. Umřel, sotva se narodili. Nikdo ho nepamatoval a nebylo proč mít jakékoli divné podezření. Otec Filip se v synech viděl stejně tak jako Harti v Jindřichovi.

Pár měsíců mu rodinná pohoda vyhovovala. Pak začal propadat trudnomyslnosti. Zůstat? Odejít?

„Co je to s tebou?“ zeptal se Harti. „Chceš odejít?“

„Já nevím. Nechceš mě tu?“

„Já?“ Harti se usmál - trochu smutně. „Kdybys byl vskutku moje krev, nedělal bych si starosti. Dokázal bys žít i počestně v Basileji. Jenže můj bratr tu jako dospělý natrvalo nežil nikdy, a Kateřina? Vydržela tu s velkým přemáháním, jen než jsi jakžtakž dorostl. V tu chvíli byla pryč i s tebou. Máš jejich krev. Ač nerad, nemohu si to zapírat. Vrátíš se do Prahy?“

„Ne,“ odpověděl Jindřich tak prudce, až Burkhart zavětřil. Neměl na císaře nejlepší vzpomínky a vždycky s ním podezíral Kateřinu. To byl ovšem tehdy markrabí Karel mladý svůdný pán, mnohem mladší než Harti a čiperný až hrůza. Dnes vypadal docela jinak a bylo málo pravděpodobné, že se ještě vkrádá do dívčích snů.

„Máš něco proti císaři?“ zeptal se opatrně.

Jindřich dlouho mlčel. „Nic,“ řekl a dodal upřímně: „Leda to, že má choť.“

Harti Elišku viděl před pěti lety. Ano, vlastně mu o císařovně Kateřina říkala. Tenkrát měl pocit, že jde o omyl, a navíc pět let je pět let, tehdy nebylo Jindřichovi ani osmnáct a taková chlapecká láska...

Ale kdoví. Kateřina si na rytíře českého krále zamanula od dětských let a dodnes na něj nezapomněla. Má s ním ovšem syna. Zdědil Jindřich po matce i tu vytrvalost touhy?

„Nudíš se tady," řekl nerad. Nejradši by ho zdržoval, ale lék tu byl jediný a kdysi ho stejně nerad doporučil i Kateřině. „Na světě není jenom císař a jeho rodina. Když jsi přijel, tvářil ses, že máš namířeno do Kastilie. Za půl roku si už nemyslím, že v tom je nějaká žena. To bys jinak pospíchal. Ale ať je či není, radši jeď."

„Chtěl jsem zůstat s tebou."

„To už jsi zůstal. Nechci se ti zošklivit. V Kastilii se dávno nebojuje. Aspoň nebudu mít strach."

Jindřich se nejprve vydal údolím Rhóny do Avignonu. V městě, které před několika roky propadlo ospalosti, vládlo vzrušení. Nadšené hospodyně div nedrhly každý kámen na cestě k papežskému paláci. Papež už ohlásil, že se vrátí! Prý se znovu schyluje k válce mezi Francií a Anglií a je naléhavě třeba jemné ruky Svatého otce, aby přispěla k uklidnění rozbouřených vod.

Avignon je blíž ohnisku sporů než odlehlý Řím. Přilákat kurii zpátky byl možná skrytý záměr Karla Pátého, když slavnostně zvedl znovu nepřátelství a vyhlásil násilím vynucené dohody za neplatné. Papež v Avignonu byla hra pro něj. Ví to už císař? Měl bych možná...

To není moje věc, řekl si Jindřich nakonec odhodlaně a vydal se za vévodou ďAnjou do Toulouse, aby se dověděl víc. Spíš ze zvyku než z potřeby. A taky z přátelského citu, který ho vůbec nezklamal. V Toulouse nenašel jen Ludvíka, ale dokonce i Bertranda du Guesclin při jeho cestě z Kastilie. Přijeli oba téměř současně ze dvou protilehlých stran.

Dřív než Bertranda spatřil Michela, což ho ohromilo. Tvář nemohla mýlit. Nepochybně to byl mladý du Guesclin.

„Nevěděl jsem, že pan du Guesclin je ženatý," prohodil opatrně.

„Je, ale..." Ludvík ďAnjou se odmlčel. Proč vykládat na počkání, že Michel není legitimní syn. Bertrandova choť ho vychovala a koneckonců mohla být jeho matkou skutečně, i když Michel byl už velký, když se vzali. Vévoda neměl tušení, že mladý rytíř z Basileje je na tom podobně, aspoň pokud se týkalo otce. A protože Jindřich i on měli docela jistě jiné plány, přešel k věci.

„Dobýváme zpět Akvitánii," řekl. „Můj bratr se radil s mistry univerzit v Bologni, Montpellieru, Toulouse a Orleansu krom

samozřejmě i Sorbonny a všichni dospěli k jednoznačnému závěru, že má plné právo ji Černému princi odebrat. Gaskoňská šlechta proti němu vznášela stížnost za stížností, a když se měl zodpovídat ze svých prohřešků před králem v Paříži, drze odpověděl, že přijde rád, ale s přilbicí na hlavě a v doprovodu šedesáti tisíc ozbrojenců! Je vzbouřenec. Porušil všechny závazky leníka k svému pánovi.“

To byla svým způsobem pravda, pokud jeho lenním pánem byl Karel Pátý. Právo se vždycky řídilo podle toho, kdo má v té chvíli vrch, a teď to rozhodně nebyl anglický král, ať už se prohlašoval sebedůrazněji za pravého krále Francie.

„Už když jsem před třemi lety odjížděl, se zdálo, že se Gaskoň od Anglie odvrací. Aspoň Fébus, ďArmagnac, ďAlbert a leckdo jiný. Možná i de Grailly.“

Anjou si povzdechl. „Captal ne. Je věrný, bohužel Eduardovi. Když ho před šesti lety Guesclin zajal u Cocherelu, propustil ho můj bratr bez výkupného za slib věrnosti. U toho Captal setrval mizerných pět let. Sotva se loni válka obnovila a Eduard znovu přijal titul francouzského krále, pan de Grailly vznešeně vrátil všechny pocty a dary a přihlásil se ke spojenectví s Anglií. Teď hájí Bergerac. Můj bratr Jan de Berry postupuje k Poitou a Limousinu a my mu půjdeme naproti od jihu. Du Guesclin si dal hezky načas, ale konečně už je tady. Musí osvobodit Périgord. Černého prince máme pěkně stisknutého. Jsem zvědavý, co udělá, až se doví, že je Bertrand zpátky.“

Návrat *bretonského ďábla* waleského prince vyděsil. Jeho nemoc pokračovala čím dál tím děsivěji. Na to, že by mohl osobně velet bitvě, nebylo ani pomyšlení. Vyslal přes Kanál zoufalou prosbu o pomoc. Dostalo se mu jí v podobě jeho dvou bratrů Jonna a Edmunda s posilami spolu se zprávou, že Robert Knollys se v Calais vylodí s dostatečnou silou, aby mohl poplenit Pikardii a dostat se kolem Paříže přes Maine do Anjou a cestou k La Rochelle napáchat tolik škod, jak je možné. Teď, v čase žní, mohl pálit krom vesnických obydlí i obilí, které dosud stálo na polích nesklizené. Anglický král předpokládal, že k zastavení plenitelů Karel Pátý stáhne ozbrojené síly z Akvitánie.

V tom se mýlil. Knollys se v Calais vylodil v červenci, a než se proplenil Pikardii, postoupil Guesclin až k Dordogne. Nezdržoval se dobýváním Bergeraku, kde byl s posádkou neporazitelný Captal de Buch, obešel ho a dobyl Montpon na Isle, čímž odřízl Bordeaux od

Périgueux. Pak postupoval dál do Périgordu, kde dobyl Brantóme a St. Yrieix několik málo mil od Limoges.

Tady se už potkal s Janem de Berry, který táhl od severozápadu přes Poitou. Bertrand mu tedy Limoges přenechal a obrátil na západ k Angouléme. V Limousinu už toho nebylo mnoho k dobývání. Možná měl spojit síly s ním a zůstat, ale Limoges se nebránilo. Biskup za finanční vyrovnání slíbil přísahu věrnosti Francii, kterou on i město vykonali, a Jan de Berry slavnostně nad hradbami vztyčil korouhev s liliemi. Povstání se nebylo co bát. Nechal tu jako posádku tři sta mužů, což by mu zkušenější Guesclin jistě rozmluvil, a spokojeně odtáhl na jih, aby ve spojení s bratrem dovršil pokoření Angličanů. Zpráva o řádění Roberta Knollyse je zastihla až teď.

Karel Pátý v Paříži pocítil bezprostřední ohrožení, ale Francie měla vojáků i vojevůdců dost. S Akvitánií sevřenou královskými bratry si mohl dovolit urychleně povolat do Paříže Guesclina, aby mu předal meč konstábla Francie.

Bertranda králův vzkaz zastihl v Angoulème, kde zajišťoval obsazené město, a odvrátil ho od konečného tažení na La Rochelle či na Bordeaux. Každé z těchto míst, pevně držených Angličany, by znamenalo obléhání nejmíň do jara. Bertrand obléhání nemiloval. Bylo půl září, když se obrátil k severu, zatímco za jeho zády Černý princ, nepříčetný vzteky, chystal svůj poslední válečný čin. Potají se dal odnést do Cognaku, kam se pod záštitou noci přesouvala jemu nejoddanější *společnost* žoldnéřů. Jeho opatrnost byla zbytečná. Guesclin byl daleko a bezstarostný Jan de Berry slavil ve Villefranche s bratrem Ludvíkem konečné osvobození Périgordu.

Límoges procitalo v děsu. Už od tmy bylo slyšet temné rány, které si nikdo nedokázal vysvětlit.

Za úsvitu už bylo všechno jasné. Kolem dokola se vznášel dým. Horníci podkopali hradby a mezery vyplnili trouchnivým dřevem. Zapálené nejdřív jen doutnalo, až obyvatelům hrozilo udušení. Vedro bylo nesnesitelné. Plameny rostly, živeny tak dlouho, až se zdi rozpadly.

Černý princ už upoutaný na lůžko velel výpravě z nosítek. Přitáhl s obrovskou silou a s oběma bratry, doprovázen výkvětem rytířů, aby město, které mu kdysi přísahalo věrnost, pro výstrahu jiným ztrestal za zradu. Ozbrojenci uzavřeli východy z města a podle rozkazu zmasakrovali všechno obyvatelstvo bez ohledu na věk a pohlaví.

Vojáci, které tam nechal Berry, se zoufale bránili do poslední kapky krve. Věděli, že v zajetí se zachránit nemůžou. Vyděšené ženy, kterým se podařilo uniknout, klekaly u nosítek a žádaly prince o život pro sebe a pro děti, ale marně. Díval se zarputile k hořícímu městu, jako by je nevnímal. Jeho vojáci odtrhovali od nosítek prosící ruce a bez milosti všechny ubili.

Docela všechny ne. John of Gaunt potají dal zadržet několik význačnějších pánů včetně nejprovinilejšího biskupa jako rukojmí pro výkupné, bez vědomí a přímo proti vůli Černého prince, který na zajatého biskupa upřel vražednický pohled a vydal rozkaz k popravě. Cena výkupného tím vzrostla natolik, že dál to jeho ziskuchtivý bratr dojít nenechal. Biskup vyvázl a zrovna ztrhal koně, jak se hnal s hrůzostrašnou zvěstí do Avignonu. Byl šťastnější než jeho spoluobčané. Docela ožebračen, ale živ. Zlá zpráva vítala papeže přímo v den jeho návratu.

Limoges bylo vyrabováno a vypáleno a jeho hradby srovnány se zemí. Nemělo smysl je střežit. I zběsilému mstiteli bylo jasné, že panství v Limousinu a Périgordu už nelze udržet. Krvavá historie se roznesla Francií na křídlech větru a jen přispěla k rozdmýchání odhodlaného odporu.

Když za Poitiers pokračovali cestou k Tours, Michel zarazil koně. V uplynulých letech byl s vévodou ďAnjou často v Angers a několikrát navštívil Tiffany. Dobře věděl, kudy vede cesta k Mont St. Michel.

„Myslel jsem, že se zastavíme pro matku," řekl spíš s podivem než s výčitkou. „Snad nejela napřed sama!"

Bertrand mírně zčervenal a po očku se podíval na Jindřicha, který dělal nevidím neslyším. Odkašlal si. „Potřeboval jsem se zastavit v Le Mans. Je to jen malá zajížďka." A ponořil se v hluboké mlčení, aby si stačil vymyslet, co má v Le Mans tak strašně důležitého.

Jindřich měl původně namířeno za Annettou, ale provázel Guesclina opačným směrem celkem bez výčitek. Válčením v Akvitánii promarnil zbytek léta a část podzimu a v tak pokročilé době už nebylo radno se vydávat na nejistém plavidle na moře. Strávit celou zimu v Kastilii se mu nechtělo. S lehkým svědomím a vlastně s úlevou odložil výpravu za pirátským pokladem na příští rok.

Ostatně třeba nepojedu sám, pomyslel si a vrhl kosý pohled na

Guesclina. Manželka a dospělý syn! Jak to chce řešit? Tam má prý také syna. Dost možná že už dva. O svém loučení s Pilar nenadělal moc řečí. Jen když se mu Jindřich zmínil o původním cíli své cesty, zasnil se a řekl tiše: „Já se tam také vrátím, příteli.“

V Le Mans Bertrand navštívil zámek Juillé a pobyl tam jen krátce, zatímco jeho společníci na něj venku čekali.

„Zajížďka byla zbytečná, synku, odpusť,“ řekl, když se vrátil, ač se ho neptali. „Chtěl jsem se tu jen s někým setkat. Není tu.“

„Kdo?“ zajímal se Michel.

„Olivier Clisson. Jistě jsi o něm slyšel od vévody.“

„Ten zrádce Francie?“ vykřikl Michel pohoršené.

„Já jsem, můj milý, přítel svých nepřátel, pokud jsou stateční a mohu si jich vážit. Tohle je prapodivná válka a já jsem Bretonec zrovna jako on. Zrádce Francie? Spousta mých krajanů pokládá za francouzského krále Eduarda. Koneckonců je to vnuk Filipa Čtvrtého.“

„A ty jim dáváš za pravdu?“ podivil se Michel.

„Já ne. Ale mýlit se není ještě zločin, jenom chyba. A Clisson měl jistě všechny důvody nebýt nadšeným poddaným francouzských králů z rodu Valois. Bylo mu sedm, když mu jeho matka v Bretani ukázala hlavu jeho otce, kterou potají koupila od kata. Naposled ho viděl živého, když rodiče odjížděli v nejlepší náladě k slavnostem do Paříže. Na turnaj, jeden z těch, které Filip Šestý, děd našeho krále, tak miloval. Přesto dal tento rytířský král Olivierova otce zatknout uprostřed klání a skoro nahého vláčet ulicemi na popraviště bez soudu. Nad uťatou otcovou hlavou si matka dala přísahat od syna věčnou pomstu zrádné Francii. Taktak unikli přes rozbouřené moře na malém člunu do Anglie, kde byl na Eduardově dvoře vychováván společně s Janem de Montfort, nynějším vévodou. Divíš se? Spíš je na podiv, že se přísahy matce zřekl. Na naší straně máme podobného bojovníka. Slyšel jsi někdy o *waleském princi* Owenovi? Jeho otce, který byl pánem Walesu, dal zase kdysi popravit Eduard a Owen pro změnu našel útočiště v Paříži. Bretaň a Wales se v lecčems podobají i ve svém postavení v království jiného národa. Owen Waleský je ovšem dodnes věrný Francii.“

„A proč přeběhl Clisson?“

Bertrand pokrčil rameny. „Snad ze žárlivosti, protože Montfort neocenil jeho zásluhy. Byly nemalé, to můžu dosvědčit, a ve válce o

Bretaň přišel o jedno oko. Přesto Montfort po bitvě u Auray odměnil Chandose a ne jeho. Clisson je zuřivec. To my Bretonci býváme. Zámek, který Montfort věnoval Chandosovi, dobyl a srovnal se zemí a kameny z něj dopravil na své panství, aby z nich zbudoval vlastní hrad. Zemi zabranou jeho otci mu Karel Pátý loni vrátil za přísahu věrnosti.“

„To není zrovna ušlechtilý důvod,“ utrousil Michel, který, jak slušelo jeho mládí, neměl odpadlíky rád.

„Jak se to vezme. Clisson říká, že už se nemohl dívat na zvěrstva, která Angličané páchají v naší zemi. To je snad ušlechtilé dost.“

„Věříš mu?“

Guesclin pokrčil rameny. „Můj chlapče, je vždycky dobré věřit tomu, co je užitečné. Ano, věřím mu. Je Bretonec a na rozdíl od Captala de Buch už nemá cestu zpátky. Bude to skvělý spojenec.“ Obrátil se k Jindřichovi. „Co říkáte vy, rytíři?“

Jindřich se podíval na Michela. „Nejsem ještě tak vzdálen vašemu věku, abych vás nechápal. Byl jsem asi tak starý jako vy, když kyperský král dobyl Alexandrii, a moje nadšení pro spravedlnost mě málem stálo život. Vyvázl jsem a nelituju toho, ale dnes už bych si počínal moudřeji. S horkou hlavou neprospějete své věci a sobě už vůbec ne. A pro ty nahoře je nutné smiřovat se třeba i s někým, kdo býval úhlavní nepřítel.“

„A vy se smiřujete?“

Jindřich se usmál. „Já nejsem nahoře. Co vám vadí na Clissonovi? Vždyť jste ho nikdy neviděl.“

„Vévodkyně ďAnjou je dcera Karla de Blois, dřívějšího bretonského vévody.“

Vévodkyně ďAnjou! Ovšem, Marie je krásná žena. Je to snad tvoje císařovna, Micheli? Vidíš, já jsem proti tobě krasavec a nemám o nic více naděje než ty. Ve tvém věku jsem nenáviděl nejen její nepřátele, ale i manžela. Jsi ušlechtilejší.

„Budeme hledat pana de Clisson?“ zeptal se Guesclina.

„Nemusíme. Řekli mi, že je v Pontorsonu. To je jenom pár mil od Mont St. Michel.“

Věděl to před cestou do Le Mans? Nejspíš ano. Byla to před Michelem dobrá záminka. Nebýt jeho, nebylo nijak nutné, aby Bertrand dal rozmluvě s Clissonem přednost před francouzským králem. Teď už musel.

V Pontorsonu se zdrželi. Bertrand vedl s jednookým Clissonem dlouhé rozhovory, jako by se mu dál ani nechtělo. A přece do Paříže spěchal. Místo, kterému se toužil vyhnout, bylo zjevně Mont St. Michel.

Jeho dva společníci zajeli za Tiffany sami. Jestli měl Jindřich nějaké představy o Guesclinově choti, skutečnost ho ohromila. Bytost tak vysloveně duchovní se mu právě nehodila k otrlému válečníkovi. Větší protiklad k vášnivé, rozmarné Pilar si ani nedovedl představit. O krásu nešlo, ani o stáří. Tiffany jistě mohla být Michelovou matkou, kdyby ji Guesclin před jeho narozením vůbec znal, ale mohla být stejně tak dobře mladší nebo starší. Mohla být cokoliv. Věštkyně. Jak se později dověděl, to také byla. Pilná vyznavačka astrologie. V každém případě žena pro muže zvídavého a lačného rozkoší ducha spíš než těla. Jistě ne pro Bertranda du Guesclin. Přesto, jak to vypadalo, ho milovala. A před ním ani po něm nikoho.

Nakonec sebrali Tiffany a stavili se i s ní v Pontorsonu. Bertrand to vděčně uvítal. Setkání se podvědomě bál. Byla jeho choť a zatím neměl zdání, co jí říct. V St. Michel by byl nucen čelit setkání o samotě a dokonce sdílet její ložnici. To cestou ani nemohl, i kdyby chtěl. V rozpoložení rozporuplnějším než kdy jindy jel po jejím boku a snažil se vést co nejsrdečnější rozhovor. Moc mu to nešlo, ale usnadnila mu to. Tiffany byla moudrá žena. Než dojeli do Paříže, byl skoro přesvědčen, že vždycky miloval jen ji.

Před Paříží Jindřich zaváhal. A nejen kvůli zprávě, která je dostihla a jistě jen zvýšila radostné očekávání. Papež byl zpátky v Avignonu! Další zbraň v rukou Francie. V Avignonu s ním byla nejspíš Kateřina a Jindřich si náhle uvědomil, že prospěšnější bude strávit zimu s ní. Doprovázet příštího konstábla k slavnostem do Paříže znamenalo odhalit sounáležitost s ním. Nikdy už by nemohl předstírat, že je potulný rytíř obvykle ve službách Anglie. Což Guesclin chápal předobře a rozloučil se s ním bez námitek k velkému Michelově podivu. Jindřich se vydal cestou k jihu, zatímco trojice v čele průvodu vjížděla do Paříže. Dva roky se s matkou neviděl.

Paříž Bertranda du Guesclin vítala s velkou slávou. Přijíždí neporazitelný Bertrand, jehož mocná paže ukončí všechna naše trápení! Dav ho provázel až k paláci Saint-Pol, kde ho čekal král.

Nejvyšší komoří a královský podkoní, též Bretonec Bureau de la Riviére, ho přivítal na prahu královského sídla s otevřenou náručí, aby

ho dovedl až ke králi. Karel Pátý seděl u krbu s chrtem u nohou, ale při jeho příchodu vstal, zatímco Bertrand sklonil koleno. Král mu přímo s něhou vyčetl, že se tak opozdil.

„Vstaňte, příteli. Vstaňte, prosím vás. Dávno už vám chci svěřit meč konstábla Francie, ale vyhověl jste mi s takovým zpožděním, že vskutku nevím, co si o tom myslet. Copak vás, nejschopnějšího vojevůdce, neláká vrchní velení nad všemi vojsky království?“

„Sire, pokud vím, je konstáblem Raoul de Fiennes a neznám žádný důvod, proč by se zříkal té hodnosti,“ připomněl mu Bertrand.

Král se jen pousmál. „Pan de Fiennes je starý muž a zatoužil po odpočinku. Vymést Angličany z Francie a zahnat je do moře, odkud přišli, je úkol pro cílevědomého muže v plné síle. Francie potřebuje právě vás. Bertrande, vy musíte být konstáblem. Záchrana Francie je ve vašich rukou.“

„Sire, dovoluji si vás upozornit, že byste se měl zeptat vévodů, hrabat, rytířů i měšťanů, jestli souhlasí s mým jmenováním.“

Ač bylo v té době zvykem předstírat skromnost a zdráhat se, i když se ruka třásla dychtivostí sáhnout po vytoužené hodnosti, Bertrand to mínil upřímně. Především věděl, že mu budou jiní, kteří o tu čest po léta usilovali, záviděť. Před pomluvami nemohl být jist zvlášť při posláních, která ho odvedou daleko od Paříže, a cítil nutnost být všemi, na kom záleželo, potvrzen.

Král mu dal za pravdu. Dal na zítra sezvat hodnostáře a povečeřel sám jen s Bertrandem. Příští konstábl strávil noc v paláci Saint-Pol v pokoji připraveném výhradně jen pro něj. Tiffany s Michelem si našli nocleh v Cité. Bertrand francouzského krále na přítomnost své rodiny neupozornil. Ale nazítří přece jen požádal dveřníka, aby je pustil mezi dvořany.

Druhého října třináctistého sedmdesátého roku prohlásil Karel Pátý před početným a vznešeným shromážděním, že chce z Bertranda du Guesclin, hraběte de Longueville a vévody de Molina, učinit svého konstábla, první osobu po něm v celém království. Bertranda až dojalo, s jakým nadšením to přítomní uvítali. Ve vzduchu se zaleskly z radosti vytasené meče.

„Ať žije Bertrand! Je-li on konstáblem, Angličané jsou poraženi!“

Obrátil se ke králi. „Nemohu odmítnout tuto čest, ale žádám od vás dárek, Sire. Není velký, ale nedáte-li mi ho, ať mě prokleje Matka Boží, vzdám se pocty, kterou mi nabízíte.“

Karel se usmál. „Řekněte si, oč chcete, a neodmítnu vás, nebudete-li ovšem žádat mou korunu nebo mou choť.“

„Nic z toho. Mám dost na jedné choti a až příliš na polovině království. Ale slibte mi, že nedopřejete sluchu pomluvám. Bude jich, věřte, vždycky dost.“

„Ten dar je váš,“ řekl Karel a odevzdal mu svůj meč, královský meč, který je vždycky v čele. Konstábla jako odznak hodnosti zdobí nejen v bitvách, ale i v přítomnosti nejmocnějších. Ať král či papež, nikdo z nich nemá právo mu odejmout zbraň.

Robert Knollys se po tažení severní Francií nepříjemně přiblížil Maine a Anjou. Francouzský konstábl, ač vybaven výsostnou pravomocí, se octl v stejných nesnázích jako kdysi, když byl nejvyšším hejtmanem *Společností.* Výdaje poskytnuté komorou nestačily. Bertrand se nikdy neostýchal shánět peníze otevřeně. Ale s Karlem Pátým přece jen jednal ohleduplněji než kdysi s papežem.

„Můj nejvznešenější pane,“ řekl mu, „jak můžete dávat tak málo peněz za činy takové hodnoty? Dáváte mi na žold pro pět set mužů a já jich potřebuju přinejmenším dvakrát tolik, mám-li skoncovat s Knollysem. Otevřte laskavě truhly se stříbrem.“

Nejbohatší dvořané a boháči z Paříže i jiných měst mu nakonec na královu žádost slíbili přispět. Bertrand se urychleně vydal zpátky do Pontorsonu, aby uzavřel bratrství s Olivierem Clissonem a pojistil si tak jeho spojenectví. Tentokrát přijel s Tiffany. Michela nechal v Paříži, aby přivezl peníze. Ale Michel ani zlato se neobjevovali.

„Co dělají?“ rozčiloval se. „Nemůžu tady čekat, až se Knollys spojí s Lancasterem. Za chvíli by nás zatlačil do moře. Ne. Musím se přesunout aspoň do Caen. Ale nemám z čeho zaplatit vojáky.“

Jiný by možná uvítal chvíli volnosti s milovanou ženou, pomyslela si trpce. Kdyby ho ovšem poháněla touha. Ne, jsem nespravedlivá. Vskutku jde o všechno. Potom se snad vrátí.

„Nemáš z čeho?“ zeptala se. „A co ten vůz se zlatým nádobím, které jsi přivezl ze Španělska?“

„Ten jsem věnoval přece tobě.“

Odstupné? Potřásla hlavou. „Nechci ho,“ řekla zbytečně tvrdě. „Všechno ze Španělska je jen tvoje.“

Bleskl po ní pohledem, ale neřekl nic a vděčně sebral, co mu dala. Hlavní stan s Clissonem umístili v Caen, než se jim podařilo dát dohromady novou *společnost.* Bretonce, jako vždycky. Konečně

dorazil i Michel s královskou podporou a oba velitelé se rozdělili. Bertrand opustil Caen, projel Alençonem a v Mans krátce přenocoval v zámku Juillé. Už věděl, že se Knollys blíží. Za úsvitu sebral své muže a pokračovali v cestě za hustého deště dalších čtyřiadvacet hodin. Poblíž Pontvallainu konečně padl na anglický tábor ještě spící. Angličanů byla přesila. Strhl se lítý boj, který rozhodl až Clisson, když přitáhl s dalšími patnácti sty muži.

Po vítězství nad Knollysem u Pontvallainu už postupovali nezadržitelně. Dobyli na Angličanech zpět celé Maine, Anjou a větší část Poitou. Návrat Bertrandův do Paříže se zajatci byl vpravdě triumfální. S taseným mečem konstábla projel městem za nadšeného pokřiku Pařížanů. Půl roku. Pouze půl roku ho dělilo ode dne, kdy opustil Kastilii. V té chvíli na ni nevzpomněl.

FRANCIE VE ZNAMENÍ PANNY

Ručičky na hodinách Věčnosti se posunuly. Poslové francouzského krále si ve Španělsku plný rok podávali dveře u pana du Guesclin, prozatím konstábla Kastilie, vévody de Malina a tak dále. Zřejmě jen se srdcem přetěžkým po vytrvalém naléhání opustil paní de Soria a své dva syny. Jistě mohl zůstat. Ale jeho touha po domově byla silnější. 14. června 1370 francouzský král Karel Pátý, též Moudrý, jak mu říkali, s návratem svého vojevůdce mohl konečně zrušit dohodu z Brétigny, jejíž platnost zpochybnili jeho právníci už před rokem. Záminkou bylo chování Černého prince, který se odmítl zodpovídat ze svých činů jako nejvyššímu lennímu pánu králi Francie. Karel nato prohlásil smlouvu z Brétigny za vynucenou a neplatnou od samého počátku, waleského prince za vazala nevěrného panovníkovi a vypověděl mu válku se všemi důsledky s platností od předchozího roku.

Král byl vyrovnaný a sebevědomý jako nikdy. Zdálo se, že jeho manželství konečně přináší po trpkých i sladké plody. Dvouletý dauphin byl krásné zdravé dítě a královna se znovu čekala. Tentokrát bez hrůzy, která provázela všechna její předchozí těhotenství. A na letním modrém nebi ani mráček. Francie byla zase na vzestupu po létech trpkých porážek. Karel Pátý nebyl hrdinný král, který se bije v čele vojska, ale měl Bertranda du Guesclin. V té chvíli nebylo v křesťanském světě většího vojevůdce. John Chandos, geniální učitel válečné taktiky, který si z nejkrvavějších bitev neodnesl ani šrám,

zahynul překvapivě při bezvýznamné potyčce na mostě v Lussaku a Černý princ, jeho nejschopnější žák, podléhal stále víc zákeřné chorobě. Vodnatelný a čím dál těžší už nedokázal ani sednout na koně. Věřilo se, že je to následek úplavice, která sužovala jih Francie a po bitvě u Nájery se rozšířila v jeho vojsku. Mnoho mužů na ni zemřelo. Možná by Eduard Waleský tomu dal i přednost před trapnou podobou nemoci, která ho před dvěma lety v pouhých osmatřiceti vyřadila ze života válečníka. Byl popudlivý, nesnesitelný a krutý. Dráhu hrdiny zakončil pomstychtivý masakr v Limoges a povzbudil tak vlnu nenávisti, vzdouvající se proti anglické nadvládě. Právě v těch dnech Bertrand du Guesclin přijímal v Paříži meč konstábla z rukou francouzského krále. Meč konstábla a s ním i svrchovanou moc nad vojsky Francie. Dny anglické vlády byly sečteny.

Začátkem roku 1371 obávaný Černý princ předal správu Akvitánie svému bratru Johnovi of Gaunt. Už příliš nemohoucí, aby vládl, dal se v Bordeaux odnést na loď, která ho dopravila zpátky přes Kanál, aby se do Francie nikdy nevrátil. Žil ke své hrůze jako bezvládný mrzák upoutaný v křesle ještě celých pět let, zatímco jeho otec zcela zdětinštěl a žádný z jeho bratrů nebyl schopen ho nahradit na jeho místě dobyvatele. Zemřel i jeho prvorozený syn. Mladší Richard, teď zákonný dědic anglického trůnu, byl teprve v kolébce.

Vítězné tažení Bertranda du Guesclin a vévody ďAnjou vyhnalo Angličany ze všech držav, kterých se zmocnili za patnáct let od bitvy u Poitiers. Karel Pátý se tak stal svrchovaným vládcem ve své zemi jen několik let poté, co ji jeho otec, vzor rekovného rytíře, zanechal v den své smrti zpustošenou. Anglie byla bezmocná, Francie v plné slávě. Osud rád žertuje, často krutě. Nebýt toho, nevstoupila by o půl století později do dějin Jana z Arku, orleánská panna. Mrtvých by bylo méně. Ale historie by byla chudší o jednu hvězdnou postavu.

KYRIE ELEISON

Ohnivci v barvách českého krále projeli celou cestu napřed, skupovali od sedláků přebytečné stohy slámy a narovnali je na dvou místech u cesty. Císař dal přísný rozkaz nepálit jen tak. Nešlo ani tak o ohleduplnost jako o to, aby Václav v obyvatelích nevyvolával nenávist. Ohnivci se vzájemně předstihovali v množství otepí a každý z nich bděl nad těmi *svými*, aby byly dobře viditelné až nahoře. Císař projel připravenou trasu první a byl spokojen. V Norimberku se mínil s chotí a ostatními dětmi ubytovat dřív, aby mohl osobně dohlížet na nejslavnější uvítání.

Za několik dní po něm se na cestu vydal i Václav. Lidé se sbíhali k té podívané. Malý král v čele vznešené družiny se hnal cestou do Norimberka v plamenech a dýmu a oživil tím ustanovení císařovy zlaté buly o tom, že oheň má provázet každý příjezd českého krále za hranice království, aby *český král nebyl povoláván ke dvoru nejvyššího panovníka z nějaké malicherné příčiny*. Karel ani jeho otec takovou výsadu nikdy neuplatňovali a také Václav už byl v říši mnohokrát. Tentokrát šlo o to, předvést ho jako vladaře mocné země, který do říšského města Norimberka přijíždí k svému sňatku jako plnoprávný protějšek svého otce císaře.

Jeho ohně žádnou škodu nenapáchaly a podívaná to byla velkolepá. Norimberský purkrabí se nedal zahanbit, i když nevěstou proti dávnému ujednání nebyla jeho vlastní dcera. Na jeho popud říšská knížata, šlechta i měšťané vyjeli Václavovi vstříc daleko před brány, aby ho slavně uvítali v městě, kde se narodil. Do svatby ještě chyběl celý měsíc, po který se pozornost soustředovala kolem Václava.

To se mu líbilo. Pozornost i ta ohnivá cesta. Jediné, co se mu moc nelíbilo, byla nevěsta. Ale protože také na své maceše cenil jenom sílu a nikdy ho nenapadlo uvažovat o jejím možném ženském půvabu, usoudil, že na trůnu je to celkem jedno. Dospělý král má jistě jiné možnosti než jenom ložnici své choti. Ostatně tak daleko nedomýšlel. Ženy ho v devíti letech ještě nezajímaly.

Hostina, kterou Václav dával tři dny po příjezdu, byla skvělá a dlouho se o ní mluvilo. Čekání přítomným zpestřovaly i turnaje a jiné

radovánky. Čekalo se totiž na papežskou dispens, protože snoubenci byli příbuzní, oba pravnuci předposledního přemyslovského krále Václava. Vnuk Elišky Přemyslovny a vnučka její sestry Markéty krom jemného přediva vzdálenějších vazeb, které už pozbývaly důležitosti i před přísnou tváří papeže.

Všechno bylo připraveno k svatbě, aby se mohla konat okamžitě, jakmile papežský vyslanec dispens doručí. Nebylo pochyb, že bude udělena. Byl to jeden z prvních činů Urbana V., když cestou z Říma do Avignonu vystoupil na provensálskou půdu v Marseilli.

Mezi hosty opět nechyběl ani Ota Braniborský se svou chotí. Nebyl tu Štěpán Bavorský, ale byl tu jeho syn Fridrich a také se nikdo nepozastavil nad nepřítomností henegavského vévody Viléma, kterého šílenství zbavilo svéprávnosti a žil v ústraní, zatímco jeho země spravoval bratr Albrecht, otec nevěsty. Vskutku to vypadalo, že mezi syny Ludvíka Bavora a císařem Karlem Čtvrtým nastalo smíření. Falcká větev sice chyběla mezi svatebními hosty, ale nepřátelštější byli vždycky bavorští Wittelsbachové. S Ruprechtem Falckým otevřené spory neměl Karel nikdy, i když se jejich zájmy tu a tam různily.

Královská svatba bývá příležitostí k setkání nejmocnějších. Málokdy si někdo krom oslavných řečí všímá snoubenců. Tentokrát Karel soustředil všeobecnou pozornost na Václava a jeho mladinká choť tu seděla jako prodaná. Nevšímal si jí vůbec nikdo krom jediné. Eliška Pomořanská ji sledovala se soucitným zájmem, až tu a tam i přeslechla otázku, kterou jí někdo ze zdvořilosti položil. Ač císařovna, nesnažila se hýbat říšskou politikou. Přenechávala to cele manželovi a své postřehy sdělovala jemu či si je nechávala pro sebe.

Johance bylo čtrnáct let. Velice ožehavý věk. Václav se jí zřejmě líbil, ale docela jistě to nebyl manžel k ní, i kdyby nebylo nepoměru věku. V dětských letech je vždycky na považenou, když od přírody vyspělejší dívka je dokonce ještě starší než hoch. Václav byl přemoudřelý, ale pořád ještě dítě. Johanka byla snad mnohem prostší mysli, ale jako žena už skoro dospělá.

Nebudeš to mít snadné, děvenko, pomyslela si Eliška při pohledu na ustrašené oči, které neklidně těkaly z otce na ženicha a potom na vznešeného císaře. Můžu jí otevřít náruč matky, ale to není všechno, i když ji občas bude potřebovat. Měla by u nás najít přítelkyni. Musím se o to přičinit. Takové dívčí svazky jsou pro vznešené dcerky,

předané předčasně rodinám ženichů, skutečné požehnám.

Škoda, že Eliška je ve Vídni. Jsou skoro stejně staré. Elišce by tam bylo mnohem hůř bez malé Viridis, provdané za Leopolda. Ani jeden z habsburských bratrů si dětských chotí nevšímá. Proč taky. Jejich vztah se bude vytvářet až v jejich dospělosti. Ale ta léta předtím! Oba jsou příliš mladí na to, aby cítili s prodanými holčičkami, a příliš ctižádostiví, než aby se zajímali o něco víc než o slávu rodu. Habsburci! Zajímat je budou jednou synové. A dcery také prodají už jako děti.

Vlastně jsem měla štěstí. Nevím, jestli mě chránila laskavost mého otce, či moje neženská podoba, ale na pravém důvodu vůbec nezáleží. Hlavně že jsem unikla. Dětství jsem spokojeně strávila v Pomořanech ve vlastní rodině. Tak by to mělo být. Podaří se mi uchránit Aničku, aby ji za pár let Karel neposlal kdovíkam? Jediná svobodná dcerka. Bude hledět z ní vytěžit co nejvíce. Má ji rád, ale Elišku měl taky. Možná i víc. A přece ji poslal do Vídně, když se to hodilo, stejně jako Kateřinu do Branibor.

Jenomže Kateřina už je dospělá, a jestli její manželství neklape, je to i její vina. Žena dokáže hodně, když se snaží. Nemám ráda Otu, ale od ní by si dal říct. Teď tady sedí jako bez života, zatímco Ota se co chvíli někam ztrácí s tím Fridrichem. Strýček a synovec jsou přibližně stejně staří. Nic bych nedala za to, že spolu navštěvují hampejzy.

Naklonila se ke Karlovi. „Ty jsi nepozval Štěpána?“ zeptala se šeptem.

„Pozval, samozřejmě.“

„Proč tu není?“

„Jako by na tom záleželo! Třeba stůně. Poslal místo sebe Fridricha.“

„Možná si myslel, že mladík stejně starý spíš bude mít na Otu vliv.“

Karel zpozorněl. „Co tím myslíš?“ Byl zvyklý, že Eliška si často všimla, na co on nemíval vždycky čas.

„Jsou pořád spolu. Je to podivné. Ota je prostoduchý a Fridrich vypadá až příliš chytře. Určitě by se s ním nehorázně nudil, kdyby neměl něco za lubem.“

Něco. Co asi? Karel se pozorně zadíval na Otu. Ten zachytil jeho pohled, zčervenal a začal se honem věnovat Kateřině. Ale jí byla jeho pozornost zjevně nemilá. Karel se odvrátil a sledoval ho jen koutkem

oka. Ota využil jeho zdánlivé nepozornosti a rychle se zvedl. Odešli s Fridrichem.

„Máš pravdu," řekl Karel Elišce. „Kdybys tak ještě mohla poznat, oč tady jde!"

Nešlo o málo. Ale Fridrichovo úsilí přineslo plody až za půl roku. To už se kolečko dějin opět pohnulo. V Krakově na smrt onemocněl Karlův dávný přítel nepřítel, Eliščin děd král Kazimír.

Císaře zpráva zastihla už na zpáteční cestě. Byla tak spěšná, že posla k němu přivedli, ač přijetí neodpovídalo důstojnosti jeho ani Kazimírově. Na zpáteční cestě trávil už třetí lenošný den v horkém bahně u vřídla poblíž loveckého hrádku, kolem něhož vedle domků stálých obyvatel zvolna rostla stavení pro pohodlný pobyt císaře a jeho hostů.

Byl tady prvně od doby, kdy před dvěma měsíci už z Norimberka dřívější osadu povýšil na město. Byl na své Vary hrdý, a nejenže je chtěl svým hostům ukázat v nové slávě, ale mínil zde i pobýt až do půli listopadu po celý čas, který zbýval do korunovace nové české královny.

S tím byl teď konec. Zpráva byla zlá a v blízkém čase se dala očekávat i Kazimírova smrt. Polský král zanechal závěť ve prospěch Kažka Pomořanského. Ale byl tu významný a mnohem důraznější sok, který se mohl opřít o dědickou smlouvu stejně závaznou, jako byla ta, kterou uzavřel císař s braniborskými markrabími. Doba nebyla vhodná k lenošení. Karel s povzdechem vylezl z blahodárného bahna a v lázních si dal smýt jeho zbytky před nezbytnou cestou do Prahy. A po korunovaci rovnou do Slezska, aby byl po ruce pro další dění v Polsku.

Ludvík Uherský byl tentokrát rychlejší. Na jeho hlavě v Krakově spočinula královská koruna polská přesně v den pražské korunovace české královny.

SÁZKA O BRANIBORY

Přechodem vévody Albrechta do lucemburského tábora byla s konečnou platností rozbita vratká wittelsbašská koalice. Ludvík nejen teď neměl volné ruce pro tažení do 1tálie, ale odvedla ho od něj i událost prvořadého významu: Nemoc a vzápětí i úmrtí jeho polského strýce Kazimíra. Stejně jako císař, ani uherský král si nemohl dovolit pobývat za Alpami ve chvíli, kdy se rozhodovalo o druhé královské

koruně pro jeho hlavu. I když se mu v létě nenarodil kýžený syn, ale jen dcera, znamenalo to příslib do budoucna. Proč ne po dcerce i syn?

Zklamaný papež odjel z Itálie zatrpklý a vrátil se do Avignonu na poslední tři měsíce života. Vstoupil do papežského města několik dnů před sňatkem českého krále Václava s dcerou Albrechta Dolnobavorského.

Přeslavný sňatek se konal koncem září a při svatbě se sešli všichni Wittelsbachové. Což pro císaře mělo následky vcelku nemilé, ačkoli rodinnou sešlost zprvu chápal jako příležitost k úplnému smíření. Čiperný Fridrich, syn Štěpána Bavorského, se pilně věnoval skleslému strýci Otovi, který zde jako vždycky zapíjel svůj žal nad nevydařeným manželstvím. Zhroucení bratislavského spolku se Fridrichovi ani jeho otci nelíbilo. Dřív nerozborná jednota Wittelsbachů vzala zasvé už zradou Albrechta, který se spolčil s Lucemburky, a císařova dohoda o Braniborech je měla připravit o zbytek zisků, které rodině vydobyl bývalý císař Ludvík Bavor. Po ztrátě Tyrol měli ztratit i Branibory a s nimi cenný kurfiřtský hlas. Ota byl bezdětný a podivnost jeho manželství s císařovou dcerou naznačovala, že jednou tak také umře a Branibory připadnou Lucemburkům. Navíc byl zadlužený. Císař jeho dluhy platil, ale jen do určité míry. Před časem mu poskytl peníze výměnou za Lužici. Teď mínil Otu přesvědčit, že pro všechny bude lepší, odprodá-li i Branibory ještě za svého života. Užitek by měl z toho okamžitě.

Bystrý Fridrich uchopil svou příležitost a Otu přesvědčil, že je to od císaře vyloženě nepřátelský čin. Jen blázen by se vzdal výnosného markrabství. Nemá-li syna, je tu synovec. A Ota, čerstvě dopálený na svou choť a celou její rodinu včetně císařského tchána, shledal, že na tom návrhu něco je a že on sám už nemůže nic ztratit. Jedině získat věhlas jako vítěz nad císařem a pán Branibor.

Ten hrad jsem si zamilovala, i když je tak docela jiný než všechno v Pomořanech. Tady mě povinnosti císařovny tíží nejméně, nějak se hodí k tomu místu. Už jsem si zvykla. Panebože, vždyť už jsem vdaná skoro osm let. Tři děti. To zase tak moc za osm let není. Zigi oslavil třetí narozeniny, Aničce bude v létě pět a Jeníkovi není ještě rok. Kdy přijde další?

Zatím o něm nevím. Nedoprovázím teď svého císaře na každé z jeho cest. Chci být víc s nimi. Tak jak jsem si to předsevzala a v

duchu slíbila. Snad proto mám tak ráda Karlštejn, že je jim tady dobře. Voňavé lesy se táhnou až k hradu. Pražský hrad je honosný, ale je tam pořád prašné staveniště, jak nám katedrála roste rovnou před okny.

Tady už stavební ruch utichl. Karlštejn stojí v celé své nádheře a velebnosti, posvátná schrána korunovačních klenotů.

Občas přijíždí markraběnka Kateřina a pobývá tu stále častěji. Vlastně spíš trvale. Když už se vzdálí, tak na den či dva, což určitě není dost na cestu do Branibor. Eliška přichází z Vídně jen zřídkakdy, její choť vévoda se paktuje s Karlovými nepřáteli a radši ji do Prahy nepouští. Chudinka. Už je jí třináct, jistě má z toho rozum. To Kateřina se o chotě nestará. Možná i kvůli ní má Ota Braniborský vztek. Rudolfa milovala příliš, Otu zase málo. Na jejich vztahu ke Karlovi se to neobrazilo. V obou případech nestál zanic.

Třetí rok plyne od mé korunovace v Římě a tolik se toho změnilo. Nejenže mám dalšího syna a Václav se oženil s vnučkou Ludvíka, římského císaře neslavné paměti. Snad to pro změnu bude úspěšný sňatek mezi Lucemburky a Wittelsbachy. Ten Kateřinin se zrovna nepovedl. Konec složité hry, v níž se točila Hohenzollernova dcerka, neteř Ludvíka Uherského a naposled i dcera Kazimírova.

Poslední pletka s polským králem neměla čas dozrát. Ačkoli Karel jednal v Římě s papežem o polském nástupnictví a dal na prvním místě jmenovat mě - a tím samozřejmě mého prvorozeného syna Zikmunda -, Ludvík po našem odjezdu Karlovu snahu zvrátil a přiměl papeže na první místo v pořadí následníků určit uherskou královnu matku. Dobře pochopil, že svůj nepřímý nárok by stěží prosadil. Je jen synovec, zatímco Alžběta je dcera polského krále. Jenže Vladislava Lokietka.

Velice křehká vazba. Po Lokietkovi na polský trůn zasedl jeho syn a zanechal také potomstvo. Nejen nelegitimní. Proti tomu lze vznést námitky a Václavův sňatek by nevynesl nic, naopak jiné vyhlídky by zmařil. Má matka nejen byla dcera z Kazimírova právoplatného manželství, ale její prvorozený byl syn.

Přesvědčila jsem Karla, že polská koruna pro Zikmunda by sice byla krásná, ale po právu spíš náleží mému bratrovi. Tak to chápal i Kazimír a rozhodl se čelit intrikám své sestry tím, že zanechal závěť v Kažkův prospěch. Můj bratr Kazimír Čtvrtý, polský král.

Znělo by to určitě moc pěkně a i dědeček by si zasloužil, aby se jeho přání dbalo. V posledních měsících se s Karlem snášeli líp než

kdy dřív. Marný sen. Kazimír nečekaně předešel do hrobu stále churavějícího synovce a závěť se stala cárem papíru. Papež se upjal k Ludvíkovi docela zbytečně, jak se ukazuje. Alžbětin poslušný syn se okamžitě obrátil k Itálii zády a honemhonem položil ruku na své dědictví.

Do Prahy sotva stačila dojít zpráva o tom, že se uvolnil polský trůn, když byla korunována malá královnička. Hned po korunovaci jsme spěchali do Vratislavi, abychom byli po ruce k podpoře mého bratra. Ale ovšem pozdě. Týž den jako Johana v Praze ani ne dva týdny po Kazimírově smrti Ludvík přijal v Krakově polskou korunu. Císaře k té slávě nepozval. A nejspíš nikoho. Tak narychlo to nešlo a určitě sám musel ztrhat koně, aby tam dorazil.

Papež se může drbat na své svaté hlavě. Docela pro nic popudil císaře. Zrušil své sliby a následnictví na polském trůnu potvrdil Ludvíkovi tak, jak si usmyslela královna matka Alžběta. Poláci by ženské následnictví neuznali, takže platí dávná dohoda s Ludvíkem, ačkoli ji sám polský král zrušil závětí ve prospěch přímého dědice z vlastní krve.

Hněvám se na Kažka. Je to lenoch a po pohrůžkách se stáhl bez boje. Sem tam svede bitku se sousedy o kus pole či dokonce o nějaké město, ale spravovat velkou říši mu nevoní. Ano, je to nesmírná zodpovědnost a spousta starostí, vidím to doma. Moc plodí moc. I Karel pošilhává dál. Než si vzal mě, už se zdálo, že se svou říší spokojí. Jenomže teď chce zabezpečit už tři syny. A kdoví, možná jich bude i víc. Ale Uhry, Polsko, Neapol? K uherské koruně spočinula na Ludvíkově hlavě ještě polská. Už dvě a snad i tři královské koruny pro Ludvíka, který je ani nemá komu odkázat. Jeho jediná dcerka je ještě mladší než náš Jan a čekal na ni sedmnáct let od svého sňatku! Rozmachuje se, ačkoli nemá ani jediného syna.

Zato má matku. Pekelně ctižádostivou. A hlavně nenávistnou odpůrkyni mého císaře.

I ve světě se leccos změnilo. Papež, když ho Ludvík nechal na holičkách, se zase vrátil do Avignonu. Prý kvůli válce, která se znovu rozhořela mezi Francií a Anglií. Francie tentokrát má vrch a stěží bude papež zasahovat. Žádná pohroma, jako byla bitva u Poitiers, nehrozí. Ale byla to jen záminka, dnes to už víme. Odjížděl zklamán z neuskutečnitelného snu o Itálii pod svrchovaným vlivem Říma, Říma v moci papeže. O Itálii bez Viscontiho. Marný sen.

Zlomené srdce? Stáři? Nemoc? V Avignonu dožil sotva tři měsíce. A nová volba znamená pro Karla výhru, i když jde o oddaného syna Francie. Pierre de Rosières Druhý, dalo by se říct. Synovec papeže, s kterým byla spjata celá Karlova cesta vzhůru. Já ho nepamatuju. Bylo mi pět, když umřel. Ale mladšího Pierra znám. Byl v Římě. A zdá se, že je naděje, že se tam jako papež Řehoř XI. zase vrátí.

Šťastnou novinu jsme se dověděli obratem. Paní Kateřina Mönchová musela zrovna uštvat koně, aby se sem dostala tak brzy po konkláve. Stíhala nás až do Vratislavi, kde jsme pobyli do Vánoc. Karel odtud jel do Norimberka, já jsem se vrátila do Prahy. Vlastně spíš na Karlštejn.

V nepřítomnosti císařského dvora je tady klidno k nevíře. Mám čas i na přátelství. Je tady jedno dítě, které si těžko zvyká, a snažím se mu život usnadnit. Mám ráda dívenku, kterou provdali za Václava, a bojím se, že je tu trošku prodaná.

Čtrnáctiletá choť devítiletého krále! Obrovský, neskutečný rozdíl, i když on je velmi vyspělý. Ale ve vztahu k ženě je to samozřejmě dítě. Je přemoudřelý a nesnesitelný. I mně bývá často protivný. Meze, které jsem já předloni určila našemu vztahu, jsou nepřekročitelné a naštěstí trvají. Já císařovna, on český král. Ale ta holčička? Vyváží koruna na té hezké hlavě tak podivný začátek manželství?

Ano, prodané holčičky. Často se mi vracejí myšlenky od svatebního stolu v Norimberku a ještě častěji myslím na Aničku. *Kdy?*

Císařský dvůr se vrátil do Prahy a císař přes všechny obavy vypadal spokojeně. Právě uzavřel ve Štrasburku zajímavou dohodu s tamějším biskupem Jeanem de Ligny, levobočkem dřívějšího akvilejského patriarchy Mikuláše, tedy vlastně svým synovcem. Gerlach Mohučský nečekaně zemřel už v únoru a pro obsazení uvolněného mohučského stolce štrasburským biskupem by nemělo být obtížné získat nového papeže. Mohučský stolec, kdysi metropolitní i Čechům, je pro římskou říši jeden z nejdůležitějších a Řehoř by měl dbát přání císaře. Poslové císařovi se setkali s papežovými, kteří přinášeli poselství přátelství a slíbili urychlené vyřízení té naléhavé žádosti.

„Jean de Ligny si přijede pro investituru do Prahy," řekl Karel nadšeně Elišce, sotva se uvítali. „Dovedeš si to představit? Ty možná ne. Ale pražská arcidiecéze ještě netrvá ani třicet let. Po staletí, dá se

říct, se čeští králové snažili dostat Čechy z područí mohučského stolce. Také tvůj milý děd Kazimír - o mrtvých jen dobré - se mému otci posmíval, že bez vlastního metropolitního stolce není vlastně ani králem, protože i o korunovaci musí žebrat za hranicemi své země. Já jsem byl první český král, kterého korunoval arcibiskup pražský. Po mně to už budou vždycky všichni. A teď si mohučský arcibiskup přijede pro investituru do Prahy! Bude to Jan Očko z Vlašimi, kdo mu předá palium od papeže a doprovodí ho do Mohuče, aby ho uvedl do jeho úřadu.“

„Už ho papež jmenoval?“

„Ještě ne, ale bude. Do té doby snad mám trochu času i pro odpočinek a rodinu. Ani jsi nemusela jezdit z Karlštejna. Vrátíme se tam. Jsem unavený, potřebuju pookřát.“ Zvážněl. „Musím ti něco říct. Jistěže to nebude hned zítra, ale... Václavova Johanka má tříletého bratra. Jednal jsem s Albrechtem. Musím ho připoutat ještě pevněji.“

„Ne,“ vydechla.

Objal ji. „Ano, lásko. Neboj se, zatím jde jen o ústní dohodu. Konečně, viděla jsi Albrechtovu choť. Anička bude u ní jako v bavlnce, dojde-li jednou k tomu. Musím utužovat přátelství s Albrechtem. Wittelsbachové - všichni, rozumíš? I on - uzavírají smlouvu se salcburským arcibiskupem a proti komu? Samozřejmě proti císaři. Salcburský arcibiskup sedí v týle rakouských bratrů a do jejich vratkého spojenectví by mohl vrazit klín, ale je to můj nepřítel. Už dva roky. Teď pošilhávají znovu po Ludvíkovi. Arcibiskup by jim jako pouto mohl posloužit. Chtěl jsem se s ním spojit, ale prý se vydal za uherským králem do Dalmácie. Musím se dovědět, oč mezi nimi jde.“

Bratislavský spolek? Že by znovu? Uherský král by mohl mít na polské koruně pro tu chvíli dost. Ale nemá. Trvale pošilhává po Neapoli. A pro své zájmy v Itálii by jistě uvítal mít z cesty nejmocnějšího soupeře.

Jsem císařovna. Žena pána světa. A moje děti jsou děti císaře. Ve hře, kterou rozehrává, mají místo. Nemohu sebrat svou dcerušku a někde ji schovat. Nemohu. Ale udělá Markéta, Albrechtova choť, pro mou Aničku totéž, čím se já snažím prospět její Johance?

Kateřina Mönchová poslala do Budína na výzvědy svého syna. Ji už leckdo znal, zejména uherská královna matka. On se zatím

pohyboval docela jinde. Před šesti lety sice oba potkali Ludvíkův průvod na cestě z Krakova, ale připojili se k Petrovi Kyperskému. Uherský král určitě neměl důvod všímat si bezvýznamného mladíka. Krom toho jako muž měl Jindřich více možností než ona.

Kateřina sledovala Ludvíkovu italskou pletichu a netušila, že stopa, po které se rozjel její syn, ho v Budíně odvede přímou cestou k severu. Nejdřív do Polska, kde dlela Ludvíkova matka, i když tentokrát nešlo o ženy. Ta jediná, která ve složité hře měla nějakou úlohu, byla tady na Karlštejně, na nekončící návštěvě u císařského otce. Nikde nebylo řečeno, že míní chotě opustit. Ale nevracela se.

Kateřina svůj záměr ani nesdělila Karlovi. Jindřicha určitě postrádat nebude, spíš naopak. A císařovna měla plné ruce práce s udržením rodinné pohody. Hleděla si malé královničky se stejnou pílí jako její choť Václava. K tomu se ze Zikmunda stávalo neobyčejně divoké dítě a nikdo jiný než matka ho nezkrotil. Anička byla sladká holčička, ale s tou si hrávala markraběnka Kateřina. Na Elišku zbyly jen starosti. A určitě neměla ani pomyšlení na to, zabývat se nevyjasněnými city svého rytíře.

Jindřich svůj úkol přijal bez námitek, až se jeho matka divila. Dokonce se zdálo, že je rád. Jak by ne. Ve spořádané domácnosti je vždycky trochu nudno. Taky jsem bývala taková.

Jindřich se vrátil neobvykle brzy. Ani nezašel za matkou. Tak jak byl, se dal ohlásit u císaře.

„Matka mě poslala do Budína," řekl. „A já se vracím rovnou z Branibor."

Karel se na něj tázavě zadíval. Úvod zněl podivně, ale nechtěl ho přerušit otázkou.

„Připojil jsem se k průvodu Fridricha Bavorského. Z Bavorska, zdá se, je do Branibor nejkratší cesta přes Budín a zdvořilostní návštěvu v Krakově u matky uherského krále. Obávám se, že zcela unikl vaší pozornosti záměr Oty Braniborského vyhlásit dědický nárok svého synovce. Fridrich přijímal hold stavů jako Otův nejbližší příbuzný a dědic marky. Byl jsem při holdech řady měst. Ale potom jsem usoudil, že je spěch, a vrátil jsem se, abych vás zpravil dřív, než se líp připraví k obraně."

„Překvapil jste mě. Díky."

„Překvapil?"

„Ta zpráva je nečekaná. I když... Ano, musím se rozmyslet."

Podíval se na Jindřicha a usmál se. „Chcete mi dělat společníka? Možná se vám to zdá lehkovážné, ale budu přemýšlet při honu. Spíš jen při prudké jízdě. Miluju jarní lesy a zvlášť ty kolem Karlštejna. Připojíte se? Pojedeme až na Křivoklát a vrátíme se zítra."

Jindřich zaváhal. Nabídka byla lákavá, zvlášť když pohledem na nádvoří zjistil, že bude přítomna i císařovna. Víc než měsíc ji už neviděl.

Ale přemohl pokušení. „Mé místo není mezi dvořany, Vaše Veličenstvo. Toho, kdo jede vedle císaře, si každý všímá. Nebyl bych vám pak už k velkému užitku. Můj otec pravda doprovázel vašeho otce, ale vy nepotřebujete, abych byl vašima očima."

Jistě ne, příteli. Zvlášť ne při pohledu na mou ženu.

Karel se usmál. „Jsem vám zavázán, rytíři. Věřte, nezapomenu."

Jízda z křivoklátských lesů císařovnu rozjařila. Měla chuť objímat celý svět, nejradši svého chotě, ale na toho na Karlštejně už čekal posel z Avignonu. Spokojila se tedy svým rytířem, který ty dva dny strávil toulkami kolem řeky. Pořádně se rozhlédl až teď. A to, co zjistil, Elišku nepotěšilo.

Karel se podivil, když se jeho choť nečekaně u něj zjevila. Nedělala to často. Z počátků jejich manželství v ní zbyl ostych a většinou čekala, až přijde on. Vždycky si dával pozor, aby ji vítal vřele, ale dnes to nedokázal. Cítil se nevysvětlitelně unaven. Jízda ho přece osvěžila a rozhovor s italským knězem nebyl náročný. Tak proč?

„Co je ti?" zeptala se znepokojeně.

Přece jen ji políbil, ale s nechutí. „Promiň, necítím se nějak dobře. Asi jsme to s tou výpravou přehnali."

„Vypadal jsi tak spokojeně," řekla starostlivě.

„To jsem taky byl. Až tady to na mne padlo. Možná teď teprve na mě dolehla ta záležitost se zatraceným Otou. Něco s tím budu muset udělat." Podíval se na ni. „ Vzkazovala jsi mi, ale nemohl jsem přerušit to jednání. Co sis přála?"

„Právě to, abys ho přerušil." Vzdychla. „Stalo se. Doufám, že jste nepřebírali nic důvěrného."

„Vůbec ne. Bylo to vlastně o ničem. Řehoř mi jenom oznamuje..." Zarazil se. „Už si ani nevzpomínám co. Stárnu, má drahá. Bohužel."

„Ukázal ti pověřovací listy?"

„Ještě ne. Ukáže mi je zítra, nežádal jsem je. Jen jsme tak klábosili. Tebe to zneklidňuje? Přece nejsem tak bláhový, abych důvěrná sdělení vykládal na potkání komukoli. Představ si, je to Ital. Mluvili jsme spolu italsky. Ano, už si vzpomínám, co říkal. Řehoř se chystá do Říma.“

„Raději jsi měl mluvit francouzsky. Když přišel z Avignonu, jistě umí. Nemyslíš, že by papež k tobě spíš poslal nuncia?“

„Nuncius samozřejmě přijede. Tenhle...“ Podíval se na ni. „Něco se stalo?“

„Ano, stalo. Vůbec nepřišel z Avignonu. Mönch ho poznal. Byl v Braniborech s Fridrichem.“

„Proč ne? Fridrich byl se mnou v Itálii. Možná se tam poznali.“

„A taky má pletky s Milánem. Karle, vzpamatuj se! Najednou jsi tak důvěřivý, až mě to plní úžasem.“

„Nejsem důvěřivý. Kdyby se pokoušel vyzvídat... Ale jen jsme klábosili při konvici. A nemá-li nic společného s papežem, už se nic dalšího nedoví. Pokud má v záloze historky o přepadení a ukradených pověřovacích listinách, s tím u mě nepochodí. Ostatně zatím nic takového neříkal. Konečně se u Fridricha taky mohl stavit cestou z Avignonu, nemyslíš?“

„A doprovázet ho přes Uhry a Polsko?“

„Ale no tak, drahá. Nedělej si starosti.“ Obešlo ho horko a posadil se.

Eliška mu položila ruku na čelo. „Odvolám večerní hostinu,“ řekla polekaně. „Měl by sis odpočinout. Vypadáš příšerně.“

„To nechci poslouchat od vlastní choti.“ S přemáháním se usmál. „Po večeři budu vypadat líp. A hlavně pak v ložnici. Jdi se teď obléknout. Máme spoustu hostů.“

Večeře začala nadějně. Císař jedl jen málo, ale nebudilo to pozornost. Býval teď častěji střídmý, když ho bolela noha. A podle nejisté chůze, když přicházel, se zdálo, že dneska trpí víc. Hlučné společnosti po dvoudenním honu pořádně vyhládlo. Zábava se rozproudila okamžitě.

Po třetím chodu přišel nečekaný zlom. Císař vstal od stolu náhle a bez upozornění. Eliška polekaně vyskočila, když se kolísavým krokem vydal ke dveřím. Rozběhla se za ním, ale už ho jen stačila zachytit do náruče, když se kácel. Lékař byl naštěstí v síni. Nadzvedl víčko

bezvýrazného oka a zadíval se do pokřivené tváře. Jeho verdikt byl překvapující a děsivý.

„Jed," řekl stručně.

Zbrojnoši neurvale vyhnali osádku kuchyně před purkrabího, zatímco císaře odnášeli. Kuchaři a děvečky se třásli hrůzou, výslech byl velmi nevlídný. Ale když už se purkrabí chystal zavolat kata, aby z nich vymámil něco víc, objevila se náhle císařovna bledá jako duch.

„Nech toho a netýrej ty lidi," řekla. „Jsou nevinní. Lékař tvrdí, že jed mu musel být podán dřív než při večeři. Kdyby byl z těch prudkých, které působí okamžitě, už by nežil."

„Žije?" zeptal se purkrabí s nadějí.

Eliška vzdychla. „Zatím ano."

Osvobození kuchtíci se vrhli na kolena a líbali ruce nebo lem šatů, kaní dosáhli svými rty. Eliška se vyprostila z té sítě vděčnosti. „Jděte si po svém a neděkujte mi," řekla mrzutě. „Spravedlnost není milost, je to povinnost vladaře." Obrátila se k purkrabímu. „Kde je ten člověk, který přišel z Avignonu?"

„Ty myslíš, že to byl on?"

„Kdo jiný? Podával prý císaři víno, které mu během rozhovoru přinesli."

Kdyby tolik nepil! pomyslela si zoufale. Přece mohl chvíli bez toho doušku vydržet. Ale ne, to přijel žíznivý po honu v lesích. Bušek je pro pitku vždycky po ruce, ale tentokrát se samozřejmě zatoulal. Nejspíš do kuchyně ke konvici. Karel si příliš důvěřuje a podceňuje své nepřátele. Ota je intrikán bez předsudků, z celého jeho spiknutí s Fridrichem Bavorským je to přece znát. Kateřina udělala moc dobře, že ho opustila. Ovšem kdyby zůstala, tak třeba...

„Musím zpátky," řekla purkrabímu a hlas se jí zlomil.

„Veličenstvo," zakoktal purkrabí bezmocně.

Setřásla ruku, kterou jí útěšně položil na rameno, a vyrazila ven. Zpátky do císařského paláce. Tam, kde on sváděl boj o život.

Dny. Nocí nepočítané. Lékař na dotazy jen krčil rameny. Po jedné ze zlých nocí se Eliška dopotácela do císařovy oratoře. Klesla na kolena před oltáříkem, nad kterým se na sebe usmívali její choť a Anna Svídnická. Tentokrát při tom pohledu nepocítila jako jindy osten v srdci. Bylo tak plné bolesti, že už větší být nemohla.

„Svatý Zikmunde, patrone mého syna a této země," řekla úpěnlivě, „zachraň mi ho, prosím. Udělej *zázrak*. Uzdraví-li se,

přisahám při všem, co mi kdy bylo drahé, že půjdu v šerém hábitu poutnice pěšky až do Prahy a na tvůj oltář v katedrále obětuj u dvanáct misek nejryzejšího zlata, jaké lze vytavit z mých klenotů. Všechno, co mi za uplynulá léta vynesly mé důchody. Půjdu bosá a nebudu litovat námahy ani bolesti. Svatý Zikmunde! Smiluj se!“

Zikmund si takové prosby jistě bude vážit. Zatím se k němu modlil málokdo, ačkoli ho Karel povýšil na národního světce. Pořád tady byl svatý Václav, Ježíš a Panna Marie. A samozřejmě Bůh. I jemu císařovna stvrdila svou přísahu. Svatý Zikmund, hanebně zahubený pohany v tak útlém věku, jistě patří mezi světce z jeho nejmilovanějších. Znaveně složila čelo do dlaní a usnula před oltářem. Ze sna se usmívala. Zdálo se jí, že nebe přijímá její přísahu.

Tak ji našli až kvečeru, když na hradě už vypukla po ní sháňka.

„Veličenstvo, všude tě hledáme,“ řekl purkrabí provinile. Cítil se nesvůj nad tím, že ruší svaté císařské soukromí. „Ale zpráva, kterou ti přináším, nestrpí odkladu. Mistr Havel tě všude marně hledal. Chtěl ti to říct okamžitě.“

„Císař je mrtev!“ vykřikla zoufale Eliška, která si jeho rozpačitou tvář vyložila po svém, jak jí napovídal neustálý strach.

„Ne, žije.“

Chvíli mlčela, jak ji zaplavilo štěstí. „Tak co se stalo?“ zeptala se pak s úlevou.

„Císařův stav se před hodinou náhle zlepšil. Žije a bude žít.“

Eliška obrátila slzící oči k oltáři. „Díky,“ zašeptala. „Na svůj slib nezapomenu.“

Karel se probral. Bylo mu prabídně a nejdřív se marně snažil vzpomenout si, co se vlastně stalo. Lékařova tvář, tvář Elišky, i arcibiskup se dostavil, Václav málo, Eliška se Zikmundem, Jeníkem a Aničkou, taky Kateřina, obě Kateřiny, zase lékař, Bušek, všichni se objevovali v horečnatých snech a tvářili se starostlivě, bolestně, zoufale, jak kdo. Horkost, kterou cítíval na svých rukou, byly nejspíš slzy a většinou tekly z očí jeho choti. Byla tady i teď.

„Co je se mnou?“ zeptal se slabě.

Prudce zvedla hlavu a ještě se slzami na tváři se rozesmála. „Konečně!“ vykřikla, popadla jeho ruku a zasypala ji polibky. Víc si netroufala. Byl slabý a bouřlivým objetím mu nechtěla ublížit. Jiné než bouřlivé být nemohlo. Po těch dnech plných zoufalosti! „Někdo tě otrávil,“ řekla.

Jed. Tolik let se o to marně pokoušeli. Nakonec mě přece dostali. Dostali mě? Cítím se bídně, jako by se mi po jazyku rozlévala žluč, ale dýchám. Pohnu rukou, pohnu i nohama, bez větších potíží otáčím hlavou a dívám se na ni. Pokouším se i o úsměv, ale to už marně.

„Ví se, kdo to byl?“ zeptal se zachmuřeně.

Povzdechla si. „Nejspíš ten divný Ital z Avignonu. Zmizel ještě dřív, než jsi upadl. Hledali jsme ho marně. Musel se potají vyplížit z hradu. Ano, jsem přesvědčená, že to byl on.“

„Ať už on nebo jiný,“ zašeptal a slabě jí stiskl ruku. „Odpusť, jsem unavený.“ Zavřel oči. Svět se s ním zahoupal, ale cítil se bezpečně v její náruči.

Její tvář byla nad ním, kdykoli otevřel oči v příštích několika dnech. Pomohla mu se posadit. Pořád odmítal jídlo, které přinášeli, jenom pil. Konečně zkusil ochutnat. Musela ho krmit, ale jedl. Další den se místo ní objevila arcibiskupova tvář.

„Přišel jsi s posledním pomazáním?“ zeptal se Karel se šibeničním humorem.

„Ne. Ale slíbil jsem císařovně, že se od tebe nehnu.“

„Kde je Bušek?“

„Nechtěla, aby k tobě chodil. Prý by ti tajně nosil víno. Nejsi snad se mnou spokojen?“

Je lepší se modlit, než se opíjet? Asi ano. V takovém stavu určitě. Zavřel oči a zeptal se. „Šla si odpočinout?“

„Ne,“ odpověděl Jan Očko k jeho překvapení. „Císařovna šla do Prahy.“

Nečekaná odpověď ho zvedla. Posadil se sám. *„Šla do Prahy?“* opakoval pomalu. „Šla? Jak to myslíš?“

„Mistr Havel ji ubezpečil, že už ti nehrozí nebezpečí. Tak šla.“

Do Prahy se přece jezdí. Nehrozí mi už zdá se nebezpečí, ale i tak je jí nepodobné, aby mě opustila. „Dovím se konečně, proč, jak říkáš, *šla* do Prahy?“

„Slíbila svatému Zikmundovi na oltář dvanáct misek zlata, uzdravíš-li se,“ usmál se Jan Očko. „Její komorník zlato shromáždil zrovna včera. V pravou chvíli. Slíbila, že to zlato ponese jako poutnice pěšky z Karlštejna až do Prahy. Tak šla. Hned ráno, za úsvitu. Zlato nese sama. Zpovzdáli ji provází jen pár ozbrojenců, kdyby se to rozkřiklo, a krok za ní jde ten rytíř z Basileje. S taseným mečem pro případ nenadálého útoku. Nechtěla to, ale prý jsi to přikázal. Myslel

jsem, že o té cestě víš.“

„Ne, nevěděl jsem. Pan Mönch má příkaz chránit ji vždycky a zejména při zvláštních příležitostech, kdyby zůstala sama. Poručil jsem mu to už v Itálii. Polož mě. Nechci upadnout jako špalek. Cítím se ještě slabý.“ Ale usmíval se.

Má drahá! Tolik lásky. Už je mi pětapadesát a jsem nevrlý stařík prolezlý dnou. Tobě je čtyřiadvacet a své kvetoucí mládí mi denně dáváš bez námitek. Už jsi mi dala dva syny a dceru, víc, než kterákoli má choť. Stejné jako od všech ostatních mám naživu dohromady. Jsi silná a statečná, ale tohle není cesta ani pro muže. Pěšky až do Prahy! Svaté sliby se plnit mají, ale chybíš mi. Vynasnažím se, abych byl té oběti hoden a uvítal tě, jak snad nečekáš. Dva dny. To musí stačit.

„Ať mi přinesou jídlo,“ řekl arcibiskupovi. „Do jejího návratu chci být silný a zdráv. Zpátky snad pojede.“

„To nevím,“ usmál se arcibiskup. „Nevím, co vlastně slíbila. Ale jak znám císařovnu, jistě je ochotná vykonat něco nadto. Bude ovšem chtít být co nejdřív u tebe.“

Červen. Ano, je to vlastně nejlepší doba k pěšímu putování. Podíval se z okna. Krásný den. Kéž jí nezaprší ani zítra.

„I my ji musíme provázet modlitbami,“ usmál se na arcibiskupa a dodal. „Pěšky? Doufám, že nejde aspoň bosá, jako chodívají poutníci.“

Samozřejmě šla bosá. Eliška své sliby brala vážně. Doprovod se nejdřív pokusila zapudit, ale skupinka jezdců se ohleduplně držela vzadu. Jenom Jindřicha měla neustále v patách. Šel pěšky též, ale nepokusil se ji oslovit. Udělala to sama.

„Proč se mnou jdete?“ zeptala se přísně. „Nepřikázala jsem to. Chtěla jsem putovat sama.“

„Přikázal mi to císař,“ řekl stručně.

„Cože?“ vykřikla. „On věděl, že jdu do Prahy?“

„Ne, ten příkaz platí už dva roky. Dosud nebyla příležitost uplatnit ho tak, aby vám to bylo nápadné. Nikdy nezůstanete nikde sama. Ale vždycky se budu snažit nebýt na obtíž.“

„Tak jako dnes?“

„Dnes to jinak nešlo. Je mi líto, že se vám to nelíbí.“ Usmál se. „Zlato je těžké. Ponesu váš náklad či aspoň jeho část. Váš choť by si jistě přál, abych vám ulevil.“

„Ale já si to nepřeju,“ řekla. „To není jeho věc, ale moje. Zlato.

Unesu ho, nemějte obavy.“

Ale skutečně bylo čím dál těžší. Nohy zvyklé střevíčkům a kobercům krvácely. Při slunce západu už stěží klopýtala.

„Tamhle je nějaké stavení,“ řekl Jindřich, ačkoli ho neoslovila. „Poptám se, jestli by vás uložili na noc.“

„Ne,“ řekla ostře. „Je červen, noc je krátká. Půjdu dál.“

Rozhodnutí udělala spíš proto, že ráno po noci v posteli by se už možná nepostavila. Musím vydržet. Slíbila jsem to a závisí na tom jeho život. Teď se už uzdraví, ale nikdy to není jisté. A až se uzdraví, čeká ho boj. Další nebezpečí života. Kdybych zklamala, byla by to zrada. Svatý Zikmund, světec, jehož jméno nosí můj syn, je laskavý a jistě by se nehněval. Ale co trestající Bůh? Kdoví. Křivopřísežnice, jen ať trpí. On dobře ví, že ta rána by spíš než jeho zasáhla mne. On je smířený. Po takové nemoci člověk bývá.

Jindřich už zase mlčel a neodvážil se rušit její myšlenky. Jak se stmívalo, šel za ní pořád s taseným mečem. Ozbrojený doprovod se ztratil kdesi v tmách. Eliška vnímala jeho přítomnost, a ač se zpočátku hněvala, teď jí byla milá. Nedobře by se mi s tím zlatem šlo samotné tmou. Nebyla sice nijak černá a měsíc nízko pod obzorem už po nebi rozléval svou zář, ale noc byla plná zvuků, které nebudily pocit bezpečí.

Šla a šla a věrný rytíř za ní. Její zlato bylo určitě těžší než jeho meč. Krom toho nešel bos. Tak daleko jeho oddanost nesahala a koneckonců on nesliboval nic. Možná i jeho stálá přítomnost přispěla k tomu, že Eliška statečně vytrvala až do konce. Ne. Při slabosti mě nesmí přistihnout nikdo a zejména ne on. Kdybych šla tak rychle jako ze začátku, už bychom byli v Praze. Ale rozedrané nohy mě už tak neposlouchají.

„Pojďte vedle mne,“ řekla konečně přes rameno. „A podejte mi ruku. Nepřísahala jsem, že se o nikoho neopřu.“

„To zlato...,“ začal.

„Ne.“ Usmála se. „Nebojím se, že mi s ním chcete utéct, ale to už je součást mého slibu. Musím tu váhu donést sama. Rozumíte mi?“

Jindřich šel vedle ní se smíšenými pocity. Kráčeli zvolna. Císařovna zřejmě byla na pokraji svých zdánlivě nevyčerpatelných sil. Jak noc pomalu bledla, cítil, že se jeho přikázaná lhostejnost vytrácí a nový cit sledoval s obavami. Ale dřívější vášnivé chtění se nevrátilo k té, která ho probudila první. Čas, nová mužnost a nechtěný obdiv k

jejímu choti ho proměnily v něžnou úctu, která rostla, vítězně zaplavovala jeho srdce a jeho duší rozestřela božský mír.

Vycházející slunce pozlatilo úsměv na jeho rtech. A na dohled konečně věže Prahy.

Eliška se sklopenýma očima nevnímala. Odvážil se porušit příkaz mlčení. „Jsme tady," ozval se tiše. „Už jen pár kroků. Už jen chviličku."

Vděčně vzhlédla a i na její znavené tváři se objevil náznak úsměvu. „Už půjdu sama," řekla a s přemáháním se napřímila. „Díky, rytíři."

Nebyla to chvilička, ale ještě několik předlouhých hodin. Přesto jako by se jí s blížícím se cílem vracely síly. Stráž u hradní brány vyjeveně zírala na podivný výjev. Bosá císařovna s okrvavenýma nohama v šerém hávu poutnice, krok za ní rytíř s taseným mečem. Jak vyšli z Karlštejna, tak došli do Prahy. Oba se usmívali šťastně a zasněně.

Jindřich čekal před chrámem ve společnosti pražského purkrabího, kterému běželi ohlásit neuvěřitelnou zvěst. Císařovna vyšla zářící a k Jindřichově podivu najednou vypadala zcela svěží. Purkrabímu, který nebyl svědkem svízelí nočního putování, na tom nepřipadalo nic zvláštního.

„Dal jsem připravit ložnici, Veličenstvo," řekl přičinlivě. „Pan Mönch mi řekl..."

„Pan Mönch o mně nerozhoduje," usmála se a pohladila rytíře pohledem. „Pojedu hned zpátky, jenom se převléknu. Dej mi připravit koně."

„I pro družinu?"

„Ne. Jenom dva."

Jak dlouho už jsem si nevyjela v mužském obleku, povzdechla si před zrcadlem. Už si v něm připadám nějak nesvá, ale na tu rychlou jízdu je vhodnější. Možná... Možná ho mám na sobě naposledy. Mé poslání je jiné a docela jiný je i ten Jindřich Mönch. Karel je nejmoudřejší ze všech lidí i manželů. Dřív než já poznal, že bláhové mladé vzplanutí blahodárný čas přetavil ve vyšší podobu oddanosti, než jakou lze očekávat od kohokoli jiného.

Ano, je to můj rytíř. Nemám věrnějšího. Po celou noc ani jediný jeho dotek neztratil uctivost. Mám ho ráda od prvního spatření a jeho neopětovaný cit mě mrzel víc, než jsem si přiznávala. Nerada jsem ho

ztratila a o to raději znovu našla.

Jindřich čekal na nádvoří a po probdělé noci nevypadal o nic unaveněji než předchozího dne. Při pohledu na ni tak, jak ji znával dřív, se malinký bolestný osten přece jen ozval. Ale potlačil ho. Jeho nové štěstí za to stálo. Dobře věděl, že uplynulá noc mezi nimi vytvořila docela jiné pouto, které ho blažilo a které zanic nechtěl neuváženým projevem citu přetrhnout. Je to má císařovna. Jsem svobodný pro jinou lásku, ale na tom, co cítím k ní, se nikdy žádná jiná podílet nemůže. Jsem hrdý její důvěrou. Kyperský král, Guesclin, papež, její choť - ale skutečnou paní mých činů je a zůstane jenom císařovna.

Přijala jeho ruku, když jí pomáhal do sedla. Tentokrát to potřebovala. Bosá jet nechtěla, ale obouvat se byl čin hodný kata.

„Měla jste si odpočinout," řekl nevtíravě. „Přece jste snad neslíbila, že se vyčerpáte k smrti."

„Nejsem vyčerpaná, jen mě všechno bolí," usmála se. „A kdybych si šla lehnout, už bych nevstala a do Karlštejna by mě museli donést v nosítkách. Nechci se zdržet. Pojedeme."

Cesta zpátky už byla vlídnější. Jindřich jel tentokrát vedle ní a jeho meč odpočíval v pochvě. Smrtelná únava se přes vítězství, kterého dosáhla sama nad sebou, projevila nechtěnou chmurou, která se jí vkradla do duše. Znepokojení rostlo, jak se blížili ke Karlštejnu.

Jindřich, který dobře pozoroval změnu její nálady, vytrvale mlčel. Z celého srdce toužil ji rozptýlit, ale dobře věděl, co ona od něj očekává. Letěli s větrem o závod, přestože divoká jízda, která Elišku obvykle rozjařovala, ji tentokrát stála víc úsilí, než byla ochotna přiznat sama sobě. Ale poháněla ji temná obava, která se naštěstí ukázala víc než lichá. Z hlásky je objevili včas a před bránou ji už očekával sám její choť.

Padla mu z koně rovnou do náruče. Zapotácel se, ale zůstal stát. „Proboha," vydechla, když se trochu vzpamatovala. „Jak jsi to dokázal? Ještě včera ráno jsi..."

„Ještě včera ráno jsem netušil, čeho je schopná moje císařovna. Jak jsi to dokázala ty?" zeptal se s úsměvem. „Přece se nedám zahanbit. Sotva pletu nohama, ale jsem tady."

Ukázalo se, že Eliška na tom se svýma nohama není o mnoho líp. Opírajíce se o sebe se smíchem vrávorali k císařskému paláci. Rytíř byl pro tu chvíli zapomenut. Ale už se smířil s tím, že je to jeho úděl.

Ostatně ani on nebyl tak svěží, jak se tvářil. S povděkem přijal tu císařskou nevšímavost a šel spát.

„V noci k tobě přijdu," řekl nahoře na hradě Karel. „Smím?"

Noc v Elišce budila představu pohodlného lože, ale docela určitě bez muže. Zadívala se na něj s obavami.

„Budeme nejspíš jenom spát," řekl k jejímu uklidnění. „Ale chci být u tebe."

Konečně proč ne? Lůžko je široké. Také já po těch nekonečných dnech uvítám vědomí, že tě při procitnutí budu mít vedle sebe a nemusím už běžet k tvým dveřím přesvědčit se, že dýcháš. Jenom se slastně protáhnu a vztáhnu ruku, aby mě její dotek ujistil. Můj muž. Oba žijeme.

KRONIKÁŘOVO SVĚDECTVÍ

Toho dne 22. června složil pan Jan, právě jmenovaný arcibiskup mohučský, panu císaři hold s korouhvemi uprostřed města Prahy. Tam jsme věru spatřili velikou milost Boží k nám a k Zemi české, neboť mohučský arcibiskup ještě nedávno jako metropolita korunoval a pomazával české krále a v dřívějších dobách arcibiskupové mohučští potvrzovali volby biskupů Pražského kostela, vysvěcovali je a také uváděli podle práva metropolitů v jeho držení. Nyní však z přízně milosti Boží, na rozkaz pana papeže a pana císaře, se po holdu složeném v Praze, jak bylo řečeno, ctihodný otec v Kristu, pan Jan, arcibiskup svatého kostela Pražského, vypravil osobně do Mohuče a uvedl arcibiskupa tamního kostela v osobní držení práv duchovních i světských. Bohu díky!

Pražská slavnost byla jedna z největších a její ohlas se nesl přes hranice. Spolu se zprávou, že císař vstal z mrtvých a chystá se do boje, pronikla až k Otovi Braniborskému a jeho spojenci Fridrichovi.

Nebylo mnoho těch, kdo byli ochotni zaplést se do předem prohraného sporu a postavit se mohutnému vojsku, které postupovalo k severu. Uherský spojenec se spokojil obvyklým pleněním moravského pomezí. Ze všech ostatních jen salcburský arcibiskup vyslal dvě stě mužů na pomoc Štěpánovi Bavorskému, který se chystal do Čech na pustošivý vpád. K tomu ani nedošlo. Jan Očko z Vlašimi, který se právě vracel z Mohuče, kde investoval nového arcibiskupa, za pomoci několika říšských pánů hrozící útok odvrátil.

Karel se spokojil demonstrací síly a vrátil se do Prahy.

„Kde máš rytíře?“ zeptal se Elišky. „Zval jsem ho s námi, ale drancování prý nemá rád. Myslel jsem, že chce zůstat u tebe.“

„A tobě by to nevadilo?“

Vážně se na ni zadíval. „A co by mi to bylo platné? Už jsem si zvykl, že mi není nebezpečný. Snad. Měl bych si ho vážit. Je schopný po otci i po matce.“

„Odjel hned po tobě. Prý k rytířské službě.“

„Zas?!“

„Je to táž,“ usmála se. „Loni to nestihl. Zabýval se prý válkou ve Francii. Nechtěla jsem se vyptávat.“

Kampak to, rytíři? „Má vlohy objevovat se ve správné chvíli na správných místech. Když je teď papež v Avignonu, může nám takový rytíř být užitečný. Řekl bych, že se objeví sám, až bude třeba. Přinejhorším tu máme jeho matku jako rukojmí.“ Podíval se na ni. „Co je s tebou? Vypadáš nějak jinak, než když jsem odjížděl.“

Rozesmála se. „Neříkej, že to může už být znát! Prodals mi dcerku. Než ji ukradnou, potřebuju mít přece náhradu.“

V těch krátkých několika nocích před odjezdem... Má požehnaná! „Co když to bude kluk? Co by za to dal náš soused Ludvík! Ale ty chceš holčičku.“

Položila mu hlavu na prsa a zavřela oči. „Mně je to jedno,“ řekla. „Děti jsou všechny stejně roztomilé a holčičku bys mi zase někam prodal. Možná mě bude těšit, bude-li to syn.“

POKLAD PIRÁTOVY DCERY

Cesta ubíhala v pohodě. Moře bylo vlídné, jako zřídka bývá. Jako by i neměnné azurové nebe přálo ztřeštěnému podniku. Rybářská bárka se pohupovala na vlnách daleko od všech břehů, kam její původní majitel určitě nikdy nezabloudil ani myšlenkou. Líný čas. Západní vítr vál vytrvale a vesele vzdouval plachtu. Ještě ani jednou nebylo třeba veslovat.

Jindřich upevnil konec ráhna a položil se na dno loďky. „Snad máme správný směr," usmál se. „Nechám to na tobě. Docela nerad bych se vrátil do Egypta."

„Neboj se, dřív než bychom se tam dostali, nás zaručeně spolykají ryby," zazubila se na něj Annette od kormidla.

To neznělo moc povzbudivě, ale v té chvíli blaženého nicnedělání ani taková vyhlídka nemohla zkalit jeho vlídné rozpoložení. Pirátova dcera vypadala klidně, ale nebylo v její povaze se znepokojovat. A protože jim nebe ve dne sluncem a v noci zářivými souhvězdími ukazovalo cestu bez mráčku, neznepokojoval se ani on.

Plavba by to byla dokonale nudná, kdyby mu ji nezpestřovalo nové poznání. Annette se změnila. Po prvním ohromení si uvědomil, že se to vlastně dalo čekat. Vzdálenost od vytáhlého vyžlete k dospělé dívce byla nesmírná.

„Vstaň, potřebuju tě," oslovila ho docela nevrle. „Musíme přehodit ráhno. Plachta je na mě těžká."

Neochotně poslechl. „Jsi rozmazlený," vyčetla mu. „Vezeš se jako pán, všechnu práci necháváš na mně."

„Jakoupak práci? Jen držíš kormidlo."

„To je přece to hlavní," vykřikla. „Na lodi jsi snad byl dost dlouho, abys to pochopil."

Chápal to. Přisedl na lavičku k ní a drželi kormidlo spolu. Dřív by to nikdy neudělal, ale roky, které ho dělily od posledního setkání, ztlumily její vyzývavost až k nevíře.

Vědět to, možná bych cestu tak dlouho neodkládal, pomyslel si. Představa několikadenní plavby ve dvou na loďce uprostřed moře ho děsila. Bezostyšné nabídky naučeného milování ho odpuzovaly a vzdalovaly od dívenky, kterou by jinak měl z duše rád. Ale teď po

zázračné proměně těla se chovala takřka ostýchavě.

Obrovský balvan mu spadl ze srdce, jen to žuchlo. Rostl vytrvale celých pět let od chvíle, kdy mu při cestě ze Sevilly barvitě vylíčila schůzky pana du Guesclin s nejkrásnější dámou Juanina fraucimoru a doprovodila je vlastním navýsost odborným komentářem. To všechno v rušné společnosti, kde ji nemohl nechat jednoduše stát a jít. Záštitou jejího postavení byl jedině on a cítil příliš velký dluh k ní, než aby ji nechal osudu. A taky si uvědomoval, že to není její vina, ale důsledek soustavné výchovy, které se jí dostalo v nejchoulostivějším čase prvního dospívání. Měl ji rád, ale chovala se tak nesnesitelně, že na to občas i zapomínal. Vrátil se nerad a proklínal svůj slib. Utěšoval se jenom tím, že bude-li mít bláznivý podnik úspěch, zbaví ho nadosmrti odpovědnosti. O to blaženější byl teď.

„Co budeš dělat s tolika penězi?“ zeptal se. Bylo mezi nimi dobrým zvykem vyjadřovat se o pokladu nepodmíněně, i když o jeho jsoucnosti nebyl přesvědčen tak zcela.

Ale pochybnost už v něm nebudila představu nesnesitelných doživotních pout.

Bleskla po něm pohledem. „To uvidíš.“

„Moc toho neuvidím,“ usmál se. „Jsem potulný rytíř, který nabízí své služby, kde je jich zrovna třeba, a pak jde dál. Pomůžu ti koupit palác, najmout služebnictvo a usadit se. Nebo se můžeš vrátit s poctami do Kastilie. Jak jsem tak viděl, nemáš tam nouzi o ctitele.“

„Možná si koupím dům v Basileji,“ nadhodila.

„Basilej je počestné a klidné město. Pochybuju, že by tě bavilo. Ale když to taková léta vydržela i má matka, kdoví. Ona tam ovšem žila od dětství.“

Z dlouhého putování před lety znala dopodrobna jeho rodinnou historii. „Velmi se těším, že se s ní seznámím,“ usmála se.

Bylo to sice přesně to, co v duchu zcela vylučoval, když se k ní nerad vracel, ale teď se mu ta představa už vůbec nezdála tak strašlivá. „Ona tě taky ráda pozná,“ řekl. „Moc se na mě zlobila, když shledala, že jsem tě někde nechal bez ochrany.“

Taková řeč ji dopálila i teď v její nové podobě. Zvedla nos. „Nepotřebuju ochranu,“ odsekla. „Jenom jsem se na takovou cestu nemohla vydat sama. Vidíš sám. Uvázat kormidlo natrvalo je nebezpečné a taky bych potřebovala občas spát.“

„Otroka na loď by sis sehnala vždycky,“ zasmál se, „jak jsem

viděl ty mladíky.“

„Nedůvěřuju hned tak někomu,“ odsekla. „O tobě vím, že jsi poctivý.“

„Ano, k poctivě nabytému pokladu poctivce vskutku potřebuješ,“ zažertoval si. Jeho ruka se na kormidle octla na její spíš náhodou, ale i tak ho překvapilo, že se neodtáhla. Dívala se zarytě před sebe.

„Podívej.“ Sledoval její pohled, ale zamlžený obzor mu nic neříkal. „Nevidíš to? Země!“

Měla pravdu. Za chvíli už i on rozeznal blížící se břeh.

„Jsme u cíle?“ zeptal se.

„Ještě ne, těch ostrovů je víc. Zakotvíme teď někde na mělčině a počkáme do rána. V noci bych to nenašla a za pár hodin je večer.“

Jejich lodička neupoutala pozornost, když se plazila kolem břehů roztroušených ostrůvků. Jeden z nich byl tak veliký, že ho nedokázali obeplout za jediný den.

„A jsme tady,“ řekla. „Tohle je Mallorca.“

„Takže jsme pořád v Aragonu.“

„Jak se to vezme. Aragonský král je uchvatitel. Tady to ostatně je nejspíš jedno. Vždycky tu vládli hlavně piráti. Na ty si musíme dát dobrý pozor. Na tuhle loďku se poklad celý nevejde.“

„Proč jsi to neřekla? Mohl jsem najmout větší.“

„S lodníky? Nikdy. Není to zas tak daleko, abychom se nemohli několikrát vrátit.“

„Ty jsi se zbláznila!“ vykřikl. „Nemám čas jezdit po moři sem tam v téhle kocábce.“

„A taky bychom museli plavat, kdybychom měli větší loď. Tahle snad projede. Je to mořská sluj.“

„Najdeš ji?“ zeptal se pochybovačně s pohledem na rozeklané skály. Zátoky se střídaly a vypadaly jedna jako druhá. Ale možná jen pro neobeznalého.

„Myslím, že ano. Podívej, tady to vypaďá podobně.“

Zamířili ke břehu se staženou plachtou. Loďku už poháněla jenom vesla a Jindřich měl příležitost ukázat, že je také k čemu.

„Vesluj a neohlížej se,“ pokárala ho nicméně. „U kormidla jsem já. Neboj se, nenarazíme.“

Propluli mezi skalami do zátoky a opatrně pojížděli sem a tam.

„Tady to není,“ prohlásila nakonec Annette. „Musíme dál.“

Připadal si jak na galejích, když už projížděli nejmíň pátou

zátoku.

„Tady," řekla konečně. „Sehni se, musíme dovnitř s vlnou. Pozor na hlavu."

Upozornění přišlo právě včas, spíš o vteřinku pozdě. Zatmělo se mu v očích při nárazu, pustil veslo a honem se položil do loďky. Jejich plavidlo se najednou uklidnilo.

„Jsi v pořádku?"

„Docela."

Ve tmě ji neviděl. Jak se vzdalovali od vchodu, světla ještě ubylo. Jen odlesk dne v pruhu na hladině značil cestu ven. Nad hlavami se občas něco zalesklo jako v nesmírné dálce. „Kde to jsme?" zeptal se šeptem.

„V dračí sluji," zasmála se. „Neboj se, jenom tak vypadá. Posaď se, nad námi je vysoká klenba. A zaber doleva. Měl by tam být břeh."

Měla pravdu. Loďka se zakymácela, když měkce vjela přídí na svažující se skálu.

„Počkej, až rozsvítím, ať neuklouzneš. Je tu mokro. Pokud se pamatuju, jede to jako po ledě."

Chvíli křesali oba. Jindřich byl úspěšnější. Zažehla louč od té jeho a obě zvedla nad hlavu.

„Vytáhni loď. Nesmíme o ni přijít."

Poslechl. Uklouzl přesně tak, jak ho varovala, ale nakonec byla loď v bezpečí. Plazili se po kolenou mezi stalagmity, které se místy spojovaly s visícími krápníky v neuvěřitelné sloupořadí. Houstlo. Už se mohli přidržovat a jít vztyčeni od jednoho sloupu k druhému. Ve svitu pochodní se zdálo, jako by se octli v přijímací síni pohádkového hradu.

„Vypadá to tu trochu jinak," řekla váhavě. „Ale myslím, že jdeme správně." Najednou se zastavila. „Ne!" vykřikla. „Někdo tu byl!"

„Šílíš?"

„Podívej se."

Skutečně. Cesta mezi sloupy se rozšiřovala a byla pokryta ulámanými krápníky.

„Možná to spadlo samo," řekl útěšně.

Annette už skoro běžela. Klouzala po mokré skále, chvílemi upadla, ale drala se dál. Skály se rozestoupily. Jeskyně, do které vešli, byla vskutku impozantní. Světlo do jejího konce nedosahovalo.

„Kéž tady chcípnul," řekla zlostně. „Doufám, že na truhle

najdeme kostru. Nemohl ji najednou odtáhnout.“

„Kdo?“

„Každý,“ odsekla. V jejím hlase bylo napětí. Ručkovala podél zdi a najednou se zastavila.

„Tady to není,“ řekla zmateně. „Ne, vůbec ne. Vypadá to jinak. Asi jsem se zmýlila.“

Nebylo prozřetelné měnit směr, ale pohyb moře, které jim pořád šplounalo za zády, jim při odlivu mohl ukázat cestu ven. „Tady nějaká chodba odbočuje,“ řekl. „Já se zrovna opatrností neřídím. A ty?“

„Taky ne. Pojďme.“

Ožila a znovu šla před ním. Tentokrát pomalu. „Tudy jsme nešli, ale poznám tu jeskyni.“

Cosi se Jindřichovi zalesklo u nohou. Shýbl se. Ne, to bylo neuvěřitelné. „Annette?“ zavolal.

„Počkej, já už jsem tady,“ ozvala se kdesi před ním. „Ano, tady to je!“

Dohonil ji. Stála u jakéhosi přírodního výklenku a najednou se netvářila nijak vítězoslavně. „Tady to přece bylo!“ hlesla. „Musíme to kolem prohlédnout! Tatínek vyryl do skály...“

„Co v té truhle bylo?“

„Všechno možné. Šperky, zlaté nádoby.“

„Florentské mince?“

„Taky, samozřejmě. Nejvíc dvojitých florinů.“

„Možná jsme na místě. Uklidni se, teď už to najdeme.“

Ukázal jí svůj nález, ale nezajásala. Spíš naopak.

„Co je ti? Vzpamatuj se!“ Přidřepl k ní, když zmoženě usedla na slizký kámen. „Taková statečná holka! Celou cestu jsi vydržela, a teď u cíle...“

„Kde jsi to našel?“

„Tam v té chodbě.“

„Ale my jsme tenkrát přišli jinudy,“ hlesla.

„Sama říkáš, že to tu vypadá jinak.“

„Ne, nevypadá to jinak. Jenom jsem prve trochu zabloudila. Prosím tě, hledej tatínkovo znamení.“

Ukazovala mu ho mnohokrát. Meč a tři hvězdy. Seděla schoulená na svém výčnělku a hledání nechávala na něm. Nechápal to, ale neměl čas pátrat po příčině její nenadálé skleslosti. Spěchal, než louče dohoří.

„Tady!“ vykřikl konečně vítězoslavně. „Ano, je to tady.“

„Tři kroky doprava,“ řekla hluše. „Co je tam?“

„Výklenek.“

„Prázdný?“

„Ne docela.“ Posvítil si. Tam v hloubi něco bylo. Poklekl a natáhl paži do průrvy. Konečně nahmatal cípek látky a táhl ven. Cár brokátu. Nic mu to neříkalo. Ale už tušil, co to řekne jí.

Vrátil se k ní a beze slova jí podal svůj nález. Chvíli nad ní postál a pozoroval skloněnou hlavu.

„Annette,“ řekl pak něžně, „vzchop se. Musíme jít. Za chvíli pochodně zhasnou. Musíme se dřív dostat aspoň do vstupní sluje. Tam je vidět na otvor ven.“

„Já tady zůstanu. Jdi sám.“

„Cože?!“

„Chci tady zůstat, neslyšíš?“ rozkřikla se.

„Jestli myslíš, že tady ještě něco najdeš, můžeme se vrátit později.“

„Někdo mě předešel. Už nenajdu nic.“

„Tak proč...“ Najednou pochopil. „Bláznivá holko!“ rozkřikl se zase on. „V harému jsi snad snila o tomhle pokladu? A ani tě nenapadlo někde zdechnout.“

„To jsem tě neznala.“

„Co já s tím... Už toho mám dost!“ Popadl ji a zvedl na nohy. Strkal ji před sebou docela neurvale. Ale měl jenom jednu volnou ruku, jak musel držet pochodeň. Druhou zhasil, aby jim světlo vydrželo déle. „Vůbec se mi nechce tady zůstat, aby mou kostru našli za tisíc let.“

„Ale já chci...“

Dokonce se bránila! Vrazil jí políček, až hlavou udeřila o stěnu. Musela to být pěkná rána. Skála neduní, přesto ji slyšel. Ke své hrůze cítil, jak se mu bezvládně svezla k nohám. Proboha, snad jsem ji nezabil? Sehnul se a s námahou si ji přehodil přes rameno. Víc v té chvíli nemohl udělat. Potácel se chodbou, odkud přišli, a šťastně našel první jeskyni. Dlouho hledal východ, ale ulámané krápníky mu nakonec ukázaly cestu. Konečně byl u loďky.

Nejvyšší čas. Druhá pochodeň dohořívala, ale už viděl světlo u východu. Vesloval ze všech sil a modlil se, aby moře zatím nezaplavilo tu úzkou škvíru k záchraně. Nakonec byla vesla na nic.

Položil se vedle Annetty na dno a usilovně ručkoval po kluzkém kameni nad nimi. Protáhli se taktak. Světlo ho zrovna oslnilo, ale konečně byli venku. Ještě nebyl čas oddechu. Loďka nebezpečně narážela o skály. Vedl ji obráceně, aby od vesel viděl na cestu. Jeho kormidelník se ještě neprobral.

Občas po ní vrhl znepokojený pohled, ale nemohl se zdržovat. Slunce už zapadalo, když se konečně dostal za pobřežní útesy a vyplul na moře. Copak na tom zatraceném ostrově není písečná zátoka? pomyslel si zuřivě. Ale byla. Jistě jich bylo víc, ale tahle jim rozevřela náruč právě včas. Loď se zachytila na mělčině. Vyskočil do vody a dovlekl ji k břehu. Vytáhl ji na písek i s Annettou.

Byli mokří až na kůži. Stáhl z Annetty šaty a zabalil ji do přikrývky, která zůstala jakžtakž suchá. Sám si sedl vedle ní. Ještě se neprobrala. Noc byla naštěstí teplá, přesto se třásl zimou, když bledly hvězdy k ránu. Po krátkém váhání si zalezl k ní. Aspoň tak cítil, že jí bije srdce a nezřetelný dech zvedá hruď. Objal ji oběma rukama a přitiskl ji k sobě, aby ji zahřál líp.

Ráno se Annette probudila první a posadila se. Nazí a takhle v objetí? Nic si nepamatovala. Takovou věc jsem přece nemohla zaspat, pomyslela si zmateně. Panebože, stalo se to skutečně? A jak?

Procitl a zamžoural oslněnýma očima. „Jsi živá," řekl spokojeně a sáhl po šatech.

„Proč jsme tu... takhle?" zeptala se nesměle.

„Dostali jsme pěknou mořskou spršku," zasmál se. „A ty navíc ránu do hlavy."

„Byli jsme uvnitř?"

Neodpověděl. Vypadalo to, že si toho moc nepamatuje. Co je lepší? Říct ji pravdu, nebo... „Obleč se," řekl místo toho. „Moje šaty už uschly a tvoje nejspíš taky. Musel jsem je dát usušit."

Tak proto. Chránila se dát najevo zklamání. Ostatně proč zklamání? Dojde-li někdy k tomu, o čem snila, chtěla být při tom.

Něco poznal z jejího výrazu. „Snad sis nemyslela, že znásilňuju ženy v bezvědomí?" zasmál se. „Na to se známe už trošku dlouho, ne?"

„Přece jsme neztroskotali," řekla s pohledem na loďku. „Ta bárka je celá."

„Ne, nestalo se vůbec nic. Jenom musíme doplnit pitnou vodu, než poplujeme zpátky."

Zahleděla se před sebe na moře a sevřela spánky dlaněmi. „Bolí mě hlava," špitla. „A měla jsem strašně ošklivý sen."

Mlčel. Všiml si, že se jí po tváři řinou slzy. Nemilosrdné vzpomínky se vrátily. Přisedl k ní, objal ji kolem ramen a jemně se dotkl rty visící kadeře.

„Chtěla jsi do Basileje," řekl. „Mám tam dům po otci. Je tvůj."

Moře bylo po bouři ještě neklidné a sotva se rozednívalo, ale chlapec na stěžni měl bystré oči.

„Tam něco je!" vykřikl, jak zahlédl cosi mezi vzdouvajícími se vlnami.

„Země?"

„Ne, něco na moři. Možná člun. Ano, člun je to. Vypadá prázdný."

Bouře smetla jejich člun přes palubu. Nález se docela hodil.

„Vylovíme ho," zavelel první důstojník, pokud ovšem na pirátské lodi jsou takové hodnosti.

Kormidelník stočil kormidlo a držel směr podle toho, co signalizoval chlapec na stožáru. Opatrně zahákli člun, a jak se otřásl, nad okrajem se nečekaně vynořila mokrá rozcuchaná hlava.

„Někdo tam je. Co s ním?"

„Podříznout, nebo do otroctví. Mamlúk to podle šatů není. Vzbuď kapitána, ať rozhodne on. Zatím ho nechte na vodě. Hej, ty tam! Kdo jsi?"

Hlava se tvářila nechápavě, ale vedle ní se náhle vynořila druhá. Hlava ženy. Co víc, pirát ji znal a ona poznala jeho.

„Mahdí!" vykřikla Annette.

Chytil se lana a rychle sjel do lodice. „Mluv jen arabsky," sykl.

„Ty jsi živý!"

„Jsem Arab, snadno jsem změnil pána. Kdo je on?"

„Přítel. Co je to za loď?"

„Jenom arabsky, nezapomeň." Obrátil se k Jindřichovi a řekl hezky nahlas francouzsky, jako by mluvil jenom k němu: „Jsme z Izmiru. Chtěli jsme přistát na Korsice, ale bouře nás zahnala k severu. Řeknu kapitánovi, kdo jsi. Nic se ti nestane."

„A on?"

„To nevím."

Nahoře se už objevila zarostlá tvář vrchního piráta. „Vyhoď je do

moře, Mahdí. Nebudeme se zdržovat. Vezmeme jen člun. Mají něco u sebe?“

„Vy nás chcete utopit?“ vykřikla Annette rozhořčeně. „To snad nemyslíte vážně!“

„Pane, tohle je Hannán, vnučka sultána Orchana a Muradova neteř. Křesťané ji zajali před sedmi lety v Alexandrii. Murad a jeho sestra na odměně šetřit nebudou.“

„Ty jí to věříš?“

„Já ji znám. Bylo jí deset, když jsme ji vysvobodili i s její matkou. Přece víte, že jsem byl ve službách egyptského sultána.“

„Vypadá jako křesťanka.“

„Co to blábolíš?“ rozkřikla se dole Annette a přes Mahdího výstražný pohled pokračovala srdnatě: „Zavolej mi radši kapitána, s takovým špindírou se bavit nebudu.“

Mahdí se zděsil, ale na kapitána její řeč udělala dojem. „Kapitán jsem já,“ řekl vcelku vlídně. Sultán své piráty respektoval a oni zase jeho. Utopit ve vzteku jeho neteř bylo sice snadné a pes by po ní neštěkl, ale pro chlapy na lodi měla cenu zlata. „Tvoje šaty mě zmýlily. Najdeme ti vhodnější oděv. Jsi v bezpečí, nemusíš mít strach. Hodíme ti žebřík. Mahdí ti pomůže nahoru.“

Podívala se na Jindřicha, který nerozuměl ani slovo. „Ten muž mě zachránil. Slíbila jsem mu odměnu,“ řekla. „Půjde se mnou.“

„Zajatce neberu.“

„On není přece zajatec!“

„A co je tedy?“

Mahdí dole upevnil hozený žebřík. Annette se stáhla zpátky. „Nepůjdu. Utopte si nás oba. A až to někdo donese sultánovi, pověsí tě. Sultán Murad prý dbá na čest a na svoje sliby. I na sliby své rodiny.“

Kapitán zaváhal. Prozrazení se nebál, ale odměnu mohl dostat jen za Annettu živou. A živá by mluvila. Budiž. Člun byl dar z nebe, a co Alláh dal, může zase vzít. Zisk, který kynul, byl i tak nemalý.

„Vesluj pořád k severu,“ obrátila se Annette k Jindřichovi, když se domluvili. „Bouře je pryč, snad to dokážeš. Sardinie je prý docela blízko.“

„A ty?“

„Jsem sultánova neteř, nic mi nehrozí. Odvezou mě k Muradovi.“

„Ty to chceš?!“

Zkřivila tvář v nepodařeném úsměvu. „Co chci, se mi stejně nevyplní, tak co. Murad se už o mě nějak postará."

„Pošle tě za matkou?"

Vzdychla. „To ne. Možná do Súdánu. Co já vím!"

„To nedovolím!"

„A co chceš dělat? Jeď a buď rád, že tě nezabili. Já už si nějak pomůžu." Pokřiveně se usmála. „Aspoň nepřijdeš o svůj dům v Basileji." Zadívala se na něj. „Sbohem. Nikdy na tebe nezapomenu."

„Už dost," sykl Mahdí. „Než si to rozmyslí." Popadl ji a vysadil ji na žebřík.

Vylezla nahoru bez ohlédnutí. Když byla na palubě, vysmekl Mahdí hák a vysoukal se za ní. Až teď se ohlédla. Koráb nabral vítr do plachet a rychle se vzdaloval od loďky, která se pohupovala po vůli vln. Vesla dosud ležela na dně. Jindřich je nenasadil dřív, než mu bílá plachta zmizela.

HRA PRO ADMIRÁLOVA SYNA

Ambrosia Boccanegra byl Benátčan. Jeho strýc Simone byl dokonce benátský dóže. Šimonův mladší bratr Gil měl neklidnou krev a odmalička toužil na moře. Námořníků neměla republika svatého Marka nikdy dost a z rodin bohatých benátských patricijů pocházela většina slavných kapitánů. Bouřliváci se dávali najímat i do ciziny, jako hned Gil Boccanegra, který byl odedávna ve službách kastilského krále. Admirálem se stal už na sklonku vlády krále Alonsa a setrval postupně u obou jeho synů.

Kastilská flotila do bojů o korunu nijak nezasáhla, takže by se zdálo, že Gil Boccanegra je prostě kastilský admirál. Don Pedro to ovšem chápal jinak. Admirál s flotilou byl na moři a neměl ani čas přísahat Enriquovi. Události do porážky u Nájery se vyvíjely tak rychle a pochopitelně bez přispění loďstva, že Gil se ani nestačil přiklonit na tu či onu stranu. Ale protože se z moře neozval náležitě hlasitý pokřik proti „bastardovi", Pedro, jak už byl jeho zvyk, pozval admirála do Sevilly a tam ho bez řečí dal popravit. Kastilská flotila se v děsu rozptýlila a dílem se uchytila mezi piráty. Loď, které velel admirálův syn, ten rychlý rozpad zahájila. V ranní mlze se vytratila z dohledu a nabrala kurz k východu. Mladý Boccanegra na rozdíl od ostatních měl kam jít. Ale taky měl co splácet. Don Enrique se zatím spokojil tím, co z hrdé flotily zbylo. Jeho úsilí se týkalo především

pevniny. Ale když v září jednasedmdesátého roku druhorozený ovdovělý syn anglického krále John of Gaunt, vévoda z Lancasteru, pojal za manželku Konstancii, dceru zabitého Pedra, a prohlásil se králem Kastilie, Enrique pochopil, že přišel čas naplnit uzavřenou smlouvu. Jeho boj byl nyní s bojem francouzského krále totožný. Bylo třeba od základů přebudovat flotilu. Vzpomněl si na Ambrosia a vzkázal do Benátek. Syn popraveného admirála měl nepřátelům co vracet. Pedro už nežil, ale do Kastilie mířili jeho spojenci.

Ambrosia nabídku přijal okamžitě. Strávil těch pět let na moři a v bojích a cítil se nejen schopen, ale i povolán zvítězit. S třemi galérami vyplul z Benátek a zamířil k jihu podél italského břehu. Tři galéry, to už byla síla, s níž se na moři plném pirátů mohl cítit i on v bezpečí. Nejen to. Pirátské lodě bývaly plné pokladů, které snadno mohly změnit pána.

„V dohledu loď, kapitáne."

„Pod jakou vlajkou pluje?"

„Pod žádnou."

Malá flotila pod benátskou vlajkou si mohla dovolit plout podél afrických břehů a dokonce úžinou oddělující granadský emirát od tuniského. Benátčané dbalí obchodu udržovali dobré vztahy i s osmanskou říší a nejednou tlumili nešváry, propukající čas od času mezi musulmany a křesťany. Válka na Středozemním moři se jim naprosto nehodila. Skutečné nepřátele měli spíš v křesťanských sousedech. Od chvíle, kdy propluli Otrantskou úžinou, se mohli cítit jakžtakž v bezpečí.

Loď bez vlajky ten pocit porušila. Piráti. Nechat je být mohlo znamenat nechat se zaskočit.

Druhé dvě galéry pochopily signál z velitelské lodi a vjely do cesty korábu, který se teď marně pokoušel prchnout před zřejmou přesilou. Byl mrštný, ale Ambrosiový galéry byly lehounké a schopné rychle manévrovat a námořníci byli na boj připraveni. Dobře věděli, že piráti se zřídka vzdávají. Počestní kapitáni se s nimi nemazlili a zajatce neměl kdo vykoupit. Každý sám pro sebe sháněl kořist a každý sám za sebe taky visel na ráhně.

Pirátský koráb se rozhodl vzdorovat. Jeho naděje byla v utkání s jednou lodí, dokud zbylé dvě byly daleko. S rukojmími přivázanými ke stožáru se dá už vyjednávat. Srotili se na palubě připraveni k

obraně.

Jakmile rozeznali znak, stoupla naděje na přežití bez boje. „Sultánovu vlajku," přikázal kapitán. Měli ji pohotově, ač nebylo prozřetelné ji příliš používat. Murad se málokdy stavěl za jejich loupeže. Ale tentokrát měli být napadeni, a to někým, kdo si jistojistě nemínil znepřátelit sultána.

Z Boccanegrovy lodi už vylétla lana s háky a obě lodi k sobě těsně přirazily, zatímco vlajka rychle stoupala na stožár. Ambrosie teď zaváhal. Mezi otrhanci na zahákované lodi nikdo nevypadal jako důstojník a taky domluva nebyla nijak lehká, i když z Kastilců sem tam někdo rozuměl slůvko arabsky.

Náhle se k všeobecnému úžasu a k pohoršení pirátského vůdce z podpalubí vynořila žena v evropském, i když poněkud pocuchaném obleku. Tučný zisk se vytrácel jakoby v nedohlednu. I když v nastalé situaci byla vůbec otázka, co by z něj zachovali.

„Vy jste tu kapitán?" obrátila se k Ambrosievi. „Mohl byste mi říct, kam plujete?" Zachytila pár slov, která vyměňovali námořníci, a opakovala svou otázku španělsky.

Kapitán konečně našel řeč. „Do Kastilie." A vysekl jí dvornou poklonu. „A vždycky jsem k službám ženě v nesnázích."

„Nesnází se to určitě dá nazvat," usmála se. „Tahle loď by mě odvezla až do Smyrny. Nevím, jak bych si tam poradila. Potřebuj u se dostat do Francie."

„Unesii vás?"

Spravedlivě se rozhodla nesplácet dobré zlým. Na piráty si nemohla stěžovat. „Ne. Vylovili mě z moře po bouři a chovali se velmi slušně. Vlastně mě zachránili," řekla. „Měl byste je, pane, propustit. Jsou to lidé sultána Murada a vy, jak vidím, jste Benátčané."

„Nevyvěsili vlajku."

„Teď už přece ano. Přijmete mě na vaši loď?"

„Vy chcete do Francie a my plujeme do Kastilie. To není totéž, ale určitě je to pro vás příhodnější než do Smyrny."

„Neodbočíte aspoň k Sardinii?" zeptala se prosebně.

„Je mi to líto. Nemohu."

„Co dělat." Povzdechla si. „Kastilie se vlastně taky hodí."

„Račte tedy. Vy sama, prosím. Tenhle ne."

„To je můj sluha," řekla přísně. „Nepatří k nim."

„Váš sluha? Vypadá jako..."

„Ovšem. Oblékl se jako ostatní. Pojď, Mahdí,“ vyzvala ho francouzsky.

Mahdí chvíli váhal, ale od pirátů mu možná hrozila smrt za to, že Annettu včas zpravil, co se děje, a donesl jí její šaty. Ostatně - s dcerou kapitána Gastona, jak ji poznal teď za několik dní, ho nepochybně čekalo taky nejedno dobrodružství. Benátčané uvolnili háky a skulina mezi loďmi se zvolna rozšiřovala. Rychle se rozhodl a přeskočil.

Kapitán mezitím dvorně uváděl do své kajuty nečekaného hosta. „Jakmile přistaneme, zařídím vaši cestu do Francie. Neobávejte se ničeho.“

„Díky. Ale dost na tom, když mě dopravíte na pevninu. V Kastilii mám přátele.“

„Jsem Ambrosio Boccanegra,“ představil se. „Můj strýc je dóže benátský a můj otec byl kastilským admirálem.“

„Gil Boccanegra!“ vykřikla. „Vy jste jeho syn?“

„Znala jste ho?“

„Jen podle jména. Patřila jsem... Ve skutečnosti ještě patřím ke dvoru královny Juany.“

„Ale jste přece Francouzka.“

„Ano, to jsem.“ On řekl své jméno. Co mi zbývá? „Můj otec je hrabě Gaston... Gaston...“

Boccanegra si její zaváhání vyložil po svém. „Ale má drahá! Já přece dobře vím, že pan hrabě de Foix se odklonil od Pedra Ukrutného hned po nešťastné bitvě u Nájery. Dávno před... Nemusíte mít obavy, že se mě vaše jméno nemile dotýká.“

Tak tedy hraběnka de Foix? Dobře. Tady na moři to vydrží, dokud nepřistaneme, a ještě dlouho potom.

Vypůjčená urozenost jí slušela. Držela jí od těla námořníky i jejich velitele, který se předháněl v pozornostech. Hraběnka de Foix, dvorní dáma královny Juany.

Ta rozhodující půle z toho byla pravdivá.

„Myslím, že s královnou se sejdete velmi brzy. Nejspíš nás spolu se svým chotěm čeká v Seville. Ano, mám za úkol obnovit slavnou kastilskou flotilu. Schyluje se prý k válce s Anglií.“

„Jste admirálem?“

„Ještě ne. Možná že budeme pod francouzským velením.“

„To by nebylo spravedlivé!“ vykřikla. „Francouzský král má

vlastní flotilu a mnoho zatím nedokázala. Dovolíte, abych vám pomáhala s přípravami? Můžu být užitečná. Strávila jsem na moři řadu let.“

Na moři? Dcera pána pyrenejského hrabství? A řadu let? „Jste tak mladinká,“ řekl opatrně.

„Ano, ještě jako dítě mě unesli do Alexandrie. Utekla jsem, když ji dobyli křižáci, a velmi krkolomně jsem se dostávala do křesťanského světa. Vím ledacos o lodích.“

Potřásl hlavou. Všechno kolem zvláštní cizinky bylo podivné, ale nechtěl se vyptávat a pohněvat ji podezíravostí. Byla omamně krásná. A jestli lže, kořist bude snadná. Jestli mluví pravdu... To se dovím brzy, jakmile se sejdeme s královnou. Ani to by koneckonců nebylo tak zlé. Jsem svobodný. A synovec benátského dóžete ani pro vznešeného Féba de Foix snad není málo. Navíc, ona má pravdu. Nejspíš mě čeká jmenování a budu i kastilským admirálem.

Příjezd do Sevilly vyvrátil jakékoli pochybnosti. Královna a všechny její společnice přivítaly Donu Annu s otevřenou náručí a netajeným potěšením nad jejím návratem. Jedna mezi nimi přece jen chyběla. Pilar de Torres, hraběnka de Soria.

Boccanegra byl mladý přitažlivý muž a určitě se mohl ve fraucimoru dovědět i víc, ale nevyzvídal. Jeho poslání bylo jiné než pátrat po minulosti dívky, i když ho zajímala sebevíc. Ale daleko víc ho poutala její okouzlující přítomnost. Královna přišla zkrátka. Annette s ním trávila celé dny a zasvěceně hovořili o stavbě jeho lodí. Možná si ani neuvědomila, že mladého admirála zaplétá do tenat lásky. Možná ano. Ale mrknutím oka neprozradila, že jí neušla jeho posedlost. Dobře vycítila, že jako počestná hraběcí dcera by se musela vzdát jeho společnosti a z nečinnosti měla strach. Vzpomínky na Jindřicha se vracely a často se v noci probouzela se srdcem sevřeným děsem. Vůbec si nebyla jistá, jestli se mu podařilo najít sardinský břeh. Možná už...

Guesclin tu nebyl. Pár jeho kapitánů v Kastilii sice zůstalo, ale ti už do Francie nejezdili. Posla vypravit nemohla. Neměla ani kam, leda kamsi do Basileje, a Mahdí bez ní mezi křesťany neměl naději, i když se vyjadřoval jako Francouz. Ale znal jen hrubou námořnickou řeč a ani ve snu by ho nenapadlo zříci se svého Alláha. Kapitán Gaston od svých námořníků křesťanství nevyžadoval. Mahdí by se prozradil při první příležitosti. Ani nejzpustlejší křesťanští námořníci se kostelům

nevyhýbali.

Tady v Seville, ač pokřesťanštělé, a v jejím okolí bylo muslimů víc. Granadský emirát byl blízko a vláda křesťanů ještě příliš čerstvá na to, aby svou víru bezpodmínečně prosadili. Don Enrique, ač proslulý *nepřítel nevěřících,* se svým granadským sousedem už rok udržoval mír. Od Pedrovy smrti se jeho nesmlouvavý postoj značně umírnil a nebezpečí mu teď hrozilo ze severu. Mír se sousedem byl nezbytný a nebylo proč trvat na nepřátelství. John of Gaunt jistě nebudil podezření, že chce přestoupit na islám.

Zjara už práce pokročily natolik, že bylo možné vyplout z ústí Guadalquiviru a lodě zkoušet na moři. „To není dobré," zadržela Annette Boccanegru, když začal shánět k veslům vězně. „Králi jde spíš o to zvítězit než ušetřit."

„Nerozumím vám," řekl zmateně.

„K veslům posaďte vojáky. S tím mám nejlepší zkušenosti," prohlásila a tvářila se přitom jako protřelý kapitán galéry. „Stejně během plavby zahálejí a k vylodění jich budete potřebovat víc než během bitvy na moři. Věřte mi. Když jsem prchala z Alexandrie, dostali jsme se na arabskou loď a u vesel seděli křesťanští zajatci. Když jsme se s Boží pomocí zmocnili galéry, neměl kdo veslovat. Zůstali dole a podivil byste se, jak jinak a oč lépe loď poslouchala, když veslaři měli svůj cíl a věděli, kdy je třeba přidat. Nikdy bič tolik nedokázal, věřte mi. A otrok vždycky číhá, jak otrokáři vpadnout do zad. To se při bitvě nehodí."

„Jste stejně moudrá jako krásná," řekl uznale, když vyzkoušeli dvě galéry současně. Jednu poháněli zajatci, druhou svobodní Kastilci. „Řeknu to králi. Máte jistě pravdu a zasloužíte odměnu."

Chvíli se na sebe dívali. Odměnu, příteli? Překvapila ho. „Ač jste muž, možná to myslíte i vážně. Přeju si jediné. Být s vámi na vlajkové lodi, až poplujete do Francie."

„Až se dvůr v létě vrátí do Burgosu, máte to přes Pyreneje blíž," namítl zmateně.

„Kam?" zeptala se stručně, a když neodpovídal, dodala: „Od atlantského pobřeží je to možná dál, zato cesta po moři je pohodlnější."

„Budu šťastný," řekl tiše a políbil jí ruku. „Ale nevím, jestli je dobré pro vojáka mít strach. O vás - i z vás."

NEŽ HODÍŠ KAMENEM...

Milíč se cítil unaven. Kázáním po nešporách jako vždycky zakončil namáhavý den a k přípravě na zítřek měl celou noc. Zůstal zmoženě sedět u pultu a nespěchal. Sakristián od Svatého Jiljí byl obvykle trpělivý, ale dnes několikrát nahlédl do dveří. Konečně se odhodlal.

„Otče," řekl. „Čekají na tebe."

Milíč zvedl hlavu. „Kdože na mě čeká?"

„Nějaké... Asi kajícnice."

Mám dneska vidiny, pomyslel si Milíč mrzutě. Zdálo se mi, že se ten zbožný muž podivně ušklibuje. Zrovna tak jako městský notář, který mě předpolednem přišel zpravit o tom odkazu. Kajícnice. Ano, zpověď a rozhřešení jsou nejsvětější povinností kněze, ale dnes bych si ji raději odpustil. Co dělat. Hovět tělu je hříšné. Vstal a trochu se zapotácel, jak ho obešla mdloba. Od rána nejedl a teď to začal cítit. *Můj pokrm jest, abych činil vůli Toho, který mě poslal, a dokonal dílo Jeho.*

Nedokonám-li, nebudu se cítit syt. Citát se mu v mrákotách vynořil s prorockou jasnozřivostí. Co mám dokonat?

„Kdepak jsou?"

„Zůstaly v kostele."

Pět zahalených žen postávalo mezi lavicemi. Milíč si je s nesouhlasem změřil. Aspoň mohly při čekání pokleknout. Dvě dokonce stály zády k oltáři.

„Co pro vás mohu udělat, milé dcery?" zeptal se nicméně vlídně.

„Přišly jsme se s tebou dohodnout, pane," řekla jedna z nich. „Paní Hofarta nás zaměstnávala."

„Paní Hofarta? Kdo je to?"

Jeho skvělá paměť mu tentokrát na pomoc nepřispěchala. Už to bylo víc než deset let, co se letmo setkal s tou podivnou ženou, a na celou záležitost by nejraději zapomněl. Snažil se o to ze všech sil a v každodenním shonu mu na vzpomínky čas ani nezbýval.

„Přece ti odkázala ten dům a dvě městiště," vykřikla jiná. „Písař ti to snad řekl, ne? Teď, když umřela, přišli městští úředníci s tím, že se musíme vystěhovat. Jestli to udělají, drábi nás poženou z města.

Nemáme kam jít.“

Ano, tak se přece jmenovala ta umírající kajícnice. Gertruda Hoffartová. Hofarta. Na odkazu mu nepřipadlo nic zvláštního. Občas na něj někdo v závěti pamatoval, aby si polepšil před Boží tváří. Bylo o něm známo, že všechno rozdává potřebným. I když dům bude třeba nejdřív prodat. Tolik mu vlastně ještě nikdy nikdo neodkázal. I městiště uvnitř staroměstských hradeb má obrovskou cenu. Prodat. Není to moc pohodlné?

„To přece nemůžou, když dům je můj,“ řekl vlídně. „Jděte s pokojem domů, dcery. Nic se vám nestane.“

„Můžeme jim říct, že v její živnosti budeš pokračovat, pane?“

„Jsem kněz. Nevěnuji se žádné živnosti,“ řekl mrzutě. „Najdu vám něco jiného. Ještě jsem neuvážil, co s tím domem. Možná že by se hodil jako útulek pro chudé. Ale nebojte se, nevyženu vás dřív, než bude o vás postaráno. Jaká to vlastně byla živnost? Co vůbec umíte?“

Jedna z nich přece jen věděla, co je zbožnost. Rychle se pokřižovala a řekla: „Neměli bychom jít ven?“

„Anebo radši k nám,“ vpadla jí do řeči jiná. „Našeho pána nemusí s námi každý vidět. Moc se to nehodí.“

„Jaké že to je řemeslo?“ opakoval, když vyšli před kostel.

„Ty jsi spadl z višně!“ vykřikla ta nejdrzejší z nich. „Copak jsi nikdy neslyšel o domu paní Hofarty? To jsi jediný v Praze. My jsme ty, co tam rozhazují nohy, rozumíš?“

V Milíčovi zatrnulo, jak si najednou vzpomněl. To přece ne! Ta ženština tenkrát... Ne, nežertovala. Opravdu mi odkázala ten dům.

Ostatní už prostořekou holku krotily. Nový majitel Hofartina domu byl teď jejich jediná naděje.

„Já vím, že se to pro tebe nehodí,“ řekla ta, která mluvila nejčastěji. „Aspoň ne veřejně, když jsi kněz. Ale stačí říct a některá z nás se toho ujme. Jenom ti budeme odevzdávat peníze.“

„Peníze! Tyhle peníze mně?!“ Skoro se dusil.

„No není jich zas tak moc,“ řekla vychytrale jiná. Před očima hýčkala sladkou vidinu, jak většinu nepočestného výdělku utopí ve vlastní kapse, což za přísného dohledu Keruše Hofarty možné nebylo. „Ale na přilepšenou k tvému platu... Farář od Svatého Martina má hernu i malý nevěstinec a taky o tom nikdo neví. Myslím tím arcibiskupovy lidi. Hofartin dům je dobře zavedený. A hráči tam nechodí, jen těch několik zákazníků. Nikdo se nic nedoví. Mohl

bys...“

„Pryč! Pryč ode mne!“ vykřikl zběsile. „Už ať vás nevidím!“ A dal se na úprk.

Zůstaly stát v zaraženém hloučku. Milíč se po několika krocích zastavil. Kristus přece nezavrhl Magdalenu. Chci být přísnější než on? Vrátil se.

„Rozmyslel sis to?“ vykřikly radostně.

„Nerozmyslel jsem si nic. Ale poslouchejte. Chci s každou z vás mluvit u zpovědi, až mi otevře srdce upřímně.“

„A řekneš drábům, aby nás nechali na pokoji?“ ozvaly se prosebně.

„To ještě uvidím. Přijďte zítra hned ráno na kázání. Na mé první kázání za rozbřesku u Svaté Panny v Týnu.“

„Musíme se přece vyspat,“ namítla holka drze.

„Vyspíte se v noci.“

„Neopovažte se otevřít ten dům,“ vykřikl. „Neopovažte se! Uslyším-li něco takového, skončili jsme. A nechám rychtáře, ať vás vyžene.“

Na prvním kázání nebývalo tak plno. Mohl se přesvědčit, jestli poslechly. Ano. Tentokrát klečely - dokonce na zemi, ne mezi měšťkami - a vypadalo to, že jich je víc.

S ohledem na ně změnil zamýšlené téma kázání. Začal zeširoka citátem ze starozákonních proroků. *Pro Jeruzalém neupokojím se, dokud spravedlnost jeho nevyjde jako blesk a spasení jeho jako pochodně nebude hořeti. Na zdech tvých, Jeruzaléme, postavím stráže, které neumlknou ve dne v noci. Vejděte, vejděte branami, spravte cestu lidu, vyrovnejte silnici, vyberte kamení, vyzdvihněte korouhev k národům. A rcete dceři Siónské, že Spasitel přichází, jeho mzda s ním a před ním dílo jeho... A takto praví Hospodin zástupům: Já vysvobodím lid svůj z východu i ze západu a přivedu jej sem. Budou bydlit uprostřed Jeruzaléma a budou lidem mým, a já budu jejich Bohem v pravdě a v spravedlnosti.*

Shromáždění zatím netušilo, o čem je řeč. Té nectné čtvrti se říká Benátky, ale o Benátkách se nehovoří nikde v Písmu, pomyslel si Milíč. Já z ní učiním svatý Jeruzalém, domov kajícnic. *Bůh pravdy a spravedlnosti dal světu svého Syna, aby jeho pravdu a spravedlnost hájil. I přivlekli před jeho soud nepočestnou ženu z těch, které Mojžíš kázal kamenovat. A ptali se, co přikáže on. Ježíš se sklonil a na*

podlaze chrámu psal divná písmena. Pak zvedl hlavu a řekl tiše: Kdo jsi bez hříchu, hoď kamenem.

Podmanivý kazatelův hlas jako vždycky strhl posluchače, jako by známý biblický příběh slyšeli poprvé. *Ani já tebe neodsoudím. Jdi a nehřeš víc. Já jsem světlo světa. Kdo mne následuje, nebude choditi v temnotách, ale bude míti světlo života. Sedm satanů sídlilo v těle Marie Magdaleny. A když je Kristus vyhnal, byla čistá a stala se společnicí jeho cest. Ona to byla, jíž se po svém zmrtvýchvstání zjevil první. Už se zdálo, že pro ni není spásy, ale její víra a kajícnost byla upřímná. Z vnitřního srdce lidského zlá smýšlení pocházejí. Sami se spravedliví činíte, ale Bůh zná vaše srdce. Kdo neodpouští, nebude mu odpuštěno. A napravený hříšník je Bohu milejší než ten, který se pyšní spravedlností. Skloňme se v milosrdenství k nejnižším a budeme i s nimi povýšeni.*

Hlas hřímal dál a jako obvykle strhl celé shromáždění. Po *kázání* se trousili v zadumání tiše z kostela v očekávání věcí příštích. Nerozuměli, ale každý tušil, že se chystá něco nepředstavitelného.

Hlouček zahalených žen odcházel mezi prvními s pocity značně smíšenými. Ty nejotrlejší se rychle vzpamatovaly z dojetí.

„Je to dědek bláznivá."

„Styď se! Je to světec."

„Chceš se dát na cestu spásy?"

Chvíli bylo ticho. „Ani nevíš, jak ráda bych. Myslíš, že mě těší držet těm tlusťochům? A kolikrát jsem od nich dostala pěknou ránu, když se jim zdálo, že se málo snažím. Ty ne?"

„Chceš pracovat?"

„A tohle není práce? A pěkně ohavná. Jako služka bych se tak nenadřela."

„Když myslíš... S několika jsem mluvila. Není to med."

„Že jste si u Hofarty užívaly medu."

„No tak běž ke zpovědi, utíkej!"

„Jdu. A která z vás má rozum, půjde taky."

Když Milíč viděl, jak se po mši všechny trousí z kostela, pocítil trpké zklamání. Poklekl před oltářem, aby se pomodlil za ty zbloudilé duše. Když vstal a obrátil se, byly zpátky. Možná že všechny ne, nepočítal je. Seřadily se v ukázněném zástupu a jedna po druhé přistupovaly k stupňům oltáře.

„Byla jsi někdy u zpovědi?" zeptal se té první.

„Byla. Jedinkrát.“

„Proč víckrát ne?“

„Farář chtěl po mně slyšet samé prasečinky,“ řekla. „Užiju si toho dost i bez něho.“

Můj Bože! Zbav hříchu svoje služebníky. Jak mají své ovečky vést?

„Já budu rád, když vynecháš podrobnosti,“ řekl tiše. „Nemusím je znát. Bůh vidí všechno. A já jsem jen skromný vykonavatel jeho příkazů.“

Poslouchal v ustrnutí příběh, který zdaleka nebyl jediný. Chudobná rodina. Děcka skoro umírající hlady. Načas je zachránila suma, kterou otci za nejstarší dceru vyplatil majitel hampejzu.

„Nikdy jsi nezatoužila odejít?“

„Často. Ale nemůžu, dokud všechno nesplatím.“

„Přece jsi...,“ odkašlal si, „...vydělávala.“ ,.

„To všechno si strčil on do tlustého měšce. Dával mi tak málo, že jsem taktak vyšla, a sama se prodávat nemůžu. Když mám kde být, jsou na mě drábové krátcí. Sem tam jsem ušetřila nějaký groš, ale to bylo jenom na přilepšenou otci. Hrozím se, až někde mezi námi uvidím svoje mladší sestry. Věř mi, pane, nejsem zkažená. Netěší mě, že jinak nemůžu.“

„Teď už ano,“ řekl a vložil ruku na skloněnou hlavu. „Mně samozřejmě nemusíš vracet nic.“

„Jenže já nejsem z domu paní Hofarty,“ vykřikla. „Řekli mi, že zveš ke zpovědi, tak jsem přišla.“

„Jak se jmenuješ?“

„Marie,“ řekla.

Ano, Marie z Magdaly. Kajícná. Kéž by tak cítily všechny. „Kolik mu dlužíš?“ zeptal se.

„Prý kopu grošů.“

„Celou kopu?!“

„Tolik to prý dělá s úroky.“

To byla spousta peněz. „Někde je seženu,“ řekl rozhodně. „Zatím se přestěhuj do Hofartina domu, než uvážím, co dál.“

„Nemůžu. Přijde si pro mě a...“

„Řekni mi, který je to dům. Už to vyřídím.“

Majitel hampejzu byl počestný měšťan. Dokonce s celou rodinou chodíval na Milíčova kázání. Byl tam i dnes.

Se světskými úředníky na rozdíl od kleriků byl Milíč zadobře. Zašel za rychtářem a požádal ho, aby dal střežit Hofartin dům.

„Prý jsi ho zdědil, otče.“ Poťouchlý úsměv na rychtářově tváři tentokrát Milíče nepřekvapil.

„Ano. Ode dneška v něm budou domovem kajícnice. Prostopášnice vyženu.“

„Až bude prázdný, rád ho koupím. A neošidím tě.“

„Nebude prázdný. Neprodám ho. A dá-li Bůh, ještě ho rozšířím.“

Bohulibý záměr naplňoval jen s obtížemi za pomoci kněze Dětřicha, přítele, který s ním byl už v Římě, a s řeholnicí Kateřinou, magdalenitkou z Dalešic, kterou povolal až z Moravy, aby se ujala výchovného úkolu, když abatyše jiných klášterů včetně pražských sester Pokání svaté Marie Magdaleny rozhořčeně odmítly vystavit své jeptišky takové pohaně. A samozřejmě za stálého pokřiku znepřátelených minoritů. U počestných měšťanů budil ani ne tak pohoršení jako tajný vztek. Leckterý s lítostí vzpomínal na návštěvy pohodlného domu, kde už měl svou navyklou obsluhu.

Protestovat nahlas si ovšem netroufali. Jen potají ukápla almužna do tučných měšců, ukrytých pod kutnami mnichů žebravých řádů, kteří by Milíče viděli nejradši na ohnivé hranici.

Srocovali se před kostelem a pokřikem přerušovali jeho kázání.

„Pokrytec! Sodomita! Počestným káže o mravnosti a sám si vydržuje dvacet holek jako nějaký Saracén!“

Štědří dárci je míjeli s poťouchlými úsměvy a vstupovali zavěšeni do svých žen, které zde slzely při hřímajícím hlasu spravedlivého kněze a otvíraly zase jemu svoje šperkovnice i měšce pobouřených manželů.

Chtěl jsem být v Praze včas! Zapřisáhl jsem se sám sobě, ač Eliška to nevyžadovala. Janovo narození předloni jsem stihl jen taktak. Tentokrát ani to ne. Neodkladné záležitosti mě zdržely. Marná sláva, mám příliš mnoho nepřátel a nejnebezpečnější je ten na východě.

A nemusel by být můj nepřítel. Nemusel by se stavět na stranu Wittelsbachů v dávném sporu, který mám s jejich rodinou. Ne s celou, zaplaťbůh. Albrecht, tchán mého syna, zůstal na mé straně. Zato se svými zeti jsem štěstí neudělal. Rudolf Rakouský a po něm jeho bratr Albrecht. Manželé mých milovaných dcer. Rudolf byl aspoň *Někdo*, to

Albrecht zdaleka není, a už vůbec ne ten pitomeček Ota, ta korouhvička v rukách mazanějších, zhýralec a hráč, samá ženská a samý dluh.

Štěpán Bavorský, můj dávný nepřítel, se schoval za syna a sám se vypravil do Budína, aby získával spojence. Je tam už řadu měsíců, zatímco tady se jeho Fridrich tuží. Jak by ne. Být pánem Branibor je pěkné. Jenže tím, můj milý, tím už bude některý můj syn. Václav? Zikmund? Aspoň část pro Jana? A už je tu i Karel. Ještě se před Boží tváří ani tak nejmenuje, a už s velkým křikem přichází doprostřed diplomatické intriky.

Čtvrtý syn! Nepochybuju o tom, že tohle především vadí Ludvíkovi a hlavně jeho matince. Mám tři dcery a čtyři syny a on se po deseti letech manželství zmohl jen na dvě princezničky. Druhá se narodila loni v létě, rok po první. A teď zdá se už nic dál.

Ano, měl jsi úplně pravdu, Kazimíre, když jsi svou korunu odkázal Kažkovi. Už má taky synka a změny na osiřelém polském trůnu by probíhaly bez otřesů, které tvou zem patrně čekají. Protože, jak jsem slyšel, ta jedovatá baba, Ludvíkova matka a tvá sestra, která by mě nejradši viděla na smrtelné posteli a bez synů, s tvými knížaty nic moc nepořídila, ačkoli se v Krakově zdržuje už od tvé smrti, aby je přiměla uznat nástupnické právo žen na polský trůn.

Znám dějiny své země. Od královraždy, která ukončila řadu Přemyslovců, uběhly dlouhé čtyři roky, než na kymácející se trůn usedl konečně jako choť dcery toho rodu císařův syn, můj otec Jan. Usedne i na tvém trůnu císařův syn a zeť jediného polského krále z rodu Anjouovců? Dočkám se toho ještě, abych ho svou vahou podpořil?

Zatím to nevypadá nejhůř. Vladislav Opolský jako osvědčený starosvat koná svou povinnost. Můj Zikmund a Ludvíkova dcera. A protože starší Kateřina patrně zdědí Uhry, tak radši Marie. A radši ať to slavnostně nabídne uherský král mně než já jemu.

Královna matka Alžběta díky své křečovité snaze není v Budíně, a její syn je tudíž přístupnější. Jeho poslové s nabídkou toho sňatku mě zastihli ještě ve Vratislavi stejně tak jako papežský nuncius a měl bych se tu asi zdržet a dovést všechno ke konci, jenže už nemám stání. Ostatně křesťanský mrav si žádá, aby můj nový syn byl pokřtěn co nejdříve. Můj přítel papež Řehoř ke mně vyslal nejvýš ctihodného nuncia, samotného patriarchu alexandrijského Jana z Cardailhacu.

Mám sice svého arcibiskupa, ale nuncius se zvláštním posláním je určitě ještě povolanější k tomu, aby přeslavný obřad provedl. Má Praha si to zaslouží. A protože se ve Vratislavi sešla společnost neobyčejná i na mém dvoře, zvu všechny na cestu do Prahy.

Nebýt dosud nedořešených sporů mezi námi, pozval bych s radostí i Ludvíka. Ale mimo mě tam i tak bude jeden král.

Můj syn Václav, král český. Vyjímá se dost majestátně i vedle arcibiskupů mohučského a ostřihomského a vznešené řady slezských vévodů. Ráda bys, Alžběto, i je připojila k Polsku? To už se nezdaří. A možná i polský trůn bude zase obsazen z Prahy jako za časů mého děda, krále Václava.

To má ještě čas. Ludvík žije a je o deset let mladší, než jsem já. Prozatím hledím na sever. Branibory. Po smrti Waldemara, posledního Askánce, je tehdejší císař Ludvík Wittelsbach odměnou za věrnou podporu v boji o římský trůn přislíbil mému otci. A sotva seděl pevně v sedle, udělil je v léno svému synovi. A to už ani nehovořím o tom, jak mému bratrovi vyfoukl Tyroly.

Pravda, měl málo země a příliš mnoho synů. Ale také já už jich mám dost. Neodvolávám se na ten závazek, ale Wittelsbachové to jsou už léta Lucemburkům dlužni. Ostatně sám Ota, nejmladší Bavorův syn a markrabí a taky, čert ho vzal, manžel mé Kateřiny, uzavřel se mnou a mými syny závaznou dědickou úmluvu. Najednou neplatí a dědicem je Štěpánův syn Fridrich. Možná kdyby Kačka k němu byla milejší... Jenomže na tohle bohužel nemám žádný vliv.

Jedeme tedy v krásném jaru přes Budyšín do Prahy. Čím víc se blížíme, tím je příroda rozkvetlejší. I já jsem jaksi bujnější a plný očekávání. Můj syn Karel. První Karel pokřtěný kdy v Praze. Jsem na něj zvědavý a těším se. Václav je tady se mnou, a tak se nejvíc těším na svou choť.

Tak vznešený průvod s císařem ještě nikdy nepřijížděl, i když knížata duchovní ani světská nechyběla nikdy. Ale tolik vysokých církevních hodnostářů, že nikdo nevěděl, kam se dívat dřív, to Praha zažila naposled před osmi lety při návštěvě kyperského krále a papežského legáta. Ne docela, protože z Budína tehdy jelo vznešené poselstvo rovnou do Krakova, ne do Prahy, a dnes tu je i arcibiskup z Ostřihomi, aby se zúčastnil přeslavných křtin novorozeného císařova syna. V důstojném rámci velikonočních obřadů to bude jistě slavnost

nad slavnosti.

Císařovna s nemluvnětem tentokrát u brány nečekala. Malý princ přišel na svět před týdnem. Posel se zprávou do Vratislavi se musel hnát dnem i nocí a císař s převzácnými hosty do Prahy vlastně též. Obvykle putoval důstojněji a déle nejen on sám, ale zejména hodnostáři v jeho průvodu.

Jan Milíč sledoval tu slávu společně s pražskou kapitulou, a přece sám. Ostatní kanovníci od něj udržovali opatrný odstup. Ani mezi světským klérem nebyl zrovna oblíben. Tím oblíbenější byl mezi věřícími stejně jako u arcibiskupa a císaře. Císařův vlídný vztah k němu nepoznamenalo ani to, že ho kazatel před šesti lety při mši svaté veřejně označil za Antikrista. Přehlédnout cosi takového svědčilo o neobvyklé velkorysosti. Císař ji projevil.

Setkání vznešených manželů proběhlo v přísném soukromí. Eliška seděla na zemi na husté kožešině a kochala se pohledem, jak se novorozenec vedle ní rozvaluje na pleně. Rozradostněného otce málem pokropil. Taktak že uhnul. Chůva přispěchala s novými plenami, ale císař ji zarazil, když se chystala malého prince zabalit.

„Nechci, aby sis myslel, že jsem to já, kvůli komu tě spoutávají," řekl dítěti, políbil ho na černou šešulku a obrátil se k hrdé matce. „Už teď je vidět, že to bude bujné dítě."

„Jako všichni tvoji synové."

Karel už seděl vedle ní na zemi a ruku v ruce se těšili tím pohledem. Ano, máme to v rodině. Ani Janovo potomstvo není výlupek poslušnosti. A Václav - snaží se o důstojnost. Vtloukali jsme mu to dost do hlavy. Ale občas, marná sláva, trošánek ujede. A vždyť je mu teprve jedenáct, to se spraví. A já v jedenácti? Vláčeli mě po Francii s královským dvorem strýce Karla. Až příliš často jsem se serval s malými vévody. Jestli se ještě někdy setkáme, vzpomeneme si? Kdoví který z nich je ještě živ.

Václav se nepere, to ne. Taky jsem ho vlastně nikdy nedal cvičit pořádně ve zbrani. Nikdy se nezúčastní rytířských her. Nezvládl by to, je příliš mnoho jiných povinností vladaře. Ale miluje lov a už teď pokukuje po děvčatech. Bohužel se to netýká jeho manželky. Proč bohužel? Na manželské hrátky je přece malý. Dítě s ní ještě zplodit nemůže.

Je příliš mladý i na vládu? Na samostatnou jistě. Ale dokud jsem tu já a dokud je kolem něj sbor moudrých mužů... Jestli chci, aby byl

vším, čím jsem se stal já, musím spěchat. Bylo mi skoro pětačtyřicet, když se narodil, a všechno zdědí nejspíš dřív než já. Českým králem už je. Ale nejvyšší hodnost v říši není dědičná.

„Nač myslíš?“ přerušila Eliška jeho úvahy. Přistižené se začervenal.

„Teď už jen na něho,“ zalhal chrabře. „A na tebe. Pokřtí ho nuncius. Bude to důstojnější.

„Ale možná potupné pro arcibiskupa,“ řekla starostlivě. Ano, Jan Očko není Arnošt z Pardubic. Ten by to pochopil okamžitě. Ale - na rozdíl od Arnošta - bude-li ho to mrzet, nedovolí si dát to znát.

Pražský arcibiskup měl zatím jiné starosti. Zahlédl Milíče mezi kanovníky a s těžkým srdcem si ho dal zavolat.

„Pane Milíči, přišla mi na tebe velice podivná stížnost. Ani se mi nechce brát ji vážně, ale jak mi řekl městský písař, ten dům je skutečně tvůj.“

„Milosti, odkázala mi ho...“

„Já vím, já vím. Ale od té doby už uplynulo dost času, aby ses ho mohl zbavit. Nabízeli ti slušnou cenu, pokud vím. Co horšího, nechal jsi tam ty ženy, a dokonce jsi jednu další přetáhl z vedlejšího...“ Arcibiskup si odkašlal. „Hampejzu,“ doplnil po odmlce stydlivě. „Proč nic neříkáš?“

„Čekám, až to Tvá Milost laskavě dovolí. Před chvílí jsi neráčil mě vyslechnout.“

Pravda. Jan Očko si povzdechl. „Tak mluv.“

Poslouchal v úžasu. A vlastně se trochu styděl. Ano, tohle jsem zanedbal. Arnošt z Pardubic pečoval o to, aby chudé dívky do tenat hříchu neupadaly. Našel jim slušnou obživu a přispěl i na věno. Leckterá z těch, které teď vyčítám Milíčovi, by možná nebyla tam, kde je, kdybych se o to staral jako on. Ví Bůh, že to nedělám z lakoty. Bůh je můj svědek. Ale vskutku nemám Arnoštovy schopnosti ani dost síly, abych obsáhl všechno co on.

„Povím o tom císaři,“ řekl vlídně. „Já ti věřím. Celý tvůj život a tvoje minulost potvrzují pravdivost tvých slov. I když...“ Ale ne. Netahejme sem kancléře, který najednou odtáhl od Milíče ochrannou ruku. Jan ze Středy v otázkách mravnosti, jak známo, nebyl vždycky rádce nejlepší.

Milíč se na něj vyčkávavě díval a mlčel.

„Nic,“ usmál se arcibiskup. „Už nevím, co jsem vlastně chtěl říct. Spolehni se, že tvou při s pomlouvači vyřídím.“

„Bude-li to nutné, zodpovím se samotnému papeži,“ řekl Milíč se zápalem.

„To není třeba, když máš doma arcibiskupa,“ zamračil se Jan Očko.

„Promiň mi, Excelence. Já jsem tě nechtěl urazit. Ale ti, kteří mě pomlouvají, svůj nesmyslný spor poženou kamkoli.“

„Zatím je v mých rukou a ty se nemusíš zodpovídat ani inkvizitorovi. Pokračuj ve svém bohulibém díle. Můžeš být jist mou a jistě i císařovou pomocí.“ Trochu se usmál. „Antikrist jenom uvítá, že jeho nejhorlivější nepřítel se zapletl mezi povětrné ženy.“

„Milosti!“ ohradil se Milíč prudce.

„Samozřejmě jen žertuju.“ Ano, s Milíčem musím být opatrnější. Má na tisíce skvělých vlastností, ale žertu nerozuměl nikdy. Musím si to ale zapamatovat, protože císař takovou slovní hříčku ocení.

Ještě zabloudil myšlenkou k Janovi ze Středy. Zvláštní. Kancléř byl přece vždycky Milíčův ochránce. „Máš nějaké neshody s panem kancléřem?“ zeptal se.

Milíč zrudnul. „Já i on bychom uvítali, kdyby to zůstalo jen mezi námi, Milosti.“

Jan Očko potřásl hlavou. Divné. Zeptám se na to Středy. A - jako vždycky ve všem - poradím se i s císařem.

„Můžeš jít, pane Milíči,“ řekl vlídně. „A Bůh ti pomáhej.“

Karla myšlenka zaujala. Arcibiskup svou historku v přítomnosti císařovny vykoktal v příšerných rozpacích. Karel ji povolal k jejich rozhovoru ve chvíli, kdy se dověděl, že půjde o Milíče. Vždycky ho obdivovala a držela nad ním ochrannou ruku, seč jí síly stačily.

„Můj Bože, Jene,“ řekl Karel vlídně. „Proč koktáš? Eliška přece není nevinná panenka a vskutku by mi ani před dcerou nevadilo hovořit o všem, kde nad hříchem zvítězila ctnost. Otázka je, z čeho je ten Milíč živí.“

„Prý k němu docházejí cechmistři učit je řemeslu. Krejčíři, pekaři a tak dále. Minorité tvrdí, že jsou to skrytí zákazníci a že Milíč dál provozuje ten dům. Co horšího, něco v temných narážkách naznačoval i Jan ze Středy. Otevřené se nevyjádřil.“

„Mám se ho zeptat já?“

„Radši ne. Jde o nějakou hloupost a zbytečně by tím nabyla na významu. Zrovna jako se to bohužel stalo i s tím nařcením.“

„To je přece nesmysl,“ vybuchla Eliška.

„Jistě, ale musel jsem Milíče aspoň předvolat. Podal mi vysvětlení tak uspokojivé, až mi bylo hanba, když jsem si vzpomněl na Arnošta. Ten střežil osudy takových dívek. Myslím, že je nejvyšší čas, abych svou nedbalost napravil.“

Přítelova tvář vyvstala mezi nimi a Karlovi se zdálo, že se usmívá. Vybízivě a s pochopením. Ovšem, Jan Milíč byl i jeho chráněnec.

„Snad se v císařské pokladně ještě nějaké peníze najdou,“ řekl. „Vykoupím i okolní městiště a věnuju mu je, předloží-li mi uspokojivý plán. Ta hanebná ulice vrhá na Prahu křivý pohled. Já vím, že nevěstky jsou ve všech velkých městech světa, mou Paříž nevyjímaje. Ale Praha, Praha směřuje k dokonalosti. Nechci to. Ne tak blízko počestnému srdci města. Ať se stáhnou někam, kde na ně nevidím.“

„Vyhnat je úplně...,“ začal arcibiskup.

„Prosím tě, ne,“ přerušil ho Karel. „O neuskutečnitelné usilovat nemůžu. Tohle řemeslo žilo, žije a vždycky bude žít. Nejsou to ty ženy, které zasluhují naši hanu. Jsou to ti, kteří vyžadují služby tak hluboko pod lidskou důstojnost.“

„Ještě aspoň lázně u Vltavy,“ nadhodil Jan Očko.

Bylo veřejné tajemství, že lazebnice své služby s chudými zisky rozmnožují také o služby necudné. Karel se zatvářil odmítavě. „Lazebníci a lazebnice provozují počestné řemeslo. To už bych musel strkat nos do každé domácnosti. Nikdy jsi neslyšel o pánech a o služkách? Či o paních a vzhledných podomcích? Ne, to už není starost císaře.“

Arcibiskup si povzdechl. „Ale kněze ano,“ řekl tiše.

„Kněze, ne arcibiskupa. Můj milý, přenech to Milíčovi. Ten si s tím poradí mnohem líp.“

„Chci navštívit ten dům,“ řekla zčistajasna císařovna.

Oba muži se na ni podívali, arcibiskup zděšeně a císař s úsměvem. „Jsou-li to zručné pekařky a šičky,“ pokračovala Eliška, „jistě se pro ně najde i nějaká práce pro hradní kuchyni. Ostatně mám pocit, že na křtiny potřebuju nové šaty. Co říkáš, drahý?“ obrátila se na Karla.

Vážně přikývl. „Zajisté, lásko,“ řekl. „Vždycky mě těší vidět tě krásnou a každý den krásnější.“

Vlastně by ani nebylo na škodu, kdyby od nich pochytila trochu rozvernosti, pomyslel si s úsměvem a vzápětí se zastyděl. Přece je dokonalá taková, jaká je. Co můžu chtít víc. Kdyby jí cloumala bujná prostopášnost, dávno by mi musela být nevěrná. Těch týdnů, ba měsíců, kdy si nenajdu čas kloudně obejmout svou ženu! Měla by žíznit po objetí, které jí můžu poskytnout, jen když se náhodou sejdeme? A ani pak ne vždycky. Rozdychtěná a rozjitřená by si prostě musela najít milence. A přitom není chladná. Ne, to vůbec ne. Jenom je cudná. A starý satyr jako já, místo co by si toho vážil, se ještě pošklebuje.

Hladce a jako by se to rozumělo samo sebou mi dala už třetího syna. Třetího! A na toho prvního, na toho jsem čekal celé čtvrt století od doby, kdy jsem poprvé spal se svou ženou. Na prvního, který zůstal živ. Teď už mám čtyři. Čtyři syny. O jednoho víc než můj veleplodný bratr. A kolem nic. Kazimír neměl syna a nemá ho ani Ludvík Uherský. A já mám čtyři. Tři se svou Eliškou.

„Půjdu s tebou," řekl. „A vezmu s sebou Parléře. Ať posoudí sám možnosti příští stavby. Chci, aby byla důstojná."

O Svatém týdnu byla v Praze velkolepá podívaná vždycky. Tím spíš v roce, kdy slavnosti vedl alexandrijský patriarcha za přisluhování dvou arcibiskupů, a dokonce pokřtil císařova syna. Druhý Karel. Bude i on práv jménu svého velkého předchůdce? Vždyť mezi císařovými předky se skvěl sám Karel Veliký.

Přihlíželi i poslové z Francie v čele s pařížským biskupem. Císař je přijal vlídně. Od doby, kdy se jeho synovec stal francouzským králem, udržovali styky jen prostřednictvím poselstev. Mocný král na rozdíl od vyděšeného dauphina minulých let už jeho přímou pomoc nepotřeboval. Ale čas od času se vzletnými slovy ujišťovali o pevném přátelství.

Poslové, kteří v Praze prožili celý velikonoční týden, vlastně mohli přinést daleko zajímavější zvěst o osudovém propojení životů obou panovníků, ale v té chvíli neměli tušení, že dítě, které čekala francouzská královna Jana, se narodí přesně týž den jako malý Karel a dokonce že to je také syn.

Slavnosti v Paříži nebyly o nic skromnější než v Praze. Na křtiny z Languedoku přijel s velikou slávou i pan du Guesclin. Konstábla čekala mimořádná čest. Narodí-li se francouzské královně po dcerce

druhý syn, měl mu být kmotrem druhý muž po králi, aby mu symbolicky předal meč království.

Pan du Guesclin podržel dítě, jak se sluší, a sevřel drobnou ručičku kolem jílce taseného meče.

„Ludvíku, hrabě d'Étampes," řekl zvučně. „Budete jednou stejný hrdina jako všichni, kdo před vámi tento meč nosili." Budoucnost ukázala, že měl pravdu.

Mohučský arcibiskup Jean de Ligny opustil hned po Velikonocích Prahu a vrátil se do své diecéze, aby připravil náležité uvítání pro převzácnou návštěvu. Římský císař s celým dvorem dorazil dokonce dřív, než bylo sjednáno. Císařovna se cítila zdravá a silná a jaro bylo vlídné. Sotva šest neděl po narození malého Karla opustili Prahu s celou rozrůstající se rodinou.

Ačkoli Karel měl složitá jednání s uherským dvorem, pověřil jimi papežského nuncia, který měl po Praze navštívit i Ludvíka v Budíně. Za nového papeže byly císařovy styky s Avignonem ještě přátelštější než kdy jindy a s patriarchou měl příležitost sblížit se cestou z Vratislavi i během pražských slavností. Nuncius vzhledem k svému poslání musel být pokládán za nestranného, a tudíž měl větší volnost v jednání. Karel s ním mohl počítat, což bylo důležité, protože během pobytu v německé části říše se nemínil wittelsbašsko-anjouovskými intrikami příliš zabývat.

Nešlo jen o to, že situace v říši byla složitá vždycky a vyžadovala císařovu pozornost. Měl vlastní dosud tajný plán, o kterém věděli jen nemnozí. Proto ho doprovázel i nejstarší syn s celým rozsáhlým vlastním dvorem, aby byl kurfiřtům opět připomenut jako důležitá osobnost. Loni se zdařil jeho příjezd s ohnivci do Norimberka a letošní pobyt v Mohuči měl tento dojem ještě posílit.

Vybaven přísným ponaučením císařského otce se mladý Václav - ne právě s nadšením - věnoval i své choti. Ona a jejím prostřednictvím její otec byli nejen důležitým klínem v znepřátelené wittelsbašské rodině, ale sloužili i jako doklad toho, že mladý český král si jako její choť zaslouží přátelství všech knížat a tedy také kurfiřtů. Ano, Karlova snaha teď směřovala k nové římské volbě, jakmile Václav bude mít předepsaný věk. To nešlo ze dne na den. Bylo třeba znenáhlé pečlivé přípravy. Příliš moci v rukou jedné rodiny, to nikdy nikde neměli moc rádi.

Mohuč se na příjezd císařského dvora pečlivě připravila.

Obchodníky čekal mimořádný zisk a hlavně krčmáře. Dvořanům římského císaře se hned tak někdo nevyrovnal v hýření a pití. A malý český král, jak se šeptalo, se už teď snažil s nimi držet krok. Potají. Ale i on měl *své lidi*, kteří mu vždycky pomohli se ztratit co možná nejnenápadněji.

Mladý syn zemana z Roztok u Křivoklátu patřil k jeho nejdůvěrnějším přátelům. Znali se dobře. Václav před Karlštejnem dával Křivoklátu přednost, kdykoli mohl. Honitba tam byla znamenitější a nikdy tolik vzácných hostů, aby před nimi musel vystupovat příliš upjatě. Jíra z Roztok byl s ním v Mohuči, i když se držel v skrytu. Císař nepodporoval tak nízká přátelství svého syna. To synovec Jana Očka z Vlašimi, mladý bakalář Jan z Jenštejna, který se ke dvoru nedávno připojil po návratu ze studií v Bologni, byl na tom v císařské přízni líp. Ač ve svých třiadvaceti byl už mužem církve, nebral to tak doslova a Václav se uchyloval pod jeho křídla, kdykoli si zapíraný Jíra z Roztok vymyslel nějakou čertovinu. Jako právě teď.

„Půjdem si zahrát, Výsosti," navrhl Václavovi. „S kostkami ještě nemáš zkušenosti a je to určitě napínavější než jenom sedět nad konvicí. Když už na ženské nemáš ještě ten správný věk."

Václav se tázavě podíval na svého druhého společníka. „Proč ne?" řekl Jan z Jenštejna vesele. „Taky si rád zahraju, jestli se v Mohuči najde dost skryté doupě. Nerad bych, aby se to doneslo strýčkovi."

„Slibuju, že ho najdu," vykřikl Jíra. „Můžu prolézt krčmu po krčmě. Mě nikdo nehlídá."

„Ale jen když tam bude dobré víno," zarazil ho Václav. „Patoky nepiju."

„Z patoků v Mohuči nemusíš mít strach," usmál se Jenštejn. „Je tu vinařský kraj a Mohuč mu vévodí."

Navečer vyrazili. „Ukazovat se bude jenom Jíra," rozhodl Jan z Jenštejna. „Toho tu neznají. Ty, můj princi, stejně jako já, my musíme zůstat skrytí. Ale cizinci jsou nápadní vždycky."

„My se ztratíme," zacenil se Jíra. „Našel jsem krčmu, kam se táhnou sluhové císařského dvora. Žádní hodnostáři, ale podkoní ze stájí a kuchtíci, co otáčejí rožně. Nikdo významný."

„Poznají nás."

„Ani je nenapadne. Budou se starat o sebe a uvidíš, že bude veselo. Když se k nim přidáme, nemůžeme prohrát."

„Jak tomu mám rozumět?" zeptal se Jenštejn znepokojeně.

„Tak jak to říkám. Neměj strach, kdyby se něco strhlo, je nás dost.“

Zábava byla v plném proudu. V krčmě hlava na hlavě. Jíra se přidal k čtyřem zbrojnošům, kteří vytrvale vyhrávali. „Zkus to,“ vybídl Václava.

Vzal pohár s kostkami a hodil. Neuvěřitelné štěstí. Shrábl výhru, ale pacholek, který mu kostky půjčil, už mu je bral z ruky.

„Počkej! Ještě...“

„Buď zticha,“ okřikl ho pacholek a dlouho a vydatně třepal pohárem. Jenštejn zpozorněl.

„Pojď odtud,“ sykl k Václavovi. „Vyměňuje kostky. Bojím se, že se tu hraje falešně.“

„Kampak?“

Ve dveřích jim zastoupili cestu městští biřici.

„Ten taky!“ ukázal jeden z hráčů na Václava. Jíra z Roztok střelhbitě podrazil nohy tomu, kdo stál v cestě, a vyrazil ven. Václav se nedal dlouho pobízet. Taktak se ještě oni dva protáhli vzniklou skulinou, když za nimi propukla rvačka.

„Utíkej jako o život!“ vykřikl Jíra a ani netušil, že to o život vskutku bylo.

Měli náskok. Dupot ostatních utíkajících i pronásledovatelů zněl kdesi za nimi. Ale kdykoli zpomalili, blížil se.

„Hráli falešně!“ vykřikl Jan z Jenštejna na Jíru. „Tys to věděl!“

„Byli jsme přece opatrní!“

„Asi ne tak docela.“ Jenštejn popadl Václava za ruku. „Je to tvá vina,“ houkl dozadu na Jíru. „Teď je zdrž, kdyby tě měli zabít! Nesmějí vidět, kdo se skryl pod kápí!“

Uhnuli do postranní uličky, která se zatáčela k řece. Pronásledovaní se hnali rovnou k falci. Jan objevil pohostinně pootevřená dvířka. „Sem!“ sykl. Přitáhl za nimi dveře a pečlivě dbal, aby nebouchly. „Kde vlastně jsme?“

Václav se usmíval. „Řekl bych, že jsou to lázně. Tady si připadám jako doma. A v bezpečí.“

Prchající hráči i rozhořčení měšťané vtrhli do císařova domu v jednom chumlu. Ospalí strážní ani nestačili sáhnout po zbraních. Divoká honička se teď rozdělila. Pacholek, kterému patřily poznamenané kostky, vrazil bez rozmýšlení do nejbližších dveří, ale už je nestačil za sebou přirazit. Pronásledovatelé vtrhli za ním a vůbec

nedbali, že z lože, na které se v posledním zoufalství vrhl, vstává žena. Krev jí stříkla až do tváře.

Mrtvý už nevyrazil ani výkřik, zato zaječel jeho vrah. Ostatní se zarazili ve dveřích. Mstitel teď vypadal značně schlíple, zatímco bezmocně hýčkal pochroumanou ruku. Jeho meč ležel na zemi přeražený vedví.

„A teď ven!“ vykřikla Eliška. „Posbírejte si ty mrtvoly. Ať už vás tady nenajdu, až se vrátím.“

Jedním rozmachem silné paže rozrazila skupinu, která se jí cpala do dveří, a vyběhla na chodbu. Děti!

Ty spaly naštěstí v bezpečí. Honička zvolna utichala, jak si zuřivci uvědomili, kde jsou. A už tu byla i městská stráž, která se hnala v patách pronásledovatelům.

Císař stál ve dveřích své ložnice rudý vzteky. „Kdo si dovolil!“ zahřímal. „Okamžitě tu udělejte pořádek! Nestalo se ti nic?“ obrátil se k Elišce. „Ani dětem?“

„Nic.“ Třeštil oči na její zkrvavený šat. Rozesmála se. „Jednoho mi zapíchli rovnou na posteli,“ řekla. „Ale neobávej se. Jenom tam stačil přiběhnout, nic víc.“

Zástupci měšťanů se v pekelných rozpacích dostavili ráno. Spíš je přivlekla arcibiskupova stráž. Před rozhněvaného císaře by radši nepředstoupili, i když počáteční vina byla na straně císařského doprovodu. Falešné hráče nemilosrdně pronásledovali všude, nejen v Mohuči.

Karel se hněval spíš na svoje lidi. Ani ne na falešné hráče, o těch se dovídal až teď, ale na nedbalce, kteří připustili, aby rozvášněný dav bez překážky vtrhl až do císařovniny ložnice! I když Eliška ochranu nepotřebovala vlastně nikdy.

Královna Johanka spala tvrdě. Nevzbudil ji ani noční povyk, ani její choť, který se do ložnice připlížil až k ránu. Užuž se radoval, že unikl pozornosti, když proti všemu svému zvyku bez varování vstoupil jeho otec. Zběžně se podíval na spící Johanku a vyzval syna stručně: „Pojď se mnou. Hned.“

Ve Václavovi byla malá dušička. Přišel sám v době, kdy ještě všechno spí! To znamená, že si nepřeje mít svědky. Ví. Ale jak? Ve svém líbezném nočním úkrytu neměl tušení, co se tu zatím zběhlo. Částečně pochopil, když v koutě temné chodby viděl pod stráží mlčícího Jíru z Roztok. Jeho první pocit byl vztek. Zradil mě a zatím

všechno spískal sám. Dobře. Odvděčím se mu jaksepatří.

Můžu zapírat? Jan z Jenštejna je dobrý svědek a noc s lazebnicí mohla být v mém věku docela nevinná, i když určitě ne vhodná v městě kurfiřta, který by mi měl odevzdat hlas při chystané volbě. Kdyby ten Jíra všechno nevyžvanil... Křivdil mu. Jíra z Roztok ve strachu o život se v noci drze spasil přímo v císařově ložnici.

„Kde jsi byl v noci?“ zeptal se Karel, sotva osaměli. „To nevíš, že je nebezpečné potulovat se sám v ulicích? Nikdo z tvých lidí s tebou nebyl. Ani nevěděli, kde jsi.“

„Co ti namluvil?“

„Teď mluvíme o tobě, ne o něm,“ odrazil ho císař, ale přes jeho nepochybně přísný tón se Václavovi ulevilo. Když o mně a ne o něm, tak to znamená, že naše věc není společná. „Byl jsem s Janem z Jenštejna,“ řekl. „Promiň, vím, že se ti to nebude moc líbit, ale byli jsme jen v lázních. Cítil jsem se unavený. Prospělo mi to.“

Karel zaváhal. Je mu jedenáct a pár měsíců. Lázně jsou pro něj nejspíš pořád jenom lázně. Jan z Jenštejna je duchovní, měl by se stydět. Ale těžko mezi mladíky jeho věku najdu mravnější osobu, která by pro Václava nebyla svrchovaně nudná. Jan je aspoň vzdělaný a bystrý. Potrestat ho přenechám arcibiskupovi. Taky jsem zamlada nebyl zrovna nevinný.

„Měl ses poradit,“ řekl už vlídněji. „Lázeň ti mohli připravit i tady. Johanka tě naštěstí nepohřešila, ale já jsem byl bez sebe strachy. V noci se stala hrozná věc. Toho tvého přítelíčka už nechci u dvora ani vidět. Nevěděl jsem, že ho máš s sebou. Na tak důležité cestě! Stěží bych to dovolil a měl bych docela pravdu. Nevytýkám mu, že není dost urozený, ačkoli i to by ti mělo vadit při vybírání přátel. Měl bys mi to přenechat.“

„Jaká hrozná věc?“ odvážil se Václav otázky. Nechtělo se mu do ní, ale věděl, že by bylo nápadné, kdyby neprojevil aspoň zvědavost.

Karla přemohl vztek jen při vzpomínce. „Hráli ve městě kostky,“ vykřikl a praštil pěstí do stolu. „Falešně! Víš, co to znamená? On a pár podomků. Ti, které okradli, je v zuřivosti stíhali až sem! Dva zabili na chodbě a jednoho dokonce u císařovny! Tenhle měl tu drzost vrazit ke mně. Jen díky tomu je živ.“

Václav ocenil, že Jíra si ví vždycky rady. Ze dvou zel si v okamžiku vybral určitě to menší, i když taky zlé. „Co říkal?“

„Sám s těmi kostkami prý nehrál. Patřily podomkovi, kterého

zabili.“

„Ty mu nevěříš?“

„Já nevím. Ať je to jak chce, chodí na podezřelá místa. Nedovolím, aby ses s ním přátelil.“

Václav se rozhodl částečně odčinit nespravedlivé podezření. „Myslím, že mluví pravdu. Jíra je divoký, ale určitě to není falešný hráč. Udělal jsem chybu. Patří do křivoklátských lesů, ale ne mezi dvořany. Pošlu ho domů.“

„To udělám sám.“ Karel se chvíli zkoumavě díval na syna. Měl tisíc chutí potrestat mladého zemana přísněji, ale věděl, že by se to Václava dotklo. Přísnost vůči němu uplatňoval, pouze když to bylo naprosto nezbytné. Většinou nebývalo. Bylo by nemoudré to pokazit. Pokusil se dokonce zmírnit dopad svých slov.

„Musím to udělat. V noci sem přiběhli zástupci města. Připlazili se doslova po kolenou a přísahali, že násilníky přísně ztrestají. Nemusel jsem, ale pokládal jsem za vhodné jim slíbit, že provinilce z naší strany bez milosti ze svých služeb vyženu. To se týká samozřejmě i tvého Jíry. Jen v jeho zvláštním případě se postarám, aby byl dopraven až do Čech v zájmu svého bezpečí. Nehodlám se už starat, jak falešní hráči skončí, až vejde ve známost, že nejsou pod naší ochranou. Kdyby to nebyli hlupáci jaksepatří, neutíkali by zrovna sem. Císař nikdy nemůže být záštitou podvodníkům. Pamatuj si to.“

Venku už svítalo. A to jsem se chtěl jednou vyspat, proto jsem zkrátil večeři. Kdybychom seděli až do rána... Propustil Václava a zašel do ložnice. Chvíli postál nad spící ženou. Čekala na mě? Jednání s měšťany a teď Václav. Zdržel jsem se. Ale možná jen hledala útočiště, než přestelou zkrvavené lože. Přála by si vůbec, abych ji probudil?

Chvíli váhal, než zalezl k ní pod pokrývku a lehounce ji objal. Jen vzdychla a obrátila se. Nic? Jsem unavený. A po probdělé noci mít k ránu zahřáté lože, co si stařík prolezlý dnou může přát víc. Spokojeně zavřel oči a usnul ještě dřív, než domyslel.

V CIZÍCH SLUŽBÁCH

Jindřich Mönch měl za sebou rok nabitý událostmi. Plavba za pirátským pokladem dopadla pro něj ještě docela dobře, jen osud Annetty ho znepokojoval. Nevěděl o ní od okamžiku, kdy po bouři zůstal sám na loďce. Nebe mu přálo. Dál zůstávalo bez mráčku a ve dne v noci mohl mířit přímo k severu. Dokonce neminul ani pobřeží Sardinie, a i kdyby, řádka nádherných podzimních dnů pokračovala a nejspíš by se, sice o hladu a žízni, dostal až do Francie. Jeho další putování by tak bylo o mnoho jednodušší, ale s velkou nesnází se ani tak nesetkal. Kocábku prodal snadno. Za cestu zbytečně neutrácel a dal se najmout na loď, která mířila do Marseille. To už dávno byla zima. Jeho cílem byl Languedoc a Bertrand du Guesclin.

Po poradách s konstáblem a vévodou ďAnjou překročil Jindřich zjara hranice Akvitánie. Mezi kapitány Černého prince měl řadu známostí.

„Objevil jste se v pravou chvíli," přivítal ho Hugh Calveley. „Co byste řekl tomu, dobývat znovu Kastilii?"

„Pedro je přece mrtvý."

„Pedro!" Kapitán si opovržlivě odfrkl. „Na toho nebylo spolehnutí. Teď máme lepší želízko v ohni při boji o královský trůn." A na jeho nechápavý pohleď dodal: „Vy nic nevíte? Máme teď vlastního nápadníka kastilské koruny. Johna of Gaunt, vévodu z Lancasteru. V září se oženil s dcerou Dona Pedra Konstancií a přihlásil se o její dědictví. Naneštěstí se dřív musíme usadit pevněji i v Akvitánii, v poslední době se nám nevede. Od té doby, co odjel Černý princ, vlastně nemáme vrchního velitele. Lancaster je většinou v Anglii. Možná přijede s posilami, možná to všechno nechá na nás a vypraví se až dobývat Kastilii. U své korunovace chybět nemůže. A předtím... Je to vlastně jedno, ve vedení vojska se Černému princi stejně nevyrovná. Ale ani *bastard* už nemá Guesclina."

Jindřich pochopil, že nový velitel neplní Calveleyho zrovna nadšením. „Černý princ se do Bordeaux už nevrátí?"

Calveley potřásl hlavou. „Nikdy. Vy jste ho viděl ještě v slušném stavu. Odplul odtud před půldruhým rokem a to už se několik měsíců ani nepostavil. V poslední době jsem ho neviděl, ale je to s ním prý

pořád horší.“

Jindřicha zamrazilo. Princ waleský byl nepřítel, ale jako rytíř na válečném poli hodný úcty. Teď... Vzpomněl si, co mu Ludvík ďAnjou vyprávěl o masakru v Limoges. „Změnil se prý i jinak,“ nadhodil.

„Ano. Někdy byl doslova nepříčetný, ale já jeho záchvaty zuřivosti chápu. Nevím, jestli bych se já s takovou chorobou vyrovnal. Ale setkat se s ním...“ Potřásl hlavou. „Takhle na dálku ho z duše lituju, ale z očí do očí je nesnesitelný. Radši jsem zůstal. Mám dřepět v Anglii? Takže teď jsem Lancasterův člověk, ačkoliv...“ Podíval se na Jindřicha a honem odvedl řeč od ožehavého tématu. John of Gaunt, vévoda z Lancasteru, ač původně až třetí královský syn a navíc daleko za Kanálem, byl teď první muž Anglie. „Přijmu vás zpátky do své *společnosti,* chcete? Potřebuju schopné důstojníky. Úplně mi posádku rozvrátili. Pořád zaskakujeme tu i onde. Teď si Captal vyžádal další posily k La Rochelle. Už aby tu byla flotila z Anglie.“

Jindřich nabídku zdvořile oďmítl. Tady se mohl dovědět jen, že čekají na posily. Ale mnohem důležitější bylo vědět, kdy a kam dorazí. I když zmínka o Captalovi de Buch u La Rochelle dávala jakýsi smysl.

Bez potíží se anglickou lodí dostal přes Kanál. To už díky Ludvíkovi ďAnjou nebyl jeho měšec nijak hubený a vezl se jako pán, ne jako prostý námořník.

Neznal anglického krále a dokonce nikoho z jeho okolí. Dost dobře znal prince waleského, kterému se teď kdekdo vyhýbal. Přesto Anglie prostých lidí do něj dosud vkládala naděje a parlament ctil jeho rozhodnutí. Ale zmrzačený Černý princ se musel cítit osamělý a brány jeho paláce vypadaly méně nedobytné než všechny ostatní.

Nemýlil se. Eduard Waleský ho přijal v křesle a jeho zjev Jindřicha poděsil. V první chvíli ho ani nepoznal. Zvykl si vídat urostlého rytíře na válečném oři. Teď ho vítala opuchlá tvář jako ve vypouklém zrcadle. Nestvůrné tělo bylo pečlivě zahaleno v řasnaté pokrývce.

„Přece mě ještě někdo navštívil mimo kancléře a úředníků !“ řekl Černý princ a pokusil se o úsměv. „Copak vás přivádí, rytíři?“

„Jen touha pozdravit Vaši Výsost a nabídnout vám svoje skromné služby.“

Eduard si povzdechl. „Ty už bohužel nepotřebuju. Ale už jen tím, že jste přišel, jste mi prokázal službu přátelství. Díky. Jak dlouho jsme

se neviděli?“

„Bezmála šest let, Výsosti.“

„Už vím. Odjel jste tenkrát do Basileje. Vracíte se odtamtud?“

„Šest let v Basileji?“ zasmál se Jindřich. „Vy žertujete. Jenom jsem zajel pozdravit rodiče. Snad víte, že jsem předtím byl s Petrem Kyperským u Alexandrie. Ani nevěděli, jestli…“

Černý princ zavřel oči. „Vyprávějte mi o světě,“ řekl tiše. „Snad si ještě dokážu trochu představit, jaké to tam je. Jste válečník, jako jsem já býval. Vrátil jste se do Kastilie? Občas mě ve snu straší tvář mrtvého Pedra. Člověk v mém postavení má příliš mnoho času přemýšlet. Byl to spojenec a nechal jsem ho na holičkách. Pravda, neplnil v nejmenším své závazky. Nikdy dřív bych si s tím hlavu nedělal. Teď se o kastilský trůn přihlásil můj bratr, což je pro Anglii výhodnější. Ale nevím. Dřív musí udržet Akvitánii. Pro kastilský boj potřebuje bezpečné zázemí. Panebože, kdybych mohl!“ Otevřel oči a zadíval se na Jindřicha. „A co vy, byl jste u Montielu, rytíři?“

„Naštěstí ne,“ usmál se Jindřich. „V té době jsem byl v Itálii ve službách římského císaře. Byl jsem i v Uhrách a Braniborech. Vrátil jsem se do Čech, právě když se císaře pokusili otrávit.“

Waleský princ si povzdechl. V hloubi duše mu sedělo podezření, že i jeho neblahý stav zavinil nějaký jed. Úplavice? Měl pocit, že ji ani neprodělal. A na jeho odstranění mohl mít zájem spíš leckdo jiný než trestající Bůh.

„Slyšel jsem, že se uzdravil.“

„To ano. Doprovázel jsem císařovnu při děkovné pouti z Karlštejna do Prahy.“ Jindřich se při té vzpomínce usmál. „Karlštejn je hrad, kde se to stalo,“ řekl na vysvětlenou. „Dobře den jízdy od Prahy. Šla bosá a nesla dvanáct liber dobré váhy zlata na oltář světci, jemuž je za manželovo uzdravení slíbila. Šla ve dne i v noci. Když jsme se pak vrátili, byl císař zdráv.“

Eduard potřásl hlavou. Svou choť měl rád a ona jistě jeho, ale jejím předním zájmem byla vždycky vlastní krása a zábava. V tom se podobala jeho sestře Isabele. Možná že kdyby naše anglické ženy byly méně lehkomyslné... Ano, jejich chování budilo pohoršení i v nepočestné Francii.

„Proč jste nezůstal v Praze?“

„Vlastně tam byla nuda,“ řekl Jindřich do jisté míry popravdě.

„Budete se tam vracet?“

„Možná někdy. Až se zase trochu rozhlídnu po světě.“

Waleský princ si s námahou přesedl. „Na mě se radši nedívejte,“ řekl mrzutě. „Jestli jste očekával nové slavné skutky pod mým velením, tak se nedočkáte. Jestli chcete, doporučím vás bratrovi. Nebo sestře, budete se jí líbit.“ Změřil si ho. „Spíš oběma,“ dodal s úšklebkem. „Také Johna obklopují dámy zvědavé na pohledné rytíře.“

„Moc si mě nevážíte, Výsosti,“ utrousil Jindřich upjatě.

„Vážím si vás víc, než si myslíte. Až teď při tom klábosení jsem si uvědomil, že byste mohl být užitečný i jinak než při bitvě. Tančíte?“

„Málo. Nebaví mě to.“

„Ani mě to nebavilo, a co jsem se natančil! Ženy, můj milý... Má choť si vždycky potrpěla na takové radovánky. Když jsem chtěl zachovat své manželské štěstí, musel jsem držet krok s roztomilými kavalíry, kteří se živí jen přízní dam. A vidíte, nakonec se nadchla pro Guesclina. Ženy jsou nevyzpytatelné.“

Blábolí, pomyslel si Jindřich. Tady se nic nedovím, radši se hleďme ztratit.

Eduard Waleský zvážněl. „Myslíte si, že mluvím pošetile,“ řekl jasnozřivě. „Vůbec ne. Nechodím k slavnostem, to je vám snad zřejmé, přesto se dovídám víc, než by mě těšilo. Vám nemusím nic povídat, uvidíte sám. Dám vás uvést k sestře, prokažte mi tu laskavost. Vezme vás ke dvoru a na první slavnosti mějte otevřené oči. Rychle pochopíte, oč mi jde. Či máte jiné plány?“

„Chtěl jsem se jenom podívat na skok do Anglie,“ usmál se Jindřich. „Vlastně jsem tady nikdy nebyl. Člověk by měl znát zemi, pod jejímiž korouhvemi bojoval.“

Černý princ se ušklíbl. „To se hodí. Až se vynadíváte, můžete se rozhodnout. Vrátíte-li se radši do boje, nic proti tomu. V Akvitánii potřebujeme každého bojovníka. Nejen pro bratrovu kastilskou korunu. Do měsíce vypravíme k La Rochelle velkou flotilu. Vojáci, koně, peníze a tak dále. Na pevnině už nikdo daně neodvádí. Žoldnéři většinou zběhli a bez peněz nové nenajdem. Mohl byste se pak s nimi vrátit jako velitel. To už budete mít naší Anglie až nad hlavu.“

„Chcete mě udělat admirálem?“ usmál se Jindřich.

„Toho už otec jmenoval. Ale abych řekl pravdu, byl bych radši, kdyby na něj někdo dohlížel. Earl of Pembroke je můj švagr, manžel mé sestry Markéty. Floutek a budižkničemu. Ale líbí se mu dělat námořníka, co říkáte?“

„Měsíc je dlouho," utrousil Jindřich ledabyle. „A pak, jestli je takový, jak říkáte, dostali bychom se brzy do křížku. Nemám chuť znesvářit si zetě anglického krále. Myslím, že se vrátím dřív. Nechcete něco vzkázat do Foix? Asi zamířím do Pyrenejí."

„Ne, nechci nic vzkazovat Fébusovi," procedil Černý princ mezi zuby. „Mizera! Ale ovšem, vy jste se potloukal na východě a nic nevíte. Vzkázat nechci nic, ale možná bychom uvítali, můj otec a já, kdybyste zjistil, jak to tam teď stojí. Najednou všichni Gaskoňci zas uznávají za francouzského krále Karla v Paříži! Jen Captal zůstal věrný mému otci a mému synkovi." *Mně* neřekl. „Ovšem, Guesclin teď vítězí. Dobře jsem po vítězství u Nájery věděl, proč toho Bretonce nechci pustit ani za výkupné. Jenže jsem byl ještě zdravý a ješitný. Doběhli mě. Fébus, Chandos, všichni. A především on. Rytířství a úcta k zajatému hrdinovi! Ne, dneska by si na mě s tím už nikdo nepřišel." Úzkostlivě se podíval na Jindřicha. „Jeden ples vás přece tolik nezdrží," dodal prosebně. „Udělejte to pro mě! Přece nechci tak moc. Jen vědět, jestli to všechno je pravda. Vy mi nebudete lhát."

„Co má být pravda?"

Eduard chvíli mlčel. „Napřed se podívejte vy," řekl pak. „Když neuvidíte nic, možná můžu spát klidně."

Isabela Anglická, též paní de Coucy, byla v Londýně bez chotě, který v tom čase válčil po boku Amadea Savojského v Lombardii ve službách papeže. Válčil často, jako vůbec všichni, ale Isabela bývala v rodné zemi daleko častěji. Kdykoli byl pryč a někdy i s ním. Její mladší dcerka Filipa zůstávala natrvalo v Anglii. Starší Marie zase na francouzském panství svého otce. Tak si to rozdělili.

Isabele bylo už víc než třicet, když ji upoutal o osm let mladší Enguerrand de Coucy. Z řádky francouzských zajatců byl zcela jistě nejpohlednější, nejlépe tančil a při rytířském klání se mu málokdo z Angličanů vyrovnal. Dvořil se, možná z nudy, s úspěchem kdekomu. V té osudové chvíli měla Isabela právě po krk skandálů, které ji provázely, a rozhodla se vyhovět rodičům a vdát se. Proč ne? S tím něžným chlapcem bude jistě pořízení. Do výběru ženicha se jí po několika trapných zkušenostech - z nichž nejtrapnější docela jistě nebyla její zmařená svatba s Karlem Čtvrtým - už nikdo mluvit neodvážil. Mladý pán se bez rozpaků chopil příležitosti. Krásná královská dcera byla nevěsta k pohledání a neznělo nevěrohodně mluvit jí o lásce.

Jediný, kdo jí to s úspěchem snad mohl rozmluvit, byl její nejstarší bratr Eduard, princ waleský, ale ten pobýval jako vladař daleko v Akvitánii. Že Isabela není právě žena pro manželství, bylo nabíledni, Coucy se s úspěchem tvářil, že to nevidí. Dcerka a po ní druhá. Isabela měla dětí brzy dost. Prvně je přes Kanál vlekla uprostřed zimy za matkou do Anglie, když malé Filipě byl sotva měsíc. Pak shledala jako pohodlnější sem a tam jezdit bez dětí. Ten zvyk si zachovala i teď, tři roky od smrti královny Filipy.

Ve Francii se nespřátelila vlastně s nikým. Ale její stesk po domově měl své stíny, které časem houstly. Ze sourozenců jí byl blízký jenom nejstarší bratr, s kterým vyrůstala. A otec, který ji zbožňoval. Dívala se na něj jako na svůj výhradní majetek a špatně kolem něj snášela jiné ženy. Na matku nežárlila, byla to šedá myška. Ted to bylo horší.

Vévoda z Lancasteru, John of Gaunt! Mladší bratr, s kterým se vždycky špatně snášela, a teď se na ni vítězoslavně šklebil. Ženštinu, která se naparovala v královském paláci v matčiných komnatách, Isabela znala. Bývala to Lancasterova milenka. Dovolil si ji přivést ke dvoru! Isabela tu rok nebyla a neštěstí už bylo tady. Alice Perrers, navlečená do matčiných šatů a ověšená jejími skvosty, ji teď vítala jako dceru. Snad se s ní ten starý hlupák nakonec ožení!

Nejdřív si Isabela myslela, že to bude snadné pořízení. Jednoduše odmítla se ubytovat v otcovském domě. Král, který by ji jindy zanesl dary a škemral na kolenou, jen řekl: „Tak dobře. A kde chceš být?“

„Nebudu pod jednou střechou s touhle...,“ začala Isabela, ale Alice jí licoměrně skočila do řeči.

„To je od tebe nesmírně ohleduplné, má drahá,“ zašvitořila líbezně. „Eduard... Tvůj otec a já,“ a přitom ho obdařila milostným úsměvem, „jsme nejraději sami.“

„Sami?“ Isabela ucukla, když se ji otec chystal políbit. „Jenom si hezky sami zůstaňte. Jdu pryč.“

Odplula a čekala jistojistě, že se tatínek kajícně připlazí a nabídne jí vyšší rentu, tři nové paláce, cokoliv, jenom aby se dcerunka smilovala. Ani si toho nevšiml! Když se potkali prvně při slavnosti - těm se Isabela nevyhýbala -, překvapeně se na ni podíval a řekl: „Ty jsi tady? Myslel jsem, že už jsi odjela.“

„A kam bych měla odjet?“

„Přece domů.“

Domů. Do Francie? Doslova oněměla. Takhle s ní nikdy nemluvil!

Jindřicha se vzkazem bratra Eduarda uvítala s nadšením. Přijít ke královské slavnosti se zbrusu novým mladým mužem mohlo zas osvěžit její zvolna blednoucí lesk. Ráda se ukazovala s urostlými mladíky a Enguerrand ji málokdy doprovázel. Zklamal ji. Dělal si, co chtěl, a žádné pořízení s ním nebylo. Teď byla vdaná jako svobodná až na to, že čas od času musela pobývat ve Francii. Hořce si uvědomila, že její vliv na otce slábne. Dřív by si poradila. Teď byla bezmocná.

Na plese nechyběla ani Konstancie, dcera Pedra Kastilského, teď vévodkyně z Lancasteru. John měl své ženy hezky pod palcem. Z houfu dam za vévodkyní se na něj usmívala jeho nejnovější milá, Kateřina Swynfordová, kterou nicnetušící Konstancie přijala na přímluvu svého chotě přímo do svého fraucimoru.

Přesto Kateřina nebudila velké pohoršení. To se obracelo proti Alici, která se pyšnila diadémem, jaké dříve dostávala jenom ohromená Isabela. Ani zesnulá královna takový neměla. První se k Alici zády otočila Isabela. Hned za ní její švagrová a přítelkyně, waleská princezna Jana z Kentu. Po nich jeden za druhým i ostatní.

Eduard si toho nakonec už všimnul a rázně zakončil zábavu. „Pojď se mnou," řekl zachmuřeně Isabele a zavedl ji do přístěnku, kde Alice vyzývavě vzlykala.

„Odejdu do kláštera!" vykřikovala srdceryvně. „Mně i tobě tak bude líp!"

„Ale copak to, holčičko." Přisedl si a hladil ji po černých vlasech. Isabela se nadechla, ale než stačila vybuchnout, otec se obrátil k ní. „Chci, abyste byly přítelkyně," řekl. „Alice je tak nešťastná. Tvůj bratr John se k ní zachoval přímo ohavně! Nejenže se oženil, ale přivedl si další milenku, viděla jsi. To ubohé dítě je docela opuštěné zrovna jako já."

„A já, co jsem já?" vykřikla Isabela. „Dřív jsi mě miloval a teď..."

„Miluju tě stále. Ale ty nejsi opuštěná. Máš chotě."

„Jak to, že nejsem opuštěná? Mám chotě. Kde asi? Viděl jsi ho tu?"

„Neviděl. Kde je teď?"

„Dal se naverbovat se Zeleným hrabětem. Válčí."

„No tak to vidíš, neopustil tě. Válčit je povinnost muže. Také jsem

válčil. A možná ještě budu. Tvá matka proti tomu nikdy nic nenamítala.“

„Má matka se obrací v hrobě,“ řekla Isabela tiše, ale zřetelně. „A já se nebudu dívat, jak se tu na jejím místě roztahuje tahle špindíra!“

Práskla za sebou dveřmi a neposlouchala, co se za ní děje. „Pojďte,“ řekla Jindřichovi. „A odvezte mě. Kamkoli, třeba do Francie. Mně už je to jedno.“

Do Francie? To se mimořádně hodilo. „Ze srdce rád, Výsosti,“ řekl úslužně. „Jen se rozloučím s vaším bratrem a jsem vám k službám.“

Černý princ ho vyslechl zachmuřeně. „Panebože, to je konec Anglie. Myslel jsem, že Isabela přehání jako vždycky, ale John je nezodpovědný darebák. Už aby byl králem v Kastilii. Zůstane-li, mám strach, co bude s mým Richardem, až já...“

Králem v Kastilii! John of Gaunt? Ale Eduardovi Waleskému šlo jenom o Anglii. A o syna. „Calveley se už chystá ke kastilskému tažení,“ řekl. „Čeká jen na něho a na posily. Kdy flotila vypluje?“

Jak očekával, vzbudil dojem, že je ve skutečnosti hejtmanův vyslanec.

„Tohle vám já nepovím,“ povzdechl si vyřazený vojevůdce. „Ale Pembroke to bude vědět. Isabela vás jistě seznámila s Markétou.“

„Ano, i s ním. Teď se rozloučím, když dovolíte. Vaše sestra mě požádala o doprovod přes Kanál.“

„Kdy odplujete?“

„Nebudu ztrácet čas,“ prohlásil Jindřich dvojsmyslně.

Admirál, Isabelin švagr, neměl podezření, a i kdyby měl, ve své prostoduchosti by plány anglického krále nepochybně vyzradil každému. Vskutku nebylo radno vyčkávat. Do měsíce musí být na moři i kastilská flotila a Jindřich neměl tušení, jak daleko pokročily Enriquovy přípravy.

Isabela jeho spěch přičetla úslužnosti a možná i přání stát se jejím rytířem. V tom ji zklamal. V Calais se rozloučil s poukazem na to, že má poslání v Akvitánii. To ve skutečnosti i měl. Do Paříže poslal jen nenápadný vzkaz po kupci, který se s nimi plavil přes úžinu. Sám se spěšně vydal k jihu, vyhnul se Bordeaux a zamířil do Burgosu. Štěstí mu přálo. Don Enrique tam už byl.

„Juana je se svým dvorem ještě v Seville,“ řekl Jindřichovi. „Ale dáma, kterou hledáte, s ní není. Flotila už je na cestě do Santanderu.

Bude to mít odtamtud blíž.“

Jindřich nepochopil souvislost, ale zdálo se mu zcela přirozené, mluví-li kastilský král o flotile. „Angličané vyplují do měsíce. Hádám, že by mohli být u La Rochelle tak v půli června.“

„Radši dřív. Pošlu do Santanderu, aby se Boccanegra vydal rovnou dál. Nechcete tam na něj počkat sám?“

„Ne, vrátím se přes Foix k panu du Guesclin. Ale dřív... Kde je paní de Soria?“

„Pilar teď žije u své rodiny.“ Enrique se na něj podíval. Zvláštní, že se nezeptal na Doňu Annu. „Nemá to snadné. Myslím, že i já bych uvítal, kdyby se Guesclin s ní oženil a zůstal v Kastilii. Je teď konstáblem Karla Pátého, já vím. Ale u mne by nebyl ničím menším. A dvě děti... Co dělá?“

„Bojuje - jako vždycky. A tady u vás už zbývají jen bitvy na moři. Nic pro Bertranda du Guesclin.“

Zvláštní, že se nezeptal na Annettu, pomyslel si teď zase on, ale uvítal to. Cítil se vinen. A nerad si to připomínal. Dost na tom, že se sama nutila do jeho vzpomínek.

Soria, jáma lvová, měla otevřené brány, jak už to bývá v časech míru. Tady v Kastilii to zažil poprvé.

Rodina ho přijala nedůvěřivě. Na řeči bylo znát, že není Španěl, i když se ohánět pověřením krále Enriqua. S Pilar se setkal jen v přítomnosti jejích bratrů.

„Přicházíte od hraběte, pane?“ zeptala se a ani se neusmála. Její pohled byl vyhaslý.

Guesclin ho takovým posláním nepověřil, ale Jindřich si byl jist, že by to udělal, kdyby věděl o cíli jeho cesty. „Vzkazuje tisíc krásných pozdravů,“ řekl tedy a ani si nepřipadal jako lhář.

„Já také. Vyřiďte to. A povězte mu, že jste viděl i jeho syny.“

Postrčila obě děti před sebe. Šestiletý Beltrám předstoupil bez rozpaků a uklonil se nejvýš uhlazeně. Dvouletý García se otočil a schoval ošklivou tvářičku v sukních matky. Pilar ho něžně zvedla do náruče. Bylo nad slunce jasnější, že je to její mazlíček. Ale starší chlapeček si to zřejmě nebral. Podle úsměvu na dosud zamračených tvářích jeho strýců bylo patrné, že je to miláček celé rodiny. Chytrý a krásný. Jindřich ho pohladil po kadeřavých vlasech a obrátil se k Pilar.

„Vzkážete ještě něco?“ zeptal se.

Podívala se na zachmuřené bratry. Úsměv zmizel z jejich tváří,

sotva přešla řeč z dětí na muže.

Sklopila zase oči. „Nic," řekla odtažitě. „Řekněte jenom, co jste viděl. Žijeme šťastně a spokojeně. Pro důchody z hrabství si může poslat kdykoliv. Nedotkli jsme se jich. Jsou uložené u mého otce. Nepotřebuju jeho peníze. Mám přece věno, které si nevyžádal." Políbila malého Garcíu a postavila ho zase na zem. „Pojďte, děti. Pan rytíř pospíchá."

Návštěvníkův spěch zřejmě ctili i mladí páni de Torres, kteří ho celkem nevybíravě vyprovodili. Otec se neukázal. Přesto si Jindřich stačil udělat představu o podobě domu. Měl jiný plán, než odejít s tím konečným *nic.*

Večer se právě chystal na dobrodružnou výpravu, aby se s Pilar sešel beze svědků, když do jeho hospodského příbytku vklouzla zahalená žena.

„Tiše," zašeptala. „Zabili by mě, kdyby věděli, že jsem tady. Co mi Beltram vzkázal skutečně? Chce, abych přišla za ním?" Shrnula závoj a v Jindřichovi pokleslo srdce při pohledu na dychtivou tvář.

„Je to jen moje vina," zahučel. „Nevzkázal nic, protože neví, že jsem tady. Přijel jsem rovnou z Anglie. A byl jsem přesvědčen, že by chtěl, abych se s vámi sešel a řekl vám, že pořád vzpomíná."

„Vzpomíná. A to je všechno." Zničeně usedla. „A možná ani nevzpomíná. Kde je teď?"

„Naposled jsem ho viděl v zimě v Languedoku."

„To sem nemá tak daleko."

Její oči se naplnily slzami a Jindřich si pospíšil s vysvětlením. „Pořád se bojuje. Je přece konstáblem Francie. Až bude po bojích, tak jistě..."

„Po bojích pro Bertranda du Guesclin nebude nikdy," řekla nevesele. „Nemůže bez toho žít. Co jeho choť? Je s ním?"

„Ne. Žije při klášteře v Saint-Michel."

„Klášter." Smutně se usmála. „To je asi to pravé místo pro Guesclinovu ženu." Vstala. „Nemá to smysl. Vyřiďte mu, že i já jsem se zaslíbila Bohu a složím řeholní sliby, jakmile García trochu vyroste. Dokud jsem s ním, rozmazluju ho. Až bude větší, spíš by mu to škodilo. Nikdy nebude mít snadný život. Musí se naučit vzdorovat světu bez matky i bez otce. Tady se všichni domnívají, že mám manžela. Vdát se nemůžu a ani nechci. Už jsem se spálila. Po jiném muži netoužím. A po něm? Kdoví. Někdy si představuju, že se vrátil.

Ale nevím, co bych cítila, kdyby se vrátil skutečně, a snad je dobře, že mě té zkoušce nevystavil. Vy buďte k Anně laskavější, rytíři.“

Zmizela, než stačil odpovědět. Ostatně neměl co. Annette. Je to můj hřích? Nemohl jsem podniknout vůbec nic pro její záchranu. Můžu teď? Leda vydat se do Súdánu a unést ji z pašova harému. Možná to ještě udělám, až skončím s Guesclinem. Představil si Annettu pokořenou a s vyhaslým pohledem, jako měla Pilar, a otřásl se. Být muž. Ano, je to výhodné a zahanbující. Musím být tomu práv, abych se za to nemusel jednou stydět.

OMYL JOHNA PEMBROKA

Vojenskou pomoc římské říše francouzský král nepotřeboval. Od dalších vojáků, kteří by ještě dávno před bojem museli nepříteli vstříc táhnout spřátelenou zemí od Burgundska až po Kanál, od těch radši dál. Francie byla už tak dost plná propuštěných žoldnéřů, které se Francouzi snažili spíš dostat přes hranice. Vlastních bojovníků měl Karel Pátý dost a zejména v jejich čele osvědčeného vojevůdce.

Jeho jediná slabina byl dlouhý francouzský břeh, ale k takovému spojenectví se zcela zřejmě nehodil císař římský. Námořní mocnosti mohla čelit jen jiná námořní mocnost a právě ta byla s Francií pevně spoutána smlouvou o přátelství. Sotva do Paříže dorazili zvědové se zprávou, že se anglická flotila chystá vyplout na moře, Karel Pátý poslal rychlé posly do Kastilie. Enrique Kastilský, který za svůj trůn vděčil především francouzskému spojenectví, skrýval v ústí Guadalquiviru dvanáct pevných rychlých galér, nově vyzbrojených v Seville a poháněných vesly, u kterých místo otroků v řetězech seděli svobodní muži.

Kastilská flotila vyplula na moře 15. června 1372 a přesně za týden se objevila u La Rochelle. Anglické lodě už tu byly a čekaly na příliv, aby se mohly přiblížit k břehu, vysadit vojenské posily i s koňmi a složit ve zlatě dvacet tisíc liber nutných k celoroční výplatě tří tisíc vojáků. Koráby, součást obchodní flotily, odpovídaly tomu účelu. Byly obrovské, neobratné v manévrování a všechny zastaralé, bez vesel, jenom s plachtami a závislé na příznivém větru. Velel jim mladý zeť anglického krále John Hastings, earl of Pembroke. Neměl právě nejlepší pověst, což by ani tak nevadilo jako to, že na rozdíl od mořského vlka Boccanegry nebyl jako admirál zrovna zkušený. Zato překypoval sebevědomou jistotou, že angličtí námořníci jsou

neporazitelní. Kastilci odřízli Angličany od zátoky, ale první srážka byla bezvýznamná a Hastings zůstal klidný. Španělé se přece neumějí bít, jejich galéry ve tvaru štíhlých ryb nemůžou odolat mohutnosti anglických lodí. V noci se Hastings možná mohl proplížit nepozorovaně k břehu, ale za odlivu by to už nešlo. Přesto se rozhodl počkat na moři na rozhodující bitvu a protivníka rozdrtit. Není jich víc než nás a my jsme lepší. Mizerné počty. Jestli angličtí lučištníci byli mistři svého řemesla, ti Boccanegrovi tentokrát také. Navíc byly kastilské galéry vybaveny obřími katapulty, které mohly vrhat těžké kameny i soudky s olejem. Za úsvitu 23. června se španělské galéry vrhly na anglické lodě. Olej se rozstříkl do plachet a boků lodí i na lidi, zatímco se na ně sypaly stovky ohnivých šípů. Angličtí lučištníci se pod sprškou kamenů vůbec nedostali k slovu. Hořící lidé skákali do moře a strachy řičící koně plavali ke břehu. Po moři se šířily plameny. Bitva trvala dva dny, v nichž skoro celá anglická flotila šla ke dnu včetně lodi, která vezla do Akvitánie peníze na výplaty vojáků. Boccanegra vzal do zajetí jen anglickou vlajkovou loď, admirála dal svázat s jakýmsi neznámým námořníkem a poslal ho do vězení v Santanderu.

Anglický král se při té zhoubné zvěsti zapřísáhl, že nebude trpně čekat na útok, ale osobně se vypraví napadnout protivníka s novou flotilou a takovou mocí, že porazí v bitvě jakékoli vojenské síly Francie. Neprozřetelně to udělal, ačkoli se od něj zřetelně odvracelo samo nebe.

Do dvou měsíců se anglickému králi podařilo dát dohromady ještě mocnější flotilu. Zabavil za tím účelem i s posádkami kdejakou obchodní loď, která nešťastně zakotvila v některém anglickém přístavu. Na velitelskou loď dal dokonce donést i nejstaršího syna v naději, že pouhá přítomnost tak úspěšného bojovníka je s to zvrátit nepřízeň osudu. Král, Černý princ a John of Gaunt s mohutnou hotovostí vyrazili v srpnu 1372 na pomstychtivou výpravu, aby zničili kastilskou flotilu. Možná by odhodlaný a schopný Boccanegra obstál i tentokrát, ale kdoví. Anglická flotila počtem mnohonásobně převyšovala jeho dvanáct statečných galér i s francouzskými posilami z Rouenu.

Vrtkavý osud tentokrát stál neochvějně proti anglickému králi, který zas vyplouval bez veslařů, aby se na jeho lodi vešlo víc mužů ve zbrani. Nenapadlo ho posadit vojáky prostě k veslům. Středověká

technika dokázala zázraky v architektuře chrámů, jejichž věže vyháněla až do oblak, podomácku vyrobené tkalcovské stávky chrlily lokte a lokte látek s přepestrými vzory, koly a řemenicemi uměla pohánět větrné mlýny za pomoci toho nejslabšího vánku, ale vymyslet vratiráhna schopná přehazovat plachty a přizpůsobit plavbu podle směru větru se jí dosud nepodařilo. Mořeplavci zůstávali závislí na přízni nebes, nebo na mužích u vesel. Vesla Eduard na svých lodích neměl a přízeň nebes se od něj odvrátila. Tři měsíce se pokoušel s ní bojovat. V listopadu, kdy už bylo příliš pozdě začít novou válku, se anglická flotila neslavně vrátila.

Námořní vítězství u La Rochelle zasadilo Angličanům smrtelnou ránu. Bez peněz nemohli najímat hejtmany společností, na nichž byla jejich moc v Akvitánii závislá. Karel Pátý se nespoléhal jen na Kastilce. Jeho nová námořní základna u Rouenu skrývala lodě, z nichž i ty nejtěžší odtud mohly s přílivem vyplouvat po Seině. Ve chvíli, kdy Angličané ztratili převahu na moři, nejenže bylo ohroženo spojení ostrovní říše s Akvitánií, ale hlídkující kastilská flotila umožňovala Francouzům vylodit se i za Kanálem a plenit anglické pobřeží.

Jindřich Guesclinovu stopu zachytil až v Bretani, kde konstábl s Olivierem Clissonem sbírali novou hotovost. Z Nantes pronikli do Akvitánie, odkud nezadržitelně postupovali k La Rochelle. Na moři se právě schylovalo k bitvě a obránci pevnosti nevěděli, kam se obrátit dřív.

Captal de Buch, který zde hájil panství Angličanů, nebyl žádný nováček. Vzdoroval statečně až do chvíle, kdy námořní bitva byla rozhodnuta a už nemohl očekávat oporu z moře ani být prospěšný při proplutí flotily. Pevnost se vzdala, ale Guesclin se svými lidmi v ní Captala nenalezl.

„Utekl," řekl vlastně s uspokojením. Captal patřil do řádky těch důvěrně známých válečníků, kteří se vzájemně ctili, ať už bojovali bok po boku nebo proti sobě.

„Mohl se dostat nejvýš na nějaký ostrov. Teď za odlivu na to ani nepotřeboval loď. Břeh uhlídáme. Já toho ničemného renegáta dostanu, konstáble."

Také Owen z Walesu byl ostřílený bojovník a stejně jako Guesclin vždycky na francouzské straně. Měl k tomu dobré důvody. Jeho otec býval pánem hrabství Walesu, ještě než ho anglický král

udělil následníkům svého rodu. Owen byl ještě v plenkách, když hrabě padl pod katovým mečem a jeho všechen majetek dal zabrat král. Owenova matka se spasila do Francie a synek vyrůstal jako tolik jiných na pohostinném dvoře Filipa Šestého. Stal se z něj, jak jinak, úhlavní nepřítel Anglie a sám sebe prohlašoval za jediného a pravého prince z Walesu. Captal de Buch, který po svém zajetí u Cocherelu přísahal věrnost Karlovi Francouzskému a pak se ze závazku vyvlekl, aby znovu sloužil Eduardovi, byl pro něj vždycky nepřítel.

Bertrandovi se Owenův plán nezamlouval, ale stěží mohl co namítat. Pronásledovat prchajícího nepřítele patřilo k lepším mravům vojáků. Ostatní pobíjeli obyvatele a vykrádali jejich domovy. Guesclin dobře věděl, že sedlák si pána nevybírá. Dobrá, tak ať radši honí Captala.

Owenovi lidé dílem na loďkách a dílem mělčinami pěšky se vydali pročesat ostrov Re, který byl nejblíž.

„Dostanou ho?“ zeptal se Jindřich Guesclina. Už začínal také patřit do toho promíchaného spolku přátel-nepřátel a s Captalem strávil v klábosení hezkou řádku dnů.

„Spíš ano. Moc mě to netěší. Není to zajatec jako jiní a nevím, jak se zachová francouzský král. Snad by mohl vzít ohled na to, že mu Captal svůj úmysl předem oznámil a řádně vrátil všechno, co za slib věrnosti dostal z Francie. Jenže slib je slib. Opravdu nevím. Já bych mu to asi prominul.“

„Bude to Owenův zajatec.“

„Tím hůř. Náš *waleský princ* se má zač mstít. Radši ho přesvědčím, aby ho vydal králi. Tomu se výkupné snad bude hodit, nabídne-li ho Eduard.“

Vítězné kastilské galéry se mezitím už přiblížily k břehu a první výsadky na lehkých člunech opatrně veslovaly blíž. Přítel? Nepřítel? Z moře to vypadalo jasně, ale bylo třeba příznivou zprávu potvrdit. Guesclin je čekal na koni s mečem v pochvě. Nad jeho hlavou se vznášela korouhev konstábla Francie.

I ze vzdálenějších galér se ozýval radostný řev. Dobývat nepřátelskou pevnost na břehu už námořníci nemuseli. Konstábl nasedl do jednoho člunu a odplul na návštěvu k admirálovi. Čtyři námořníci, kteří uvolnili místo pro Guesclina a jeho doprovod, s nadšením přijali pozvání nových druhů. Byli na moři týden a snadno mohli připočítat i dobu, kdy se plavili ze Sevilly. V Sarkanderu se

zastavili jen na jedinou noc, než doplnili zásoby. Francouzi vypadali pohostinně. Snad budou pohostinné i Francouzky.

Jindřich zůstal s ostatními na břehu jako nezbytný tlumočník. Guesclin ho nepotřeboval. Sám se španělsky domluvil bez nesnází. Společně se vydali prozkoumat zásoby, které zůstaly ve sklepích pevnosti. Jindřich znal dobře potřeby námořníků. Občas i on býval jedním z nich.

„Ani my jsme ještě nebyli v městě," řekl. „Konstábl nařídil čekat, než dojde k jednání s radními. Nedobývali jsme město, jen pevnost obsazenou nepřítelem. Král Francie si přeje, aby všichni věděli, že on je jejich osvoboditel a ochránce pokoje. Díky vám to teď bude snadné."

„Vy jste taky odvedli dobrou práci. Čekali jsme, že budeme celý břeh dobývat. Je nás jako much. Snad nás uživíte."

„Posádku dvanácti galér? To určitě. Ale na dobytí pevnosti, jako je La Rochelle, byste nestačili. Při vší úctě k vašim lučištníkům a skvělé strategii vašeho admirála vás k pozemnímu boji není dost."

„My nepatříme k posádce. Cestu jsme strávili v podpalubí," zasmál se jiný. „Nebýt těch vesel, svezli jsme se zadarmo. Bez boje! S tím nikdo z nás nepočítal."

„Vojáci v podpalubí? To se i váš admirál spoléhá jen na příznivý vítr do plachet?"

„Vždyť vám říkám, že jsme byli u vesel a taky jsme občas veslovali. To byl přece nápad! Kdybyste tady už nečekali vy, zažili by Angličani další překvapení."

Vojáci u vesel! Svobodní muži místo otroků! Jindřich si zjihle vzpomněl na plavbu do Barcelony. Taky jsme se s kyperskými námořníky střídali u vesel. A ten arabský plavčík nás povzbuzoval svými šprýmy. Copak se s tebou stalo, dívenko?

Dobyté sklepy je nezklamaly. Na ženské přišla řeč hned při prvním soudku. „Velitelé to mají jednoduché," ušklíbl se jeden z námořníků. „Váš konstábl má určitě ve stanu krasavici zrovna tak jako Boccanegra v kajutě. Ostatní v hlubinách marně pátrají aspoň po mořské panně. To vy na zemi jste na tom líp."

Žena? A na palubě admirálské lodi, která se chystá na nepřítele!

„Kdo je to?" zeptal se Jindřich s úžasem.

„Francouzka. Hraběnka de Foix. Ale umí španělsky."

„Gastonova sestra?"

„Kdo je Gaston?“

„Hrabě de Foix.“

„Ne. Je to prý dcera hraběte.“

Dcera? Spíš podvodnice, Gaston má stěží dospělou dceru. Ale konečně, co je mi do toho.

Jindřich se ztratil z pohostinného sklepa. Veselá společnost bratřících se vojáků a námořníků už nepotřebovala, aby jim někdo tlumočil. Bloumal po břehu a díval se k vzdáleným lodím. Jeden z nejdelších dnů v roce. Ještě se ani nezačalo stmívat. Guesclin by se už měl vrátit. Měšťané čekají a posádka je netrpělivá. I když ti největší bouřliváci odtáhli s Owenem honit Captala.

Konečně z vlajkové lodi začali spouštět čluny. Jeden, dva, ještě třetí. Zdá se, že admirál míní oplatit konstáblovi návštěvu. Jindřich měl bystrý zrak námořníků a mezi těmi, kdo se spouštěli do loděk, rozeznal postavu v ženských šatech. Záhadná hraběnka de Foix.

Aspoň zjistím, co má společného s Fébusem. Boccanegrovi, který se plaví po moři mezi Benátkami a Kastilií, mohla namluvit, co chtěla. Nejspíš nějaká poběhlice, která popadla svou příležitost. Cena hraběnky je jistě vyšší než holky z přístavu. Když se nebojuje, je život na moři zdlouhavý a i admirál rád zneužije svého postavení v soukromí vlastní kajuty. Žena! S podřízenými kapitány by nejspíš zatočil. Ale do bitvy!? To si musel být vítězstvím velmi jist. Ano, jak jsem se díval na ten masakr, měl proč. Pembroke neměl naději, i kdyby byl stokrát schopnější, než je.

Guesclin vystoupil první a na Jindřicha se podíval velmi podivně. V první chvíli to vypadalo, že mluví z cesty. „Jestli jste vy byl za Pilar, tak mám i já něco pro vás.“

Obrátil se a podal ruku zahalené ženě. Přehlédla ji a s vykasanou sukní vyskočila do mělké vody sama. Přestože tak zjevně pomoc nepotřebovala, mladý admirál ji z druhé strany popadl do náruče a přenesl přes zbývající mělčinu. Aniž mohl tušit, co dělá, postavil ji na pevnou zem rovnou před čekajícího rytíře.

Jindřich byl proti ní v nevýhodě. Annette o něm už předem věděla. Třeštil oči na její rozesmátou tvář a v jeho očích byl stejný výraz štěstí jako v jejích. Panebože! Jeden druhého jsme opouštěli v nejistotě o našich dalších osudech. Já sám na širém moři, ona na cestě do Súdánu. A teď jsme tady. Živí a nepoškození. Aspoň doufám, že i ona. Či ne? To, jak se na ni dívá Boccanegra, je na pováženou. Kolik

že jí už vlastně je?

Nepolíbil ji na přivítanou, ačkoli měl v té chvíli tisíc chutí. Admirál mu k tomu neposkytl příležitost. Že cizí rytíř civí na dámu jeho srdce mu připadalo zcela přirozené, ale teď se důvěrně chopil její paže a vedl ji za Guesclinem do pevnosti. Jen pro neodkladný rozhovor mezi veliteli si nevšiml, že se *hraběnka* stále ohlíží.

Jindřich se vrátil do sklepa ke svým kumpánům. Necítil potřebu přidat se k vznešené společnosti a ostatně ho nikdo nepozval. Pro svůj strýčkovský vztah k Annette ani po tak dlouhém odloučení nepotřeboval být s ní. Stačilo mu, že je v bezpečí, a na rozhovor měli dost času. Určitě jako svědky nepotřebovali admirála s konstáblem.

Annette se k Boccanegrově žalu na jeho loď už nevrátila. „Jsme ve Francii, příteli," odmítla rozhodně, ale vlídně. „Splnil jste, co jste mi slíbil. Nechci hřešit na vaši laskavost."

„Jen hřešte dál," usmál se. „Rád se připojím."

„Díky, jsem u cíle. Plavba se mi moc líbila, ale doma jsem na pevné zemi. Rozloučíme se. Vy už jste splnil svůj slib i své poslání. Musíte se vrátit."

Zvážněl. „Dono Anno, vám jistě neuniklo, jaké city k vám chovám. Dovolte mi, abych vás ještě doprovodil k vašemu otci. Chci ho požádat o vaši ruku."

Jeho! Mě ne? Kose se na něj podívala. „A vám zase jisté neuniklo, že jsem samostatná a nečekám na ničí svolení. Hraběte de Foix jsem dávno neviděla a nejspíš mě už oželel."

„Tím větší radost bude mít z vašeho na vratu!" vykřikl. „Drahá, vyslyšte mě! Měl jsem pocit, že vám nejsem docela protivný."

„Docela protivný mi nejste," řekla s přehnanou vážností. „Ale vůbec nikdy mě nenapadlo, že byste se chtěl se mnou oženit. Vnímala jsem vás jako přítele a byla bych přešťastná, kdybyste jím zůstal."

„Toužím být něčím víc."

„Víc než přítel? Taková hodnost přece není."

„Nebuďte krutá. Já vás miluju." Zkrotl pod jejím pohledem. „Toužím po vás od chvíle, kdy jsem vás spatřil. Neměl jsem rozhovor odkládat. Ale chtěl jsem s vámi mluvit v pohodě a klidu, ne mezi přípravami na bitvu. Představoval jsem si..."

„Myslím, že jsem vám k představám nedala žádný důvod," řekla svrchu.

Pospíšil si s omluvou. „To jistě ne.“ Povzdechl. „Pokud jste skutečně tak nevšímavá, chápu, že jsem vás možná překvapil. Nechci na vás spěchat. Nějaký čas se tu zdržíme. Slibte mi, že budete o nás dvou přemýšlet.“

„Bojím se, že nic nevymyslím. Měli bychom se rozloučit.“

„Jste snad zadaná?“

Chvíli přemýšlela. „Asi ne,“ odpověděla pak záhadně. „A jestli ano, tak určitě jinak, než si představujete.“

Nespouštěl z ní oči. „Má drahá,“ řekl něžně. „Já umím čekat. Nechci teď po vás žádný slib.“ Vzal ji za ruku. „Jenom vás prosím, abyste přijala tento prsten. Je to zásnubní prsten mé matky, ale k ničemu vás nezavazuje. Mně i Kastilii jste přece prokázala cenné služby, které si zaslouží odměnu. Pro mě odměnou byste byla vy. Doufám, že ještě budete.“

Nápadný prsten benátské práce s obrovským smaragdem vklouzl na její prst. Zádumčivě se na něj podívala. „Nevím, jestli ho můžu přijmout. I když říkáte, že mě nezavazuje, je to svatební prsten. A já jsem vám své *ano* neřekla.“

„Ponechte si ho, než to řeknete. A pak tím spíš. Přece mě nemůžete odmítnout. Nemůžete.“

Ale můžu, pomyslela si, když ho opouštěla s roztomilým úsměvem. Naštěstí neměl tolik času, aby ji mohl soustavně pronásledovat. Byla teď pod ochranou konstábla Francie, což vylučovalo nemilá překvapení. V čase, který strávila na admirálské lodi, musila být stále ve střehu.

Dala bych přednost tomu, zmizet z ohroženého pobřeží, ale ve dvou. Přece se hned nerozdělíme, sotva jsme se setkali! Abych pak čekala znovu celé roky, než ho uvidím? A co víc, už k tomu není ani důvod. Svůj dávný slib přece splnil a navíc se o mě postaral. Dal mi dům v Basileji. Jenže se nezdá, že by tam pobýval moc často.

Zatím se ani on, ani Guesclin nezeptali, co míním dělat dál. Vlastně to nevím a nemám, co bych řekla. Kam chci jít? Kdyby se ptali *s kým*, to už bych odpověď spíš znala. Pro Jindřicha jsou věci samozřejmé. Jsem prostě tady. Ale jako co? Panebože, proč jsem si zamanula na toho rytíře! Mohla jsem odplout s Boccanegrou a... A co? Tloustnout doma mezi tuctem dětí jako ctěná paní admirálova? Dokonce sama, zatímco manžel by si užíval svobody na moři.

To není život pro mě. Ne, to není. Do života, jak si ho představuju

já, se hodí jenom Jindřich. Hra s admirálem mě bavila. Možná že kdybych si ji zahrála i s ním... Musím ho potkat jako náhodou. Ale napřed se musím zbavit závislosti. Žena se může zmocnit muže, jenom když je jí docela lhostejný. Dokážu to?

Je mi lhostejný, je mi lhostejný, je mi lhostejný, opakovala si několik dní přičinlivě. Ale když ho potkala náhodou, které nepomohla, srdce v ní kleslo.

„Kdepak jsi pořád?“ uvítal ji, jako kdyby ji kdovíjak hledal. „Ještě jsem tě kloudně neviděl. A vlastně jsme si povídali jenom před Guesclinem. Říkali, že se budeš vracet do Kastilie.“

„Kdo to říkal?“ hlesla.

„Už ani nevím.“

Mocí se vzpamatovala. „Nechci. Je tam horko.“

„Ale v Alexandrii přece...“

„Právě proto. Myslím, že je načase podívat se někam jinam. Sníh jsem viděla jen v Pyrenejích a hezky na dálku.“

Zeptá se? Ani ho to nenapadlo. „Guesclin tě může vzít do Paříže,“ řekl.

„A co bych dělala v Paříži?“ odbyla ho.

Zarazil se. „To nevím. Ale ty už na něco přijdeš,“ dodal s úsměvem. „Paříž jsi ještě neviděla.“

„A kam jedeš ty?“

Pokrčil rameny. „To zatím ví jen Bůh, ne já.“

„Vidíš, já taky ne. Musím si najít nějakou obživu.“ Sklouzla očima k prstenu. Všímá si všeho kolem sebe, jen mě ne. Prsten je nápadný a slovem o něj nezavadil. „Vlastně jsem si ji už možná našla,“ řekla vyzývavě.

Sledoval její pohled. „Co to je?“ zeptal se podezíravě.

„Prsten.“

„To vidím. Ale kdes ho vzala?“

„Od admirála. Prý je to svatební prsten jeho maminky.“

„Ty si ho chceš vzít?“

„Ne.“

„Tak to vrať. Nemůžeš přijímat takové dary.“

„Proč ne?“

„Proto.“

„To přece není dar. Zasloužila jsem si ho přinejmenším stejně jako ty, když se dáš najímat.“

„Boccanegra tě najal?“ zeptal se sarkasticky. „Může na tobě oči nechat. Tohle je zásnubní prsten, nemýlím-li se. Kdybys byla v jeho službách, dal by ti peníze.“

„Ale nepovídej! Guesclin si vezl ze Španělska vozy plné zlatého náčiní. A v měšci perly a diamanty. Penězi vyplácel svoje lidi. Šperky si ponechal.“

„Guesclin je muž.“

„Jistě,“ řekla trpce. „Nemohl bys mi říct, proč se hádáme?“

Zadíval se na ni. „Já ani nevím. Byl jsem pekelně šťastný, když jsem tě uviděl. Ale ty se teď tváříš, jako že... jako že...“ Málem to dořekl. Jako že mě nepotřebuješ. Tohle že by mi vadilo?!

„Copak je?“ zeptala se jemně. „Proč ses tak zarazil?“

„Tomu bys nerozuměla,“ zahučel a odvrátil se.

„Já nerozumím ničemu. Ani tomu, proč ti tak dlouho trvalo, než ses objevil.“

„Prokrista!“ vykřikl. „Jak jsem měl tušit, že ses z pirátské lodi dostala do Kastilie?“

„Nemyslím teď. Předtím. Slibovals mi to sedm let.“

„Snad před sedmi lety. Z toho pět jsem tě neviděl. Předtím nebyla příležitost. Tomu snad rozumíš.“

„Líp rozumím tomu, že kdybychom vyjeli dřív, nemusel poklad být ztracený.“

„Ale proboha!“ vykřikl. „V té jeskyni nikdo nebyl víc než deset let!“

„Jak to můžeš vědět?“

„Ty ulámané krápníky neměly ostré hrany. Čas už na nich pracoval.“

„To jsem si nevšimla,“ řekla zaraženě. „Jak to, že ty ano?“

„To už je můj zvyk, dívat se,“ usmál se. „Maminka mě to naučila, víš? Tebe ta tvoje učila něco docela jiného.“

„Taky se to někdy hodí,“ řekla nicméně srdnatě. A po malé odmlce: „Už jsi ženatý?“

Souvislost byla na pováženou. „To nemám vůbec v úmyslu,“ odsekl příkřeji, než se hodilo. „Chci žít docela jinak, než sluší křesťanským manželům.“

„Jak jinak?“

„Bývám jen zřídka doma, pokud vůbec.“

„A jiní manželé snad doma bývají?“ ušklíbla se. „Ty mi tak něco

vykládej! Každý tvůj křesťan má nejmíň dvě ženy. Jen se podívej na pana du Guesclin.“

„Vážím si ho moc, ale tak bych to nechtěl.“

„A jak? Chceš snad žít v celibátu? Říká se tomu tak, ne?“

„Na to nepotřebuju být ženatý.“

„Ne, to nepotřebuješ.“ Zkoumavě se na něj podívala. „Když vrátím ten prsten Boccanegrovi,“ zeptala se tiše, „kam půjdeme?“

Zarazil se. „Jsi si docela jistá, že si ho nechceš vzít?“ zeptal se zbaběle.

„Copak můžu?“ řekla věcně. „Sám jsi mě upozornil na rozdíl mezi muži a ženami. Jakmile by se začalo mluvit o zásnubách, hleděl by získat souhlas mého otce. Hrabě de Foix by se asi podivil. Ne. Jakmile admirál bude mít čas rozhlédnout se, musím zmizet. To snad dá rozum, ne?“

Svraštil obočí. „Možná bych mohl... Znám se s Fébem. Třeba kdyby nemusel vyplatit věno...“

„No tak vidíš. Bez věna se taky nemůžu vdát.“

„Proč ne? Boccanegra vypadá, že tě chce za každou cenu.“

Chvíli se na něj dívala. Docela si pod tím pohledem připadal maličký. „Styď se,“ řekla pak s opovržením. „Přijala jsem prsten za prokázané služby jako mezi muži. Ale sebe prodávat nebudu.“

„A s věnem - by sis ho vzala?“

„Vůbec ne. V každém případě musím pryč. Třeba i sama, máš-li jiné plány.“

„Kam?“

Pokrčila rameny. „Třeba do Basileje, mám tam přece dům.“

Vzchopil se. „Na Basilej máš ještě čas,“ řekl stroze. „Když vrátíš prsten, vezmu tě za svou matkou. U ní tě můžu nechat. Se mnou se potloukat nemůžeš.“

„Proč bych nemohla?“

„Jako co asi? Jsi dívka a jednou se budeš chtít vdát. Ne za mě.“

„Jak to víš?“

„Nevím, ale v žádném případě bych ti to neradil. Pokud si rozmyslíš vdavky s admirálem, vezmu tě potom do Prahy.“

ZAJATCI HVĚZD

Zatímco římský císař válčil v Braniborech, francouzský konstábl válčil v Bretani. S nevelkým nadšením. Byl víc Bretonec než Francouz, jako ostatně všichni jeho vojáci, a plundrování vlastní země se mu zajídalo. Válčilo se tu po celém území s malými přestávkami už víc než třicet let. Nejdřív to byly boje o následnictví a teď pokračovaly dál, i když po smrti Karla de Blois měla už Bretaň jediného vévodu.

Potíž byla v tom, že Jan de Montfort byl přívrženec Anglie a ve chvíli, kdy znovu propukala válka, mohl Angličanům poskytnout své přístavy. Stejně tak jako bretaňského vévodu bylo třeba ohlídat i Karla Navarrského a jeho sousedy. Bretaň v citech svých věrných na tom byla stejně jako Gaskoň. Bertrand se chtě nechtě zamýšlel nad nesmyslností války, která staví bratra proti bratru, otce proti synovi a přítele proti příteli. Ale na rozdíl od Bretaně Gaskoň dnes už byla téměř jednotná v odporu proti Angličanům. Vlastně až na jediného.

Před tažením do Bretaně Bertrand navštívil ve vězení v pařížském Templu švagra navarrského krále a jeho hejtmana Jeana de Grailly, kdysi zvaného Captal de Buch. Drsný válečník tu trávil už druhý rok od svého zajetí u La Rochelle. Nijak zle, pravda, ale v kobce za mřížemi. Návštěvy odmítal, ale tentokrát se ho nezeptali. Všemocný konstábl mohl jít kdy chtěl kam chtěl.

Bertrand vstoupil, a když žalářníkův klíč zarachotil za ním v zámku, pokusil se představit si pocity uvězněného. Docela se mu to nepodařilo.

„To jste vy?“ Grailly krátce vzhlédl a zůstal sedět za stolem, na kterém stála nedotčená snídaně. Pečené, kus jemné paštiky... Prominentnímu vězni se asi vyvářelo denně. Nikdo nemohl vědět, že právě dnes přijde vzácná návštěva.

„Proč odmítáte jídlo? Bojíte se, že vás chce francouzský král otrávit?“

„To dávno mohl. Neodmítám nic. Jen nemám hlad.“

„Nepouštíte k sobě ani přátele.“

„Nemám ve Francii přítele.“

„A co jsem já?“

„Vy jste francouzský konstábl. Můj žalářník.“

Bertrand to spolkl. Chápal, že vězňova duše je plná hořkosti. „Mluvil jsem o vás s králem," řekl. „A nejen já. Nikdo z nás nechce, abyste tu shnil, a nechce to ani Karel Pátý. Už jednou jste mu přece slíbil, že se znovu stanete Francouzem. Proč teď nechcete?"

„Neměl jsem to dělat."

„Ale udělal jste to!" rozkřikl se Bertrand už vztekle. „A proč taky ne? Všechny vaše gaskoňské spojence anglický útlak dávno převedl na francouzskou stranu. Vy jste ho možná tolik nepociťoval, ale..."

„Žádný útlak nebyl," odsekl Grailly. „Podruhé nenaletím."

„Vy nenaletíte!" Bertrand vstal a rozkročil se nad ním. „Naletěl spíš král. Zachoval se k vám velkodušně a tu dohodu jste porušil vy."

„Neporušil jsem nic. Nebyla tehdy řeč o tom, že znovu vypoví válku Anglii. Já jsem zavázán přísahou anglickému králi a Karlovi Pátému jsem tehdy všechno, čím mě obdařil, čestně vrátil. Teď je Francie s Anglií ve válce. Mám snad proti Černému princi bojovat?"

„Černý princ už nebojuje s nikým, příteli," řekl Bertrand jemně. „Stěží kdy bude. Nevažte se na mrtvé."

„On zemřel?" vykřikl Grailly a prvně se na Bertranda zadíval.

„Vlastně ano. A jistě by si přál, aby to byla pravda skutečně. Já na jeho místě..."

„Nejste na jeho místě," odsekl Captal a znovu se posadil s odvrácenýma očima. „Nikdy nemůžete být. Ani vy. A nikdo. Já ho nezradím."

„To vás ani nezajímá, co jsem s králem domluvil?"

„Ani v nejmenším."

„Poslouchejte mě. Já jsem nepřišel jen tak. Nesu vám novou nabídku, která bere všechny ohledy na vaše city. Král po vás nežádá, abyste se zpronevěřil přísaze. Nežádá, abyste na francouzské straně bojoval proti Angličanům. Trvá jen na tom, abyste se zavázal, že nezvednete zbraň ani proti němu. Captale! Bojujete už desítky let. Dávno jste v nějaké bitvě mohl přijít o ruku i obě oči. Taky byste neměl na vybrání. A svoboda je snad cennější než vlastní tělo."

„Jste nějak výmluvný," zavrčel Captal. „Mám-li být upřímný, tak se to pro vojáka nehodí. Za tím vším tuším něco nedobrého."

„A co?"

„Nevím." Zatvrzele se zadíval před sebe. „Nenamáhejte se. Nic slibovat nebudu."

Chvíli mlčeli. Bertrand už nevěděl, co by řekl. „Můžu pro vás

něco udělat?“ zeptal se pak měkce.

„Pojedete do Kastilie?“ odpověděl Captal nečekanou otázkou.

Do Kastilie! Ta představa Bertranda zasáhla nečekanou silou, ale rychle se vzpamatoval. „Zatím nemůžu,“ odpověděl co nejklidněji. „Ale určitě to jednou udělám.“

„Slibte mi něco.“

„Všechno, co se nepříčí zájmům Francie.“

„Na tomhle asi francouzskému králi nezáleží,“ ušklíbl se Captal. „Jde o anglického admirála Pembroka. Prý ho drží v Santanderu... velmi nedůstojně. Věřím tomu. Znám Španěly.“

„Mne nedůstojně nedrželi.“

„Vás zajal Černý princ. Ani Pedro, ani Enrique. Pembroke snad prokázal, že valný válečník není. Držet ho bez možnosti výkupného je úplně zbytečná surovost.“

„Vy ho znáte?“

„Jen málo. Ale zajali nás stejně. Spojuje nás dejme tomu sounáležitost. Jeho choť je sestra Černého prince. Není teď ani vdaná, ani vdova, ani svobodná. Trčet někde v díře není nic příjemného.“

„Vy byste přece nemusel.“

„O tom jsme domluvili, pane.“

Guesclin se zvedl. „Jak si přejete. Já jsem se z té díry hleděl dostat a dostal jsem se.“

„Bez slibů.“

„To bylo moje štěstí. Ale to, co se chce po vás, je míň, než jste už před deseti lety sliboval.“

„Nechci. Už jděte. Uděláte něco pro Pembroka?“

„Pokusím se. To slibuju.“

Odcházel značně rozladěný. Starý protivník v něm vyvolával protichůdné pocity. Pohrdal jím, protože se projevil jako slaboch, a měl na něj zlost pro jeho vzdorovitost. A zároveň ho litoval. Hořce si vyčítal, že ho nedokázal přesvědčit, ale to snad by dokázal už jen Bůh. Královská podmínka byla až po čertech mírná a divit se jí nemohl.

Captalova posedlost Černým princem byla až chorobná. Jistě, byl to velký bojovník a nejchytřejší vojevůdce, ale sebeoddanější přítel mu nemohl pomoci. Ani zblízka, natož na dálku. Sotvakdo v Anglii bude Captalovo věznění pokládat za výsledek jeho svobodného rozhodnutí. Tak schopného nepřítele bylo prostě třeba podržet v zajetí. Bertrand strávil v princově zajatí také víc než rok a unikl jen díky

stálým přímluvám. Nestranil se ovšem přátel v táboře nepřítele a nikdy nemohl být zapomenut. Nad Captalem se už zavírala voda. Sám se o to přičinil.

Michel tentokrát při tažení doprovázel svého otce. Bylo mu dvaadvacet a konstábl usoudil, že už je dávno zralý pro skutečné válčení. Až dosud ho držel spíš zpátky, ačkoli on sám od sedmnácti získával vojenské zkušenosti v tvrdé škole žoldnéřského života.

Nepřátelská vojska se v Bretani prolínala. Proangličtí šlechtici se pokoušeli dobýt bývalé opory Karla de Blois, zatímco francouzské vojsko mířilo na Kemper, Hennebont, Nantes, kde po otci odjakživa vládl Jan de Montfort. Obě strany ctily dobrý zvyk bojovat pod korouhvemi. Tady v Bretani to bylo obzvlášť záhodno. Jinak jsi riskoval, že pobiješ spojence, bratra, přítele.

Guesclin v Bretani válčil nerad nejen proto, že se mu příčilo plenit rodnou zem, ale během času se z něj stal muž velkých bitev a drobné šarvátky, ve kterých trávil své mládí, ho dávno přestaly zajímat. A tady o nic většího ani nešlo. Spíš než dobývat nepřátelská města se tedy snažil uzavírat s nimi mír a zabránit tak větším škodám. Ne vždycky se to dařilo.

Zastavili se na kopci nad hořícím zámkem Gontier, který patřil panu de Laval, přívrženci Jana de Montfort. Vlažnému, pravda, ale docela jistě nepatřil mezi francouzské straníky. Situace byla nejasná. Jediné francouzské vojsko v šíř i v dál byli oni. Nad skupinou vojáků, která se úspěšně probila dovnitř, nebylo vidět korouhev. Naši?! Ale jeho vojáci, i kdyby tu byli, měli přísný zákaz útočit na místa bez ozbrojených posádek. Gontier nebyl ostatně nijak důležitý. Bertrand se při svém tažení chystal obejít ho bez boje.

Uvnitř zámku se zatím odehrával zápas o přežití. Obránců bylo málo. Dcera nepřítomného pána domu, ponechaná sama sobě a svému osudu, se pokusila skrýt ve sklepě mezi sudy. Nešťastný nápad. Tam měli namířeno především. Chvíli se jí dařilo kličkovat, ale bylo jich víc a vytáhli ji. Na kamenné podlaze či dokonce na schodech? Ne. Vyvlekli ji na měkký trávník před zámkem a několik chlapů losovalo o pořadí, zatímco se divoce cukala v rukou těch, kdo z ní rvali zbytky šatů. S hlavou omotanou vlastní sukní neviděla nic. Chtivé ruce z ní spadly, ale zakopla a upadla, když se marně pokusila o útěk. Nikdo jí nebránil. Zvedla ruce a konečně se vysmekla ze zahalení, které jí zakrývalo rozhled.

Vytřeštěně se zadívala na toho, kdo byl nejblíž, a zděšeně vykřikla v domnění, že spatřila tvář ďábla. Obličej ozářený plameny tak vskutku vypadal. Ale byl to Satanáš milosrdný. Hodil na ni svůj plášť a slušně se odvrátil. Zato druhý ďáblík ji z opačné strany hltal očima. Ale ani on neudělal nic pekelného. Naopak. Podal jí ruku a pomohl jí vstát.

„Pojďte," řekl docela lidským hlasem. „Jsem Michel du Guesclin. Ochráním vás."

Jméno jí něco řeklo. A taky podoba mezi oběma muži. Du Guesclin. Bertrandovo jméno bylo slavné nejen v Bretani.

„Jsem vám zavázána," řekla a usmála se na Michela, protože konstáblova záda se už vzdalovala, jak jeho přítomnosti bylo třeba jinde. Chránit ženy před znásilněním nebylo mezi jeho povinnostmi to nejdůležitější.

„Kde je Guy?" zeptala se.

„Kdo je Guy?"

„Bratranec. Byl u nás na návštěvě." A jak si uvědomila, že zachránce o ní neví nic, dodala: „Já jsem Jeanne de Laval. Můj otec je pán toho zámku. Spíš byl," vzdychla a ohlédla se k ohořelým zdem.

Obránci spolu s příchozími pilně hasili. „Většinu se podaří zachránit," řekl Michel znalecky a objal ji jako náhodou kolem ramen.

Nevysmekla se. Pocit bezpečí ji uklidňoval. Konstáblova dravá minulost byla dávno zapomenuta a jeho syn byl zřejmě stejným zastáncem pořádku a ctnosti jako on.

Urostlý rytíř, který se vynořil z mračen dýmu, si objímající se dvojici změřil se značným nesouhlasem. „Tady jsi," řekl. „Všude tě hledám."

„Nemusels mě teď hledat, kdybys měl větší péči o mé bezpečí," odsekla. „Ale spíš jsi zachraňoval věno. To nevíš, že by ti bez ženy moc platné nebylo? Pravda, kdyby mě zabili, budeš dědit."

Michel vyrozuměl, že jde o snoubence.

„Kdo je to?" zeptal se.

„Přece Guy."

Guy de Laval se na něj podíval hezky svrchu. „A kdo jste vy?"

„To je pan du Guesclin," odpověděla místo něj Jeanne. „Ochránil mě, zatímco ty jsi bránil hrad."

Guy si nepřátelsky změřil Michela. Du Guesclin? Ovšem. Tahle tvář byla známá. „Nevěděl jsem, že konstábl má syna," řekl pomalu.

Michel už toho měl právě dost. „Tak teď to víte," odsekl. „Odvezu vaši sestřenku do Rennes. V opevněném městě bude v bezpečí. Vy se starejte o hrad a nevěřte korouhvím. Jak vidíte, na pana de Montfort není spolehnutí."

„Vy mi tu chcete rozkazovat?"

„Zajisté. *My* jsme vítězi. Ne vy."

Guesclin se přiblížil. „Pojď," řekl Michelovi. „Pojedeme dál. Tady jsme hotovi. Paní de Laval radši odvezeme s sebou, než její choť tady zajistí náležitou obranu."

„Nejsem jeho choť," ohradila se Jeanne.

„Ne?" Guesclin pohlédl na mladého muže. „Přece jste říkal, že je."

„To je jen otázka týdnů," zamručel v rozpacích. „Jsme zasnoubeni."

„Nejsme!" vykřikla. „Ještě jsem nedala souhlas a pochybuju, že teď ho vůbec dám." Obrátila se k Bertrandovi. „Jsem sice Jeanne de Laval, ale po svém otci. Guy je syn jeho bratra. Měli jsme se vzít."

Bertrand se podíval na Michela a pochopil. „To bez dispense sotva půjde," řekl lehce, „při tak blízkém příbuzenství. Kde je váš otec?"

„Odjel."

„Kam?"

Bratranec se sestřenicí vyměnili pohled. „Těžko říct," vložil se do toho Guy. „Měl nějaké jednání."

Ale Jeanne se odhodlala k upřímnosti. „Odjel i s posádkou," řekla. „Chtěl se připojit tam k těm."

Bertrand se usmál. „Díky za upřímnost," řekl. „Věděl jsem to, už mi to řekli. A vím ještě víc. Zajatci přiznávají, že využili příležitosti, když váš otec přijel do Montfortova tábora u Candé. Vyřiďte mu, prosím, až se vrátí, aby své spojence vybíral obezřeleji. Pomohli jsme vám z dobré vůle a očekávám z jeho strany vděčnost a závazek věrnosti. Jinak..."

Guy nebyl žádný hrdina, ač se tak rád tvářil. „Jistě, pane," řekl s podlézavostí, která byla v příkrém rozporu s panovačným tónem, jakým mluvil předtím s Michelem. „Já i můj otec zachováváme ve sporu přísnou nestrannost. Věřím, že se mi podaří i strýčka přesvědčit."

Bertrand se tvářil neproniknutelně a odtažitě. „Nestrannost ještě

není spojenectví,“ utrousil. „Rozmyslete si to. Pošlu k jejímu otci se vzkazem, kam jsme odvezli jeho dceru. Vy se tu zatím můžete postarat o obnovu ochrany. Jestli ovšem chcete. Jinak tu nechám posádku.“

„Ne, díky. Postarám se,“ řekl Guy poněkud vyděšeně. „Mohla by přece zůstat tady,“ dodal s pohledem upřeným na Jeanne. „Tihle se přece už nevrátí.“

„Celá Bretaň je plná žoldnéřů, mladý příteli,“ usmál se Bertrand chmurně. „Nikde tu není zcela bezpečno. Ale až se o svou dceru postará pan de Laval, přestanu se starat já. A rád.“

Staral se spíš Michel. Guy si netroufl odporovat, ale díval se za odjíždějícími jezdci se zlobně staženým obočím.

„Opravdu jste si ho chtěla vzít?“ zeptal se Bertrand dívky.

„To smluvili otcové,“ řekla. „A já nikoho jiného ani neznám. Ostatně - býval milý.“

„Už není?“

„Nevím. Dnes se o mě moc nezasloužil.“

Usadili ji v Rennes a Bertrand za jejím otcem poslal Michela. Syn se k němu dlouho nevracel, a když konečně zaujal své místo po jeho boku, co chvíli se ztrácel na den, dva i tři. O Jeanne de Laval už nepadlo ani slovo, ale Bertrand moc dobře chápal, oč jde.

V Bretani jenom zvolna upevňoval francouzské pozice. Jeho situace byla ošemetná. Francouzský král byl lenní pán Jana de Montfort a Jan de Montfort byl zase lenní pán bretonských šlechticů. Jen Bretonec Bertrand du Guesclin je mohl přesvědčit, že Karel Pátý bretonskou svrchovanost neohrožuje. Na rozdíl od mnohých jiných si tím byl jist.

Vzkaz od Tiffany z Mont Saint-Michel přišel do tábora před Hennebontem v nevhodnou chvíli. Ale byl naléhavý a Bertrand se ani na chvíli nezdráhal mu vyhovět.

„Zastavíme se v Gontier?“ zeptal se Michel, když vyrazili.

„Proč tam?“

Michel se začervenal. „Jeanne... Dcera pana de Laval a on sám taky...“

„Nekoktej. Oč ti jde?“

„Byl jsem za ní už víckrát,“ přiznal syn.

„Já vím.“

„Nikdy jsem ti to přece neřekl!“

Bertrand povzdechl. Můj chlapče, taky jsem byl mladý. I když jsem v té době měl docela jiné starosti. Ano, já jsem nikdy nepomyslel na jedinou ženu. Všechny se odvracely. Ale ty, ty jsi syn konstábla. Možná je to jiné i s tou tváří, kterou jsi po mně podědil. „Zastav se sám, doženeš mě," řekl nahlas.

„Ale já jsem slíbil... Totiž neslíbil, samozřejmě, myslel jsem, že nebudeš nic namítat. Laval ti přece dluží přísahu věrnosti."

„To tolik nespěchá."

„A jeho dcera..." Michel uhnul pohledem. „Zkrátka, řekla mi jasně, že by tě zase ráda viděla."

Bertrand nadzvedl obočí. „Mě? Proč?"

„Přece jsi byl první, kdo jí přišel na pomoc."

„Řekni jí, že mě syn zastupuje," usmál se Bertrand. „Docela ve všem, nač si vzpomene."

Neodbočili ke Gontier a prudkým cvalem se hnali přímo k Mont Saint-Michel. „Nemáme tolik času," vysvětlil to Bertrand Michelovi. „Teprve včera jsem se spojil s Clissonem a ještě jsme neměli čas ani probrat, jak budeme postupovat dál."

Tiffany na ně čekala ve dveřích, jako by věděla, kdy přesně přijdou. A přece to mohlo být včera, zítra či pozítří. Bertranda to ani nezarazilo, už byl zvyklý.

„Málem jsme se zdrželi," řekl zvesela a políbil ji na nastavenou tvář. „Michel měl jakési plány, ale rozmluvil jsem mu domněnku, že se týkají i mne."

„Jak víš, že se tě netýkají?" zeptala se.

„Na to nepotřebuju být věštec, moje drahá," usmál se. „Náš syn se prostě zamiloval. Ale myslím si, že na jednání o sňatku je ještě čas. Svatba - to chce čas míru. Teď se to nehodí."

„Ty s tím souhlasíš?"

„Proč ne? Už je mu dvaadvacet a dívce, jak se zdá, není nemilý. Její rodina - No buďsi. Řekl bych, že jejího otce už mohly přejít chutě přátelit se s Montfortem."

„Je to tvůj vévoda."

„Pokud jsem jenom pan du Guesclin z La Motte-Broon, tak ovšem. Jenže já jsem konstábl Francie. Mohu mít výhrady k jeho zálibě v anglickém králi a můj úkol je přivést ho k rozumu."

„Pan de Laval tak docela nestranný není."

„Přece jsem ti neřekl..." Kousl se do rtu. Už bych mohl být zvyklý

na to, že Tiffany vždycky všechno ví. „Tak docela snad ne, ale skoro. Doufám, že ho ten sňatek připoutá.“

„V tom máš pravdu.“

Přes všechnu snahu to zaznělo bolestně a Bertrand se na ni zadíval s překvapením.

„Ty myslíš, že by se ještě neměl oženit?“ zeptal se. „Ta malá Jeanne je roztomilá. Ona a Michel budou...“ Zarazil se. „Zajímavý pár,“ dodal pak. Málem řekl *krásný pár,* ale včas si uvědomil, jak Michel vypadá. Nedával to najevo, ale ve svém věku mohl být na svou tvář ještě citlivý.

Tiffany se matně usmála. „Byl by. Kdyby si vzala jeho a ne tebe.“

„Cože?“

Otec i syn to vykřikli téměř současně. „Vezme si tebe,“ opakovala. „A nebude to už trvat dlouho. Já.... Já odcházím.“

„Ale pro mě ta malá neznamená nic!“ ohradil se Bertrand. „Pro něj...“

„Počkej, otče,“ zarazil ho syn ochraptěle. „Ještě se nestalo, aby se zmýlila. Či ano?“

Bertrand si náhle uvědomil poslední slova, která pronesla Tiffany. „Ale co to mluvíš,“ vyčetl jí. „Chceš vstoupit do kláštera? Nebo... kam?“

Podívala se vzhůru a její pohled prozářil nebeský jas. „Tam,“ řekla tiše. „Deset let s Bertrandem du Guesclin a vlastně spíš bez něho. Věděla jsem to a přijala jsem to. Odmalička vím, že Francii zachráníš jenom ty. Můj úkol byl veliký. Plody sklidí ona.“

„Ty proti Jeanne něco máš,“ ozval se Michel zamračeně. „Proč?“

Pokřiveně se usmála. „Žárlivost, chlapče. Vidíš mě kdesi mimo tuhle zem, ale přese všechno jsem žena a stojím na ní. Nemám ráda ani tu dámu z Kastilie, ačkoli vím, že mi ho neodvedla. A koneckonců jsem nikdy neměla ráda ani Blanku Navarrskou. Tvá skutečná matka a ty ostatní bezejmenné mě nikdy nepopouzely. Jen ty tři. A ta třetí o tom ještě ani neví.“

Bertrand vzhlédl k zachmuřenému nebi a potřásl hlavou. „Ještě jsi mi pořád neřekla, kam chceš jít.“

„Nedělej, že nerozumíš. Dostala jsem od Prozřetelnosti deset let. Deset let s tebou. Nic víc. A s nikým jiným už ne, jenom s Bohem.“

„Tiffany!“ Vzal ji za ruku. Byla chladná jako vždycky. Zestárla pravda o těch deset let, ale nemocná nebyla nikdy, ani teď.

„Mám cosi důležitějšího než své soukromé žaly,“ řekla rychle. „I když se bojím, že osudu nelze vzdorovat. Ale pokusit se musím. Bertrande, nebojuj proti Janovi de Montfort. Je to přece jediný bretonský vévoda.“

„Je spojenec Angličanů. Kdykoli jim může umožnit se vylodit. Já vím, že se s ním smířila už i Jeanne de Pothiévre, ale tady jde o bezpečnost Francie.“

„A o Bretaň? Těch bojů bylo přece dost. Bretaň není Francie.“

„Bretaň je samostatné vévodství jako kterékoli jiné.“

„Přesto ho tvůj král chce připojit k Francii. Nedílně.“

„Cože?“

„Co uděláš pak?“

„Jsem konstábl Francie,“ odpověděl po chvíli mlčení.

„Jsi Bretonec.“ Vzdychla. „Ovšem. Postavíš se na stranu svého krále. Proti své zemi, proti nám. Vlastně je dobře, že při tom nebudu.“ Vzchopila se. „Děkuju ti, žes přišel. Tvůj boj přece ještě neskončil.“

„Mohl jsem ho bez obav svěřit Clissonovi. Ale kdybych ho neměl, přišel bych i tak. Tiffany, žádná jiná žena v mém životě nikdy nezaplnila a nezaplní tvoje místo. Věříš mi?“

„Věřím ti. Přesto jsem žárlivá, to je lidské. A ať jsem kde jsem duchem mezi hvězdami, všechno, co se děje s mým tělem, je lidské. Teď i - pak.“

Tiffany se podívala na Michela. „Nech nás teď, chlapče. Prosím. Chci se rozloučit.“

Sklonil se a políbil ji na čelo. „Sbohem, mami.“

Bertrand se díval na Tiffany, když osaměli, a nikdy se mu nezdála tak žádoucí. Před jeho velkými bitvami, krom těch v Kastilii, se vždycky loučili, jak sluší milujícím manželům. Ale mezi slavnými loučeními nebylo vlastně nic.

Přistoupil k ní. „Čeká mě bitva?“ zeptal se a položil jí ruce na ramena. Všechny bitvy přesně předpovídala.

„Tentokrát možná mne.“ Přimkla se k němu s vášní, která jí bývala vždycky cizí. Překvapeně si uvědomil nečekaný nápor touhy. Bylo mu dávno padesát a od chvíle, kdy se před třemi lety rozloučil s Pilar, se domníval, že je prost tělesného chtění.

„Vzpomínáš?“ řekla s ústy u jeho rtů. „Vzpomínáš, jak jsme se prvně milovali?“

Vzpomněl si na tu zastrčenou chatrč po bitvě, u Cocherelu. Deset

let! Jako by to bylo včera. Vzpomínka vyvolala tehdejší pocity. Ani se neohlédl po dveřích do ložnice. Beze slova ji povalil a hrubě se jí zmocnil přímo na podlaze. Tentokrát plakala. Zahanbeně sháněl slova omluvy, ale položila mu ruku na rty, ještě dřív než promluvil.

„Tak jsem to chtěla," zašeptala. „Ano, právě tak."

„Ale pláčeš."

„To jsou jiné slzy."

Vstal a zvedl ji do náruče. „Přesto tě uložím pohodlněji."

Bez odporu se dala odnést na lože, ale když k ní chtěl přilehnout, zvedla ruku. „Ne," řekla. „Příběh je u konce. Jestli hvězdy lhaly, přijdeš a budeme žít dál jako dřív. Ale teď neporušme uzavřený kruh. Jdi a čiň, co ti velí svědomí. Vyžeň Montforta."

Jako zdálky slyšela vzdalující se kroky a pak i dusot odjíždějících koní. Poslední, v čem se chvělo její srdce, byl ten pláč. Když dozněla poslední ozvěna, vstala a dala koně připravit i sobě. Můj osud čeká, nesmím se schovávat.

V jasné měsíčné noci zamířila k Dinanu. Co nejblíž místu, kde už brzy, tak příliš brzy mé tělo spočine.

Zpráva o její smrti zastihla oba Guescliny uprostřed bojů o Hennebont. Sama v hořícím domku ve vesnici u La Belliére. Její bratři ji taktak poznali. Proč? Celá léta žila v Saint-Michel. Proč?

Bertrand se synem se dostavili na pohřeb vážní a mlčenliví. Od Tiffaniny smrti spolu vlastně nepromluvili. Jako hodný manžel a milující syn doprovodili rakev s jejím tělem k poslednímu rozloučení do chrámu Svatého Spasitele a nakonec k místu věčného odpočinku v kapli kláštera jakobínů v Dinanu.

„Tady jednou budu i já," řekl Bertrand tiše.

„Bez ohledu na..."

„Bez ohledu na cokoli," přerušil synovu nevyslovenou otázku. „Mé srdce patří k ní."

Mlčky vyšli ven a teprve za hodnou chvíli Michel promluvil. „Co bylo v Kastilii?" zeptal se.

Bertrand na něj rychle pohlédl. „Ve Španělsku máš dva bratry, chlapče. A já..." Zastavil se. „Budeme vzdorovat osudu jako muži," prohlásil rozhodně. „Jdi a požádej o ruku malou Jeanne. Potom mým jménem odjedeš do Sorie. Já nemůžu. Tady boj ještě neskončil a já jsem konstábl francouzského krále."

Před sedmi lety byl Michel plachý chlapec, přecitlivělý pro svou ošklivost. Od té doby, co doprovázel slavného otce, jeho sebevědomí značně vzrostlo. Vedle Bertranda jako by se jeho ohyzdnost vytrácela. Naučil se jeho tvář nosit se stejně nedbalou lhostejností jako on. Vadila jenom někdy. Dokonce i ženy se od něj odvracely jenom zřídka. Roky, po které konstábl zachraňoval Francii, vykonaly své také u nich.

Michel se dokonce dokázal i dvořit Jeanne. Na obtíž byla jen stálá přítomnost vzhledného bratrance, ale z nich dvou Jeanne dávala určitě přednost Michelovi. Teď dostal otcovské svolení k námluvám, ale rozhodl se ho využít až na zpáteční cestě. Vychutnat. Dotáhnout do konce. A vyměnit i zásnubní políbení. Snad přímou cestou k svatbě.

Kastilie jen posílila jeho sebevědomí. Jméno a tvář Michelovi doširoka otvíraly všechny dveře včetně těch nejvyšších. Po jednání s Enriquem Kastilským a návštěvě fraucimoru jeho choti zamířil do Sorie zcela prost jakýchkoli pocitů vyřazenosti, které občas při pohledu do zrcadla zakoušel.

V domě pánů de Torres byl přijat okamžitě, ač s jistým překvapením. Syn Bertranda du Guesclin! Pan de Torres otec byl jat nedobrým podezřením. Buď je tenkrát obelhala ta malá ještěrka, nebo to sama nevěděla a pan vévoda si s církevními řády zrovna hlavu nelámal.

„On je ženatý!“ vykřikl, sotva spatřil Michela. „Vy jste jeho syn!“

„Uklidni se, otče,“ řekl jeden z bratrů Pilar tiše. „Přece to může být synovec.“

Sám tomu nevěřil a Michel také okamžitě podezření potvrdil. „Ano, já jsem syn Bertranda du Guesclin. Ale ujišťuju vás, pane, že nejsem z manželského lože. Můj otec mi dal svoje jméno a uznal mě. Ale narodil jsem se dávno předtím, než přišel sem.“

To byla diplomatická řeč. Michel byl na ni patřičně hrdý. Nelhal a při troše štěstí to projde bez dalšího vysvětlování.

V tom se nemýlil. „Bastard,“ utrousil starý pán po straně. „Ta Francie je jich plná, jak se zdá.“

Jeho mladší syn se ohlédl po dveřích. „Tiše, otče,“ řekl. „Náš král to slovo nemá rád.“

Ovšem. Nešlo jen o Francii. *Kastilský bastard* byl teď králem a bastardi jeho v nejpočestnějším manželství zrozeného bratra, kterého

připravil o korunu, se teď na oplátku sápali po trůnu.

Starý pan Torres potřásl s nesouhlasem hlavou a podíval se podezíravě na Michela. „Co vlastně chcete?“ zeptal se neomaleně.

„Já nic, přicházím od otce. Rád bych promluvil s jeho.... s jeho chotí.“

„Proč?“

„Konstábl se už víckrát chystal do Španělska. Nikdy to nevyšlo, Francie ho příliš potřebuje. Usoudil, že přese všechno, co jí slíbil, bude lepší, když paní hraběnka přece jen přijde za ním. O to jsem ji jeho jménem přišel požádat. Aby ho s dětmi následovala.“

„Cože?“ vybuchl nejmladší Torres. „To nemyslíte vážně! Sestra je v klášteře.“

„Musím jí to říct. Slíbil jsem to.“

„To nedovolíme.“

„Počkej,“ zarazil ho starý pán. „Skončí to, teprve až mu to řekne ona sama. Předloni jsme udělali chybu, když jsme to nedovolili.“

„Ale tenkrát...“

„Tenkrát není dnes. Už jsem si jist.“

Michel té řeči docela nerozuměl, protože neměl tušení o svévolném pokusu Jindřicha Möncha. Zmínka o klášteru ho nijak neznepokojila. I Tiffany tak přece žila. Ne přímo v klášteře, ale dalo se to tak nazvat. Její obydlí přilepené na klášterní zdi se klauzuře podobalo.

„Dovolíte tedy, abych s ní promluvil?“ zeptal se zdvořile. Byl k tomu odhodlán, ať už svolení dostane či ne, ale dal přednost tomu, vyjít pokud možno po dobrém.

„Pošlu s vámi jejího zpovědníka. Vyjedná vaše setkání. A taky je třeba, aby pro tu chvíli zrušil její slib mlčení.“

To Michela překvapilo, ale neptal se. Šel za mnichem ke klášteru, který se podobal pevnosti, a neskutečně dlouhou dobu čekal v malé cele za vrátnicí.

Vstoupila jeptiška zahalená do své roušky, že jí ani do tváře neviděl.

„Vy jste paní Pilar de Soria?“ zeptal se.

Ohlédla se po zamřížovaném okénku ve dveřích a ustoupila trochu stranou, aby jím nebylo vidět pohyb ruky.

„Nepřibližujte se,“ řekla a odhrnula roušku z bledé tváře, ještě příliš mladé pro doživotní odloučení od světa. Od jejího prvního

setkání s Bertrandem ještě neuplynulo ani deset let.

Dlouho se na ni díval, zatímco mlčeli. „Jsem Michel du Guesclin," řekl posléze.

„Vím. Řekli mi to." Slabě se usmála. „A i kdyby mi to neřekli, poznala bych vás. Proč Bertrand teď chce, abych přijela?"

„Aby vás mohl uvést ke dvoru francouzského krále jako svou choť," řekl Michel opatrně. Bylo velmi pravděpodobné, že kdosi za mřížkou naslouchá.

„A vaše matka?"

„Zemřela. Konstáblova ruka patří vám."

„Nikdy mi neřekl, že má syna."

„Nepokládal to nejspíš za důležité," řekl Michel trpce. „Má skutečná matka nikdy jeho chotí nebyla. O mně se dověděl až po svém návratu ze Španělska od paní Tiffany. Ta mě vychovala a mohl jsem ji pokládat za matku. Zemřela před měsícem."

„To je mi líto," řekla neosobně, ač chápala, že zde je řeč o Bertrandově choti, kvůli níž ji nemohl vzít do Francie. Teď může. Je vdovec. A volný pro sňatek, jaký dovoluje zákon křesťanství. Přede dvěma lety, když tu byl ten mladý rytíř, jsem ještě doufala. Už jsem lhostejná.

„Řekněte prosím panu du Guesclin, že jsem složila řeholní sliby," řekla smutně. „Ať ráda nebo ne, zůstanu."

„Řeholní sliby lze přece zrušit. Papež..."

„Ne. Já nechci odejít do Francie. Už ne."

„Hněváte se, že poslal mě?"

„Ne. Ani kdyby přišel on sám a prosil. Rozloučili jsme se před třemi lety z jeho vůle a navěky." Ustoupila, když k ní udělal nerozhodný krok. „Řekla jsem vám, abyste se nepřibližoval. Myslím to vážně." A spustila znovu závoj přes svou tvář.

Jediné, co Michela v té chvíli napadlo, byl únos. Ale bez srozumění s ní to bylo nemožné. I s jejím souhlasem se obtíže zdály k nepřekonání.

„Mohl bych vidět aspoň svoje bratry?" zeptal se úpěnlivě. „Prosím, ukažte mi je. Bude se na ně ptát."

„Žijí u mého otce. Chápejte," dodala rychle, „i kdybych byla tak šílená a souhlasila, nikdy by mi je nedali."

„To není překážka," vykřikl, jak mu náhle svitla nová naděje. „Přece nemůžou vzdorovat královské vůli a Jeho Veličenstvo..."

„Ne. Já to nechci. Mám jedinou rodinu a pan du Guesclin do ní nepatří. Dětem je tam dobře. Občas se s nimi vídám. Vyřiďte svému otci, že je svobodný, a pokud potřebuje choť, jistě se ve Francii nějaká najde. Je přece konstábl. První muž po králi. Která by odolala.“

Znělo to hořce, ale rychle se vzpamatovala a její hlas zjihl. „Přesto mu vyřiďte můj dík.“

Cítil, že se za závojem usmála, a byl by ten úsměv rád viděl. „Už jsem nevěřila, že ještě vzpomíná. Mladý rytíř, který byl za mnou přede dvěma lety, předstíral, že přichází od něho, ale dobře jsem poznala, že ne. Vás nikdo jiný neposílá, tím jsem si jista. Jako by se mi chtěl připomenout vaší tváří. Ale nejsem tak zcela bez vzpomínky. Tu tvář nosí i náš mladší syn.“

Dveře za ní se pootevřely se zaskřípěním. „Už jděte, pane,“ řekla rychle a ustoupila. „Je čas.“

Ještě jednou nadzvedla závoj a obdařila ho úsměvem. Zasáhl ho až do hloubi duše. Ačkoli ji předtím nikdy neviděl a byla o řádku let starší, než byl on, v té chvíli pocítil živočišnou přitažlivost, která tu ženu poutala k jeho otci. Málem, a pokusil se ji políbit. Ovládl se. Ten úsměv přece nemohl platit jemu. Byl to poslední pozdrav Bertrandovi du Guesclin.

Věděl, že Bertrand ho čeká od jihu v okolí Nantes, ale vyhnul se. Jel zpátky Kastilií a na jedné z galér admirála Boccanegry proplul kolem nedávno dobytého La Rochelle a deltou Vilaine proti proudu až do Redonu. Budeme tomu vzdorovat jako muži, tak to přece řekl. Ještě jsem nepromluvil s Jeanne de Laval. Udělám to dřív, než se on doví, že se Pilar ze Sorie jeho chotí nestane. A že já jsem ve Francii jeho jediný syn.

Těch dvě stě mil do Lavalu ujel jako v snách. Jak se blížil, opouštěly ho zbytky pochybností. Pan de Laval, teď už přívrženec francouzského krále, ho přijal hned, ale vlídně se zrovna netvářil.

„Dcera je na zámku Montmuran,“ řekl. „Dal jsem jí ho připsat, chce hospodařit na svém. Kdyby vás neposílal konstábl... Dobře. Ale prosím vás, abyste svou návštěvu co možná zkrátil.“

Mám mu to říct? Odvolává se na konstábla. Jistě, to se sluší projednat mezi otci. Ale mezi mnou a jí... Vlastně je moc dobře, že tady Jeanne není. Nerad bych s ní mluvil s tatínkem za zády.

Kastilská skleslost z něj dávno spadla a do zámku Montmuran dorazil v růžové pohodě. Také zde mu bránu bez nesnází otevřelo

jméno Guesclin.

Ale Jeanne ho neuvítala s takovým nadšením, jak si představoval. „To jste vy?“ řekla. „Ohlásili mi konstábla.“

„Co by tu dělal?“ zeptal se překvapeně.

„A co tady děláte vy?“

„Přijel jsem za vámi, to snad není tak divné.“

„Nebyl jste tady celé měsíce.“

„Omlouvám se,“ vykřikl. „Měl jsem poslání za Pyrenejemi, chvíli mi to trvalo.“

„Nemáte se proč omlouvat, já jsem vás nepostrádala,“ odsekla.

„Jeanne,“ řekl prosebně a vztáhl k ní ruku.

Ucukla. Hněvá se. Ano, zanedbával jsem ji, ale za to přece nemůžu. Stáhl se zpátky. „Zatoužil jsem vás vidět. A vlastně...“ Dodal si odvahy a vyhrkl: „Přišel jsem vás požádat o ruku.“

„O co?“

„O vaši ruku. Chtěl bych vás učinit svou chotí. Miluju vás, Jeanne.“

Chvíli na něj zírala. V jejím pohledu nebylo pranic z toho, co znával. Něco se změnilo. Už se mu začínalo zdát, že není dost dobře možné, aby to *něco* byla jeho nepřítomnost. Trvala pravda dlouhé týdny, ale ani předtím za ní nejezdil den co den.

„Nebyl jste tu velice dlouho,“ řekla odtažitě. „Mezitím jsem se něco dověděla. Guy vypátral... Ale docela mu nevěřím. Řekněte mi čestně po pravdě. Víte, kdo byla vaše matka?“

Zarazil se. „Nevím to,“ odpověděl opatrně. „Nikdy jsem ji nepoznal. Matkou mi byla vždycky paní Tiffany. Od narození.“ Podíval se na ni. „Vy něco víte o mé matce?“

„Nic. Leda to, že nikdy nebyla paní du Guesclin.“

„Víte víc než já,“ uhnul. „Mohla umřít při mém narození. To se stává, ne?“

„A stalo se to?“

„Nevím. Už jsem vám to řekl.“

„Copak jste se o to nikdy nestaral?“

Rozhovor ubíhal nežádoucím směrem. Michel se odhodlal k činu. Přece se milujeme. Dřív se tak chovala. Vzal ji za ruku. Pokusila se vysmeknout ji, ale marně. „Ptal jsem se vás na něco a vy jste mi neodpověděla,“ řekl horce. „Byl jsem si téměř jist, ale nechtěl jsem otce poslat za vaším dřív, než promluvím s vámi. Co se stalo? Proč mi

neodpovídáte?“

Konečně se jí povedlo vytrhnout ruku z jeho sevření. „Čímpak jste si to byl jist?“ zasmála se rezavě. „Máte vůbec doma zrcadlo?“

„Co tím chcete říct?“ zeptal se chvějícím se hlasem. „Přijímala jste mé dvoření celé měsíce. Vypadám pořád stejně. Přece jsem se nezměnil.“

„Vy ne. Ale něco přece. Panebože, jak jste ošklivý!“

Ustoupil, jako by ho opařila. Samozřejmě si nikdy nemyslel, že je krasavec, ale v její společnosti rád zapomínal. Dřív mu to umožňovala.

„Tvářila jste se, že... že vám to nevadí.“ Cítil, že trapně koktá, a rostl v něm vztek. Na sebe. Na ni. „Ptal jsem se, chcete-li si mě vzít,“ utrhl se na ni hněvivě. „Chcete?“

„Já? Vás? Jak jste na to vůbec mohl pomyslet?“ vykřikla. „Taková tvář se mi snad může líbit na francouzském konstáblovi,“ dodala zlovolně. „Ne na bastardovi.“

Michel se napřímil. Urážka ho zasáhla. „Dobře, jsem bastard, nezapírám to, ale jen z konstáblovy vůle,“ odsekl. „Uznal mě, přijal mě, nosím jeho jméno, i já jsem ve službách krále Francie. A u dvora se objevuju určitě častěji než on. Jako má choť byste tam měla přístup kdykoli. Jako jeho...? Pochybuju.“

„Podivně se snažíte získat mou přízeň zpátky,“ ušklíbla se. „Přece by stačilo, kdybyste mi podal důkaz o svém původu. Jakýkoli. Místo toho se tváříte, jako byste mi dohazoval svého otce. Nemyslím, že konstábl vůbec kdy uvažoval o tom si mě vzít.“

Hlas se jí nečekaně zlomil. Michel se na ni zkoumavě zadíval.

„Vy byste ho chtěla?“

Osud. Hvězdy. Po tom, co slyšel v Kastilii, se to najednou zdálo jako jediné řešení. Jsme jenom zajatci vyšší moci.

„Nechci vás získat,“ řekl odtažitě, když neodpovídala. „Už ne. Možná že nikdy po otci nezdědím meč Francie, ale nejvznešenější dámy v Paříži mě den co den vídají ve společnosti krále. Hloupá venkovská holka tohle ovšem neví. Díky za upřímnost, která mě uchránila osudného omylu.“ Otočil se a šel.

Jeanne se lítostivě roztřásla bradička a rozplakala se. Možná že jí Michel přece jen nebyl lhostejný. Ale rozhodující slova už byla řečena a nebylo proti nim odvolání. Hloupá venkovanka. Ošklivec. Upřímná slova z paměti vyhladit nelze. Nezahojená jizva zůstává.

Michel se vyrovnával se zklamáním celou dlouhou cestu, která ho ještě dělila od setkání s otcem ve vojenském táboře. Synova předlouhá nepřítomnost už Bertranda začala znepokojovat a jeho příjezd nejen ze zvědavosti uvítal.

„Jak jsi pořidil?“ ale než Michel stačil odpovědět, dodal rychle: „Ohledně Johna Pembroka.“

Před Clissonem, ač byli téměř bratři, se mu nechtělo rozebírat rodinné záležitosti, ať už šťastné či bolestné. „Přijal tě Enrique Druhý Kastilský?“

„Žertuješ?“ usmál se Michel. „S tvým jménem a s tvou tváří jistě.“ Podíval se na Clissona, který napjatě naslouchal. Montforta pokládal za zrádce a nenáviděl ho, ale Captala de Buch si vážil a měl ho rád, jak už je zvykem mezi muži války, kteří se vzájemně ctí přítel-nepřítel. Znal jeho přání a jeho osud ho tížil stejně jako Bertranda.

„Mluvil jsem i s admirálem Boccanegrou,“ řekl Michel tak neosobně, jak jen dokázal. „Pembroke je *jeho* zajatec. Král bez něho nechtěl jednat, ale...“ Zarazil se. „Jeho podmínku podpořil,“ dodal pak. Jméno, které musel vyslovit, nevyhnutelně vedlo k otázkám, které nebylo vhodné probírat před Clissonem.

„Nevyhověl mi?!“

„To vlastně nevím,“ uhnul Michel. „Spíš ano. Léta jsi nebyl v Kastilii a náhrada, kterou slibuje zajatec, ti možná přijde vhod.“

„Nemluv v hádankách. Oč jde?“

„Admirál Boccanegra projevil zájem o... o jedno z tvých hrabství. Záleží to samozřejmě na tobě. Král ti ho neodebere, nebudeš-li souhlasit. Výkupné za anglického admirála pak bude pochopitelně patřit tobě. Jakou si určíš cenu, tu zaplatí.“

„O které hrabství jde?“ zeptal se Bertrand napjatě. Byl v Kastilii vévodou de Molina i vévodou de Trastámare, sice už se dávno nemluvilo o tom, že je i králem Granady, ale nejvyšší tituly mu zůstávaly. Hrabství? Jedno jméno se vnucovalo. To snad ne! „Soria?“ zeptal se tiše.

Michel sklopil oči. „Ano. Také páni de Torres prý naléhají. Rádi by vyměnili pána, který... který není přítomen.“

Bertrand mlčel. Požadavek ho zaskočil, nepočítal s ním. I když - samozřejmě - v Sorii nikdy žít nechtěl, ale celé hrabství nějak patřilo k *ní.* A i když choť konstábla Francie se sídlem v Paříži či někde blízko určitě nepotřebuje zůstat i hraběnkou de Soria.

Podíval se na Clissona. „Dobře, uvážím to," řekl vesele. „Je to řešení a snad potěší i Captala." Zachmuřil se. „Kdybych byl takový tvrdohlavec jako on..." Mávl rukou. „Je to přece všechno nesmysl. Černý princ je dávno vyřazený z bojů a král Eduard zblbnul, v tom se všichni shodují. Snad je ten chlapec Richard zákonný dědic svého otce i anglického trůnu, ale ještě se načeká, než ho pustí k vládě. A Lancaster? Kdoví jestli bude vždycky ctít práva synovce. Ostatně dokud jsme tu my, těžko má Captal naději na vysvobození s pomocí anglických zbraní. Calveley a ostatní, kteří také přísahali Černému princi, se cítí zcela bez závazků - teď. A Angličané můžou být šťastní už jen z toho, když Owen neobsadí celý Wales."

„Grailly je čestný muž," řekl Clisson tiše. „Mne pokládá za zrádce."

„Čestný muž? Blázen je to," rozkřikl se Bertrand. „Vždyť po něm nikdo nechce tak moc. Král žádá jenom neodvolatelnou přísahu, že se vojensky nepostaví proti němu. I kdyby stokrát chtěl, na to teď nemá ani naději. Když ho zajali u La Rochelle, Černý princ byl ještě schopen sednout na loď a pokusit se dopravit zpátky přes Kanál. Teď..."

Clisson svou pečeť zrádce nesl hrdinně. Ostatně jen oplácel Montfortovi. „Jak by ses zachoval ty, kdyby tě zajali Angličani a žádali stejnou přísahu?" zeptal se.

„Už mě zajali, a víckrát."

„Ano, ale nikdy neměli takovou podmínku. Zřekl by ses Francie?"

„To snad není totéž," řekl Bertrand po chvíli. „Jsem vojevůdce z vůle francouzského krále, zatímco Captal byl jen hejtmanem *společnosti,* která se dává najímat. Ne, já bych na takovou podmínku nepřistoupil a musel bych shnít nadosmrti ve vězení. On nemusí. Nemusí dokonce ani měnit pána. Král Karel po něm nechce, aby bojoval."

Michelovi se zdálo, že je vhodná chvíle k oddálení nevyhnutelného rozhovoru, do kterého se mu krutě nechtělo. „Můžu jít?" zeptal se. „Jsem unavený po cestě."

Bertrand se prudce otočil. „Unavený? V tvém věku?" vykřikl. „Ne. Ještě mi máš co říct." Obrátil se ke Clissonovi a řekl otevřeně: „Prosím tě, nech nás o samotě. To, co teď musím probrat s Michelem, se týká jenom nás dvou. Nás čtyř možná," dodal už za Clissonovými zády.

„Nás tří,“ opravil ho Michel tiše.

„Co tím chceš říct?“

Michel přešel ke stolu, bez vyzvání se chopil poháru s vínem a obrátil ho do sebe. „Tiffany měla pravdu,“ řekl posléze. „Osudu neunikneme. Pojedeš za Jeanne do Lavalu.“

Bertrand se usmál. „To jistě. Sluší se, abych promluvil s jejím otcem a smluvil věno.“

„Ano, to se sluší.“ Michel zvedl hlavu. „Ty se oženíš s Jeanne de Laval, jak to řekla Tiffany.“

„Cože?“ vykřikl Bertrand. „Já?!“

„Jeanne mi to výslovně řekla. Že tvář, kterou nosím já, se jí líbí pouze na konstáblovi Francie.“

Nešlo přece jen o Jeanne. Bertrand se na něj dlouho mlčky díval, než se odvážil otázky. „Mluvil jsi s Pilar? Nebo jen s jejím otcem a jejími bratry?“

„Mluvil jsem s ní.“

„Řekls jí, že jsem volný a...“

„Ano, řekl.“

Bertrand mlčel. Asi už nebylo co dodat. „Rozmyslím si to,“ řekl pak chraptivě. „Povíš mi o tom jindy. Teď... teď jdi spát.“

Přistoupil k Michelovi, objal ho a políbil ho tak vřele jako ještě nikdy. Ve tvém věku, chlapče, bych ještě chtěl vzdorovat. Přes to přese všechno.

Unést dívku, která se zdráhá, a znásilnit ji. Co by pak Jeanne zbývalo. Ne, ty jsi jiný. Neudělal bys to. A já už dnes taky ne.

VE ZDECH TVÝCH, JERUZALÉME

Štědrý den oba nejradši trávíme v Praze, ale letos se nám to nevydařilo. Dobrá, tak ať si naše nové město Mühlberg užije císařské Vánoce. Takže jsme tady takříkajíc po ruce. V létě totiž vyprší dvouleté příměří s Otou a zajisté chápu, že je třeba se připravit. A především odvést spojence Otovi a Fridrichovi. Wittelsbachové drží spolu. Víceméně. I mezi ně už Karel vrazil předvídavě klín před třemi lety Václavovým sňatkem s Johankou. Její otec, vévoda Albrecht, ostatně málo bývá v Bavorsku. Je regentem za svého nesvéprávného bratra Viléma, vévodu holandského, a pobývá většinou tam. A falcká větev? Odjakživa jsou s bavorskou ve sporu, a i když stařešina Ruprecht občas mívá neshody i s císařem, spolehnout se na něj Ota nemůže. Zbývá Fridrichův otec Štěpán. Toho získávat nemá smysl. Takže si hleďme naklonit uherského Ludvíka.

Tomu se ostatně do boje o Branibory taky moc nechce. Jde mu o Polsko a s braniborským sousedem je dobré mít přátelské vztahy. Budou mu prospěšnější Lucemburkové, či Ota Wittelsbach? A vlastně Fridrich, kterému už zadlužený Ota zastavil celou marku? Počet by byl snadný, nebýt Ludvíkovy matinky. Ale už to zvolna vypadá, že ztrácí vliv. Jejího vznešeného syna značně rozmrzel její neúspěch při jednání s polskými pány o nástupnické právo jeho dcer. Víc než dva roky spravovala jako regentka svou rodnou zemi. Teď ji povolal zpátky do Budína a rozhodl se vydat do Krakova osobně. Kterou se bude snažit prosadit na polský trůn? Zikmundovi slíbil druhorozenou Marii. Nejstarší Kateřina zdědí Uhersko.

Trvalý nátlak královny Alžběty rozjitřil náladu v zemi tak, že Piastovec Vladislav Bílý dokonce zvedl zbraň, aby pro sebe dobyl prý osiřelý trůn. Vždyť co je to za krále, který se dal jen korunovat a pak zase zmizel ve své zemi, které tak zjevně dává přednost před Polskem? Alžběta je pravda Lokietkova dcera, ale také především uherská královna.

To byla dobrá příležitost zamíchat se do sporu a nakonec urvat hlavní výhru. Ale pro koho? Václav je český král a Karel pro něj pošilhává už po římském trůnu a Zikmundovi je pět. V takovém zmatku je třeba silného dospělého panovníka, jako by třeba byl můj

bratr Kažko, na rozdíl od bojovného Vladislava dokonce určený Kazimírem za jeho nástupce v královské hodnosti. Jenomže Kažko nechce. Zůstal sedět doma, ačkoli se mohl připojit.

Cítila jsem se zahanbená před svým císařem, ale řekl jen, *to je snad dobře. Zatím je Zikmund zasnouben s dědičkou. Mám tvého bratra rád, ale Zikmund je můj syn. Krom toho Kažka bych na polský trůn musel přivléct mocí a kdoví jestli by vytrval.*

Ludvík to možná ocení. Už to vypadá, že ano. Kateřina Mönchová znuděně pojíždí sem a tam. Spíš jenom z pilnosti. V Budíně u Ludvíka máme nuncia, alexandrijského patriarchu Jana, který je celý náš dokonce s požehnáním papeže. Polská intrika Kateřinu očividně přestává bavit. Nemá v ní důstojnou úlohu. Konečně ožila, když za ní přišel jakýsi otrhanec, a nečekaně se mě zeptala, nechci-li se vrátit do Prahy.

Chtěla jsem. Jak by ne. Ani já nemám v té hře místo, leda sedávat vedle císaře, a dětem se nemůžu věnovat tak, jak bych chtěla. Doma mi bude líp. A taky po odloučení ho možná budu moct překvapit. Sladké tajemství se lépe svěřuje při bouřlivém uvítání a v dubnu to už budu vědět s jistotou. Vymluvit se mám na co, kdyby mi snad bránil. Vánoce v Mühlbergu jsou úspěšně za námi a Velikonoce nepochybně strávíme v Praze. Bude lepší, když pojedu napřed všechno připravit.

Ne, nebránil mně ani jí. Stačil stěží kývnout v přestávce jednání mezi dvěma posly z Vídně a z Carrary a z Avignonu ohlášeným příchodem dalšího nuncia. Jenom se trochu podivil. A ačkoli stálá přítomnost paní Kateřiny ve mně vyvolává nejdivočejší obavy, z Mühlbergu odjela se mnou do Čech, ne do Budyšína s císařem. A už vím také proč. V Praze nás totiž čeká můj rytíř, její syn.

Ví to Karel? Bojím se, že ne. Ale kdyby to věděl, mohl by spát klidně. Jindřich Mönch totiž s sebou přivedl jakousi luznou vílu, ale Kateřina mi hned zkraje ohlásila, že nejsou manželé. Prý schovanka. A přitom se usmívala značně podivně. Brzy mi řekla proč. Také ona bývala kdysi schovankou Jindřicha Mönch, otce mého rytíře.

To, co jsem se dověděla o celé historii, mi docela nejde dohromady s tou dívkou, která tu chodí jako bez života, a jak se zdá, netečná ke všemu.

Pokusila jsem se sblížit se s ní, ale dívá se na mě vyloženě zle. Jistě. Nepodobáme se ani v nejmenším. Škoda, že to dítě je tolik odtažité. Necítím se volně v její přítomnosti. Jako by hlídala každý

pohled a každé slůvko, které s Jindřichem vyměním. Krásný a čistý vztah, který se mezi námi vyvinul po obětní pouti k svatému Zikmundovi, najednou vypadá podezřele. A nevím, co si o tom všem myslí Kateřina. Přece mě vyzvala, abych - dávno před Karlem - jela s ní. A určitě ji nepodezírám, že by měla sklony k tak obludnému kuplířství. Já a on. Ne, nikdy. Přátelé, to ano. To jsme a doufám vždycky budeme. Spíš chtěla zůstat i teď, když jede za synem ve službách císaře.

A pro mě je v tom výhoda. Mám jako císařovna zajisté svůj dvůr i svou kancelář, ale nevybudovala jsem si zvláštní vztahy, abych hned věděla, co se kde šustne. Karel má své a o mou výzvědnou pomoc nijak nestojí. Málokdy to potřebuju. Ale když mám Kateřinu a Jindřicha, vím všechno možná ještě dřív, než se to stane.

Tentokrát jsem to uvítala. Možná by mi jinak uniklo, že se Jan Milíč blíží splnění svého snu a jeho prostorný dům v pražských Benátkách roste. Parléř nad starým nevěstincem opovržlivě ohrnul svůj umělecký nos a půjčil mu svoje kameníky k přestavbě. Dívky, ženy, nevím, jak je nazvat, od podzimku obývají dům proti kostelu svatého Jiljí, který mu zapůjčila městská rada. Snaží se vracet je jejich rodinám. S každou z nich navštěvuje otce. Mnozí je přijali zpět. Dokonce se jich několik i vdalo. Některé další zase umístil jako služebné v počestných rodinách. Jen doufám, že počestné zůstávají i jejich vztahy k novým hospodářům.

V bývalých Benátkách, nyní Jeruzalémě, roste i kaple ke cti svaté Máří Magdaleny. Dosud jim v ulici u Jiljí sloužil mši jen na přenosném oltáři se svolením arcibiskupa. Rozhodla jsem se, že půjdu na vysvěcení a první bohoslužbu. Bude to velká sláva. Možná že přijdou i ty, které už našly počestné domovy. Začínal s dvaceti, pak osmdesáti a teď prý už je jich na tři sta. Z toho zbývajících dvě stě musí umístit v novém domě. Bůhví kde na to bere čas neúnavný kazatel, který často káže až pětkrát denně a nikdy své kázání neopakuje! Miláček počestných, nepřítel zlých. Ano, já jsem ho vždycky měla ráda a Karel taky. Však to bolestně dokázal.

Velká sláva to vskutku byla. Nejdřív to začalo procesím. Táhlo od Svatého Jiljí až do Jeruzaléma, který se prostíral od brány svatomartinské ke kostelíku svatého Štěpána až u řeky podél ulice dříve hříšné. Uprostřed nová kaple, kde mají svůj trůn tři Marie: Aferská, Egyptská a Magdalena.

Císařovna se dostavila v plném lesku svého dvora a nenechala nikoho na pochybách, jak si váží bohulibého díla. Z Hradu tady byl kdekdo až do poslední služky. Všechny hnala mírně lechtivá zvědavost. Kateřina s Jindřichem se držela poblíž císařovny. Jen Annette tu nebyla. Uzavřená čím dál tím krutěji do své žárlivosti měla pocit, že by takový pohled nepřežila. Vymluvila se na poslední chvíli a ani Kateřině na tom nepřišlo nic divného. Pirátova dcera, která dospívala kdesi v harému, stěží mohla mít zájem o takovou církevní slávu. Kdoví jak to vůbec bylo s jejím křesťanstvím.

Eliška ji nepostrádala. Vídala ji teď tak zřídka, že málem zapomněla na její přítomnost. Byl krásný den, Velikonoce pomalu za dveřmi a s nimi i příjezd císaře. Jejich vztahu občasné odloučení jen prospívalo. Už počítala dny, které ji dělí od setkám s ním.

Pro Milíče to byl velký den. Sám neměl pochybnosti, že rozhodl správně, a velký sběh Pražanů svědčil o vlídném zájmu. Dokonce ani jeho nepřátelé si v takovém souhlasně naladěném množství netroufli urážet ho svým pokřikem. Přivést bloudící duše na cestu spásy bylo nejvyšší odměnou. Tak jak kázal ten den, snad nekázal ještě nikdy. Všichni až daleko na ulici, kam doléhal jeho hlas otevřenými dveřmi kaple, slzeli. Zvědavé okukování žen v loktuších, které vypadaly prostě a spořádaně, už skončilo. Když hřímající hlas konečně utichl, shromáždění se rozcházelo v tichém rozjímání.

Svatý velikonoční týden uplynul. Pobyt císařského dvora v Praze obvykle zahrnoval čas od času i Karlštejn. Kateřina se jako vždycky ubytovala v domečku v podhradí. Tentokrát byli tři, ale stísněností prostoru netrpěli. Jindřich tu většinou nebýval. Císař měl plné ruce práce a trávil čas v horečných jednáních před rozhodujícím úderem na Branibory. Jindřich mu na Eliščino přání teď nahrazoval Kateřinu. Pro císařský pár to mělo oboustrannou výhodu. Kateřina v Karlově blízkosti nikdy nepřestala znepokojovat císařovnu a ani on přes všechna předsevzetí se nemohl zbavit nedobrého pocitu, když ji viděl ve společnosti jejího rytíře. Věřili samozřejmě jeden druhému. Ale poruč srdci. Když byl Jindřich pryč a Kateřina v domku v podhradí řešila svůj nesnadný vztah k zachmuřené dívce, v císařských komnatách vládla pohoda.

Jindřich jakýkoli úkol přijímal vždycky rád, takže jediný, komu to řešení bylo proti mysli, byla Kateřina. Možná i Annette, ale nedávala

to znát. Snad by ji prozradil pohled, ale ukazovala jiskřící oči a rozesmátou tvář jen při císařských slavnostech v Jindřichově přítomnosti. Když tu nebyl, sedávala jen mlčky a se sklopenýma očima.

Kateřina z ní pomalu propadala zoufalství. Přece nejsem chůva na hlídání! To si Jindřich moc špatně vymyslel. *Chtělas ji poznat, tady je. Tak se starej. Já mám co na práci.*

„To je přece moje práce," namítla jednou.

„Ale mami! Už jsi na to..." Nedořekl. „Už se nemusíš honit, máš přece mě. Tak si odpočiň," dodal smířlivě.

Ucukla, když ji chtěl políbit na tvář. „Ještě se máš co učit," štěkla. „Leccos bych já zařídila líp."

Ušklíbl se. „Ano? Tak se na to zeptej císaře."

Samozřejmě se nezeptala. Už to tu bylo zas. Ženská, seď doma, když je syn dospělý. Možná by mi rozuměla spíš císařovna, ale náš vztah je podivný. Někdy důvěrný, jindy odtažitý. Podle toho, jestli mě právě potřebuje. Zní to hořce, ale je to tak. V lecčems v ní mohu vidět obraz sebe a napodiv se podobají i naše současné úlohy. Ona si dělá starosti s královničkou, já zase s tou malou divoškou, kterou si Jindřich přivedl a očividně s ní nemá žádné úmysly.

Kéž by měl! Přestala bych ho střežit v zájmu Karlova manželského štěstí a necítila bych se provinile ve společnosti té holčičky, která ho zřejmě miluje. Ale když jsem mu to řekla, vysmál se mi. Muži jsou hlupáci.

Půl Francouzka, půl Saracénka. A i ta francouzská krev je hezky divoká. Líbila by se mi pro Jindřicha? Těžko říct. Bývala jsem až příliš bez předsudků, ale jako matka je mám. Bráním se tomu, ale vlastně uvažuju stejně jako kdejaká matrona. *Mně* by se měla líbit? Proč?

Jenomže se bojím, že se nelíbí ani Jindřichovi. Snad se zbavil té nerozumné vášně, ale císařovna v něm pořád vězí. Vždycky už bude poměřovat. A malá Annette se jí nepodobá. Vůbec ne, a není to jen vzrůstem. Eliška je až příliš klidná a vyrovnaná je k nevíře. Annette má kočičí houževnatost a vůbec je to kočička. Svádivá. Je to prostě v ní a snad o tom ani neví. Jenom tak mimochodem tu zlámala bezpočet dvořanských srdcí. Až na to jediné, na kterém by jí záleželo.

A možná je to proto. Možná by vytáhla drápky i na něho, kdyby si jí lehl u nohou. Nevím, co si mám přát, a jsem ráda, že to nezáleží na

mně. Jindřich jako by nechápal, do jak choulostivé situace se přivedl. Schovanka! Známe to. Jenomže ona není já. Mít její krásu, možná bych taky byla jiná. A kdoví jak by to se mnou dopadlo. Nikdy bych se nestala tím, čím jsem, a Jindřichův otec by mi nikdy nepodlehl v tom zápase o jeho náklonnost. Nebo ano? Jako těm ostatním na jednu či dvě noci? Ale to nebylo to, po čem jsem toužila.

A nejspíš by nebyl ani Jindřich. Byla bych teď počestně provdaná někde v Basileji a chovala vnoučata od jakýchsi jiných dětí. Když se tak ohlížím zpátky po životě, neměla bych sice tolik závratných vzpomínek, ale teď, když na moje dveře klepe stáří, by mi asi bylo líp. Jenže ona je ještě mladá a netuší nic z toho, co já už občas zahlédnu. Možná má Jindřich pravdu. Mohu se dobře zabývat nějakou diplomatickou pletkou, ale ty mě nikdy tak příliš nezajímaly, a skutečné činy mě už unavují, přiznejme si to. Panebože! Ano, asi bych volila vnoučata, jenže Jindřich se k tomu nemá. A ona? Kdoví co má za lubem.

Jindřich se přihnal v květnu ze severu s poplašnou zvěstí. Ota se chystá zastavit zemi Fridrichovi a prohlásit ho za pána Branibor. Listina na sebe nedá dlouho čekat, určitě ji vystaví ještě před skončením příměří. Fridrich mu pohrozil, že jinak potáhne do Itálie pomáhat Viscontimu, svému tchánovi! To by byl Otův konec. Nejspíš je i tak. Porušení všech dohod je dobrá záminka, a dá-li městům rozkaz holdovat Fridrichovi... Meklenbursko se už vzbouřilo. Nejvyšší čas je podpořit.

Karel čekal jenom na tu zprávu, aby vytáhl do rozhodujícího boje. Do Prahy se už sjížděli spojenci a tentokrát se tažení měl zúčastnit i dvanáctiletý Václav. Samozřejmě ne jako rytíř v prvním sledu. Zatímco válečné přípravy vrcholily, Eliška zůstávala na Karlštejně až do předvečera císařova odjezdu. To, že její rytíř požádal o jednodenní propuštění, aby jí mohl pozdravit, tentokrát Karla neznepokojilo. Zjev jeho choti už nenechával nikoho na pochybách, že do čtyř měsíců se císařská rodina zase rozroste.

Jindřichovi to až do návratu ušlo. Císařovna byla kdesi nahoře docela mimo jeho život, ale vždycky mu vadilo, že pro manžela nedostupná není. Zavírající se dveře ložnice v Žitavě skoro před třemi lety. Při narození malého Jana nebyl. Ani Karla před rokem. Zato se možná ty osudné dveře právě zavíraly, zatímco šel spát po pěší pouti do Prahy. Či nazítří. Docela jistě před prvním tažením na Branibory.

Tentokrát poprvé se v Čechách objevil v tom mezičase, kdy mateřstvím zduchovnělá krása ženy současně ukazuje k okamžiku vítězství vášně, na níž není nic svatého.

Císařovna ho zcela výjimečně pozvala k vyjížďce. Snad že si svými city v té chvíli byla zcela jistá. Jindy jiskření mezi nimi přese všechno nikdy neustávalo. Jindřich ocenil, že svého koně ani teď nevede nijak opatrně. Byla skvělá jezdkyně, úspěšná matka už čtyř dětí a žádné obavy si nepřipouštěla. Provázel ji mlčky, jak při divokém cvalu mezi nimi bývalo vždy zvykem. Promluvili až při volném kroku podél řeky, kudy se kdysi toulávali, ještě než mezi nimi padlo slovo rozhodující.

„Zase se rozloučíme, rytíři?“ zeptala se.

„Chcete, abych zůstal?“

Chvíli mlčela. „Zůstává vaše matka, pokud vím,“ řekla opatrně.

O Annette zatím nepadlo ani slovo, ale byla tu a docela zřejmě na překážku jeho sbližování s císařovnou. Zatím byl většinou pryč a nijak to nepociťoval. Schovanka. Ujala se jí matka. Měl by se starat, to jistě. A kdyby zůstal, musel by.

„Váš choť pokládá za důležité, abych ho při tažení provázel,“ řekl. „Mám už své známosti v braniborských městech. Samozřejmě nepojedu na očích všech s ním. To už bych nebyl k ničemu.“ Usmál se. „Jsem zadobře například s Fridrichovým podkoním a s osobním komorníkem Oty Braniborského. Možná to bude k užitku.“

„Zvolil jste nebezpečnou cestu životem,“ podotkla. „Nejspíš zajímavější než jiné. Pro mě taková bohužel není. Jsem žena.“

„Žena! I má matka je žena. To ona mě vychovala k této úloze. Dokud jsem téměř před osmi lety nevěděl, kdo jste, myslel jsem, že i vy byste mohla... Sen. Jste choť císaře.“

„Mohla bych... co?“ odvážila se. Měla pocit, že přicházející nové mateřství ji chrání před nežádoucími výlevy a umožňuje chvíli důvěrnosti, které se po dlouhá léta střežila.

Měla pravdu. Jindřich jen povzdechl při vzpomínce, že tehdy mu šlo i o něco víc, a odpověděl věcně: „Měl jsem pocit, že byste se do mého života hodila. Matka mi dokázala, že při naší práci je často třeba ženské pomoci. A stárne. Jednou si budu muset najít za ni náhradu.“

„Už jste ji přece našel,“ prohodila.

„Ještě ne.“ Podíval se na ni. „Myslíte Annettu? Ano, prokázala lecjakou dobrou vlastnost a vlastně mi jednou zachránila život, ale

vždyť vidíte. V ženě, kterou jednou postavím k svému boku, musím vidět i přítele. Ona...“ Zarazil se. Elišce vykládat o harému se mu jaksi nezdálo.

„Ano, je to kočička,“ vyjádřila Eliška trochu teskně jeho úvahy. „Pochybuju, že by ji vaše práce těšila. S neobyčejnou vynalézavostí hledí upoutat ctitele, zatímco vy usilujete o nenápadnost. A i kdyby se přizpůsobila, stále by jí od mužů hrozilo nebezpečí, ne jako vaší matce a mně. Když přišla s vámi, myslela jsem... Ale asi jsem se zmýlila.“

„Ano, zmýlila jste se,“ řekl. „Cítím se za ni odpovědný, matka vám už jistě vysvětlila proč. Po pravdě řečeno si s tím nevím rady. Radši jsem ji přivedl. Moje matka bude pro ni dobrá společnice. Já bych nebyl. Nemám dost trpělivosti a jsem muž. Ale tady je nejspíš nenechám.“

Dojeli k bráně. „Někdy vás postrádám,“ promluvila tiše. „Bývám často sama. Vy už se nechcete vrátit, že?“

Dlouho se na ni díval. Řekla to, protože ví, že ji dítě chrání. Nikdy jindy se toho neodvážila. A přece - snad - to myslí upřímně. „Chtěl bych vás ujistit,“ řekl vážně, „že ode mne můžete očekávat jen úctu a přátelství. A pokud je to někdy těžké, je to cena, kterou za tak výjimečný cit musím zaplatit. A věřte, že ji platím rád z celého srdce. Vy mi nerozumíte, protože vaše city nejsou stejné. Ale jsem si jist, že se přibližují a jednou splynou. Na ten okamžik se těším. Bude to moje vítězství. Přemoci nepřítele bývá snadné. Přemáhat sebe je dílo Boží milosti. Díky vám jsem ho účasten.“ Neodtáhla ruku. Sklonil se a políbil špičky prstů. „Vždycky se vracím o krůček moudřejší,“ usmál se. „Netrapte se nade mnou. Okamžik dokonalosti je už blízko. Vznášel se nad námi při noční pouti do Prahy a zachytil jsem ho. Už ho nepustím. Nikdy. Odjíždím s císařem, ale kdykoli mě bude třeba, přijdu.“

„Ráda vás uvidím i jindy.“

„Já vím.“

Jindřich ji pohladil očima a dlouho se díval k bráně, za kterou zmizela. Bolest ani stesk nepocítil, ale neodolatelně přitahovala jeho myšlenky. Ne, netoužím už po ní, ale pouto mezi námi trvá. Nikdy nemohu být zcela lhostejný.

Stál a díval se, když už na cestě dávno nebyl nikdo. Až zadlouho obrátil koně a přiloudal se za matkou.

„Kde je Annette?“ přivítala ho starostlivě.

„To se ptáš mě? Měsíc jsem byl pryč.“ Políbil ji. „Ani se nezeptáš, odkud jsem to přišel?“

„Později. Já vím, že jsi jel s císařovnou, Annette mi to řekla.“ Povzdechla si. „Vyběhla za tebou, když jsme se dověděly, že přijíždíš. Myslela jsem, že jsi s ní mluvil.“

„Ne, ani jsem ji nezahlédl. Pravda, nerozhlížel jsem se moc. Může být leckde, nedělej si starosti. Na Karlštejně se nevraždí.“

Potřásla hlavou. „Řekl jsi mi toho o ní příliš málo. Já se v ní nevyznám.“

„Málo?“ vykřikl. „Hezkých pár hodin jsem mluvil jenom o ní.“

„Ano, z vaší cesty znám každý krok. Ale nic z toho, co se děje v ní.“

„Tak to jsme dva,“ řekl Jindřich. „Nevím, co s ní. Mám jí snad k oltáři přivléct ženicha? Kdoví jestli je vůbec pokřtěná. Tvrdí, že ano, ale kdoví. A nemá věno. Snad bych ji udal s tím pirátským pokladem, kdybychom ho nějakým zázrakem našli.“

„Teď už toho mám doopravdy dost!“ vykřikla Kateřina. „Shánět jí ženicha! Ty?“

„Tak jí ho sežeň sama,“ odsekl. „Promiň, jsem unavený. Poslala jsi mě na bláznivou cestu, a když se vrátím, mluvíš o Annettě.“ Hluboké ticho za jeho zády přece jen nebylo přirozené. Obrátil se. „Co je?“

Kateřina stála nad otevřenou truhlou jako socha. „Že mě to nenapadlo,“ řekla nezvučně. „Utekla. Její věci jsou pryč. Vrátila se jen pro ně.“

„Panebože!“ vykřikl procítěně. „Já tu holku roztrhnu. Ano, ano, samozřejmě, buď klidná. Jdu ji hledat a najdu ji.“

„Pojedu s tebou.“

Zachmuřil se. „Ne. To musím sám.“

Přebrodil řeku a vydal se do lesů. Mohla jít kamkoli, ale jaksi tušil, že směr její cesty vede opačným směrem, než kam se s císařovnou vydali na vyjížďku.

S notnou dávkou štěstí ji našel až za tmy. Květnové noci jsou chladné a pirátská dcerka si pro zahřátí zažehla ohníček. Malinký, dobře skrytý. Ale Jindřich byl schopný zvěd. Koně uvázal z doslechu a potichu se šel podívat, jestli ho mihotavé světýlko a proužek dýmu zavedou k té, kterou hledal.

Vynořil se ze tmy jako duch. Annette vyskočila a pokusila se

zmizet v lese. Přeskočil oheň a dostihl ji. Látka zapraskala, jak mu nechala rukáv v ruce, ale duchapřítomně se jí vrhl po noze. Upadla vedle něj. Chvíli tak leželi, než se opatrně posunul a druhou rukou ji přitiskl k zemi. Kroutila se jako had a i tak se jí skoro podařilo vysmeknout se. Nakonec mu nezbylo než ji zalehnout plnou vahou. Ač nechtěl, vzpouzející se tělo pod ním v něm vyvolávalo nežádoucí představy.

„Poslouchej mě," řekl zadýchaně, „přece vidíš, že jsem silnější než ty, a musím říct, že se mi ohromně příčí tě pořád zmáhat násilím. Nemůžeme si promluvit jako rozumní lidé? Přece ti už dávno není dvanáct jako kdysi. Jsi dospělá."

„Ano?" Popotáhla. „Jsem dospělá, když se ti to hodí, jinak ne."

„Jsi dospělá, ať se mi to hodí nebo ne. Kdyby ti bylo dvanáct, mohl bych si tě přehnout přes koleno a napleskat ti na zadek." S rukou pevně sevřenou kolem jejího zápěstí se posadil. „Slib mi, že neutečeš, a pustím tě. Tohle není moc pohodlné."

„A co když s tebou nechci zůstat," řekla vzdorovitě. „Co když mám milence a chci za ním jít."

„Do Kastilie je daleko."

„Taky to není do Kastilie. Myslíš, že o mě stojí jenom admirál?"

„Nevymýšlej si, prosím tě. O milenci bych přece něco věděl."

„Proč bys měl? Kašlal jsi na mě celé roky."

„Vůbec ne schválně." Zkusil ji pustit, připravený ji znovu chytit za nohu. Ale tentokrát se nepokusila utéct.

„Cítím se za tebe zodpovědný, nechápeš? Jen kvůli mně jsi odešla od své matky. Ta by se o tebe postarala. Mamlúci ji jistě nezabili. Ji, Orchanovu milovanou dceru, sestru tureckého sultána! Mohla ses mít jak v ráji. A podle toho, jak ses tvářívala, by se ti to asi líbilo."

„Urážíš mě a nemáš proč," řekla tiše. „Přece víš, že jsem nechtěla zůstat v harému. Nabídl jsi mi dům v Basileji. Třeba chci žít tam."

„Proč tam a proč ne tady?" Vzdychl. „Dobře. Jestli to myslíš vážně, dovezu tě tam. Nemáš proč utíkat. A teď půjdeme zpátky."

„Nechci, abys mě někam doprovázel," odsekla, ale poslušně se zvedla.

„Co tak najednou?" ušklíbl se.

„Není to najednou. Vůbec to nechci. Jenom ty sis nevšiml."

Nevšiml? Ale všiml jsem si, malá. Od té chvíle na Mallorce jsi se úplně změnila. Možná to byla ta rána do hlavy. Nevím. Nerozhodně se

na ni zadíval. „Půl roku jsme spolu putovali od Alexandrie a neměli před sebou tajemství," řekl vážně. „Moc bych chtěl vědět, co se děje v téhle paličaté hlavě. Vůbec se v tobě nevyznám."

„Na tom není nic zvláštního," odbyla ho. „Prostě chci být sama a nikdy tě už nespatřit."

„Ale proč? Co jsem udělal?"

Dlouho se na něj dívala beze slova a pak řekla mrtvě: „Právě že vůbec nic."

Šel za ní a nechal si to projít hlavou. Za ty měsíce, které uplynuly od jejich pirátského dobrodružství, si dobře uvědomoval, že z Annetty vyrostla velmi krásná žena, a nejednou se octl v pokušení změnit jejich vztah strýčka a schovanky. Zvlášť silně zaťukalo právě před chvílí. Ozývalo se neodbytně od té doby, co přestala se svými nestoudnostmi. Jenže zároveň s nimi ustaly i všechny projevy, které mohly svědčit o tom, že ji k němu poutá něco víc než cit sounáležitosti obvyklý mezi muži. Byla tak jiná, až to zaráželo. Nejen ve vztahu k němu. Už vůbec ničím nepřipomínala arabského kluka, který se mu zjevil u Alexandrie. Až mu to občas přišlo líto. Něco jí chybělo a to *něco* přišlo s dospělostí.

Najednou se mu zdálo, že pochopil. „Počkej," řekl. Zastavil se a obrátil ji k sobě. „Ty se potřebuješ zamilovat."

„Cože?!"

„Zamilovat se. V tvém věku je to přirozené. Tesknís a díváš se do prázdna. Milence nemáš, abys po něm truchlila. To bych věděl, anebo by to vypátrala matka. A já..." Usmál se. „Vidíš, myslíval jsem si, že pro tebe mám jakousi přitažlivost. Asi jsem ješitný jako všichni muži. Zmýlil jsem se hanebně."

„Míval jsi," řekla a dívala se mu přitom přímo do očí. Tvrdě. Jako při souboji. „Ale dal sis dobrý pozor, abys mě nepovzbuzoval. Pro tebe má přitažlivost někdo jiný. Teď už to vím."

„Pak víš i to, že je to cit úplně jiného druhu," řekl drsně. „Nikdy nemůžu pomýšlet na císařovnu jako na ženu."

„A jak? Jako na muže?"

„Ne. Prostě jako na císařovnu."

„Dej už s ní pokoj!" vykřikla.

„Já jsem o ní nezačal."

Odstrčila ho a začala utíkat. Nějak klopýtavě, vůbec ne jako dřív. Dostihl ji a s podivem si všiml, že se zmítá pláčem.

„Annette!“ řekl něžně. „Co je ti?“

„Milovals ji, už když jsme se setkali?“ zeptala se v slzách.

„Přece víš, že ano. A taky víš, že...“

„Nevím nic,“ okřikla ho. „Můj Bože! Teď se o mě staráš ze soucitu. Nechci. Nenávidím tě.“

„Ale čekala jsi, že k tobě přijdu a zavezu tě k tvému pokladu.“

„Víš proč?“ vykřikla zoufale. „Zdálo se mi, že můžu vyrovnat ten rozdíl. Nechci být císařovna, ale topila bych se ve zlatě. A tenkrát bych si troufla nad truhlami šperků, troufla bych si...“

„Co?“ zeptal se udiven.

„Říct ti, že všechno mé je tvé,“ hlesla hluše. „Že ti konečně mám co nabídnout. Že...“

„Zbláznila ses?“ vykřikl. „Já přece nejsem na prodej.“

„Za pár zlaťáků jistě ne. Ale tohle byl poklad hodný sultána. Udělal by tě princem. Stal by ses...“

„Dost.“ Sevřel její ruce. „Urážíš nás,“ řekl. „Urážíš sebe i mne. Myslíš, že já čekám na diamanty a že tvá jediná cena je zlato a klenoty?“

Pustil ji. Násilí se k té chvíli nehodilo. Dívala se na něj mlčky velkýma černýma očima. „Nečekám na nic,“ řekl. „Mám tě rád. Ale udělala bys nejlíp, kdybys na mě hezky zčerstva zapomněla. Já se nemůžu zabývat ženami jinak než na jednu noc a sbohem. Tolik svědomí mám, abych věděl, že na tohle by tě byla škoda.“

„A ona snad je na jedinou noc?“ vykřikla.

„Na žádnou. Pojď, vrátíme se. Odvezu tě radši do Basileje.“

„Odvezeš mě? Ty tu nezůstaneš?“

„Ne. Nemám tu zrovna co na práci.“

„Protože se císařovna čeká?“

„Nebuď bláhová. Za pár týdnů mě císař potřebuje v Braniborech. To stihnu, ale musíme vyrazit okamžitě. A radši bez matky. Myslím, že se jí uleví, když nebude chvíli se mnou.“

„Nebyla s tebou přes měsíc. A předtím skoro dva roky. Jde o mě? Nemá mě ráda. Já vím, moc jsem se nesnažila.“

„Ne, vůbec nejde o tebe. Jen o to, že... Asi by ještě nějaký čas chtěla zůstat mladá.“

„Nemůžu s tebou do Branibor?“

„To v žádném případě. Neboj se. V Basileji budeš užitečnější než tady. Harti na rozdíl od matky tě určitě ocení.“

ZÍSKÁNÍ BRANIBOR

*Braniborská marka byla nejvýznamnější říšskou zemí nepočítáme-li zcela výjimečné postavení Českého království - a patřil k ní důležitý kurfiřtský hlas spolu s čest*A *ným úřadem arcikomořího římské říše. Dřív možná bývala ve stínu mocné Rýnské Falce, ale o falcký hlas spolu s úřadem arcistolníka se už řadu generací vedly spory mezi jednotlivými větvemi rozrůstajícího se wittelsbašského rodu, který se už na přelomu století dělil na větev falckou a bavorskou. Čtvrtý kurfiřt, saský vévoda a říšský arcimaršálek, byl na tom stejně. O trůn i hodnosti se svářili bratři a bratranci řadu let. Branibory stejně jako České království mívaly jediného nezpochybnitelného panovníka až do chvíle, kdy bezdětnou smrtí vymřel celý rod. Přemyslovce po čtyřech letech nejistoty nahradili Lucemburkové a o třináct let později týž osud potkal Branibory smrtí posledního Askánce, markraběte Waldemara. Tehdy se o římskou korunu bil Wittelsbach Ludvík Bavor s Habsburkem Fridrichem. Jan Lucemburský, český král, za věrné spojenectví s Wittelsbachem dostal slib údělem léna Braniborské marky v dědičné držení 1322. Ludvík Bavor za rozhodujícího přispění českého krále zvítězil nad Fridrichem v bitvě u Mühldorfu a stal se neohrozitelným králem římské říše až do doby, kdy proti němu téměř za čtvrt století vystoupil mladý Lucemburk Karel, na římskem trůnu Čtvrtý. V té chvíli bylo všechno jinak Bavor Janovu pomoc už nepotřeboval a Branibory udělil v léno svému nejstaršímu synovi Ludvíkovi, kterému se nejprve říkalo Braniborský, později Tyrolský, když se stal hrabětem rovněž na úkor Lucemburků. Nepřátelství mezi oběma rody od té doby trvalo. Když se po otcově smrti dědictví dělilo, Ludvík se stal vládcem v Bavorsku a markrabství přešlo na jeho nevlastního bratra Ludvíka Římana, manžela Kunhuty Polské, jedné ze dvou legitimních dcer Kazimírových. Wittelsbašský plán na propojení Branibor a Polska po případné Kazimírově smrti bez synů tehdy nevyšel. I jeho dcera, Ludvíkova choť, zemřela bezdětná. Po druhém rovněž bezdětném manželství ji za osm roků následoval i pětatřicetiletý Ludvík a braniborským markrabím se stal nejmladší Ota, tehdy osmnáctiletý. Svobodný. Císař si pospíšil a do roka za něj provdal svou ovdovělou dceru. Ještě za života braniborského markraběte Ludvíka Římana uzavřel s oběma tehdy vládnoucími bratry dědickou smlouvu o nastolení vlády Lucemburků v*

Braniborech, zemřouli oba Wittelsbachové bez synů. V té chvíli se zdála být jen nevýznamnou součásti dosaženého míru mezi oběma znepřátelenými rodinami. Po Ludvíkově smrti se vyhlídky značně zvýšily. V Braniborsku se ustavila přímá lucemburská správa s Otovým souhlasem a Václav, tehdy jediný Karlův syn, k titulu českého krále připojil i titul braniborského markrabího, který později postoupil svým bratrům Zikmundovi a Janovi. V sedmdesátém roce rozhazovačný Ota konečně procitl a rozhodl se promarněné dědictví hájit. Zákonnou možnost už neměl. Příliš se císaři zadlužil. Za pomoci svého o deset let staršího synovce Fridricha se odhodlal dokonce zvednout zbraň na obranu svých pomyslných práv. O rok později situace už nazrála natolik, že císař proti nim vytáhl do pole a přinutil odbojníky uzavřít aspoň příměří na dva roky Potřeboval čas, aby je odřízl od spojenců, z nichž mnozí byli nebezpeční. Nejnebezpečnější uhersky král.

Počátkem června 1373 byl Karel na střetnutí připraven nejen vojensky. Uherský Ludvík mu byl zavázán za řadu diplomatických jednání, usnadňujících jeho postup v Itálii, i za neutralitu v případě polského dědictví, a dokonce byl příštím tchánem Karlova druhého syna, dědice Branibor. Nejstarší Václav byl chotěm dcery Albrechta Bavorského, Otova bratra, který tak prolomil dříve sevřený Wittelsbašský šik a postavil se na císařovu stranu Nejstarší Habsburk v Rakousku byl císařův zeť stejně jako Ota, ale na rozdíl od něj neměl se svou chotí potíže. Jediný spojenec, na něhož se Ota Braniborsky mohl spoléhat, byl otec jeho spřížežence Fridricha a Otův bratr Štěpán, což dlouhou českomoravskou hranici ohrožovalo jen na jediném místě, které bylo možné ohlídat. Jakmile příměří 5. června vypršelo, mohutné vojsko s císařem v čele vyrazilo k severu. Karel byl o síle, či spíše slabosti svých nepřátel dobře zpraven a vzal tentokrát s sebou i Václava, kterého obvykle držel stranou vojenských dobrodružství. Výprava se podobala triumfální jízdě. Města se po kratičkém obléhání vzdávala a Ota s Fridrichem se mu nepostavili k přímému střetu. Nakonec už neměli kam ustoupit a vzdali se císaři na milost 15. srpna v jeho hlavním stanu u Fürstenwaldu. Císařovo potěšeni z úspěchu v té chvíli nekalilo nic. Loudavý posel z Prahy byl ještě na cestě.

Jindřich odvezl Annettu do Basileje bezpečně přes Nové Čechy

kolem Norimberka, ale do Branibor zvolil trasu jižnější, jak ho napadlo podívat se cestou, co dělá Otův a Fridrichův hlavní spojenec. Zajížďka to byla nepatrná a vyplatila se. Zachytil stopu vojska postupujícího k české hranici a vydal se po ní přesvědčen, že takové zdržení císař jenom schválí. Cesta prosekána pohraničním lesem pro volnější pohyb útočníků ho brzy přivěsila na paty vévody Štěpána, který mínil využít císařovy nepřítomnosti k pustošivému nájezdu. Postupoval bezohledně.

Jindřich obloukem objel Domažlice, v jejichž okolí osamělá stavení i celé vesnice lehaly popelem, a hnal se dál. Ne dlouho. Na dosah plenící soldatesky narazil na další ozbrojence.

Tentokrát pod českou korouhví. Přestal se skrývat a jel jim vstříc.

„Stůj!“

Poslušně zastavil a strpěl, i když nerad, když ho dost neurvale strhli z koně. „Kampak?“

Česky se nenaučil a němčina v té chvíli ukazovala na nepřítele. Dokonce sklidil pár ran. „Chci mluvit s vaším velitelem,“ řekl, když se na něm vydováděli a konečně byl šlechtic v jejich čele ochoten ho poslouchat.

„Velitel jsem já.“

„Nikdo vyšší tu není?“

„Načpak by ti to bylo? Svažte ho.“

Jindřich s tichým klením klusal za napínajícím se provazem. Možná jsem měl být opatrnější. Přátelé! Vojáci jsou vždycky jenom vojáci. A jsou-li to navíc tupé hlavy, jak tihle přesně vypadali, jde tu o život.

Naštěstí se mýlil. „Chytli jsme zvěda,“ hlásil velitel hlídky rozjařeně komusi vpředu, na něhož Jindřich přes koně a jezdce neviděl. „Ale asi se od něj moc nedovíme, je to nějaký pitomec. Ani se nedokázal pořádně skrývat.“

„Je živý?“ ozvalo se pochybovačně.

„Samozřejmě. Jen jsme ho trochu pohladili. Pověsíme ho až pak.“

„Přiveďte mi ho.“

Hlas byl tak známý, že se Jindřich bezděky usmál potlučenými rty. Ani se nepokusil zvednout, když jím smýkli dopředu tváří k zemi. Ať je překvapení na obou stranách.

Ale Eliška ho poznala. „To jste vy, rytíři!“ vykřikla s úžasem. „Okamžitě ho rozvažte! Copak vám neřekl, že je přítel?“

„To ano, ale neměli jsme proč mu věřit. Mluví německy.“

„A vy mezi sebou nemáte snad Němce? Vraťte mu koně. A nechte nás.“

Jindřich se k ní připojil. „Vy tomu vojsku velíte sama?“ zeptal se s úžasem.

„Sama. Zastupuju svého chotě a všichni vysocí páni jsou s ním. Myslela jsem, že i vy.“

„Já jsem...“

„Dost, to mi povíte, až bude čas. Přijel jste od Domažlic? Co se tam děje?“

Zamračila se, když skončil. „Chtěla jsem počkat do rána, ale vyrazíme hned. Padneme na ně třeba v noci. Taková drzost! Však jim to vrátíme za hranicemi.“

„Vy chcete vpadnout do Bavor?“

„Ovšemže. To se dělá, aby je přešly další chutě.“

„Vy sama?!“

„Jsem vrchní velitel.“

„Ale jste přece...“

„Žena?“ přerušila ho posměšné. „Vaše matka by z vás neměla velkou radost.“

„Ne, to jsem nechtěl říct,“ podotkl tiše. „Ale jste matka. O to jde.“

Malinko se zarazila. Dítě čekala už za dva měsíce a bylo to vskutku na pováženou. Ale cítila se výtečně. „Nebudu bojovat,“ řekla smířlivě. „Ani to neumím. Ale povedu je, aby se nerozprchli jenom za kořistí. Nechci, aby zvlčili jako tamti. Římský císař není Štěpán Bavorský. Ostudu mu neuděláme. Zůstaňte se mnou vzadu. Můžete mě hlídat, chcete-li.“

„Pro muže není místo vzadu. Snad jsem pro všechny pletky vysoké politiky ještě nezapomněl bojovat. Hlídat vás! Stejně bych vás neuhlídal. A navíc - věřím, co jste říkala.“

Jindřich zrovna nemiloval zabíjení, ale honby na záškodníky se zúčastnil s radostí. Požáry osvětlovaly noční scénu, když na bavorské lupiče vpadli mstitelé. O boj ani nešlo. Jednoduše je hnali, jak překvapení útočníci nebyli připraveni na odpor. Jindřich se na hranicích připojil k Elišce, zatímco rozjaření pronásledovatelé se řítili dál za odvetným dílem zkázy, a jako správný ovčácký pes je zaháněl do houfu. Pod přísným dohledem císařovny se vrátili druhý den květeru.

„Pojedete s námi do Prahy?“ zeptala se.

„Už tak jsem se zdržel. Nemůžu. Pojedu rovnou k Fürstenwaldu. Tam se snad dovím, kde najdu císaře.“

Bylo po půli července a dny ještě dlouhé. Povečeřeli na mýtině u ohně jako ostatní vojáci.

„Myslíte, že tu máme zůstat?“

„Oni by měli. Vy se vraťte,“ řekl a dodal: „Prosím.“

Malinko se usmála. „Řeknete císaři, kde jsme se setkali?“

Znělo to téměř prosebně. Ovšem, otázka to byla ožehavá. Ví ona, jak se císař bude tvářit na to tajné setkání? V jejím stavu ovšem... Jenže právě proto se neměla pouštět do takových honiček. Ne. Bude-li milenec klidný, starostlivý manžel by se musel zděsit.

„Neřeknu,“ ujistil ji. „Ponechám to vašemu rozhodnutí, myslím, že to není moje věc. Do Čech jsem odbočil svévolně, a i když jsem byl možná užitečný, měl jsem už dávno spěchat jinudy. Na moje dobrodružství cestou císař nebude zvědavý.“

Řeknu mu to? Eliška se dívala za odjíždějícím rytířem a rozhodla se aspoň poslechnout. Nebylo pravděpodobné, že vévoda Štěpán se odhodlá k dalšímu útoku. Musel by sebrat jinou hotovost. Tyhle jsme rozprášili a kdoví jestli si mu troufnou na oči. Svého dosáhl. Kus země je popleněný a na návštěvu z Bavor budou lidé na Domažlicku dlouho vzpomínat. Ostatně na bavorské straně na tu naši taky.

Do Prahy se vrátila jen v čele nepatrné družiny. Malý jezdec na nádvoří Hradu se jí hrnul v ústrety. Zigi. Už mu bylo pět a byl silný a obratný. Dokonce od zimy už nejezdil jenom na poníkovi a jeho kůň byl hezky divoký. „Podívej, jak skáču!“ vykřikl rozjařeně.

Eliška ztěžka sesedla a pohladila očima líbezný obrázek. Na schůdku seděly Anička a markraběnka Kateřina s malým Karlem na klíně. Tříletý Jeník za nimi je pošťuchoval. Poskakoval sem tam a chvílemi tahal Aničku za copánek, až vykvikla. Kateřina se po něm ohnala a batole se jí vysmeklo. Chlapeček se rozběhl klopýtavým krokem k matčině vztažené náruči. Rok a pár měsíců. Taktak se držel na nohou.

Eliščin opuštěný kůň se dal na útěk, když mu Zigiho hřebeček vyhodil přímo před nosem, jak se pokusil malého jezdceshodit. Zigi pustil uzdu a chytil se hřívy. Taktak se udržel.

Dva splašení koně teď cválali bezhlavě po nádvoří, po kterém se batolilo dítě. Eliška se k němu vrhla. Pozdě.

„Ne!“ Kopyto zasáhlo i ji a obestřela ji milosrdná tma.

Jindřich se v císařově průvodu loudal až daleko vzadu. S povděkem přijal skutečnost, že v té chvíli na něm nezáleželo. Císaři nezbylo než slavit triumfální vjezd po vítězném tažení, jehož úspěch dokládal markrabí Ota po jeho boku, který si docela schlíple přijížděl pro svou choť. Po dvou měsících z těch vítajících usměvavých lidí už sotva kdo myslel na to, že se vznešení manželé setkají prvně od neštěstí, které je postihlo. Málokterý muž si ztrátu svých dětí připouštěl. Malí drobečkové umírali až příliš často. Oni se starali o obživu, a potomstvo začali vnímat, až když vyrostlo. Jejich ženy litovaly císařovnu. Ale ani z nich si žádná nemyslela, že smrt nejmladšího dítěte by mohla nějak poznamenat její setkání s císařem.

Jindřich byl rytíř svobodný a bezdětný, ale jeho cit pro císařovnu, který přetrvával, byť i ve změněné podobě, mu dával procítit smutek takového setkání. Ne, u toho být nemusím. Ještě než dojeli k řece, ztratil se mezi přihlížející a vyhledal matčin městský příbytek. Samozřejmě tam nebyla. Vlastně to po dlouhé cestě uvítal. Necítil se zrovna unavený, ale s požitkem se natáhl na postel a přes chmurné myšlenky, které se mu honily hlavou, usnul skoro okamžitě.

„Myslela jsem si, že tě najdu tady,“ promluvila nad ním Kateřina. „Co je s Annettou?“

„Je v pořádku. Harti ji přijal s otevřenou náručí a ona vypadala, že ho aspoň snese. Ostatně je dospělá. Jestli mu uteče...“

„Neuteče mu,“ přerušila ho Kateřina. „Nepodceňuj Hartiho.“

Annette! Jak je to daleko. Najednou jako by ani nebyla. Odvedl jsem ji do bezpečí a už se nemusím starat. Ne, Hartiho nepodceňuju.

Protáhl se a vstal. „Nechtělo se mi až do Hradu,“ přiznal zachmuřeně. „Když v srpnu do Branibor dorazila ta zpráva, císař právě zpečetil s Braniborským kapitulaci. Díval jsem se na něj upřeně. Možná to nikdo další nepostřehl, ale mně se zdálo, že mu vidím do duše. Prožíval jsem to s ním.“

„Myslela jsem, že ho nemáš rád.“

„Možná jsem neměl rád jen to, že je manželem Elišky Pomořanské. Ale teď mi to už nevadí. Pro mě to bylo vlastně štěstí. Čím dál tím víc se přesvědčuju, že manželství se ke mně nehodí.“

„To si tvůj otec myslel taky,“ řekla tiše.

„Však se taky neoženil.“ Podíval se na ni. Celou historii už znal,

od ní, od Tabse i od sestřenice Luisy a jejich společného otce Hartiho. „A co mi chybělo? Jistě bych ho rád poznal, ale můj život to nepoznamenalo. Já vím, postarala ses o to. Ale to matky obvykle umějí.“

„Chceš tím říct, že se nebudeš zajímat o svoje děti?“ zeptala se ostře.

„To ti řeknu, až nějaké budu mít. Zatím o žádném nevím.“ Posadil se a přitáhl si ji na klín, jako by byla nějaká křehotinka. „Zatím jsem nepoznal ženu, jako jsi ty. A když jsem si myslel že ano, nejspíš jsem se mýlil.“

Pleskla ho. „Pusť,“ řekla. „Já jsem tvoje matka. A nemůžeš podle mě poměřovat ostatní. Už jednou tě to zavedlo. Lidé prostě nejsou stejní.“ Podívala se na něj a ušklíbla se. „Dokonce ani ženy ne.“

„Nevadilo by mi, že je jiná, ale už vím, že moje nikdy nebude. Tím víc si toho na ní vážím. Ty jsi jejího chotě znala v květu mládí a nepochybně to byl krásný muž. Nebylo nijak těžké ho milovat. Ale ona ho miluje takového, jaký je teď. S pokřivenou postavou, z jizvenou tváří a o třicet let staršího. Co víc, naučila mě dívat se na něj svýma očima. Mám ho rád. Nechtěl jsem být svědkem toho přehořkého setkání.“

„Máš pravdu. Bylo zrovna takové. A kolem jásající davy. Br.“ Kateřina se zamračila. „Ještě že nepřišla o to dítě. To ji snad trochu rozptýlí, narodí se co nevidět. A markraběnka konečně odjede do Branibor.“

„Jak s tím souvisí ona?“ zeptal se překvapeně.

„Byla při tom. Obě se předhánějí v sebetrýznění. Kateřina tvrdí, že to zavinila ona, protože malého nedržela dost pevně, a Eliška je zase přesvědčená, že vina je docela na ní, protože k němu šla s otevřenou náručí. Kdyby měl z toho rozum malý Zigi, asi by tvrdil, že všechno zavinil on, a měl by taky pravdu. Ne, tady zasáhl závistivý osud. Už se prostě císařským manželům všechno příliš dařilo.“

„Ty věříš na takové nesmysly?“ zeptal se s opovržením. „Osud! Ještě řekni široká cesta do pekel. Nevím, proč by člověk nesměl být šťastný. A ti vykladači Boha, kteří ostouzejí každého, komu se trochu daří, mívají pod polštářem sami měšce se zlatem.“

„Myslíš, že všichni?“

„Mami, prošla jsi svět stejně jako já a možná víc. Viděla jsi někdy něco jiného?“

„Ano, ctnosti je těžké věřit,“ usmála se. „Víš ty co? Půjdeme se trochu projít. Něco ti ukážu.“

Šli kolem hradeb od kostela ke kostelu. Ulici mezi Svatým Martinem a Štěpánem u řeky znal, i když tam nebýval nijak častým hostem. Na jejím začátku se v úžasu zastavil. Uprostřed kaplička!

„Co se to tu děje? Kdo to dal postavit?“

„Možná kazatel, možná císař. Jeden dal myšlenku, druhý peníze.“

Ulicí prošly dvě ženy. Možná ze starého zvyku neodolaly a poctily hezkého rytíře zkoumavým pohledem.

„Císař tu buduje tak vznešený nevěstinec?“ podivil se. „Ty ženy byly oblečeny navýsost cudně. Jak dráždivé! Ale jejich pohledy neklamou.“

„Rozuměl by sis s františkány. A se všemi, kteří tě zlobí pokrytectvím. Ti všichni slídí kolem a snaží se najít nějakou nedobrotu. Ty se dějou jen za Milíčovými zády. Neříkám, že ne. Ale o těch jeho nepřátelé radši pomlčí. Ne, tohle není nevěstinec. Je to Jeruzalém, domov pro kající hříšnice. A ten druhý je pro pana Milíče a jeho pomocníky. Už tak žijí několik měsíců. Nevěstince jsou zrušené. Nepochodil bys, kdybys uvěřil těm pohledům. Některé si prostě ještě docela neodvykly. Ale většinou to s pokáním myslí upřímně. Teď se ovšem vrátil císařský dvůr. Bude to nesnadnější.“

„Jak to myslíš?“

Vedla ho zpátky k rynku a do blízkých uliček. „Víš, ke kterému domu patří tahle branka?“ zeptala se.

„Řekl bych, že na konci zahrady stojí kancléřův dům.“

„Ano, přesně. A touhle brankou sluha pana ze Středy vodíval svému pánovi křepeličky od paní Hofarty a potom od sousedů. To ovšem ještě byly skutečné nevěstky. A už tenkrát se s ním Milíč ostře střetl, že kazí jeho dílo spásy. Mezi jeho ovečkami má kancléř svoje známé. Třeba si některá dá říct. Kdoví. Peníze jsou mocné a už je nemusejí odvádět lakotnému otrokáři.“

Jindřich se při pohledu na zavřenou branku usmíval. Jan ze Středy byl dobrák. Měl ho rád. „A co,“ řekl lehkomyslně. „Pro jednou.“

Potřásla hlavou. „Pro jednou nebo vždycky. Docela mě děsíš. Mluvíš jako... Už jsi někoho znásilnil?“

„To ne!“ ohradil se. „Ale na přehnanou mravnost nevěřím. Ten tvůj Milíč je podezřelý.“

„Není. Je jen jiný, než si dovedeme představit. Taky mu

nerozumím, ale vážím si ho. Je to nejčistší člověk, jehož znám.“

„Chceš se snad přistěhovat do jeho domu kajícnic?“

„Já? Ne. Jsem prostě jen na jeho straně, jestli to dokážeš pochopit. Je to statečný člověk a od jeho nepřátel mu hrozí skutečné nebezpečí. Někdy se bojím, že ho budeme lovit z Vltavy.“

„Ale no tak! Když má tebe, nemůže se mu nic stát.“ Vzpomněl si na tu čisťounkou ulici s výstavnými domy a kapličkou. „Byla by ho škoda. Já nemám proti nevěstincům nic, ale uznávám, že ne všechny ženy jsou v nich šťastné. Zaslouží si mou úctu, že něco takového dokázal.“

Milíčův Jeruzalém už půl roku žil svým poklidným životem a zdálo se, že proměna toho hanebného místa je už trvalá. Přesto Milíč nebyl úplně spokojen. Pohled na domov kajícnic měl totiž viditelný kaz. Na konci uličky, v těsném sousedství jeho Jeruzaléma, zůstával nevelký dům, který drze vyčníval do ulice a odolával jeho domluvám i tlaku císaře. V sousedství příliš těsném. Přátelé mu radili, aby stavbu dal zakončit vysokou zdí, která by oddělovala kajícnice od svodu časů minulých. Váhal jen chvíli. Ne. Pět hříšnic, které tam setrvávaly v bludu, musí mít možnost se zachránit.

V čase mezi kázáními procházel rostoucím Jeruzalémem až na samý konec ulice, v marné snaze některou potkat a přesvědčit. Majitel domu si ho měřil nevraživě. Byl to týž, jemuž Milíč před rokem odvedl Marii. Zlovolně setrvával v blízkosti napravených, ačkoli z nabídky, kterou mu učinil císař, se snadno mohl zakoupit na Novém Městě, kde by nekalou živnost provozoval nejen s větším ziskem, ale v bezpečí před nepříjemnostmi, které ho možná po císařově návratu čekaly. Jeho odpor určitě nebyl prozřetelný, jenomže si vzal do hlavy, že se nemilému mesiáši pomstí. Své holky pro jistotu držel pod zámkem. Jedině když zákazník byl velký pán, který do špinavého brlohu nedocházel, mohly jít ven. Ovšem v doprovodu podomka obřího vzrůstu, který čekával na jejich návrat na dohled branky, obvykle diskrétně skryté pod převislými větvemi zahrady. Ta kancléřova věru nebyla jediná. Podobné byly u šlechtických domů i domů prelátů kolem rynku a za řekou. Měšťané se obvykle obtěžovali za holkami sami.

Jan ze Středy, pamětliv Milíčovy výtky, ho dráždit nemínil, a ačkoli měl své oblíbené společnice právě mezi kajícnicemi, poslal si

tentokrát do zbývajícího domu. Na cestách s císařem si výstřelky nedovoloval, zejména ne uprostřed vojenského tábora, ačkoli mnozí si takové starosti nedělali. Kancléř byl opatrný, ale tady v Praze se ve svém domě cítil v bezpečí. Milíč si chrání svoje, budiž. Není to milé, ale je lépe se sporům vyhýbat. Císař dbá na mravnost duchovních a já jsem biskup. Z církevních obročí pocházejí všechny mé důchody. Do příchodu vznešených hostů to stihnu bohatě.

Kancléř měl svoje slavnosti rád a zvlášť téhle si vážil. Vlastně byl o ni požádán. Svátek svatého Václava obvykle císař na Hradě uctil slavnou hostinou. Letos tenhle zvyk porušil. Nebylo mnoho důvodů k rodinným radovánkám. Maličký přírůstek byl slabou náplastí na dvojí krutou ztrátu. Ten šťastný den zkalila zlá zpráva z Vídně. Ve věku pouhých patnácti let tam zemřela Václavova sestra, vévodkyně Eliška.

Císař si také uvědomoval, že několik dní po šťastném narození dcerušky matka potřebuje spíš klid. Václav nebyl ve věku, kdy se tiše truchlí. Sestru měl rád, ale už celé roky ji neviděl. Se změnou projevil umírněný souhlas a obezřele před truchlícím otcem utajil nadšení, které se ho zmocnilo při tom návrhu. S výpravou do města s Janem z Jenštejna se možná dalo spojit i nějaké dobrodružství.

Šlo mu na třináctý rok a se ženami se mu ještě nedařilo, ale občas se o to pokoušel s výjimkou manželské ložnice. Nijak ho nevábila a krom toho tam hodlal vstoupit až jako muž zkušený a všeho znalý. Johana byla starší o pět let a dávno dospělá. Nijak mu na jejím mínění nezáleželo, ale výsměch nesnášel. Pověřil Jana z Jenštejna, aby s kancléřem vyjednal i onačejší radovánky než sebeskvělejší sváteční večeři, i když ani tím nepohrdal.

Jan ze Středy výzvu přijal s rozpaky, ale přivedla ho na myšlenku, jak by sám mohl užitečně strávit zbývající čas. Ne před svědky. Z císaře šel strach a jeho synek... Ne. Omezil se na dobrou radu, ale Jenštejn se vyznal i bez něho. Vyčnívající dům na konci Milíčova Jeruzaléma navštívili ještě předtím, než se vydali k Středovi. Možná by bylo obezřetnější zajít do lázní či na Nové Město, ale aspoň oni dva měli štěstí. Unikli pozornosti.

Ta byla upřena jinam. Milíč si všiml podomka z nežádoucího domu, jak okouní u branky do kancléřovy zahrady. Samozřejmě se nakonec dočkal i vycházející dívky. A až na zpáteční cestě potkal Jenštejna s Václavem. Václav byl ještě dítě a mohli jít odkudkoli. Nevěnoval jim pozornost. V strašlivém rozrušení zamířil k svému

domu a dal se do psaní. Tentokrát nemínil omezit se na povrchní výtku.

Společnost byla ryze pánská, což kancléř s pokryteckou omluvou sdělil už Karlovi. *Ne, Václavovi to nebude vadit,* ujistil ho císař, který si synkovou mravností byl až příliš jist. Rád se napije, to ano. Já v jeho letech jsem ještě neměl tušení, oč jde. Měl, ale na takové věci se rádo zapomíná.

Když mladý český král s arcibiskupovým synovcem rozjařeně dorazili do kancléřova domu, vypadalo to, že svátek se vydaří. Václav měl vskutku co oslavovat krom svatého jména svého patrona. Ten den se mu povedlo, co ještě nikdy. Bez jakýchkoli nesnází splnil svůj úkol muže a vzdychající nevěstka ho za Jenštejnovy peníze ujistila, že obstál jako málokterý milenec. Ten úskok se mladému ctižádostivci vyplatil. Jeho oblíbenost u Václava stoupala a mohl se nadít dalších hodností i bez přispění strýce, který s jeho chováním nebýval vždycky spokojen. Ve Václavově přízni s ním mohl soupeřit jen Jíra z Roztok, ale ten v Praze nikdy nebýval.

Vešli se smíchem do kancléřova domu. Takový den je třeba zakončit bohatýrsky. Snad nás potká ještě něco zajímavějšího než hostina ve společnosti vcelku nudných hodnostářů. Když kněz Řehoř z Milíčova domu přes protesty sluhů vtrhl až do hodovní síně, očekávání něčeho mimořádného se naplnilo vskutku vrchovatě.

Jan ze Středy zprvu neměl tušení, oč jde. Spíš se mu zdálo, že kdosi v tísni hledá jeho ochranu. „Nebuď netrpělivý," řekl. „Rád ti vyhovím, ale jak vidíš, mám teď vzácné hosty. Počkej prosím vedle. Přijdu k tobě hned."

„Přicházím od pana Milíče," řekl Řehoř chvějícím se hlasem a v té chvíli kancléř věděl, že je zle.

Vyhodit Milíčova posla, než ho vyslechne? Ten kazatel měl mocné zastánce, ano, ty nejmocnější. Vstal. „Dobře, půjdu s tebou hned," řekl překotně a pokusil se kněze vlastním tělem vystrkat ze dveří.

A možná jsem ho měl dát vyhodit podomkům hned prve, pomyslel si v děsu, když se mu zlověstný posel vytrhl a hezky nahlas před všemi shromážděnými začal předčítat Milíčův list. Všechno už bylo lepší než nechat trapný výjev dojít ke konci. Ani se neodvážil podívat na ustrnulé tváře kolem stolu. Ještě král Václav a arcibiskupův synovec! A tolik jsem se těšil, jak se zavděčím. No, zavděčil jsem se.

Vytrhl dopis z Řehořovy ruky a začal mu spílat: „Lotře! Nehodný kněze! Sodomito! Ty žiješ v jednom domě s nevěstkami a mně si troufáš, mně...“ Začal se dusit. „Vyhoďte ho,“ dodal sklesle a upustil na zem útržky rozcupovaného dopisu.

Jeho hofmistr duchapřítomně přihnal hudebníky, kteří začali hrát ještě ve dveřích dost ryčně, aby nebylo vlastní slovo slyšet, ale náladu hodujících to nepozvedlo. Netroufali si odejít ani zůstat a stolníci odnášeli nádherné krmě ze stolu netknuté.

Jenštejn pod stolem šťouchl do Václava, který jediný vzdával hold dílu kancléřova kuchaře. Bylo zřejmé, že jenom na něm je zasáhnout. Chvíli vzdoroval. Mám svátek a k hostině patří kejklíři. Zábavnější výstup jsem si nemohl ani přát. Na opakované kopnutí svého druha konečně vzdychl a odložil nůž.

„Děkujeme ti za skvělé pohoštění, pane kancléři,“ řekl. „Je mi líto, ale cítím se unavený. A také jsem slíbil císaři, že přijdu dřív. Omluv mě a nedejte se rušit v zábavě.“

„Slavnost byla jen na tvou počest, Veličenstvo,“ zakoktal Středa zničeně, když se ostatní kvapně sbírali. „Nemohu dál zdržovat své hosty, když ten nejvzácnější hostinu ukončil.“

Úslužně Václavovi nabídl svoje nosítka. „Díky, projdeme se s Jenštejnem.“ A aby osladil své odmítnutí, spiklenecky přivřel oko a usmál se na vyděšeného kancléře. To bylo možná ještě horší, i když Středu nemohlo napadnout ani ve snu, že by vzácnému hostu celý výstup snad ušel. Vůbec si netroufal posoudit, co bude teď.

„Řekneme to?“ zeptal se Václav, když byli venku. „Já bych mu nerad ublížil.“

„Já nevím,“ odpověděl Jenštejn šeptem. „Někdo to vynese a pak bude divné, že jsme nepromluvili. Svědčit, že se to nestalo, nemůžeme.“

Václav chvíli přemýšlel. „Počkáme,“ řekl pak. „Ty se někam ztrať a já se už vyhnu hovoru mezi čtyřma očima.“

Jan z Jenštejna si povzdechl. Ztratit se? To jaksi nemohl a vybrání tu bylo přetěžké. Rozhněvat kancléře, anebo císaře. Kancléř byl mocný muž. Možná se obhájí a pak se po mně sveze. Zná se s holkami z toho domu, kam jsem já dnes zavedl Václava. Všechno může být ještě mnohem horší. Je sice biskup, ale já jsem taky kněz.

Nerozhodnut zamířil do kostela. Ano, modlit se. Snad mi nebe pošle vnuknutí.

Karel se rozloučil s braniborským hostem a políbil dceru na čelo. „Buď šťastná, dítě," řekl. „Já věřím, že bouře vždycky pročišťuje vzduch. Ta poslední mezi námi a tvým Otou snad bude k užitku."

„Ano, tatínku," pípla a po straně se podívala na manžela. Pranic radosti v tom pohledu nebylo.

Já ti rozumím, mé dítě. Strašně se ti nechce, ale po tom, co se stalo, se ti zdá, že už nemůžeš setrvat. Mohla bys. Obviňujete se jedna přes druhou a přitom jste tomu stěží mohly zabránit. Kdyby děti nemilovaly svou matku a netoužily po její náruči... Jenomže máme si něco takového přát? Jeď. Připadám si, že tě vyháním, kvůli tobě to dělám vlastně nerad. Ale musím. Nejen kvůli míru v Braniborech, ale taky kvůli Elišce. Vy dvě spolu a u mých dětí, to je věčná připomínka toho neštěstí. Kdykoli se skloníš nad Markétkou, Eliška si vzpomene, jak sis hrávala s Karlíkem.

A já, ano, potřebuju tě u Oty. Když nejsi s ním, vypadá to divně. Nechci udržovat nepřátelství, spor jsme vyřešili, leckdo mi zazlívá, že jsem se zachoval moc mírně, ale já dobře vím, že násilím se věci špatně řeší a nikdy nadlouho. Ota mi odevzdal Branibory a o to šlo. Trestat ho a ponižovat nemá smysl. Proč že mu platím? Taky kvůli tobě, aby ses po jeho boku nenuzovala.

A hlavně kvůli tomu, aby jednou nikdo nezpochybnil nárok Lucemburků na vládu v Braniborské marce s kurfiřtským hlasem. Budu ho potřebovat, až se mi podaří prosadit volbu Václava na římský trůn. A bude tedy volit Zikmund. Proradnému Otovi bych už nevěřil.

Jistě, je to nezvyklé a docela proti předpisům, které jsem o římské volbě sám vtělil do své císařské knihy, která má být zákonem. Ale do jeho dospělosti rozhodně čekat nemůžu. Stárnu. Dobře to vidím na tom, jak špatně se už vyrovnávám se svými ztrátami. A s jakým odporem už se zabývám nepříjemnostmi. Jejich viníci na tom budou špatně. Dobrá, kousněme do toho nejkyselejšího jablka.

Dal si zavolat kancléře.

„Nemáš mi co říct?"

„Já? O ničem nevím." Janovi ze Středy se zachvěl hlas. Jestli se císaři donesla zpráva o listu toho potrhlého kněze... Už uplynula hezká řádka dní a nic. Pomalu se začal utěšovat, že vyvázl.

„Nevypadáš dobře." Karlův hlas zněl až příliš vlídně. „Tvůj zdravotní stav mi dělá starosti. Není té práce v kanceláři příliš?"

Jan ze Středy měl pocit, že se kamsi řítí. Ano, už si nelze nic namlouvat. „Ne, Veličenstvo. Naprosto ne. Vykonávám ji rád," vypravil ze sebe překotně.

„Přesto - tvá diecéze v Olomouci trpí nepřítomností biskupa," pokračoval císař neúprosně. „Myslím, že by sis měl odpočinout a trochu se jí věnovat."

„Vyháníš mě?!"

„Ale to vůbec ne. Jenom čekám, že všechno uvážíš a sám mi nabídneš řešení."

To všechno ten šťourálek, pomyslel si Jan ze Středy zlostně. Můj Bože, nikdy jsem přece nepředstíral, že jsem asketický kněz. Mou hodnost v Olomouci řádně zastává můj zástupce, ale příjmy biskupského úřadu potřebuju, mám-li vystupovat jaksepatří jako kancléř císaře.

„Nedělám to rád," řekl Karel konečně upřímně, „ale kárú a trestám jiné. Tebe nechci potrestat a prosím tě, abys mi to usnadnil. Prosím tě, Jene. Rozumíš, co znamená to slovo?"

Znamenalo určitě víc než *poroučím.* „To všechno ten..." Kancléři se zadrhl hlas.

„Všechno ne. Dobře zvažuju horlivcovy řeči. I mě přece zostudil. Ale Arnošt si ho vážil a já vždycky dám na jeho úsudek. Nesmiřitelný bojovník za čistotu církve. Nemohu dělat výjimky a ta dvířka, Jene, ta dvířka tvého domu jsou skutečná a skutečné jsou i ty ženy, které procházejí. Jsi biskup. Ať věříš služebnictvu sebevíc, něco se vždycky vynese. Někdy ze zloby, častěji v opilosti. Ani kumpáni z krčmy nemlčí."

„Do krčmy přece nechodím," ohradil se z posledních sil Středa.

„Ty ne, ale mnozí z tvého domu. Těžko v něm můžeš udržovat přísný mrav, když nejdeš příkladem. Jedno svědectví jako druhé. Věř mi, že jsem uvěřil jen nerad a až když pominula jakákoli pochybnost. Nechme toho už. Ostatně, mluvil jsem i s tvým lékařem, a pokud jde o tvé zdraví, nemluvím do větru. Věř mi, že pro všechny to bude lepší. Arcibiskup byl víc pohoršen než já. Jen pracně jsem ho přemluvil, aby počkal na nezvratné důkazy. Nechápeš, že budeš-li pokračovat, můžeš přijít i o církevní prebendu? Zatím jsem ho přesvědčil. Snad. Olomoucký biskup je přece velmož a na Moravě roven markrabímu. Pochop to, prosím tě. Neposílám tě do vyhnanství. Budeš kníže."

„Můžu se rozmyslet?"

„Pokud si myslíš, že tu je co k rozmýšlení -“ Karel pokrčil rameny. „Zachránit se můžeš jen, budeš-li rozumný.“

Jan ze Středy byl dobrák. Pravda, miloval příjemnosti života, ale provozoval je vždycky potají. Měl jen dvě možnosti. Dokázat, že všechno je jen lež a pomluva, ale za cenu, že dodrží askezi ještě přísnější než u jiných. Ostatně je pravda, že býval unaven a na radovánky mu už vždycky nezbývaly síly. Ctnostný biskup? Olomouc je daleko a skulinka se už najde. Budu opatrnější.

„Přijímám, pane,“ řekl Karlovi po týdnu rozmýšlení, když si všiml, že jeho povinnosti v kanceláři už znenáhla převzal Mikuláš z Rýzmburka.

„Cože přijímáš?“

Rozhovor se odehrával před svědky a císař se zatvářil nechápavě. Ovšem. Nechce mě už víc pokořit.

„Přijímám příkaz svého stáří,“ řekl roztřeseně a v té chvíli skutečně vypadal jako stařec nad hrobem. „Myslím, že práci v kanceláři zastanou stejně dobře jiní. Prosím Tvé císařské Veličenstvo o uvolnění z kanceláře, abych se mohl věnovat svému církevnímu úřadu.“

Arcibiskupa císařovo rozhodnutí rozhořčilo do té míry, že přemohl svou obvyklou nesmělost.

„Tak jsem si jeho odstoupení nepředstavoval,“ řekl rozhodně. „Biskup! On? Snažím se následovat příkladu Arnošta z Pardubic i v přísnosti k hanebným pokleskům. Vím, že nedosahuju jeho velikosti, ale mravnosti mohu dbát stejně tak jako on. Arnošt v pochybení neznal bratra. Mravy kněžstva jsou strašlivé a co hůř, trpí jimi i morálka obce věřících. Jak chce zkažený kněz kázat ctnost? To prostě nejde. Slíbils mu, že může zůstat biskupem! K tomu přece nemáš žádné právo. Já jsem arcibiskup a...“

„Zadrž.“ Karlův hlas zněl sklesle. Měl za sebou dvě kruté ztráty, a i když konečné vítězství v boji o Branibory a Markétčino narození byly události, nad kterými by se jindy z té duše radoval, dnes cítil jenom smutek a únavu. Tušil, že věrného Jana ze Středy bude postrádat. Obklopoval se vždycky schopnými úředníky a dobře věděl, že v kanceláři ho už někdo nahradí. Ale kolem něj zvolna narůstala prázdnota. Dost bylo na tom, že přátelé odcházeli z vyšší vůle. „Ani to, co jsem udělal, mě netěší. Právě od tebe bych nečekal takovou výtku.“

Jan Očko se zamračil. „Proč právě ode mne?“ zeptal se ostražitě. „Můj život je snad bez hany. Aspoň doufám.“

„Žijeme obklopeni jinými,“ řekl Karel významně. „Dej pozor na synovce.“

Arcibiskup se zarazil. Syn jeho bratra byl první, kdo mu přinesl zprávu o Milíčovu sporu s kancléřem. Byl obratný a zdálo se, že má před sebou zářivou kariéru. Otec byl mocný muž, notář císařské komory, a strýc arcibiskup. Ctižádostivý mladý muž vždycky vystupoval jaksepatří. „Co provedl?“ vzmohl se na otázku.

„Nic zvláštního. Jenom se chová jako druzí. Pravda, ještě není vysoký církevní hodnostář a stížnosti na něj nejsou.“

„Ale ty něco víš!“

„Kdybych ho chtěl potrestat, udělal bych to,“ řekl Karel svrchu. „Seznámil jsi ho s Václavem, jsou přátelé. Snad je opatrný a jistě si dává pozor na Milíče. Víc k tomu nemám co říct. Všechny nenapravíme.“

„Snad nemyslíš...“

„Nemám ve zvyku si něco jenom myslet. Jsi velice mravný a přísný, tak prosím tě dohlédni i na něho. Má na Václava vliv.“

Arcibiskup odcházel dost schlíple. Jsem mizera, pomyslel si Karel. Mám vztek a vylil jsem si ho na tom dobrákovi. Vždycky mu vyčítám, že se mi nepostaví, a když to udělá, dám mu co proto. Arnošte, já se stydím. Ale chybíš mi.

Milíče ctím. Ve svém svatém nadšení má pravdu. Ale mrzí mě, když kvůli němu musím postihovat přátele, kteří mi přirostli k srdci. A to musím. Takže Jan ze Středy. Nebude mu zle, ale nebudeme spolu. Vlastně to není ani trest, jen ho uklízím z očí veřejnosti. A ještě chytrák strčím všechnu hanu z nevykonané spravedlnosti na arcibiskupa. Já jsem ho přece zbavil úřadu. On ne. A chtěl to. Jenomže to vím už jenom já. Mně Milíč nemá co vyčítat. A možná i jemu stačí, když nešvar nebude mít na očích, aby mu kazil jeho dílo. Ano, ještě zakročím co nejpřísněji proti tomu kramáři, který si myslí, že může svůj nevěstinec drze provozovat proti císařově vůli! Ať je tvůj Jeruzalém čistý, Milíči.

PŘÍBĚH ČISTÉHO ŽIVOTA

Není mnoho zmínek o Janu Milíčovi ve spisech, které se zabývají dobou císaře Karla Čtvrtého. Většinou se na něj vzpomíná až později.

„Ohňová slova Milíčova“ pomohla i rozdmýchávat plamen husitství. Kdo byl ten kazatel, jehož lidský osud byl šťastnější než jeho nejslavnějšího následovníka?

První vzdělání získal u faráře v Kroměříži, pak navštěvoval katedrální školu při biskupském chrámu v Olomouci. Po studiích ho zaměstnal Jan Jindřich v markraběcí kanceláři, odkud přešel do kanceláře Karlovy. Tam byl nejprve registrátorem, potom korektorem a od listopadu 1360 notářem. V roce 1362 se stal pražským kanovníkem a pražským sakristou, což byl kněžský úřad. Teprve tehdy se patrně dal vysvětit. Z císařské kanceláře vystoupil, když ho Arnošt z Pardubic požádal, aby zastupoval arcijáhna se všemi právy a povinnostmi z toho plynoucími. Titulárním arcijáhnem byl cizinec dosazený papežskou provizí, který ani nesídlil v Praze a arcijáhenské povinnosti nevykonával.

Milíč z arcibiskupova pověření konal vizitace na farách, a ač měl právo dát se od farářů živit, hradil si všechno sám. Toho úřadu i sakristiánství se vzdal v prosinci 1363, kdy se - opět na radu Arnošta z Pardubic - odhodlal stát kazatelem. Milíčův životopisec na tomto místě přímo cituje arcibiskupovu výzvu: „Pane Milíči, co můžete učinit lepšího než chtít pomáhat chudákovi arcibiskupovi pást stádo jemu svěřené?“ Zpočátku se mu lidé posmívali, protože kázal hanáckým nářečím, ale nedbal výsměchu ani prázdných kostelů a kázal dál. Potíral pýchu, prostopášnost a lakotu. Věřící zvolna začali navštěvovat jeho kázání a nakonec se stal nejvýznamnějším kazatelem v Praze. Pyšné paní odkládaly vysoké závoje, čepce pokryté drahokamy a šaty ozdobené zlatem a stříbrem. Hříšníci oplakávali své hříchy, lichváři vraceli vysoké úroky, živnostníci přestávali provozovat nekalé živnosti. Mnozí se uchylovali do samoty jako poustevníci. To ho tak vzrušovalo, že kázal dvakrát, třikrát, někdy i čtyřikrát denně. Jednou dokonce pětkrát: ráno u Jiljí, hned nato v Týnu, po poledni zase u Jiljí, pak kajícím ženám v domě, který obývaly, a popáté u Jiřího na Hradě jeptiškám už po nešporách. Teprve tam prvně pojedl. Nikdy neopakoval stejné kázání, pokaždé kázal o něčem jiném. Měl výtečnou paměť. Zřídka kázal hodinu, vždycky nejméně dvě a někdy i tři. Německy dobře neuměl, ale naučil se už v pokročilém věku, aby mohl kázat i Němcům. Studentům a jiným učencům kázal latinsky.

Milíč měl v sobě cosi prorockého a dobrovolné tuhé odříkání,

vyčerpávající práce kazatelská, starost o posluchače a o stovky mladých bohoslovců - budoucích kazatelů - učinily z něho vizionáře, který předpovídal příchod Antikristův v sedmém desetiletí svého věku a zmar i konec světa. „Tento kněz hodný Boha byl roznícen takovou horlivostí pro zákon Ježíšův a jeho pravdu a sílu, že nepřetržitě a neúnavně zápasil s nesčetným množstvím falešných proroků, řeholníků, kněži a stál téměř denně v hodině smrti za pravdu. On mužně a ostře káral nejvyšší preláty, arcibiskupy a biskupy za to, v čem podle jeho zdání chybovali. Vyzbrojen horlivostí jako brněním napadl i samého císaře Karla, prstem naň ukázal a pravil přede všemi, že on je veliký Antikrist.“ Milíč zkoumáním Apokalypsy došel k přesvědčení, že Antikrist se má objevit v letech 1365-1367. Pokud je světské zřízení špatné, pak Antikristem musí být jeho nejvyšší představitel. Ještě nedospěl k tomu, aby se mu také moc duchovní jevila stejně zkažená a zavrženíhodná. Císaře, který byl přítomen jeho kázání, v kostele veřejně obvinil. Ke cti Karla Čtvrtého třeba říci, že bez jakýchkoli následků. Právě naopak. Nad kazatelem i nadále držel ochrannou císařskou ruku. Když se papež Urban rozhodl odejít z Avignonu, Milíč odešel do Říma, aby tam kázal slovo Boží. Na dveře chrámu sv. Petra přibil list, že bude kázat o příchodu Antikrista, a vyzval duchovenstvo i lid k modlitbě za papeže i císaře, aby věřící vedli k bezpečné službě Spasiteli. Za to ho inkvizitor z řádu kazatelů dal uvěznit v klášteře menších bratří v Lateráně. Zde skládal kázání spoután okovy a potom ho přednesl latinsky před preláty a jinými učenými muži. Od toho dne ho drželi mírněji. Žebraví řeholníci v Praze zatím rozhlašovali, že Milíč bude upálen. Ale Urbanův bratr, albánský kardinál Angelik Grimoaldi, který Milíče znal z Prahy, ho po příjezdu do Říma osvobodil a jeho protivníky zbavil obročí. Po slavném návratu domů Milíč znovu hlásal slovo Boží - jednou u Jiljí česky, podruhé německy v Týnu, potřetí latinsky u Mikuláše mužům učeným. Na jeho kázáních se z milosti Boží napravovali hříšníci a mohutnělo vyznávání hříchů a časté přijímání svátosti oltářní. Denně zpovídal kajícníky v Týnu a dával jim spasitelské rady, jak sloužit Bohu. I veřejné nevěstky z nevěstinců se dávaly na pokání. Na počátku svého obrácení bydlely v malém domku naproti Sv. Jiljí. Někdy je brávaly do služby paní Pražského města nebo se řádně provdaly, některé se vracely k rodičům. O výživu a šatstvo pro ně se většinou staral Milíč sám. S arcibiskupovým svolením jim v tom domě na

přenosném oltáři četl mši a každý den pro ně kázal německy i česky. Za mnohé vyplácel nevěstincům peníze, kterými byly zavázány. Obrácených žen bylo přes tři sta. Později se přestěhovaly do uličky, kde byl dřív nevěstinec zvaný Benátky, do domu, který mu v hodině smrti odkázala Keruše Hoffartová, aby počestně žily a činily pokání tam, kde dříve hřešily.

Císař mu věnoval pozemky v celé ulici, dal zbořit nevěstince a postavit oratoř Marie Magdaleny, Afry a Marie Egyptské. Milíč tu vystavěl také dům pro sebe a pro další kněze a z vlastních příjmů pokrýval potřeby dvaaosmdesáti osob, které tu s ním žily. To místo nazýval Jeruzalém.

Preláti, faráři a žebraví mniši ho nazývali kacířem. Spor se potom řešil na arcibiskupském dvoře. Nadávali mu, že je pikhart, pokrytec a sodomita a že od té doby, co začal kázat, jsou stále mrzutosti. Jistého vysokého preláta Milíč písemně pokáral „pro jeho smilství a pro jistá dvířka, která si dal zřídit ve svém domě, aby si jimi vodil lehké ženy, a pro hostiny, jež vystrojoval jiným prelátům“, a ten list mu dal nahlas předčítat. Obviněný vytrhl list čtoucímu a začal pustě spílat Milíčovi a jeho přívržencům lotrů a sodomitů. Mohl to být Jan ze Středy? V té době opustil své místo v císařské kanceláři za nejasných okolností. Pro nemoc, jak se věří, sotva. Byl živ ještě plných osm let a z jeho pozdějšího dopisu císaři je zřejmé, že neodcházel v milosti. Také z jiné korespondence plyne, že kancléř holdoval radostem nejen ducha, ale i těla a docela zjevně okouzlení ženami nepokládal za prohřešek života duchovních. Milíčovi nepřátelé pak sestavili dvanáct artikulí a poslali je k papežskému dvoru jednomu mistru teologie. Ten je předložil papeži, který je dal přešetřit pražskému arcibiskupovi. Bývalý rektor pařížské univerzity a pozdější profesor v Oxfordu Vojtěch Raňkův z Ježova, scholastik pražského kostela, pokládaný za vrchol teologické moudrosti v Čechách, byl nadšený Milíčův obdivovatel. Když mu arcibiskup dal posoudit Milíčova kázání, řekl o něm: „Všechno, co já při kázání mužům vzdělaným a osvíceným stěží dovedu sestavit za měsíc, sestaví Milíč za hodinu. Nehodí se opravovat to, co bylo složeno z milosti Ducha svatého.“

Milíče jeho protivníci nakonec udali u inkvizice a papež vydal proti němu bulu jako proti kacíři. V Čechách zveřejněna nebyla. Milíč se odebral do Avignonu, aby se z nařčení očistil. Na papežském dvoře jeho kázání vzbudilo jen obdiv. Po nevěstkách tedy přišel kázat

kardinálům a biskupům. Po kázání, které měl v květnu před konsorciem, ho albánský kardinál posadil při hostině ke stolu na třetí místo od sebe. Pak onemocněl a ještě dva dny před smrtí diktoval dopis domů a druhý kardinálovi albánskému, který ho v slzách předčítal ostatním se slovy: „Třebaže můj bratr papež Urban je proslaven zázraky, přece by měl být tento Milíč ještě před ním kanonizován.“

Jan Milíč z Kroměříže, ohnivý kazatel a muž, jenž svým dílem jako málokdo ovlivnil mistra Jana Husa, zemřel v Avignonu roku třináctistého sedmdesátého čtvrtého v den sv. Petra Apoštola.

KORUNA MÉHO SYNA

Tangermünde. Hrad na skále a pod ním řeka. Tak to mám rád, a proto jsem vybral právě tento hrad za rezidenční sídlo v Braniborech. Protože Braniborská marka do svazku zemí Koruny české přímo nepatří. Neříká se jí Nové Čechy jako pásu mých držav v Horní Falci podél cesty z Prahy do Norimberka.

Jedna zem, jeden vládce. O to jsem vždycky usiloval. Ale teď mám už syny tři. Nechci, aby se dělili o jednotnou vládu. Vrchní pán nade všemi bude samozřejmě Václav i teď, kdy braniborskými markrabími jsou vedle něj i jeho bratři. Zatím to tak je. Ani Václav ještě není dospělý a Zikmundovi je teprve šest. Ale za dva roky mu už bude osm, věk, ve kterém byl prvorozený syn Ludvíka Bavora, císaře neblahé paměti, když mu udělil Branibory v léno. Zikmund je Eliščin prvorozený. Bude markrabětem a Jan si ukousne dílek z jeho panství. K nejvyšším poctám je vychován jen Václav. Snad mu nebudou závidět. Můj bratr mi nezáviděl nikdy. A vždycky jsme se na sebe mohli spolehnout.

Je to nezvyklá shoda. Synové knížat se většinou snášejí jen jako děti. Sotva dospějí, vypukají spory. Zářivý příklad jsou Wittelsbachové, ale nejsou to jenom oni. Kolik těch nešvarů v říši jsem už smiřoval! Dokonce i v Rakousku mezi Habsburky. Ti šli společně jen za Rudolfem, ale kdoví jestli by v tom i dnes setrvali. Když umřel, byli ještě děti.

Neříkám, že mi to obzvlášť vadí v jiných rodinách. V mém právě ukončeném sporu o Branibory se mi nešvár mezi Wittelsbachy vyplatil. Jednoho po druhém jsem pomalu přetahoval na svou stranu od falcké větve až po bavorskou, až s Otou zůstal jenom Fridrich. A i ten je teď náš. Místo co bych oba pokořil a musel den co den očekávat propukající vzpouru, získal jsem si je ústupky a vlídností a...

Ano, přiznejme si to. Koupil jsem je. Fridrich dostal výnosné fojtství ve Švábsku a Ota bere tučnou apanáž ve sjednaných splátkách. Najednou bych mu závratnou částku nikdy neproplatil, i kdybych ji měl. Dokázal rozházet už celé jmění. Jeho dluhy jsou obludné. Vlastně jsem mu prodal i svou milovanou dceru. To jediné si vyčítám, i když Eliška mi správně říká, že pokud jsem ji vůbec mínil vdát, už je

to jedno. Na druhém choti jí nezáleží. Na Rudolfa bude věrně vzpomínat až do konce svých dnů a vedle kohokoli. Je mrtvý. Už se jí nemůže ničím zošklivit.

Přece jenom je zásadní rozdíl mezi Tangermünde a mým Karlštejnem. Zatímco na Karlštejně víc odpočívám, než vyřizuju státní záležitosti, tady je to právě naopak. Dokonce odpočinku nemohu věnovat ani ten zlomek času, který mi na Karlštejně zabírá vládnutí. Snad se to změní, až bude vláda v Braniborech zabezpečena nad všechnu pochybnost nejen dohodou s bývalým markrabětem, ale i smlouvami se šlechtou, městy, duchovními, prostě s každým, kdo v Braniborech má nějaký vliv. Rezidencí tu budu asi často, i když pro říšské záležitosti to vůbec není blíž než z Čech.

Zato je mnohem blíž k východní hranici říše. K Polsku, kde Ludvík stále bojuje o nástupnické právo svých dcer. Už jsou tři. Ani jediný syn. Ani jediný, jehož dospělosti se může dočkat. Je sice mladší, než jsem já, ale už dvacet let jím zmítají choroby a já už mám dospívajícího syna. On sám ještě nepochybně doufá. Ale jeho matka se už odmítá na mužského dědice spoléhat. Znovu se vypravila do Polska, tentokrát s vydatnou pomocí Vladislava Opolského, a znovu marně. Sněm v Košicích loni na podzim tvrdošíjně setrval na svém. Už odjel do Polska i Ludvík a připravuje další sněm.

Přeju mu zdar. Jakpak by ne? S jeho druhorozenou dcerou je zasnouben můj syn. Zikmund, markrabí braniborský. A spojit Branibory s Polskem byl dávný Kazimírův sen. Svou dceru provdal do Branibor - stejně marně jako já do Rakouska ubohou Elišku. Ani tohle spojení se nevydařilo. Jako tchán Habsburků jsem prostě neobstál a mladý vdovec děsí papeže záměrem dalšího spojení s milánským pánem. Nejenže jeho mladší bratr má za manželku Bernabovu dceru. On sám se teď uchází o Violantu, dceru Galeazza Viscontiho, po matce neteř Amadea Savojského, mladou vdovu po Lionelovi of Clarence, druhorozeném synovi Eduarda Anglického, který zemřel jen několik měsíců po svatbě.

To jsme byli s Eliškou ještě v Itálii a zprávu mi podal Francesco Petrarca, jeden z účastníků svatební hostiny, kam jsem byl i já zván. Petrarca. Básník. Už ho neuvidím. Zemřel v červenci v Carraře smířen s lidmi i Bohem, poklidně, nejspíš ve spánku. Takže svým způsobem je to i dobrá zpráva. Umíráme všelijak a kdoví co čeká na mě. Přivezl mi ji spolu s jeho dopisem na rozloučenou jeden z jeho přátel, Niccoló

Beccari.

Pro Franceskovu památku jsem mu nabídl místo vychovatele svých dvou mladších synů, ačkoli Bůh ví, že jeho minulost není nejčistší. Zamlada byl dokonce vězněn pro pokus o znásilnění. Ale je vzdělaný a přátelství z Franceskem ho jistě zušlechtilo. I když se - na rozdíl od něho - věnoval víc než básním válce, ale i výuka ve zbrani se pro mé mladší syny hodí.

Kdoví oč o všechno budou muset jednou bojovat a Václav bude potřebovat zdatné vojevůdce, nejlépe z vlastní rodiny. A násilí ve fraucimoru Elišky Pomořanské? Směšná představa. Beccari jistě není hlupák a nepřeje si být zmrzačen.

Ostatně kdoví. Dcery boloňské vdovy před třiceti lety možná samy pootevřely okénko třem mladým bakalářům. Bolognu znám. A znám i veselý život tamních studentů a řekněme vstřícnost místních dívek. Znásilňovat jsme nikdy nepotřebovali.

Bologna. Vzpomínka stará už přes čtyřicet let, Bože! Jak dlouho se mi nevybavila? Kateřina. Jaksi se mi spojuje s tou druhou, která mě dodnes věrně provází, ať už jsme spolu či daleko. S Milíčem jsem ji poslal do Avignonu. Nevrátila se po jeho smrti, ale poslala důležitý vzkaz. Její syn, Eliščin rytíř, se potlouká po Francii a může pro mě leccos užitečného vyzvědět.

A zase jsme u politických sňatků. Nejsem sám, kdo kupčí s vlastní krví, mám-li to tak drsně vyjádřit. Ostatně ani já jsem si svou první choť nevybíral a s Blankou z Valois jsem nepochodil zle. Než bude Zigi dospělý a uherská Marie jeho skutečnou chotí, snad už konečně budínským dvorem nepovládne ta jedubába. Už je jí sedmdesát a jemu šest. Horší je, že Ludvík, nenasyta, pošilhává po neapolském trůnu, až se jednou smrtí královny uvolní. Jeho dědický nárok je stejně dobrý jako všech ostatních uchazečů, možná lepší. Vždycky jsem byl rád, že se jeho pozornost obrací spíš k jihu. Byl jsem bláhový. Jana Neapolská je odjakživa se všemi papeži zadobře a uherský dědic jí nevoní. Ludvík potřebuje podporu francouzského krále, či aspoň slib, že vévoda ďAnjou od svého úsilí ustoupí.

Dostal jsem od Jindřicha Möncha poplašnou zprávu, že do Francie přijeli z Budína starosvati! Kterou? Prvorozená je Kateřina a mého synovce v Paříži sotva zajímá Uhersko. A nemluvně Hedvika je v pořadí až třetí. Je to pro druhorozeného syna francouzského krále dost? O Marii se nemluví. Ale nějak se o ní nemluví ani s námi.

Ludvík nepožádal papeže o dispens. Musel jsem to udělat až já a taky jsem ji dostal. Dal jsem to se vší slávou oznámit do Budína a nic. Prozatím.

Nevím, co Albrecht Rakouský chtěl získat s Violantou. Dost tvrdošíjně na ní trval a dvakrát marně žádal papeže o dispens. Když neuspěl, dokonce v Itálii probleskla zpráva, že se hodlá ucházet o Zikmundovu Marii! Ale to byl spíš výplod choré mysli. Marii jsou tři roky a Albrecht je dospělý a rozhodně víc než choť potřebuje syna. Nakonec se mi podařilo, v co už jsem ani nedoufal. Dvě mouchy jednou ranou. Zasloužil jsem se o dceru norimberského purkrabího. Snáz se mi s ním bude jednat, aby mě zprostil Zikmundova závazku. Ostatně Fridrich už má syna a spíš potřebuje pro něj co nejurozenější nevěstu než další ženichy pro svoje dcery. Část našeho ujednání tedy trvá. Bez námitek jsem mu přislíbil Markétu za souhlas k Albrechtově sňatku s jeho Beatrix.

A taky potřebuju zavázat si papeže ještě mnohem víc. Jeho souhlas není sice podmínkou Václavovy volby římským králem, ale usnadní mi jednání s kurfiřty. Dá se čekat, že se leckdo z nich bude vzpouzet. Příliš moci v jedné rodině nikomu nevoní. Ani mně se nelíbila rozpínavost Wittelsbachů, a to Ludvík Bavor ani ve snu nepomyslel na to, zajistit svému synovi římskou královskou korunu. Jemu samému se na hlavě kymácela a tu císařskou po právu vlastně nikdy nezískal. Na mojí sedí obě pevně. A cítím se vskutku oprávněn jednu z nich předat Václavovi.

V Čechách jsem to mohl udělat vlastním rozhodnutím. V říši k tomu bohužel potřebuju kurfiřty a jejich cena bude nemalá. Po výdajích za Branibory je to možná víc, než bych si měl dovolit, ale spěchám. Zákruty vysoké politiky zmáhám namáhavěji než dřív a často se už cítím unavený, chátrám. Nebe mi dalo výstražné znamení o Vánocích, kdy jsem se kvůli proklaté bolavé noze ani nepostavil a musel jsem si odepřít obvyklý přednes z Písma o nařízení císaře Augusta. Po téměř třiceti letech poprvé!

Rád vzpomínám na den, kdy jsem se při mši prvně s taseným mečem postavil před věřící, abych se předvedl jako pravý Augustus. Bylo to v Basileji ten rok po Bavorově smrti a byl jsem ještě plný mladé žádostivosti. Slavnostní ples, dvoření dámám a útěk na loďce po Rýnu před rozhněvanými manžely. Je to vůbec pravda, nebo si jen tak přikrašluju vzpomínky? Třicet let tehdy uplynulo od mého

narození. Stejný čas bude ten den za dva roky dělit od povýšení mého synáčka na římský trůn. Jenomže jemu bude patnáct. Stěží bude prohánět sukně patricijek a budit pohoršení jako já. Jeho důstojný otec. Starý císař, jak se mi teď říká.

Ano, jsem starý a potřebuju dědice vychovávat s jistotou, že jím bude vskutku. Ne že by mi Václav byl přínosem už teď.

Musí se ještě hodně učit. Ale jak půjdou léta, bude mi ubývat sil stále rychleji a už bych možná nedokázal všechno, co ještě zvládnu dnes. Římská koruna mému Václavovi ujít nesmí! Ať už můj záměr budí pohoršení kdekoli.

Jak se ukázalo, císařova snaha nepohoršila jen kurfiřty. Opatrně se ještě v Tangermünde pokusil do svého plánu zasvětit pražského arcibiskupa. Odpor snad podvědomě tušil, ale neočekával ho. Jan Očko nebyl Arnošt z Pardubic.

„To přece nemůžeš!“ vykřikl arcibiskup, sotva pochopil, o čem je řeč. Dávno měl takové podezření, ale snažil se věřit, že císaře podezírá neprávem. „Jsi nejen římským císařem, ale i římským králem. A dokud jsi živ... Přeju ti, abys zůstal ještě dlouho. Václav snad není tak chtivý nových hodností, aby nemohl počkat až do zralého věku.“

„Za dva roky mu bude patnáct a bude dospělý.“

„V patnácti dospělý? Podle zákona snad ano. Ale jako vladař... Vzpomínáš si ty na sebe a na své skutky, když ti bylo patnáct let?“

„Velice dobře. Spravoval jsem otcovu signorii v Itálii. A sám, bez něho. To já Václava neopustím. Až umřu, neměl by takovou oporu.“

„To je bezprecedentní. Už jsi ho udělal druhým českým králem, ještě z něj chceš mít druhého římského krále a snad dokonce císaře?“

„O císařství zatím není řeč. A precedens tu už byl. Fridrich Hohenštauf dal po své císařské korunovaci v Římě zvolit římským králem svého syna Jindřicha.“

„Však se mu to taky vymstilo. Jindřich chtěl držet moc v severní části říše jenom sám, bez otcova vměšování. A skončil ošklivě ve vyhnanství. Dokonce se říká, že byl otráven.“

„Asi nebyli milující otec a milující syn,“ řekl Karel nevrle. „Už nechci nic slyšet. Václav musí být římským králem, jakmile bude mít potřebný věk.“

Jan Očko si povzdechl. Málokdy se pokoušel kráčet do důsledků v Arnoštových šlépějích, jako to udělal dnes, a nikdy nepochodil. Ale

pochodil by Arnošt z Pardubic? Vzpomněl si na Václavovu korunovaci českým králem a jeho svědomí se uklidnilo. Ne, ani Arnošt by nedokázal nic. Pokud šlo o syna, byl císař tvrdošíjný a zaslepený. A jak mu let přibývalo, pořád víc. Tak tedy Václav, český a římský král? To ještě uvidíme. Knížata nemilují přebujelou moc.

Jan Očko nikdy nepodceňoval jemnou císařovu ruku, která dokázala tak mistrně zaplétat a rozplétat nejrůznější intriky, ale obával se, že tímto soustem se jeho přítel zahltí. Stěží mohl proti císařovu rozhodnutí prosadit své námitky a ostatně to ani nebylo v jeho zájmu. Úspěch byl jistě žádoucí. Ale nečekal ho.

Mýlil se.

JAK VOLIT KRÁLE

Ze čtyř světských hlasů měl Karel zajištěny tři - český, saský a braniborský – a z duchovních zatím jenom jeden, který nebyl nesporný. Mohučský arcibiskup byl nejvýznamnější z volitelů a obsazením stolce Lucemburčanem Jeanem de Ligny po smrti Gerlacha Mohučského v únoru 1371 se cesta k Václavově volbě otvírala ještě nadějněji než za jeho předchůdce. Ale zasáhla smrt a Jean de Ligny, který byl ze stoupenců císaři nejvěrnějších, zemřel už v dubnu 1373. Karel si pospíšil a prosadil u papeže jmenování spřáteleného míšeňského markraběte Ludvíka. Mohučská kapitula naneštěstí mezitím zvolila Adolfa Nasavského a papežskou provizi odmítla. Velmi nevhodně tak vypukl spor o nejdůležitější stolec v říši.

Ludvíkovým hlasem si císař mohl být jist. Arcibiskup za své povýšení děkoval jen jemu. Bez souhlasu kapituly a města byl ovšem stěží arcibiskupem. Zbývající dva duchovní kurfiřti byli příbuzní. Kuno Trevírský byl strýc Fridricha Kolínského, kterého také do arcibiskupství prosadil. Fridrich byl v podobném postavení jako Ludvík: vedl válku se svým městem Kolínem a v mnoha ohledech byl závislý na svém mocném strýci. Zpočátku vydali společné prohlášení, že v žádném případě nepřipustí novou římskou volbu ještě za života císaře. Karel to správně pochopil jako vydírání. Změnu názoru bylo třeba bohatě zaplatit. Zástavami, hotovostí i ústupky a sliby nejrůznějších intervencí u spřáteleného papeže. Obzvlášť zadluženého Fridricha Kolínského pak jmenoval císařským dvorním radou a stolovníkem s týdenním platem 100 zlatých, kdykoli poctí návštěvou císařský dvůr. Netřeba zdůraznit, že od té doby bylo kolínského

arcibiskupa vídat v okolí císaře co nejčastěji.

Ze zlatého deště nevyšel zkrátka ani poslední světský kurfiřt, držitel falckého hlasu Ruprecht První. Do konce čtyřiasedmdesátého roku bylo zajištěno všech sedm kurfiřtských hlasů ve prospěch římské volby českého krále Václava. Zbývalo svízelné jednání s papežem o uznání volby.

Karel měl ještě v živé paměti, jak Řehořův strýc Kliment VI. ovlivnil jeho vlastní kandidaturu a postavil ho jako protikrále klatbou stíhaného císaře Ludvíka. Řehořův souhlas bylo možné získat, ale byl tu ještě kardinálský sbor. A kurie se snažila posílit svoje postavení jako vždycky, když někdo potřeboval výrok papeže.

Tentokrát šlo o dávnou tahanici, zda je zvolený římský král plnoprávným nositelem své hodnosti prostou volbou k tomu oprávněných kurfiřtů, nebo je závislý na výroku papežského stolce, bez něhož nemůže vykonávat královskou moc. Karel to Zlatou bulou před dvaceti lety určil jasně: římským králem se kandidát stává bezprostředně volbou kurfiřtů a papež ji může či nemusí potvrdit, ale nemůže ji změnit. Teprve císařská hodnost je závislá na korunovaci v Římě a tedy i na souhlasu papeže-římského biskupa, pána Města, který jediný je oprávněn ji vykonat či zakázat. Bez vůle papeže zůstává vládce římské říše jen králem, což se mimo církevní stát obvykle nedodržovalo.

Volba Václava tedy papežovo požehnání nevyžadovala, ale vzhledem k výjimečnosti celého podniku a předpokládanému souhlasu současného papeže, který byl omotán předivem všemožných vlídných svazků, císař uvážil, že bude prospěšnější si předběžný souhlas vyžádat. Jednání se svatou stolicí se jako obvykle táhlo a docela vyřešeno nebylo ani v průběhu do volby zbývajících dvou let.

Když Kateřina sesedla před známým domem, obešel ji divný pocit. Jako před osmadvaceti lety. Taky přijížděla rovnou z Avignonu. Najednou se jí zdálo, že se musí zadusit.

„Co je vám, paní?“

Hlas jako zdálky. Zbytečně příkře odmítla pomocnou ruku a nejistým krokem vstoupila do otvírajících se dveří. Harti se objevil na schodech.

„Vypadáš jako duch!“ vykřikl a seběhl dolů jako mladík. „Pojď rychle. Kolik je vás? Dám připravit večeři. Co se stalo?“

„Nevím," řekla matně. Přistrčil jí křeslo. Padla do něho. „Mám podivný pocit. Jako by... Máš zprávy o Jindřichovi?"

„Ovšem." Vždycky starostlivý Harti se zatvářil překvapeně, jako by obavy o syna pokládal za nesmysl. „Hned začátkem roku přijel z Avignonu posel Zeleného hraběte. Jindřich ho doprovázel až tam."

Začátkem roku! „Já jsem tam přijela v březnu," řekla žalostně. „Minuli jsme se."

„Ty jsi byla v Avignonu? A nevzkázala jsi."

Na chvíli zapomněla na svou starost, jak ji překvapil. Výčitka! Té se nikdy neodvážil ze strachu, že by ji mohl popudit. Teď ji vyslovil docela samozřejmě. Vypadal sebejistě a vůbec nějak jinak.

„Ty jsi omládl!" vykřikla. Ano, to bylo to. Dávno mu bylo sedmdesát a teď vypadal mladší o dobrých patnáct let.

„Myslíš?" sedl si k ní na lenoch křesla a v dobré náladě ji políbil do vlasů. „Nedělej si vrásky pro Jindřicha," řekl bezstarostně. „Tomu se nemůže nic stát."

„To si jeho otec myslel taky."

Harti zvážněl. „Ne, ten si to nikdy nemyslel. Ale Jindřichovi je osmadvacet a sama jsi mi to tak jednou řekla. V jeho věku se ani tobě, ani mému bratrovi nic nestalo. Měla jsi pravdu. Od té doby se o něj nebojím."

„Harti, já tě nepoznávám," řekla v úžasu. „Když se ztratil u Alexandrie, vůbec jsi mou naději nesdílel."

Potřásl hlavou. „Ty jsi přece taky neměla žádnou naději. Jen jsi ji předstírala. Ale teď už vím, že měl u sebe strážného anděla. Jistě nad ním bdí i na dálku."

Na dálku? Najednou pochopila důvod jeho proměny. „To té malé připisuješ příliš moci," usmála se. „Je tady?"

„Kde by byla, když ji sem přivezl?"

„Ale Harti! Dejme tomu, ano, dejme tomu, že tenkrát ho zachránila. Ale na dálku?"

Usmál se. „Je to kouzelnice. Věřím všemu."

„Bydlí tu s tebou?"

„Ne, co si myslíš. Bydlí s Luisou a Filipem. Myslel jsem, že nebudeš nic namítat. Dům přece napůl patří tobě. Řekl jsem jim, že je to tvůj host."

„Ano, to jsi řekl správně. A Jindřichův dům?" zeptala se.

„Přece pořád čeká na něho."

Usmála se. „Jindhchovi není ani třicet. Jeho dům zůstane dlouho prázdný.“ Když bylo třicet jeho otci, byl plný svého záhadného života a já, hloupá dvanáctiletá holka, jsem byla beznadějně zamilovaná. Potom... Otřásla se. Ne, mému synovi po třicítce určitě bude zbývat víc než deset let života. Jde v našich stopách, to je pravda. Ale ne ve všem. Není nikomu bezhlavě oddaný. Možná císařovně, ale ta ho nepovede na smrt do bitvy jako u Crécy bláznivý český král. Já ve třiceti... Ano, to bylo Jindřichovi sedm a dávno jsem žila v Basileji jako počestná choť Burkharta Möncha. Harti možná ani nebyl méně schopný než jeho proslulejší mladší bratr. Jen se bez řečí obětoval. Mně a Filipovi a nakonec mému synkovi.

„Podívám se za ní.“ Vzpomněla si na divnou předtuchu a ve dveřích se obrátila. „A kde je Jindřich teď?“ zeptala se starostlivě. „Víš to?“

„Ovšemže to vím. Nenechala jsi mě prve domluvit. Je ve Francii a pomáhá panu de Coucy najímat *společnosti* pro jakési tažení.“

„Budou válčit?“

„On ne,“ usmál se. „Bude dělat rytíře jisté dámě. Paní de Coucy, jinak dceři anglického krále. Doprovodí ji do Anglie. Vždycky tam odjíždí, když její choť opouští Francii.“

Nakrčila nos. Rytíř vznešených paní! Ano, v tom ho poznávám. A jakákoli zpráva o něm je mi milejší než... Než co? Vrátila se. „Měla jsem nejpodivnější pocit, když jsem přijela. Jako tenkrát.“

„Kdy tenkrát?“

„Tenkrát. Před Jindřichovým narozením. Taky jsem přijela z Avignonu jako dnes.“

„Všechno je jinak, naštěstí. Předtuchy!“ Harti došel až k ní a objal ji. „Nevěř jim. Vidíš, ještě jsme se ani pořádně neuvítali, jak sluší manželům.“

Zběžně ho políbila. „Dám svoje věci odnést k Jindřichovi,“ řekla. „To už by nás u Luisy a u Filipa bylo moc. Když jsem tu byla naposledy, měli u sebe i vnoučata. Malý Filip tenkrát teprve stavěl dům.“

„Malý Filip je už dávno větší než tvůj bratr.“

„Zvyk,“ zasmála se. „Doufám, že aspoň malý Jindřich nepřerostl mého Jindřicha. I když je starší, byl proti němu vždycky mrně.“

„Počkej,“ zadržel ji, jak si najednou vzpomněl. „Nevěřím na předtuchy, ale mám zprávu z Itálie. Možná nevíš, že v Carraře umřel

Francesco Petrarca.“

Básník? Nejspíš byl mladší, než je Harti. „Podívám se za Annettou později,“ zamumlala a odvrátila se.

Nechal ji jít. Znal její vztah k Petrarkovi a věděl, že teď potřebuje být chvíli sama.

Básníku! V těch třiceti letech, co jsem tě znala, jsme se moc často nepotkávali. Ale kdykoli se to stalo, prožívali jsme spolu nezapomenutelné chvíle. Odvracela jsem od tebe nebezpečí a tys mi za to dával krásu svých slov. Dá se říct, že jsme se měli velmi rádi. Já tebe a ty mě. Zase jsem o něco chudší. A odcházejí vždycky jen ti nejlepší. Ty, Milíč v krátkém sledu. A vlastně jste se v něčem podobali. Oba jste trpěli nemravností církve, která poskvrňuje svatou tvář křesťanství. A oba jste proti ní bojovali ohnivými slovy, on z kazatelny, ty pod vavřínem básníka. Oba jste odešli skoro v stejnou chvíli. Byla jsem u něj, který mi byl cizí, ačkoli jsem měla spíš být u tebe. Stalo se. Už se neuvidíme, básníku. Už se neuvidíme na téhle zemi. A možná nikdy. Nejsem si jistá, že jsem tak jako vy dva určená pro nebe.

Vzpomínka dozněla. Sešla dolů a rozhlédla se po známých, už trochu sešlých zdech. Tady jsme všichni vyrůstali. My i naši otcové. Tři domy s jedním dvorem uprostřed. Pořád stejné jako za starých časů. To je zvláštní, že dnes je mi nejcizejší ten, ve kterém jsem se narodila.

Vešla dovnitř. Obrázek, který ji čekal, byl překvapující. Saracénka se sklopenýma očima se otáčela v kuchyni.

„Je to velice hodná, tichá a domácky vychovaná dívka,“ komentovala to Kateřinina švagrová a dávná přítelkyně Luisa. „Stará se vzorně o domácnost i o děti. Mě to zahanbuje. Přece není naše služka. A její příběh je tak dojemný. Myslím, že by se měla vdát.“

Dojemný? Kateřina potřásla hlavou. Sama by krkolomné Annettiny příběhy tak neoznačila, ale Luisa byla ovšem jiná a za ta léta, co se skoro nestýkaly, se hodně změnila. Starší Filip, Kateřinin bratr, byl obchodník úspěšný jen do té míry, jak mohl při své málo výbojné povaze. Nebýt Hartiho, který vždycky dokázal tvrdě zakročit proti podvodníkům, už by byl možná na mizině. Ale oba mladí páni byli dravečkové. Přece jen v nich probleskovala jiná krev.

„Myslela jsem, až Filip postaví ten dům, že si své děti vezme,“ nadhodila.

„Vzal si je, samozřejmě. Ale možná nevíš, že ovdověl. Má k nim chůvu, ale častěji jsou děti tady. Měl by se oženit.“

Měla by se vdát, měl by se oženit... No vida. „Jakpak vychází s Annettou?“ zeptala se zkusmo.

Luisa se začervenala, jako by byla přistižena při kuplířství. Ale pak si vzpomněla na důvěrnost jejich dívčích časů. „Víš, určitě je do ní zamilovaný,“ řekla. „Kdo by nebyl, je tak líbezná. Jenomže ona dává přednost Jindřichovi.“

„Ano, to jsem si všimla,“ prohodila Kateřina zadumaně, ale Luisa vzplanula.

„Ty se vždycky děláš chytrá. Jak sis mohla všimnout tak na dálku? Mně, abych ti řekla pravdu, je to jedno, moje snacha to bude tak či tak. Filip by ji určitě k dětem potřeboval spíš, ale proti hlasu srdce... Jindřichovi už bylo třicet a pořád je svobodný. Vypadá to, že čekal jenom na ni.“ Povzdechla si. „Mezi chlapci býval krásný bratrský vztah. Dvojčata. A teď spolu nemluví ze samé žárlivosti.“

„To už tak bývá.“ Kateřina hbitě pochopila, že Jindřich, o kterém je řeč, není její, ale Luisin syn. Stojí o něj ta malá doopravdy? To by bylo řešení. „Je to ale docela chudá nevěsta,“ řekla nahlas. „A můj bratr Filip, jak vidím, nenadělal zrovna velké jmění.“

„Ale jdi, nám to stačí,“ zasmála se Luisa. „Děti nás už nepotřebují a krom toho jsou na tom mnohem líp než my. Annettu bych s otevřenou náručí přijala do rodiny i tak, ale vůbec to není chudá nevěsta.“

Kateřina sebou trhla. Snad tu nevykládala tu bláznivou historku o pirátském pokladu!

„Tatínek jí dal připsat hodně velké věno,“ pokračovala Luisa bezelstně. „Mladá rodina by mohla skromně žít i z úroků. Ale ani jeden z mých synů se určitě nenechá živit od ženy.“

„Jindřich má vlastní dům?“ zeptala se Kateřina.

„Ne, žije zatím s námi, než se ožení.“

Kateřina se na ni zadívala. „Nerada tě připravím o pomocnici, ale vezmu teď Annettu k sobě. Zůstanu tu nějaký čas. Jistěže nebylo moc vhodné, aby žila sama v domě s Hartim, ale myslím, že za těchto okolností se už vůbec nehodí, aby bydlela u tebe.“

„Ale já je nedávám dohromady!“ vykřikla Luisa pohoršené. „To si přece nemyslíš!“

„Já ti věřím, ale mohlo by to tak vypadat. A potom, určitě se hodí,

aby ženiši chodili za nevěstou spíš do jiného domu než do matčiny kuchyně. Samozřejmě, bude-li ona chtít.“

Povolaly Annettu. Ani nezvedla oči. „Udělám, co si budete přát, paní Luiso,“ pípla pokorně a obrátila se ke Kateřině. „Budu vám, paní Kateřino, sloužit věrně, věřte mi.“

„Nechci, abys mi sloužila,“ řekla Kateřina nevrle. „Ale myslím, že Jindřich, když tě sem vezl, neměl na mysli, abys byla někde na obtíž.“

„Co to říkáš!“ vykřikla Luisa. „Není na obtíž. Je to náš miláček. Měli jsme ji tu moc rádi.“ S obavami se podívala na Kateřinu. „Ona potřebuje lásku, víš? A ty se často vyjadřuješ bezohledně. Na obtíž! Jak jsi to vůbec mohla říct?“ Objala Annettu a chvíli se obě utápěly v slzách.

V té holce jsem se nikdy nevyznala a namouduši že teď se v ní vyznám ještě míň. Kolik že jí je? Jednadvacet? Pomalu stará panna, jako jsem byla já. Ano, až do jednadvaceti, pamatuju se dobře. Jenomže já jsem nikdy netoužila po vdavkách. Ona vypadá mnohem mladší. Osmnáct, šestnáct, kdoví.

Annette ji následovala se skloněnou hlavou a hlubokými vzdechy. Občas se ohlížela, jako by se s Luisou ani nemohla rozloučit. Kateřina už toho měla právě dost. „Podívej se,“ řekla. „Jestli chceš mermomocí zůstat u nich, nic proti tomu. Já si nepotrpím na řeči, ale jsme v Basileji, nezapomínej. Když bude Jindřich za tebou chodit ke mně, je to vhodnější. Kde je vůbec?“

„Nevím, možná v Paříži.“

„V Paříži?“ vykřikla Kateřina. „On taky?“

„Jak taky? Už nevím o nikom.“

„Někde ve Francii je prý Jindřich.“

„Právě.“

„Ale můj Jindřich!“

„A o kom jiném mluvíme?“

„Myslela jsem...“ Kateřina spolkla další řeč. „Kdepak jsi ztratila svého pohana?“ zeptala se, aby se dostaly z nepřehledných témat.

„Půjčila jsem ho Jindřichovi.“

„Jindřichovi do Paříže? Proč?“

„Ale ne do Paříže!“ vykřikla Annette a najednou to zaznělo skoro vztekle. „Přece odplul se svými koráby do Egypta. S Mahdím tam určitě pochodí líp.“

„A o kterém Jindřichovi mluvíš teď?“ zeptala se Kateřina sladce.

„Přece o tom odvedle.“ Annette se ještě naposled otočila a poslala vyhlížející Luise poslední polibek. Vstoupily do domu a konečně byly z dohledu. Annette se narovnala a podívala se Kateřině hezky zpříma do očí. „Doufám, že se budeme přece jenom snášet,“ řekla docela jiným tónem. „Jsem vám vděčná, že jste mě vysvobodila. Budu se ovládat.“

Kateřina na ni zírala. „Jak vysvobodila? Přece tě tam násilím nedrželi! Či ano?“

„Ví to Harti?“ zeptala se Annette místo odpovědi.

Paní Luisa, paní Kateřina. A Harti. Vida. „Harti přece není tvůj pán. Jsi svobodná.“

Annette to přešla. „Dal mi úkol,“ řekla. „Nerada bych ho zklamala, ale už se tam otravuju rok. Snad je to dost dlouho, abych mu dokázala, že se umím zapřít. Dosvědčíte to? Zpočátku jsme měli... On mi prostě nevěřil.“

„Co ti nevěřil?“ vykřikla Kateřina. „Přestaneš mě už konečně napínat?“

„Napínám vás? To nerada. Myslela jsem, že jste chápavější.“ Přes tu nepochybně drzou řeč se na Kateřinu usmála. „Řekl mi, že první, co se musím naučit, je ovládat se. Být někým jiným ve dne v noci. Možná si to pro mě vymyslel jen z lenosti a chtěl se mě zkrátka zbavit. Teď už nemůže, když to dosvědčíte. Vám bude věřit. O Luise si myslel, že je jen zdvořilá. Dali jsme dohromady dojemnou historii a podle ní jsem se měla chovat. Přece jste viděla, že jsem to dokázala. Nebo ne?“

Kateřina si dala vyprávět vymyšlený příběh ubohého sirotka a mohla se potrhat. Nic nebylo vzdálenější dobrodružstvím pirátovy dcery a chovanky z harému, která v přestrojení za arabského kluka putovala měsíce a měsíce s mladým rytířem severní Afrikou.

„A ty sis to zpestřila lámáním srdce mladým pánům.“

„To mi nezakázal a nějak jsem se bavit musela. Láskou vzdychají i opuštění sirotci, či ne?“ odsekla Annette. „Vy jste to nezkoušela nikdy?“

„Já?!“ Kateřina se usmála. „Podívej se na mě. Já přece ani nejsem žena. Nechápu, jak jsi se někdy mohla vydávat za kluka.“

„Bylo mi tenkrát jedenáct.“

„Prý dvanáct, říkal Jindřich.“

„Rok jsem si přidala. Stejně to nebylo nic platné. A tohle mě

naučil zase admirál Boccanegra. Ne schválně. Jen jsem se přesvědčila, že pro ženu jsou i jiné možnosti než třímat kolovrat.“

„Ty se nechceš vdávat?“

„Ani nápad.“

„Tak proč jsi pletla hlavu oběma najednou?“

„Právě proto, je to bezpečnější. Můžu se jednomu vymluvit na druhého. Je to moc zajímavá hra.“

Kateřina se na ni s úsměvem zadívala. „Myslím, že jsi popletla hlavu i Hartimu,“ řekla.

„Hartimu? To je nesmysl!“ vykřikla Annette.

„Zdá se ti na to starý?“

„To taky. Ale hlavně je pořád zamilovaný.“ Spiklenecky na ni mrkla. „Do vás, to přece snad víte.“

Jindřich je daleko. To je moc dobře. Zdá se, že to je právě jeho přítomnost, která to rozkošné stvoření svazuje. A Hartimu patří uznání a dík. Stejně tak jako ona jemu vrátila kus mládí, on ji obrátil zpátky k hravému životu. Vlastně i celý můj život byl hra. Nebezpečná a krásná, ale hra.

„Harti tě naučil ovládat se. Má pravdu, to je základ všeho. Umíš si poradit s mužským obdivem. To už by stačilo k bezpečnému zakotvení v manželském přístavu. Ale jestli to není tvůj cíl, pohybovat se ve světě mužů není pro ženu snadné a nenaučí tě to žádný muž. Jejich úskalí nejsou naše a naopak. Chceš? Žena jako ty má ještě co pochytit od ženy, jako jsem já.“

Ten rok byl krutě namáhavý, ale slavný Václavův den se neodvratně přiblížil. Sotva pár měsíců zbývá do jeho patnácti let. Cítím se unavený, a ač se snažím krotit, bývám nevrlý, když se mi nedaří, jak bych si přál. A nedaří se mi často. Zdá se mi, že častěji než dřív, ale snad je to jenom klam z té únavy. Dokonce vojenské tažení, abych udržel kurfiřtský hlas Ludvíkovi Mohučskému! Kapitula ne a ne se vzdát a hlavně se nevzdává proti němu zvolený arcibiskup Adolf Nasavský. Míšeňský markrabí si to představuje jednoduše: Proč by měl utápět svoje zlato v církevní kariéře svého bratra, o kterého se přece císař postará? Musí. Potřebuje mít v Mohuči *svého* arcibiskupa.

Nejednou jsem byl v pokušení vyjednávat s Adolfem Nasavským, třeba by i on odevzdal svůj hlas Václavovi, ale to nemůžu. Až do té chvíle lhostejný Fridrich Míšeňský by procitl a vpadl mi pomstychtivě

do zad. O Ludvíkovi ani nemluvím. Míšeňští sice nepatří mezi kurfiřty, ale je to vlivný rod. Možná by potom odpadli i Wittenbergové v Sasku a s těmi zase falčtí Wittelsbachové a celá pracná stavba by se zhroutila. Takže mi nezbývá než bít se za Ludvíka, i když nemyslím, že na svůj stolec někdy doopravdy zasedne. Mohučská kapitula je tvrdohlavá a nepřející papežským zásahům a Adolf Nasavský má za sebou větší sílu, než by měl Ludvík, kdybych ho já opustil. A nemůžu až do konce svých dnů pečovat o jeho vládu nad Mohučí. Snad se Ludvík spokojí i jiným stolcem, ale napřed mi musí zvolit Václava.

Udržet trvale pracné předivo souhlasu kurfiřtů už začíná být nad mé síly. Někdy se můj vztek obrací i proti Václavovi, který zatím sám pro sebe nehnul ani prstem, ale rychle opadá. Vždyť je mu sotva patnáct! To já v patnácti... Zahanbeně si vzpomínám, jak jsem se kasal před Janem Očkem. Ovšem, spravoval jsem signorii. Ale měl jsem rádce, jako má teď on, i když nade mnou nedržel ochrannou ruku mocný otec přímo. A také jsem zamlčel, že jsem o signorii tenkrát přišel. Kdoví. Možná se dala udržet.

Bylo mi patnáct jako jemu. Nemůžu chtít od Václava víc. Můj arcibiskup mi už vyčetl, že jsem ochoten zaprodat se třeba ďáblu kvůli svému synovi. Ale copak jde jen o Václava? Je užitečné mít mír v říši a samé přátele. Docela m stačí projevy skrytého nepřátelství v Budíně. Jako by mě schválně napínali.

Jednání o uhersko-francouzském sňatkovém spojení prodělává neustálé změny. Jednou se dokonce zdálo, že můj Zikmund z celého projektu vypadne. Můj francouzský synovec totiž projevil souhlas s dovětkem, že bude-li prvorozená Kateřina designována pro vládu v Polsku, přistoupí pro svého syna na jinou nevěstu, určenou přímo Ludvíkem.

Mohl se poradit. Když byl v úzkých, běhával za mnou o radu, pomoc i půjčku a vždycky jsem ji poskytl. On toho o Uhersku příliš neví, zato já ano. Ale asi mu bylo známo, že vlastně vstupuje na kolbiště proti mně. Pánbůh ho potrestal. Papež už ohlásil úmysl přesídlit do Říma z Avignonu a tedy z působení přímého vlivu Francie. Nebýt uherské zápletky, mohl bych spát klidně.

Stejně snad můžu. Eliščin rytíř pan Jindřich Mönch mi z Paříže podal po rychlém poslu zprávu dřív, než jsem se stačil vyděsit. Kateřina bude vládnout v Uhrách a v Neapoli, dopomůže-li Ludvíkovi

k trůnu francouzský král. Dispens pro Zikmunda a Marii mám v kapse. Už by se, Pane Bože, nemělo nic stát, ale Ludvíkova paní matka se pořád má čile k světu. Kdovíco si ještě vymyslí.

Mezitím papež uzavřel mír s Viscontim a přestal tolik potřebovat uherského krále. Jana Neapolská je mu přednější. Nevím, jestli to pro moje plány je dobře, nebo zle. Bude-li Kateřina vládnout nejen v Uhrách, ale i v Polsku, jak byl původní plán v Budíně, nevím, kde Zikmundovi najdu nevěstu s takovým věnem, aby se z Branibor dal bez poškození ukrojit i podíl Janovi. Všichni sousedé už mají syny.

Jedna morová rána za druhou. Válčíme o Mohuč - úspěšně, ale Adolf Nasavský tam zůstal. Vyjednávám na severu o nástupnictví v Dánsku - a můj kandidát je bez vyhlídek. A pořád abych se utvrzoval, že žádný z kurfiřtů nezmění úmysl. Nové a nové milosti a nové platy. Zatím nejsložitější je falcký hlas. K jeho získání a udržení bylo třeba naklonit otázce římské volby tři generace rýnských falckrabí. Nejstarší Ruprecht stále podmiňoval podporu Václavovi souhlasným postojem duchovních kurfiřtů a saského vévody. Dál nebylo možné ho dostat. Stejné prohlášení jsem dostal od dvou Ruprechtů dalších generací pro případ, že by se stařešina rodu volby nedožil. Pořád od jednoho kurfiřtovi k druhému, neustále se ujišťovat a slibovat. Už aby to bylo za námi.

Vánoce v Praze. Už se nemůžu ani dočkat. Ale ani ty mi nejsou přány v klidu. Ještě jsem ani nedorazil domů, když mě dostihla zpráva nejhorší z nejhorších. Můj bratr, můj věrný bratr, moravský markrabí Jan Jindřich, v době mé úmorné cesty, kdy jsem se potloukal tak daleko od něho, v Brně zemřel. Můj bratr mladší o šest let. Milovaný a milující. Jako bych před sebou spatřil rozevírat se propast, kterou bez úhony překročit bude přetěžké.

LUCEMBURKOVÉ

Ve chvíli smrti Jana Jindřicha byl panovnický rod utěšeně rozrostlý. Moravský markrabí měl naživu tři syny a tři dcery, jeho bratr císař a český král rovněž. Jen třetí z nich, Václav Lucemburský, brabantský vévoda, zůstával stále bezdětný.

Nejstarší z mladé generace byl čtyřiadvacetiletý Jošt Moravský, ctižádostivý a energický mladý muž, ochotný a schopný bojovat za svoje práva. Se svými bratry neměl vlídné vztahy. Nevýbojného Prokopa přezíral a vysloveně se nesnášel s nejmladším Janem

Soběslavem, který byl ovšem kvítko k pohledání a samý dluh. Jan Jindřich stejně jako Karel své děti proti všem zvyklostem doby zbožňoval a povinnosti a úkoly, které synové měli jednou převzít, v popředí jejich zájmu nebyly. Snad až na Jošta, který to s vládou myslel vážně, ale možná měl na mysli jen její příjemnou stránku a vzrostlou moc. Ještě jeho otec ani nevychladl a už se dostavil k císaři, aby mu potvrdil všechna práva jako markraběti Moravy. Dostalo se mu jich v souladu s poslední čtyři roky starou politickou závětí Jana Jindřicha. Císař je nechal udělit Václavovi nejspíš proto, aby si mladý ctižádostivec uvědomil, že to je právě jeho bratranec, kdo má i nad ním svrchovaná práva jako český král. Jošt při své povaze a dospělosti mohl být nebezpečný. Jošt jako starší markrabí měl titul „markrabí a pán Moravy", zatímco jeho bratři se nazývali pouze markrabími. Navíc velmi brzy po otcově smrti začal prvorozený upírat Janu Soběslavovi jeho celý dědický podíl a skutečně se mu v průběhu dvou let podařilo, že byl omezen.

Mezi Karlovými syny zatím vládla pohoda. Ačkoli si to císař nepřipouštěl, bylo to nejspíš proto, že Zikmund i Jan byli v dětském věku a myšlenkami na vládu se nezabývali. Dcery se mohly provdat do knížecích rodin či dokonce na královský trůn, ale zajistit důstojné dědictví tolika synům bylo nesnadné. V té době císař myslel jen na rozšíření držav rodiny, aby zvýšil panovnické možnosti všech následníků. Moravští Lucemburkové měli dědický nárok k českým zemím ještě z doby, kdy císař neměl vlastní mužské potomky. Stejně tak bylo přesně určeno nástupnické právo císařových synů na Moravě pro případ, že by své bratrance přežili bezdětné. Kdo by v té chvíli rozkvětu pohlédl do budoucnosti, nikdy by neuvěřil, že z šesti vnuků Jana Českého ani jeden nezplodí Českému království legitimního následníka a z nich ze všech jenom dva mladší synové císaře Karla budou mít každý jedinou dceru. Že v jediné generaci nadějní Lucemburkové nejenže neuhájí svoje přední místo mezi panovnickými rody Evropy, ale zvolna se vytratí ze scény, jak budou vymírat. 1375 Jan Jindřich Moravský. 1378 Karel Čtvrtý, král český, římský, lombardský a arelatský, císař římský a vždy rozmnožitel říše. 1383 Václav Lucemburský, vévoda brabantský. 1394 Jan Soběslav Moravský. 1396 Jan Zhořelecký, císařův nejmladší syn. 1405 Prokop Moravský. 1411 Jošt, markrabí moravský a braniborský, římský král. 1419 Václav IV., král římský a český. 1437 Zikmund, král uherský a

český, císař římský.

Ano, ten únavný rok konečně skončil. Zahájili jsme rok nový a bude to rok slavnostní. Nezvolil jsem to datum úmyslně, ale že to tak vyšlo samo, mohu pokládat za důkaz, že si nebe přeje, aby se mé úsilí zdařilo. Před osmdesáti lety se narodil můj otec a před třiceti lety padl u Crécy, abych se mohl skutečně stát českým králem. Jediná smutná připomínka, kterou vyvažuje řada radostných. Před šedesáti lety jsem se narodil. Před patnácti Václav. A Aničce, nejstarší dceři, kterou mám s Eliškou, bude v tomto roce deset let.

Před třiceti lety, patnáct let před Václavovým narozením, jsem já sám byl zvolen římským králem a římským králem i korunován. Letos to čeká mého syna. Je dobojováno, dojednáno, jenom se ještě táhne dohoda s papežem, ale ve skutečnosti na ní nezáleží. Právo volit římského krále mají kurfiřti, ať už se z kurie ozývají hlasy jakékoliv. Ale být ve sporu s papežem nechci. Neshodou pak trpí celé křesťanstvo, viděl jsem to dost zřetelně u svého předchůdce. Ne, nevydám se v jeho stopách, chci se dohodnout a papež nepochybně taky. Rychlý souhlas jsem nikdy neočekával, i když Řehoř je můj přítel a vlastně na mně závislý. Chce-li opustit Avignon, jak mi už sdělil, a zbavit se poručníkování Karla Francouzského, pak potřebuje římského císaře především.

Šedesát let. Jsem starý císař. Bude potřebovat i mladého císaře. Dobře vím, že ty tahanice nezavinil on a nehorším se na něj, však si poradíme. Hned o Vánocích - to jsem zas dokázal předčítat nařízení císaře Augusta, ale pěkně mě při tom dloublo v noze - jsem si uvědomil, že je ten rok třeba náležitě vychutnat. Bez nemocí a jiných nepříjemností. A vzpomněl jsem si, jak jsem v osudové době, kdy jsem sváděl poslední boj o římský trůn s tehdejším ještě císařem Ludvíkem Wittelsbachem, trávil pár lenošných týdnů v horkém bahně u vřídla blízko loveckého hrádku v lesích. Tehdy tam kolem teplé říčky ještě nebyla ani osada. Proč to neopakovat? Načerpat nové síly, zahřát staré kosti? Teď v zimním čase to bude příjemné.

A mnohem pohodlnější než tehdy. Osada se během času proměnila v městečko, malé, ale připravené vítat císaře i s jeho hosty a poskytnout jim vše, čeho je třeba k lázeňskému pobytu. Takže jsme tady. Karel Veliký měl Cáchy. Mám je i já, ale obvykle dávám přednost českým Varům. Mám to spíš při ruce. Koupeme se a

lenošíme a dvořané, kteří sledovali ten shon, který předcházel Vánocům minulého roku, nevycházejí z úžasu. Na zahálku si u mne nikdy nezvykli. Jenomže nikdo z nich neví, že já chci vychutnávat hned od začátku ten přicházející rok. Zaslouží si to.

Tenkrát byl se mnou můj bratr. Letos bohužel už ne. Zato se přihnal jeho syn, abych mu honem potvrdil jeho svrchované panství na Moravě. Ne, žádné vyřizování. Tenhle zamračený mladý muž mi svého otce nenahradí. Tak ať si nepředstavuje, že bude rušit mou pohodu. Proč taky? Mám svého českého krále. Nepotřebuju vylézat z bahna a přivěšovat svoje pečeti.

Václav to dělá svým jménem i za mne a dělá to rád. S potěšením vidím, že ho začíná těšit být důležitý. Až do té chvíle jsem měl pocit, že by mu bylo jedno, kdyby měl jenom jeden opuštěný hrad, a možná by mu to bylo i milejší. Při pitkách a na lovu. Možná i se ženskými. Bez nudných povinností vladaře. Ale teď hledí do budoucna se stejným zaujetím jako já. Římský král. A brzy císař římský. Ne že bych přivolával vlastní smrt, ale jednou započaté dílo přece neopustím. Chci na něm vidět i vínek císaře. Ačkoli v patnácti je zralý pro královskou korunu, na pravou zralost se ještě načeká. Až ten den přijde, rád ustoupím ze svého místa a nejcennější korunu i žezlo vložím do jeho milovaných rukou. Můj syn.

Jošt zůstává. Pozval jsem ho, aby nás doprovázel, a je tím zjevně poctěn. Aspoň to. Věčná škoda, že ze synů mého bratra je nejstarší právě Jošt. Jako hlavu moravské větve Lucemburků bych daleko raději viděl druhorozeného Prokopa. I když nejradši mám toho nejmladšího uličníka. Jana Soběslava. Ale uznávám, že za vladaře se moc nehodí. Jošt ho chce ošidit, to je zřejmé, a obávám se, že tomu nebudu moct úplně zabránit. Janu Soběslavovi doporučím církevní kariéru. Tam Jošt na jeho statky nemůže vztáhnout ruku. Že má chlapec dluhy? Co na tom. Mám je taky a má je i papež, pokud vím.

Bude chtít Václav taky jednou ošidit Zikmunda a Jana? Ne, to jistě ne. Je jiný. Joštovi se naštěstí nepodobá ani v nejmenším.

Ale byl to právě Václav, kdo narušil jeho pohodu.

„Myslel jsem, že pojedeme do Avignonu," řekl zamračeně. „Přece jsi to loni slíbil papeži. Tady se válíme v horkém bahně celý měsíc. Už je nejvyšší čas."

„Já se tu budu válet ještě další měsíc," usmál se Karel. „Když tě to nebaví, máš tu snad loveckou družinu."

„Měsíc!“ Václav se na něj zpytavě zadíval. „Ale to už pak nestihneme.“

„Co nestihneme?“

„Přijet včas na volbu.“

„U volby včas budeme, neměj starost.“

„Sám jsi říkal, že u kurie se všechno vleče.“

„To jistě. Ale to nás nemusí zajímat.“

„My...“ Václav spolkl otázku. Už to bylo jasné. Do Avignonu se nejede. Otec má svou hlavu. Císařskou. Precedens schválení římské volby papežem, když se to hodilo, kdysi sám vytvořil a teď ho sám ruší. Když se to zase hodí. A ostatně co? Avignon bych viděl jistě rád, ale takový spěch to zase nemá.

Zašel za Janem z Jenštejna, který se už půl roku honosil titulem míšeňského biskupa.

„Otec mě uvolnil k loveckým radovánkám,“ řekl. „Pojď. Vrátíme se na Loket. Zdejší hrádek je přeplněný a tam mám svoje psy.“

Možná bych ještě mohl vzkázat na Křivoklát pro Jíru, pomyslel si, ale tu myšlenku rychle zapudil. Jenštejn nebyl právě Jírův přítel. Snášel ho jen někdy jako nezbytnost. A tady bych si musel svého oblíbence držet potají. Otec mi jednou provždy zakázal vozit ho na císařské cesty.

Jan z Jenštejna se už taky trochu nudil, i když horké bahno v lednu bylo příjemné.

„Za několik dnů mi bude patnáct,“ řekl Václav. „Chci to oslavit jinak než jako vepř ve hnoji.“

„Nic jsem neslyšel,“ napomenul ho Jenštejn rychle a ohlédl se po císaři. „Vodu!“ houkl na sluhu a vylezl z bahnité tůně. Vypadal jako čert. „Na druhé straně se ráchá fraucimor,“ upozornil Václava tiše. „Půjdeme kolem, často vylézají. To je pohled! Když budem opatrní, neuvidí nás.“

Fraucimor. Ano, i česká královna a brzy už královna římská. „Viděl jsi taky Johanu?“ zeptal se.

„Jak bych mohl!“ ohradil se mladý biskup. „Je to tvá choť a já jsem kněz.“

„Prokázal bys mi službu,“ ušklíbl se Václav. „Já jsem ji ještě neviděl. Myslím si, že bez šatů musí vypadat strašně.“

„Ještě jsi... nikdy...?“

„Bojí se se mnou spát. Myslím - spát se mnou v jedné ložnici. Nic

jiného jsem ještě nezkoušel. Na cestách se samozřejmě vyhnout nemůže, ale teď byla dlouhou dobu doma. Ten rok jsem s otcem jezdil sám.“

„Proč se bojí?“

„Mám v ložnici psa.“

„Proboha! V manželské ložnici?“

„A co je v tom za rozdíl? Je to snad moje ložnice či není? Jsem král.“

Ano, to byl. Jenštejn si povzdechl. Měl Václava rád a hlavně od něj očekával co nejzářivější budoucnost, ale jeho nápady ho často děsily. Znal jeho psy. Ten nejoblíbenější byl divná bestie, ze které šel strach.

„Tvá choť je krásná,“ řekl bez přechodu. „Poupě v rozpuku. To, co jsi poznal zatím, byly jen velmi opelichané růže. Nedíval jsem se na ni schválně, ale když už mi náhoda přála, přísahám, že jsem se podíval moc rád. Měl bys to zkusit.“

„Co zkusit? Podívat se?“

„Jsi manžel. Můžeš víc.“

„Kuplíři.“ Václav si uplivl. „Nevím proč, ale je mi strašně protivná. Ano, ano, nic mi neudělala, já vím. Ale jestli ujde bez šatů, tak v šatech už ani to ne. Je bezbarvá a tupá. Paní císařovna ji ovšem miluje.“

Nikdy svou macechu nenazval jinak. Paní císařovna. Takový už byl natrvalo jejich vztah.

„Proto ji nemáš rád?“

Václav se zarazil. „Nevím,“ odpověděl po chvilce váhání. „Možná i proto. Vůči láskám paní císařovny jsem radši ostražitý. Ze všech jejích dětí jsem měl rád jenom malého Karla. A vidíš, jak to s ním dopadlo.“

„Za to přece ona nemůže.“

„Jak to, že nemůže? Slyšel jsem, jak to bylo. Otec je ovšem slepý a hluchý, když jde o jeho choť.“

Jenštejn si nemínil rozházet ani císařovnu. Byl to cílevědomý mladý muž. „Tak na to nemysli,“ řekl. „Nemusíš Johanu do své ložnice přece lákat. Až vyrazíte do Norimberka, do Rhens, Frankfurtu i do Cách, tam všude bude s tebou a budete spolu spát. Lovecké psy snad necháš na Lokti.“

To byla pravda. Václav se ušklíbl. „Věř mi, že bych v ložnici dal

přednost psovi. S tím je aspoň řeč. S ní ne.“

Jenštejn se usmál nad podivným výrokem a přátelsky ho objal kolem ramen. „Zajedeme ještě do městečka,“ řekl svádivě. „Jsou tam - řekněme lázně. Ale o těch asi víš.“

V lazebnicích měl Václav zálibu už od dětských let. Bylo mu devět, když vyvolal první skandál. Tenkrát to kvůli nemravnostem ještě nebylo, když v Norimberku lazebnici Barbaru, která pečovala o jeho účes a umyla mu vlasy, odměnil částečkou z třísky ze Svatého kříže, kterou nosil jako amulet zavěšenou na krku. Jeho otec, který s relikviemi zacházel vždycky s úctou, přímo nadskočil, když se s tím šťastná měšťka pochlubila. Těch třicet kop grošů, které dostala navíc, by bohatě stačilo i bez toho.

Dnes, kdy služby lazebnic bývaly rozmanitější, už tolik nerozhazoval. Císařský otec k němu tehdy držel hodinové kázání a poslušný syn si ho vzal do jisté míry k srdci. Snažil se od té doby, aby se jeho konání a marnotratná štědrost aspoň nerozkřikovaly. Císaři se už nikdy nedoneslo nic podobného, takže byl spokojen. Syn, jak je zřejmé, je vždycky poslušný.

Městské lázně byly malinké, ale ručky, které obratně vymývaly bahno ze všech skrytých míst, byly tím líbeznější. Jediné, co Václava mrzelo, bylo, že se musel prohlásit, aby se na něj dostalo místo. Po císařem přikázané bahenní kúře po lázni zatoužili mnozí, a ne každý měl připravenu káď s horkou vodou přímo na hradě. Dvě nejpěknější z těch ochotných dívek si Václav s Jenštejnem odvezli na Loket.

Celý další měsíc, jak se toho Václav obával, ani císař v horkém bahně nevydržel. Jak už to bývá, jeho posel dorazil na Loket právě ve chvíli, kdy se Václavovi chtělo opustit loveckou zábavu co nejmíň. Ale samozřejmě ho ani nenapadlo dát najevo nelibost. Krom toho, že to nebyl jeho zvyk a věděl, že to otec špatně snáší, věděl předobře, že to všechno se děje kvůli němu.

Měl být zač vděčný a taky byl. Už český král bylo hodně, ale byl jím vlastně odmala. Vůbec se nepamatoval na časy, kdy nebyl. Ale český a římský král, to už bylo jiné. Mohl sledovat, co úsilí to stálo a jakou cenu za synovo povznesení císař s celou rodinou zaplatil.

Doplatil na to i strýc Václav Lucemburský, vévoda brabantský, jehož nejednu dosud zastávanou hodnost císař použil jako úplatek Ruprechtovi Falckému. Ani Kuno Trevírský, roztahovačný soused Lucemburska, nepřišel zkrátka. Také v Trevíru byl kurfiřtský hlas. A

kolínský arcibiskup Fridrich zadlužený až za ušima. Ty všechny měl Václav Brabantský vedle sebe jako na dlani, ale ani ho nenapadlo porušit shodu v lucemburském rodu, která císaře tak těšila. Do smrti Jana Jindřicha mezi třemi bratry vládla bez nejmenšího mráčku.

Dědic Moravy se zatím navenek choval skromně. Ohromující nádhera volebního podniku způsobila, že se cítil mnohem méně významný než jindy. Ještě si nezvykl na suverénní moc. Ještě nezačalo kvasit séme rozkolu.

Vyrazili a císařský průvod neustále vzrůstal. Norimberk. Weiden. Zase Norimberk, Heidelberg, Bacharach a Rhens. Posvátné místo pod starými ořešáky, kde kdysi volili mladého římského krále také za života císaře. Jenomže tenkrát to bylo proti jeho vůli. Dnes byl císařem tehdejší uchvatitel a do jeho šlépějí měl vstoupit jeho syn. A za deset dní Frankfurt. Frankfurt - místo volby.

V předvečer slavné korunovace císař velkou hostinu nedával. „Jděte spát, děti," řekl mladým manželům. „Na slavnosti je čas až zítra. Korunovace je obřad vždycky náročný. Však si to jistě pamatuješ z Prahy," usmál se na Johanku.

„Já si nepamatuju nic," ozval se Václav. „Asi jsem se s korunou už narodil. Viď, otče?"

Narodil se s korunou? Vlastně se to tak dá i říct. Karel se usmál na Václava. „Tebe korunoval ještě Arnošt z Pardubic. Važ si toho, synu."

„A kolik mi to bylo?"

Jako by to nevěděl! Chce mě snad před tou holčičkou uvádět do rozpaků?

„Byl jsi ještě dost malý," řekl neurčitě. „Ale hodilo se korunovat tě spolu s Eliškou. Dobrou noc."

Spěšně odešel, než bude Václav ve svých otázkách pokračovat. Proč bylo třeba korunovat dvouleté dítě, pro to skutečně neměl přijatelné vysvětlení. Dokonce si po dvanácti letech šťastného soužití se svou chotí už ani sám nedovedl představit, co ho k tomu vedlo.

Václav si ze své korunovace českým králem nepamatoval nic, ale dobře si vzpomínal na korunovaci Johanky před šesti lety. Bylo mu devět a jí čtrnáct, byl dobře o hlavu menší a cítil se velmi hloupě v koruně vedle ní. Zítra to bude lepší. Už jsem ji dorostl a možná jsem i větší. Římský král.

„Otec má pravdu, půjdeme spát," řekl a vzal ji za ruku, což ještě

nikdy neudělal.

Vyděsila se. Obvykle uléhali nevšímavě vedle sebe. Její mladinký choť se dnes tvářil úplně jinak než obvykle.

Vstoupili do ložnice spolu. „Pomůžu ti," řekl a začal ji odstrojovat obratnýma rukama. Sem tam si zkusmo sáhl.

„Proč?"

Zmohla se jen na to pípnutí. Panebože, to je otázka! Neřekl nic a pokračoval ve svlékání, až před ním stála docela nahá s ustrašenýma očima.

„No tak si přece lehni," vyzval ji, když se nehýbala.

Pořád mlčky si zalezla pod pokrývku. Neurvale ji stáhl a přilehl k ní.

„Římskou královnou se můžeš stát jen jako moje choť se vším všudy," řekl. „Nebudeme přece podvádět. Bylo by neslušné, abys zítra přijala korunu, která by ti nepatřila."

„Co ode mne chceš?" hlesla.

„Přece ti to snad doma tenkrát řekli! Jsi moje choť, či ne? Jestli se dobře pamatuju, oddávali nás v Norimberku, už je to šest let."

„To samozřejmě. Jenomže... Tváříš se, jako by byla moje vina, když..."

Radši jí zavřel ústa polibkem, než vyprchá jeho bohulibé odhodlání. Neměl náladu na hloupé řeči. „Nic mi nevysvětluj. A nevzpouzej se," přikázal jí a zalehl ji celým tělem.

Docela bez zkušeností nebyl, ale byl zvyklý, že mu jeho společnice vycházely vstříc. Z Johančiny strnulosti měl právem strach. Zvládnu to i s ní? Ale jednou začít musím a dnešek se k tomu mimořádně hodí. Díky otcově opatrnosti jsem střízlivý. Přikrašlovat si ji nepotřebuju, můžu si na jejím místě představovat kohokoli. Vím, jaká je. Je to má choť a česká královna. Půvabu mnoho nepobrala, ale k svému postavení a k svému rodu mám už takovou povinnost. Naštěstí jsem se naučil, jak vyvolávat touhu, i když ji zrovna necítím. Dnes se to hodí.

Nakonec to přes ty pochybnosti zvládl. Vítězství ho naplnilo uspokojením a vlídnou smířlivostí. Mám pokračovat ve hrách lásky? Sjel pohledem k dívce, která tu ležela bez pohnutí. Jako kus dřeva, pomyslel si s nechutí a odtáhl se. Nic zvláštního jsem pravda nepředvedl. Taky bych se snažil zbytečně. Ale co. Ji konečně nepotřebuju pro rozkoš.

„Líbilo se ti to?“ zeptal se, aby něco řekl.

„A... ano,“ zakoktala způsobně. Moc se jí to nelíbilo, vlastně vůbec ne, ale měla pocit, že říkat to, se právě nesluší.

Bože, to je poleno, řekl si Václav nevrle. Jeho ruka na jejích ňadrech se ještě pokusila vyvolat zdání touhy, ale Johanka sebou jen vyděšeně cukla. Místo milostného uvolnění cítil, jak se jí do těla vkrádá křeč. Mohl to být i bezděčný projev odporu.

První zkušenost není pro ženy asi nic příjemného a být při tom není o nic lepší. Bůhví proč si muži tolik cení panenství. Nebyla to zrovna slast ani pro mne. Zvlášť když je hubená. Z Johany zrovna lezou kosti. Pěkně mě to tlačilo.

Moc dlouho neváhal a zase spustil ruku, která se bez valného nadšení chystala zahájit novou milostnou hru.

„Vynahradíme si to příště,“ řekl. „Dneska musíme spát. Zítra nás čeká korunovace, a kdybychom bděli do rána, jak se na milence sluší, byl bych tak unavený, že bych z té slávy neměl nic. Ty taky ne.“

Políbil ji celkem bez odporu. Snad si zvyknu. „Nezoufej,“ zašeptal. „Příště to bude lepší. Já vím, že tě to bolelo.“

Položila hlavu na jeho rameno a s úlevou si pomyslela, že je velice ohleduplný. Nebyla by to od něj čekala. Václav se rozhodl pokračovat v té nenáročné hře.

„Až se vrátíme domů, byl bych rád, kdybys v noci zůstávala se mnou,“ řekl ne zcela podle pravdy. Ale velela mu to zodpovědnost, kterou pocítil s blížící se druhou korunou. Mít děti s vlastní chotí, to byl příkaz dne. Možná ne hned, ale mělo by to být co nejdřív a k tomu určitě nepřispívají oddělené ložnice.

Jeho laskavost ji povzbudila. „Když já se bojím,“ špitla.

„Čeho, prosím tě? Milovat se? To snad není tak hrozné. Či je?“

„Ne, to ne. Ale když budu u tebe já, nebudeš tam mít toho psa?“

Posadil se. „Ale prosím tě!“ vykřikl. „Pes ti snad vadí? Přece nespí rovnou v mé posteli. Neboj se, že tě bude obtěžovat. Od toho jsem tu já.“

„Bojím se,“ opakovala tvrdohlavě. „Vypadá jako vlkodlak.“

Znovu se položil vedle ní. „Žádný z mých psů ti neublíží, když to nebudu chtít,“ řekl suše. „Spi už.“

Obvykle usnul hned, ale ten den se dlouho převaloval a tmou se díval do stropu. Však si zvykne. A jestli ne, jeden z nich bude muset opustit mou ložnici. Žena, nebo pes. Ach, můj Bože, ať žijou

lazebnice! To manželství je strašně obtížné. Johanka už spala s hlavou pořád důvěřivě položenou na jeho rameni. Vysmekl se, jak ho začala brnět ruka. Docela bezohledně. Ale nevzbudila se.

ČÍ BUDE SVRCHOVANÁ MOC

V neděli 8. června 1376 do Frankfurtu vstoupil slavnostně a za hlaholu zvonů mohutný průvod římského císaře. Po jeho jednom boku císařovna, po druhém Václav, příští římský král. V průvodu za ním všichni kurfiřti až na Ludvíka Mohučského, který setrval v Oppenheimu, dokud jeho mandát nepotvrdí i ostatní kurfiřti. Byl sice jmenován na mohučský stolec, ale na papežské zásahy byli v říši citliví. Arcibiskupský úřad stále vykonával zvolenec kapituly Adolf Nasavský.

Zajisté nebylo žádoucí, ba ani možné porušit tak neobvyklou jednotu mezi kurfiřty. Krom toho mohučský arcibiskup měl při římské volbě rozhodující roli. Ruprecht Falcký jako stařešina kurfiřtského sboru a do jisté míry garant jeho legitimity se osobně vypravil pro vyčkávajícího arcibiskupa a přivedl ho ještě před volbou.

Proběhla podle všech pravidel v úterý 10. června za rozčileného rojení několika papežských nunciů, kteří si u císaře podávali dveře, aby celý volební akt aspoň naoko mohli proměnit v důkaz o svrchovanosti papeže nad všemi světskými panovníky.

Nejdotěrnější z nich, Audibert de Pignano, naléhal vytrvale na odložení volby či aspoň korunovace, až bude řádně schválena, jak je zvykem, církví. Vymáhal zaslání nové žádosti do Avignonu, která by obsahovala prosbu kurfiřtů o papežovo povolení volby z jeho svrchované pravomoci. Taky požadoval, aby císař i král vyslovili zásadní souhlas s papežovou generální konstitucí, která prohlašovala za neplatnou každou volbu kurfiřtů, s níž by papež výslovně nesouhlasil. Karel nekonečné litanie poslouchal trpělivě, ale teď vzplanul. „Papež si může vydávat konstituce po libosti, to se netýká císaře a nijak ho nezavazují k souhlasu.“

S ohledem na důstojnost kurfiřtů odmítl odklad volby a přistoupil jen na oddálení korunovace. S poznámkou, že nedorazí-li souhlas papežův do určeného dne, obřad se stejně neodloží.

Nunciové spěchali s Jobovou zvěstí do Avignonu, ale zpátky se už nevrátili včas. Korunovace odložena nebyla. Po provedené volbě, kdy jako český král svůj hlas odevzdal Karel Čtvrtý a Zikmund

Lucemburský jako braniborský markrabí, vstoupil v pátek 4. července stále se rozrůstající průvod do korunovačního města římských králů, Cách. O dva dny později kolínský arcibiskup, jak velela tradice, vložil korunu na hlavu mladého krále a královny.

Slavnost byla úžasná a jedinečná. Nebylo svědka toho, že by při korunovaci římského krále byl se všemi odznaky svého majestátu přítomen i císař s císařovnou po boku.

KYVADLO

Jindřich se plavil znovu přes Kanál, ale tentokrát ne jenom s Isabelou. Doprovázel ji i její choť. Byla to vlastně zesílená mise francouzského krále. Jindřichovy možnosti byly omezené, zatímco Coucy jako earl z Bedfordu měl přístup všude, zejména do Sněmovny lordů. A anglický parlament právě zasedal.

Pan Enguerrand měl upřímnou snahu vyvléknout se ze svého dvojího závazku věrnosti, který mu v poslední době přinášel jen nepříjemné zápletky. Schopnému mladému muži se ve Francii otvírala celá řada skvělých možností, které těžko mohl využívat jako přímý leník anglického krále. Mohl být maršálkem Francie a lecčíms významným. Jenomže by ho to v případě střetu stavělo přímo proti tchánovi.

Z příbuzenství s ním míval své výhody. Kdykoli Angličané v minulosti přepadli Francii, měli přísný zákaz počínat si na zboží pana de Coucy jako na nepřátelském území. Dokonce na to mnozí Francouzi hřešili. Stačilo prohlásit, že patří k lidem pana Coucy, a Angličané šetřili majetek i životy. Po dlouhá léta to byla výhoda. To se teď se snižující se pravděpodobností anglického vpádu zásadně měnilo.

Isabela neměla tušení o manželově poslání, stejně tak jako nikdy nepodezírala mladého rytíře z Basileje. Očividně nepatřil k žádné straně, a jak to vypadalo, projevoval sympatie spíš Anglii. Po příjezdu do Londýna se ztratil do ulic, zatímco Isabelu s Enguerrandem s nadšením přivítali v královském paláci.

Earl z Bedfordu se u tchána neubytoval. Nebylo to zvykem, když vznešení manželé přijížděli spolu. Isabelu rozmíška s otcem mrzela a nechtěla ji prohlubovat. Ale taky se jí nechtělo dívat se denně na Alici Perrersovou. Přítomnost chotě jí umožňovala se vyvléct z trapné situace, aniž si zadala před Janou z Kentu a ostatními dvořany.

Jana zde měla ovšem také manžela. Černý princ se dostavil do Londýna, aby se zúčastnil jednání parlamentu. Většinou se veřejnosti vyhýbal, ale tentokrát měl neodbytný pocit, že s blížícím se koncem by se měl postarat o záruky pro svého synáčka. Zatím malému Richardovi následnictví nikdo neupíral. Po něm byla na řadě Filipa,

dcera z prvního manželství Lionela of Clarence, druhorozeného královského syna, který zahynul před osmi lety v Itálii, a teprve za ní stál nárok Johna of Gaunt, z kterého jako dospělého a mocného muže šel větší strach. Nejmladší synové anglického krále, Edmund Langley, vévoda z Yorku, a Tomáš Woodstock, vévoda z Buckinghamu, uzavírali řadu možných následníků. Bylo jich příliš. A Richardovi bylo teprve devět let.

Lancaster, John of Gaunt, se zatím o anglickou korunu nezajímal. Šlo mu o tu kastilskou. Byl třetí syn a nikdy nestál vysoko na žebříčku následnictví. O tom, že se jeho synek, stejně starý jako Eduardův Richard, jednou stane anglickým králem jako Jindřich IV., si mohl nechat jen zdát. Ukončit válku s Francií a uvolnit síly pro dobytí Kastilie bylo pro něj otázkou dne.

Nicméně jeho postavení doma bylo silné. Předsedal královské radě a ovládal svého otce pomocí Alice Perrersové. Navíc po své první choti, dceři slavného Jindřicha Lancastera, zdědil s titulem vévody i obrovské bohatství. Obýval Savojský palác, nejnádhernější z londýnských paláců na břehu Temže. Samozřejmě budil závist a nepřátelství. Zčásti si ho i zasloužil.

Dolní sněmovna na rozdíl od Sněmovny lordů byla příležitostné těleso, svolávané ve chvíli potřeby většinou jenom ke schválení vypsané daně. Tentokrát se prvně cítila významná spojenectvím s lordy, kteří stejně jako prostý lid byli v té chvíli naladěni proti Lancasterovi. Lordi určili radu dvanácti, složenou ze čtyř biskupů, čtyř earlů a čtyř baronů, aby vystupovala jejich jménem společně s Dolní sněmovnou. V čele rady stál mladý earl of March, zeť zemřelého Eduardova syna Lionela.

Obecné vzrušení, které panovalo při svolání parlamentu, ještě vzrostlo s příchodem Černého prince, který se dal do Westminsteru donést z venkovského statku, kde po čas své nemoci pobýval. Chtěl, aby obě sněmovny složily hold jeho synovi jako příštímu vládci, ale mezi lidmi se věřilo, že přišel, aby podpořil Dolní sněmovnu proti Lancasterovi. Žalobci v parlamentu spoléhali na jeho podporu a s ní se cítili jistější.

Dolní sněmovna, která zasedala ve Westminsterském opatství, si prvně v historii zvolila předsedu. Stal se jím sir Peter de la Mare, rytíř z Herfordshiru, hofmistr earla of March, muž odvážný, přísný a spravedlivý. Jménem celého parlamentu vznesl žalobu proti dvěma

královským ministrům, komořímu lordu Latimerovi, jinak rytíři Podvazkového řádu, a členovi královské rady siru Richardu Lyonsovi, boháči, který krále často zastupoval při obchodních jednáních. Obvinil je z podvodů, zpronevěry a z úplatkářství. Vše řádně doloženo. Bědný stav královské pokladny zavinila i Alice Perrersová s neuvěřitelným příjmem z královského pokladu.

„Království si velmi oddychne, až zmizí," prohlásil mluvčí parlamentu srdnatě za bouřlivého souhlasu všech přítomných.

Delegáti jeden za druhým připojovali další žaloby. *Pryč se zrádnými ministry a milostnicí! Ožebračený národ je příliš chudý, aby unesl další výdaje. Ať parlament raději než o daních jedná o tom, jak by král mohl financovat pokračující válku z vlastních zdrojů.*

Rozzuřený Lancaster opustil jednací síň, aby si ulevil v soukromí. „Já ty pitomečky proženu, že už nikdy nenajdou odvahu mě znovu dráždit," hulákal vztekle, sotva za ním zapadly dveře Savojského paláce.

Jeho komoří, který si nikdy netroufl mu odporovat, tentokrát sebral odvahu. „Dovoluju si vás upozornit, pane, že ti lidé mají podporu vašeho bratra pana Prince i Londýňanů, kteří nepřipustí, abyste se jich byť jen dotkl. Zřejmý odpor je nebezpečný. Slyšíte?"

Hukot hulákajícího davu z ulice vévodu přesvědčil. Nazítří se dostavil do parlamentu s tak laskavou a milostivou tváří, že na něj všichni zírali s úžasem, ale přes jeho snahu zalíbit se žalobu proti Latimerovi a Lyonsovi nestáhli.

Parlament všechna obvinění uznal za prokázaná. Lyons se pokusil podplatit Černého prince a do sudu s jeseterem, který mu posílal, ukryl tisíc liber. Princ je vrátil, ale král podobný úplatek přijal s poznámkou, že si jen bere zpátky, co jeho jest.

Provinilci včetně několika dalších byli shledáni vinnými, zbaveni úřadu a odsouzeni k pokutám a uvěznění. Alice Perrersová byla obviněna z neoprávněného zasahování, protože seděla vedle soudců a vyhrožovala jim. Král, velmi nešťastný, podlehl nátlaku a svolil k jejímu vypuzení ode dvora.

John of Gaunt, vědom si nedostatečné podpory lordů, královým jménem přijal i žádost o reformu parlamentu. Delegáti pro její uskutečnění jmenovali novou radu, složenou z devíti lordů a prelátů. Ve chvíli, kdy vzrušující jednání v parlamentu bylo na vrcholu, nemoc Černého prince se prudce zhoršila. Slabý a malátný, jak už ho ovanul

dech smrti, povolal k svému loži služebníky a rodinu.

„Zanechávám vám svého syna, který je ještě maličký, a prosím vás, abyste mu byli věrní, jako jste byli mně."

Pak poprosil otce a Lancastera, aby mu odpřisáhli, že Richarda budou podporovat, což učinili bez zdráhání stejně jako všichni ostatní.

Zemřel šestačtyřicetiletý 8. června 1376 a jako válečník a hrdina byl pohřben ve zbroji podle svého přání v Canterbury.

Národ, zanechaný mezi stařecky roztřeseným králem a dětským dědicem, u kormidla jen s nenáviděným regentem Lancasterem, upadal do smutku, který ještě rostl strachem. V době, kdy porážky na moři oživily obavy z francouzské invaze, Angličané si připadali bez ochránce, neboť pokud žil Černý princ, nemuseli se bát vpádu nepřátel.

Jeho předčasná smrt byla vlastně milosrdná. Na rozdíl od svého otce si zachoval obraz hrdiny. Karel Pátý dal za svého nepřítele sloužit velkou mši v Sainte Chapelle, které se vedle něj zúčastnila nejvyšší francouzská šlechta.

Parlament pozval chlapce Richarda, aby se jim představil osobně, a potvrdil ho jako zjevného dědice trůnu. Nato se rozešel. V té chvíli se všechno, co vítězně projednával, obrátilo v nic. Dolní sněmovna neměla stálou organizaci a přestala existovat v okamžiku, kdy se delegáti rozjeli do svých domovů. Lancaster prohlásil celé zasedání za neplatné, znovu povolal lorda Latimera a jeho druhy, sesadil novou radu a povolal starou, a když sir Peter de la Mare protestoval, dal ho uvěznit bez soudu. Načež si pojistil dozor nad králem tím, že přivedl zpátky Alici Perrersovou.

Coucy byl vyslán do Anglie, aby přinesl závaznou zprávu, za jakých podmínek je Anglie ochotná uzavřít mír. Nic z toho se mu ve víru anglických zmatků zjistit nepodařilo, ale jeho zpráva o žalostném stavu Anglie byla významnější. Nečekat na nové vylodění Angličanů, ale vyhledat anglického krále v jeho vlastní zemi bylo v té chvíli víc na místě než kdy dřív.

Guesclinův bratr, jeho bratranci a vůbec velká síla Bretonců sdružených v několik *společností* už léta šířili kolem Avignonu hrůzu a děs. Čas od času se někomu poštěstilo je odvést, když je najal pro válečný podnik kdesi daleko. Pak mělo papežské sídlo chvíli pokoj. Naposledy jich Provence zbavil Enguerrand de Coucy, když je přede

dvěma lety odvedl do Alsaska dobývat jeho dědictví po matce.

Byla to sebranka náročná na peníze. Na jejich vydržování měl s bídou čtrnáct měsíců. Začátkem šestasedmdesátého roku byli zase zpátky. Zatímco se pan Enguerrand s chotí vypravil do Anglie, Robert ze Ženevy, kardinál-kněz titulu baziliky Dvanácti apoštolů, měl spásný nápad, když ho Řehoř XI. jmenoval legátem pro Itálii. Vojsko určitě potřeboval. Před ním tam válčil Gil Albornoz a také on najímal žoldnéře, kde se dalo.

„Odvedu Bretonce do Itálie," řekl papeži, když se stížnosti zase nahromadily. „Je to lepší než najímat lidi až tam."

Řehoř se zachmuřil. „Ve jménu svaté věci by neměli bojovat bezbožníci," řekl.

„A kdo, Vaše Svatosti? Snad zbožní a útlocitní křesťané? Ti by toho moc nevyhráli. Ostatně Bretonci nejsou pohani. Před deseti lety je Guesclin vedl na křižáckou výpravu přes Pyreneje a váš zbožný předchůdce Urban V. jim odpustil hříchy a požehnal jim."

„Beránkové," řekl Řehoř s opovržením. „Za deset let nashromáždili nové hříchy."

„Tím spíš, Vaše Svatosti, potřebují znovu rozhřešení." Kardinál Robert zvážněl. „Umějí bojovat. Jednám i s Johnem Hawkwoodem v Itálii. Je to jeden z nejschopnějších hejtmanů. Ale krom toho, že ani v jeho *bílé kumpanii* jistě nevládne ctnost, je velmi náročný. Kdybych byl odkázán jen na něho, s penězi, které Vaše Svatost poskytuje, bych za chvíli byl bez vojska."

Řehoř dlouho mlčel. „Budiž," řekl pak. „Odcházím z Avignonu a nemohu ho nechat napospas."

„Kdybychom zůstali...," nadhodil Robert licoměrně.

„Ne. Jenom Řím je sídlo papeže, a zůstane-li nadále opuštěný, rozvrat církevního státu bude dokonán. A kdoví jak by to otřáslo celým křesťanstvem."

Řím. Kardinál Robert se na něj podíval a vybavil si slova francouzského krále. „I Avignon je Řím. Řím je všude, kde sídlí papež římský."

„Ano, to už jsem slyšel. Vévoda ďAnjou a vévoda Burgundský mě touhle pohádkou krmili řadu týdnů. Ne, církev musí být konečně svobodná."

„A v Římě myslíte, že bude?"

Návrat svatého stolce do Říma byl dávný sen císaře Karla v Praze

a nebylo pochyb, že změněné situace dokáže využít. Ale Praha, pravda, byla daleko a od Říma ji dělily nejen alpské země, ale celá Lombardie a Toskána. Zatímco Provence, to byla vlastně Francie.

Většina kardinálů byli Francouzi a papežův záměr je přímo děsil. Robert ze Ženevy byl bratr ženevského hraběte, příbuzný Amadea Savojského, císaře a kdekterého panovníka v Evropě. Také francouzského krále, ale ne jen jeho. Mohl být do jisté míry nestranný.

Jakmile dosáhl papežova souhlasu k najímání bretonských *společností* pro svatou věc, už dva měsíce před papežovým odjezdem z Avignonu je odvedl přes Alpy do Itálie. Cestu měl volnou. Včas se mu zdařilo s Viscontim uzavřít mír. Daleko hůř se mu vedlo s městy dřív papeži věrnými. Bologna, srdce církevního státu v Romagni, se nepoddala a bohatá Florencie už zapomněla na boje mezi guelfy a ghibeliny, na nichž stála celá její minulost. Guelf neguelf, jednoznačně se postavila proti papeži. A od ní na západ všechna toskánská města k Tyrhénskému moři a na východ až k Jadranu. Pod rudou vlajkou se zlatým nápisem *Svoboda* vyvolala Florencie v roce 1375 revoluci v církevním státě a založila novou Ligu, tentokrát proti papeži. K ní se připojili páni Milána, Bologny, Perugie, Luccy, Janova a ostatní mocní signoři.

Robert Ženevský měl dostatečnou sílu a jejich kruhem prošel. Ale přes všechnu snahu kráčel od neúspěchu k neúspěchu. O Bologu dlouhý čas bojoval marně a od Florenťanů utrpěl nejednu porážku. Za časů císaře Jindřicha před šedesáti lety italští válečníci budili u svých nepřátel jen smích. Je známá historka z bojů s Florencií o tom, jak pro mocný kontingent dvou tisíc pisánských rytířů se nakonec z císařského tábora muselo vypravit ani ne osmdesát zaalpských bojovníků, aby se pod jejich ochranou odvážili projet otevřenou krajinou a připojit se k císařovu vojsku! Za desetiletí tuhých bojů se mnohé změnilo. Leckterý Ital uměl třímat meč stejně obratně jako jiní a navíc hejtmani jako Hawkwood, který si vysloužil italské jméno Giovanni Acuto, anebo před ním třeba johanita Montreal, známý jako fra Moriale, v Itálii už za léta bojů zdomácněli a sami se pokládali téměř za jedny z nich. Samozřejmě se nebili pro ideály ani z vlastenectví, ale jen pro peníze. Což ostatně platilo i o těch vlastních všude na světě.

Nebylo už snadné vítězit v Itálii s přivedenými žoldnéři. Nakonec se kardinál spojil s Johnem Hawkwoodem a jeho *bílou kumpanií.* V té

době nejobávanější hejtman na jih od Alp měnil strany podle toho, kdo víc zaplatí, ale se svými chlebodárci se vyrovnával čestně. Když opouštěl službu u Galeazza Viscontiho, vrátil mu do jednoho všechny hrady, které v bojích na jeho straně *bílá kumpanie* dobyla. Pokud byl v něčí službě, bylo možné se na něj spolehnout stejně jako na to, že v jiném žoldu z něj na obrátku bude nejlítější nepřítel.

Papež opustil Avignon v září 1376, dva měsíce po korunovaci Václava Čtvrtého římským králem. Dospěl k chmurnému přesvědčení, že pouze jeho osobní přítomnost v Římě může svaté stolici Město udržet. Odplul z Marseille, přestože strašlivá bouře poničila jeho lodě, což kardinálové ihned vyložili jako varování samotného nebe. V poslední chvíli ještě jeho stařičký otec, hrabě Guillaume de Beaufort, kterého v zoufalství sehnal francouzský král, se mu vrhl k nohám a prosil ho, aby zůstal. Řehož ho zcela nesynovsky překročil a pokračoval v cestě, věren svatému poslání.

Ale když přistál u italského břehu, nemohl mu jeho legát bezpečnost v Římě ještě zajistit. Vstoupil tam až v půli ledna příštího roku, zatímco kardinál, pomalu nepříčetný ze svých neúspěchů, se rozhodl stejně jako před pěti lety Černý princ u Limoges skoncovat aspoň s jedním odbojným městem pro výstrahu všem. Samozřejmě nemohlo jít o Bolognu ani o Florencii či Malatestovo Rimini. Vybral si méně náročný cíl a stravován svou tichou zuřivostí ve chvíli, kdy papež vstoupil do Říma, sám stanul před Cesenou.

„Vaše Eminence, je zde poselstvo Jeho Veličenstva císaře římského.“

Ještě tohle! No dobře, ať se podívají. Kardinál patřil k oddaným stoupencům císaře Karla, ale teď měl na něj vztek. O římskou volbu svého syna, to se postaral. Ale papeže, kterého tolik chtěl mít v Římě, v tom nekonečném, a jak to vypadalo, téměř marném boji nepodpořil ani vojáčkem.

„No prosím,“ řekl. „Že je čekám.“ A zahleděl se k hradbám.

V městě, až dosud věrném papeži, byli posádkou Bretonci. Po svém zvyku se živili bez placení, jak je napadlo, až vyvolali ozbrojené povstání obyvatel. Na hradbách se teď hemžila zbrojná chasa. Možná to ani nejsou nepřátelé. Bránili se jen zlodějnám, ne papeži. Jenže vojáci, kteří se bijí za Svatého otce, hájí svatou věc a jakýkoli počin proti nim je vzpoura a hereze.

„Jsem poctěn, že si Jeho Veličenstvo na nás přelaskavě

vzpomnělo,“ utrousil přes rameno.

„Neodolala jsem pozdravit Vaši Eminenci cestou do Říma.“

Ženský hlas? Otočil se a roztál, když spatřil Kateřinu Mönchovou ve společnosti manžela a jakési mladé dívky. Měl vždycky slabost pro ženy. Paní Mönchová byla ovšem zcela jiný případ. Znal ji velice dobře z Avignonu a naučil se vážit si jejího ducha i schopností. Znal i Burkharta Möncha. Ze Ženevy nebylo tak příliš daleko k basilejským bankéřům a mladší hraběcí synek často potřeboval půjčky, než vystoupal dost vysoko po příčkách církevní kariéry. Burkhart byl také obchodník a dovážel zejména exotické zboží. V Marseilli, Janově i Benátkách měl řadu korábů. Měl spojení i s florentskými bankovními domy, ale o tom teď, v čase války, nebylo radno hovořit.

„Promiňte mi to přivítání. Ale ohlásili mi vás jako posly císaře.“

„Ale já *jsem* v císařských službách,“ usmála se Kateřina. „To přece víte.“

„Dávno jsem o vás neslyšel.“ Ano, tenkrát doprovodila do Avignonu toho podivného kněze a po jeho smrti zmizela. „Dokonce ani nikdo z kuriálních poslů vás už několik let na císařském dvoře neviděl.“

„Dostala jsem povolení zůstat nějaký čas doma. Příliš jsem zanedbávala rodinu. Ale teď mě císař poslal do Říma. Mám předem projednat otázku aprobace nového římského krále, než vypraví oficiální poselstvo k Jeho Svatosti.“

„Jedete z Prahy?“

„Jedu od císaře.“

Protože císař jistě nemusel být pořád v Praze, Robert neměl proč pozastavit se nad její odpovědí. Tak docela pravdivá nebyla. Přijela jen na Karlův vzkaz, doručený rychlým poslem do Basileje, ale z Basileje do Říma by sotva projížděla tudy.

„Vezmu Annettu a pojedeme na pár týdnů s tebou,“ řekl jí tehdy Harti, který si už zvykl na rodinnou pohodu a nechtělo se mu ji tak náhle ztratit. „Měsíc dva tvůj bratr na buben nepřijde a mně se docela hodí vyřídit osobně některé pohledávky ve Florencii. Nebyl jsem v Itálii už řadu let.“

Chtěla Annettu vzít s sebou, ale tou dělící čarou ji zaskočil. Pojedeme s tebou. My dva. A ty.

„Nejsem si tak jistá, že se za měsíc dva budu moci vrátit,“ řekla pomalu.

„To je mi líto. Vrátím se tedy s Annettou a počkáme na tebe. Snad ji před útoky svých vnuků dokážu ochránit i já.“

„O tom nepochybuju.“ Podívala se na Annettu, která neproniknutelně mlčela. My. Ona a on. Vždycky jsem si pod tím *my* představovala Annettu a sebe. Ale ona to zřejmě chápe jinak. Přes všechno sbližování, které trvá už dva roky a zdálo se bez mráčku, jsem možná pro ni pořád ostražitá Jindřichova matka. Nepřítel.

„Dobře,“ řekla zlehka. „Jeďte si tedy do Florencie. Já pojedu do Říma.“

Nakonec jela do Florencie s nimi a zachytla stopu Roberta Ženevského, který byl přední z adresátů císařova poselství. Nebyla to zrovna stopa příznivá. Nebylo prozřetelné přiznávat styky s Florenťany před legátem papeže, který jejich město stihl interdiktem a zakázal svým věrným splácet dluhy, což mnohým vyhovovalo, a zastavit veškeré obchody, což jim pro změnu zase vadilo. K odbojné Ceseně cestou do Říma se snadno mohli dostat z Prahy. Z Basileje to už tak samozřejmé nebylo.

Kardinál se zatím upřeně díval na dívku, která cudně klopila oči. „To je vaše dcera? Myslel jsem, že máte syna.“

„To se přece nevylučuje,“ usmála se.

Burkhart se držel zpátky. Tohle byla její hra a stěží by snesla zasahování, které ani neměl v úmyslu. Dcera? Jistě, zní to líp. Kardinál vlastně naše úlohy pojmenoval tím nejsprávnějším jménem. „Pojď, projdeme se, jestli dovolí Jeho Eminence,“ řekl Annettě. „Vojenský tábor jsi ještě neviděla a matka má s panem kardinálem jednání.“

„Zajisté. Doufám, že mě k večeři poctíte v mém stanu. Příjemněji by bylo někde v domě, ale však vidíte.“ Pokynul hlavou k zavřené bráně. „To se jistě změní, ale do večera to nebude.“

Před večerem se dostavila delegace z města. Vojsko ležící kolem dokola jim nahánělo hrůzu a vlastně se ani nemínili bouřit proti papeži.

„Nechci proti vám bojovat,“ řekl jim kardinál vlídně. „Jen jsem se přišel zeptat, co vaše podivné chování znamená.“

Vyslanci města před ním klečeli, jak se sluší. „Pane,“ řekl jeden z nich. „Jen jsme se bránili proti násilnostem. To vskutku nelze snášet. Jeho Svatost snad ani neví, co má ve svých službách za lidi.“

Kardinál se zamračil. „Jsou to bojovníci za svatou věc církve,“

řekl přísně. „A od svých věrných Svatý otec čeká, že je podpoří. Co jste mysleli? Pár jste jich dokonce pobili a vaši ozbrojenci hlídají brány, před kterými jsem musel zůstat i já.“

„To jistě nebyl náš úmysl, Eminence. Budeme jen poctěni, když vstoupíte...“

„Ne,“ přerušil ho Robert. „Jen blázen by se vydal do rukou vzbouřenců. Napřed nám musíte bezpodmínečně odevzdat všechny zbraně a poslat padesát rukojmí na záruku naší bezpečnosti. Vzpomeňte, co jste udělali. Povstali jste proti papeži a se zbraněmi jste přepadli jeho věrné.“

„Vaše Eminence...“

„Copak je?“ Kardinál se usmál najednou milostivě a vlídně. „Vy se bojíte? Nemáte čeho, jsem muž církve. Nechci nikomu ublížit. Slavnostně přísahám, že vás nezaslouženě nepotrestám. Tady,“ sejmul svůj kardinálský klobouk, „na tento odznak své hodnosti vám složím přísahu. Nedopustíme se násilí proti nevinným. Ale musíte se zachovat podle mého přání.“

Vyslanci se vrátili s tou zprávou do města. „A teď k večeři,“ řekl kardinál rozjařeně hostům. „Ať se stačíme najíst, než přijdou rukojmí.“

Stihli to jen taktak. Večeře, jak bylo mezi církevními hodnostáři zvykem, byla rozsáhlá a znamenitá a město si pospíšilo ve snaze usmířit papežův hněv.

„Jsou tady, Vaše Eminence.“

„Bože, tak brzy? Omluvte mě. Vrátím se.“ Kardinál se vstoje ještě jednou napil, otřel si ústa a vyšel ven. Padesát měšťanů pokorně klečelo před jeho stanem. Původně to chtěl chvíli vychutnávat, ale prostřený stůl s nedojedenou pečení a milá společnost v něm vyvolávaly touhu skoncovat s nimi co nejrychleji. „Vstaňte,“ řekl tedy stručně, „a jděte domů. Propouštím vás všechny. Zbraně vyvezte před město.“

V úžasu a plní vděčnosti se vytráceli. Ano, kardinál je laskavý. Udělali jsme chybu. O nějakou tu špižírnu! Pro město by bývalo výhodnější postiženým škodu zaplatit.

Kardinál se vrátil do stanu a s úlevou padl zpět do svého křesla. „Večeři dokončíme v klidu,“ řekl. „Než přinesou zbraně, nějakou chvíli to potrvá.“

Před otevřenou branou hromada rychle rostla. Meče, kopí, kuše,

luky, dokonce štíty i helmice.

„Kvůli tomu řinčení se moc nevyspíme," řekla Annettě tiše Kateřině, když se zvedali od stolu. Podívala se na Hartiho a zpátky na ni. Tvářili se napjatě. „Co je?" zeptala se.

„Možná nic," řekla Kateřina. „Doufej, že tě svět tak brzy nepoučí."

„O čem?"

„Mně ani Kateřině se cosi nezdá," utrousil Harti, ač s ní předem nemluvil. Rozuměli si dokonale, i když patřilo k dobrým zvykům rodiny, že si svá poslání vzájemně nesvěřovali. Tady už nešlo o poslání, ale to jeho přesto možná mohlo být i k užitku.

„Co se vám nezdá?"

„Běž spát, dítě." Kateřina se podívala na Hartiho. Legátova dobrá pohoda byla křečovitá a podezřelá. Kardinála Roberta dobře znala a cítila z ní přetvářku. Svatí muži! Jednoho kdysi zažila před Kemperem v Bretani.

Harti Roberta neviděl už dlouhou řadu let, ale vyznal se v lidech. „Smál se moc hlučně," řekl. „Několikrát mu zaskočilo. Ruka s pohárem se mu třásla, až bryndal víno, a přitom vůbec nebyl opilý."

Tábor byl vzhůru. Kardinál přikázal svým lidem, aby čekali.

„Podívám se radši k Hawkwoodovi," řekl Harti. „Mám s ním jednání."

Kateřina se zadumaně dívala za jeho vzdalujícími se zády. Ale hejtmani se už scházeli na volné prostranství před stanem.

Kardinál k nim vyšel. „Dali jste zavřít všechny brány?" zeptal se. Ačkoli otázka byla obyčejná, hlas mu vzrušením až přeskakoval.

„Zajisté, Vaše Eminence. Přikázal jste to."

„A u všech stojí stráž?"

„U všech, pane."

„Dobře." Kardinál se rozhlédl a jeho pohled se zastavil na Kateřině. Její přítomnost mu byla nemilá, ale konečně, ať vidí.

„Na ně!" vykřikl. „Vtrhněte do města a nenechte uklouznout ani myš! Zajatce nechci, ani děti. Konejte právo! Rozumíte? Tak rozuměli jste?" opakoval, když mlčeli.

„Obávám se, že ne, Vaše Eminence," řekl Hawkwood. „Jak to myslíte?"

„Pobijte ty vzbouřence! Do jednoho! Zbraně odevzdali, bránit se nebudou. Co ukořistíte, je vaše."

Kateřina se ozvala. „Vždyť jste přísahal!“

Její jasný hlas padl do ticha a kardinál se k ní obrátil. „Špatně jste poslouchala,“ řekl s přemáháním. „Přísahal jsem, že nevinným nezkřivím ani vlas. Jsou snad nevinní? Jsou to rebelové. Ztrestám je, že na to budou všichni pamatovat.“

„Mrtví si už nepamatují nic,“ zvolala.

„Nejsou jediní. Rimini, Florencie, Pisa, Lucca, dokonce Bologna! Ty všechny musí opanovat hrůza!“

Už nestačila protestovat, jak se jí přes ústa položila Hartiho ruka. „Mlč,“ řekl tiše. „Je šílený.“

Vypadalo to tak. Robert Ženevský se rozhlédl nepříčetnýma očima. Hejtmani dosud stáli kolem něj a mlčky na něj zírali.

„Nerozuměli jste?“ rozkřikl se. „Co ukořistíte, je vaše! A kdo nepůjde, nedostane vyplacený žold.“

To bylo jasné. „Předpokládám, že jste také zplnomocněn nám za to udělit odpustky,“ řekl Olivier de Mauny. Ani jeho to netěšilo, ačkoli se Bretonci měli za co mstít. „Jdeme.“

Rozcházeli se zamračeni. „Krev!“ vykřikl za nimi kardinál a vztyčil ruce. „Chci krev! Krev a krev!“

Už si nikoho nevšímal. Kolísavým krokem se vydal ven z tábora, aby líp viděl.

Harti Kateřinu konečně pustil. Čekal rozhořčený protest, ale nezlobila se. „Co budeme dělat?“ zeptala se tiše.

„Teď nemůžeme nic,“ řekl chmurně. „Hawkwood je uvnitř v městě. Až se vrátí, pokusím se aspoň některé zachránit.“

První nešťastníci vylézali na hradby a vrhali se do příkopů. Vojáci, kteří stáli kolem, je nenechali vyplavat. Buď tonuli, nebo se nabodli na hroty jejich kopí. Z města se ozýval nářek. Ještě nehořelo, ale temná stružka, která se ukázala pod branou a zvolna se klikatila cestou dál, jak se potůček rozrůstal, to byla krev, po které svatý muž v čele vojska prahl. Skutečně. Rozběhl se po cestě a namočil v ní svůj kardinálský střevíc. Vypadal blaženě jako po právě dosaženém orgazmu.

„Máš pravdu, je to blázen,“ řekla Kateřina se zadrhnutým hrdlem. „Půjdu za Annettou. Tohle jsem už jednou zažila.“

„Počkám tu na Hawkwooda. Snad se ukáže. Jeho *bílá kumpanie* bude dneska rudá. Takový masakr ani jemu nevoní.“

„Myslíš, že je schopen smilovat se?“

Harti se ušklíbl. „To docela určitě není. Ale moc zlata je veliká.“

„Máš u sebe tolik, aby to stačilo hejtmanovi, jako je on? Mohl by přijít o výnosnou službu.“

„Mohl by propást výnosnější,“ usmál se. „Jdi spát. Nebyli jsme nadarmo ve Florencii.“

Annette klečela schoulená na lůžku a křečovitě si držela ruce na uších. Zděšeně sebou trhla, když ucítila na rameni cizí ruku. Poznala Kateřinu, obrátila se a s pláčem se jí vrhla do náruče. „Všechno jsem viděla,“ vzlykala. „Já... Všechno jsem viděla,“ opakovala bezmocně.

„Měla jsi nás poslechnout,“ řekla Kateřina smutně. „Takový pohled je lépe si ušetřit, když proti tomu nemůžeš nic dělat.“

„Opravdu nemůžeme?“

„Něco málo snad Harti. Já nic.“

Annette si otřela slzy. „Zabiju ho! Já toho neřáda zabiju!“

„No tak. Viděla jsi snad málo vraždění? Jindřich mi říkal, že jsi byla v Alexandrii v harému, když...“

„Ano, když křesťani pobíjeli pohany. Jsou pohani snad taky tady v tom městě?“ Pohodila hlavou. „Nebylo mi tenkrát moc dobře, ale bylo mi jedenáct. Ještě jsem neměla z toho pojem. Viděla jsem taky, jak pohani pro změnu pověsili mého křesťanského otce. Asi už to tak na světě je. Ale nikdy jsem neviděla někoho tak posedlého, jako je ten váš kardinál. Z pohledu na něj mi bylo zrovna špatně.“

Kateřina mlčela a hladila ji jemně po vlasech. „Takové city se musíš naučit přemáhat,“ řekla po chvíli tiše. „A nedokážeš-li to, seď doma. Nebudeš k ničemu.“

Annette stáhla obočí. „Ty ses mu přece taky postavila! Slyšela jsem tě.“

„Já jsem vyslanec římského císaře. Měla jsem slabou naději, že snad to na něj zapůsobí. Je třeba zkusit všechno dřív, než se vzdáš. Ale pak nastupuje chytrost a lest. Násilí už přenecháváme jiným, naštěstí.“

„Co může udělat Harti?“

„Nevím, ale mám jakési tušení.“ Kateřina si zalezla k ní pod pokrývku. „A teď zkus spát. Já taky.“

Harti zatím upřeně hleděl k městu a dal si dobrý pozor, aby ho kardinál neviděl. Mohl na Hawkwooda počkat u jeho stanu, ale nechtěl ho zmeškat, kdyby snad šel jinam. Tábor byl vylidněný. Všichni se tužili uvnitř hradeb, aby nepřišli o kořist.

Hawkwood konečně vyšel z brány. Sám. O svůj podíl na kořisti se starat nemusel. V *bílé kumpanii* vládla přísná kázeň a nikdo by si nedovolil zatajit úlovek před hejtmanem. Takový žold, jako byl u něho, se špatně shání, i kdyby z oprátky vyklouzl živ. Samozřejmě mu neunikla postava skrývající se mezi stany, ale měl pro strach uděláno. V ohrožení života byl den co den.

Harti si byl dobře vědom toho, že jeho nevšímavost je předstíraná, a oslovil ho dřív, než mohlo dojít k nedorozumění, které by nemusel přežít, ač byl obratný a pohotový. Ale Hawkwood byl mladší dobře o dvacet let a na rozdíl od usedlého měšťana den co den v bojích. Krom toho bylo v oboustranném zájmu vyhnout se potyčce.

Hejtman ho poznal. „Vy čekáte na mne?“ zeptal se. Na jeho nepohnuté tváři se neobjevil ani náznak údivu, který pocítil.

„Na vás, sire Johne. Smím vás požádat o chvíli soukromí?“

„Prosím.“ Hawkwood zamířil k svému stanu. Burkhart Mönch byl bohatý muž, to bylo známo. Jistě mohl sem tam potřebovat několik žoldnéřů. Ale celou *bílou kumpanii?* Sir John Hawkwood nebyl troškař a jednotlivce nepronajímal. Sám nalil víno a usadil svého hosta na stoličku. Jeho stan byl zařízen velmi prostě. Přepych si dopřával jen mimo válečné tažení. „Poslouchám.“

„Mám vám, sire Johne, učinit nabídku zajímavější, než je vraždění bezbranných za pouhou kořist z jejich domů, která nemůže stačit vašim tuším třem tisícům lidí. Ti, kteří mě posílají, nemusí šetřit jako papež, jestli chápete.“

Hawkwood potřásl hlavou. „Nemám zájem na tom, opustit…“

„O to vůbec nejde. Jsem v tomto zvláštním případě vyslancem florentské signorie, jejímž prostřednictvím jedná i Bernabo Visconti.“

Podívejme se! Hawkwood se naklonil nazad a probodl svého hosta ostrým pohledem. Jeho žena jede k papeži a on se přítelíčkuje s legátem. Chce mě zkoušet? Tak hloupě nevypadá. Legát je na mně závislý a dokázal bych skoncovat i s jeho Bretonci, kdyby na to přišlo. Ale já i oni bychom se takové řeži jistě vyhnuli. Jestli nám kardinál vyplatí dlužný žold, stejně ho opustíme, a když nevyplatí, taky. Služba u papeže je mizerná. Ne, Mönch mě nezkouší.

„Poslouchám,“ opakoval tedy nezávazně.

Harti byl vybaven všemi potřebnými pečetěmi a smlouvami. Hawkwood je prozkoumal a shledal, že o jejich pravosti nemůže být pochyb. „Dobrá,“ řekl. „To může být zajímavé. S Viscontim jsem se

už víckrát rozešel a vždycky šlo jenom o peníze. Jinak jsme vycházeli. Florenťany jsem zatím nezkoušel. To, co nabízejí, jsou ale nejspíš schopni dodržet. Na rozdíl od legáta. Musím říct, že služba pro papeže je otravná. Den co den abych vymáhal málem s mečem v ruce to, co mi po právu náleží. Je snad spravedlivé zadržovat žold? A klást si další podmínky k jeho vyplacení? To dělá vyděrač, ne snad Svatý otec. Ale jsme v takových případech bezmocní.“

„Kdybyste teď hned přijal nabídku... „

„To nemůžu,“ odmítl Hawkwood. „Ty kardinálovy peníze potřebujeme a přišli bychom o podíl z kořisti. Ale až tady skončíme, budu o tom docela vážně uvažovat.“

Harti chvíli mlčel. „Podívejte se,“ řekl pak, „Florencie má zájem na osudu všech měst, která se mohou hlásit k Lize. *Bílá kumpanie* je jistě mocná, ale není jediná. Jsem pověřen jednat s Bretonci, kdybych s vámi snad nepořídil.“

„Řeknou vám totéž co já.“ Hawkwood se na něj ostře podíval. „Co ode mne chcete?“ zeptal se přímo. „Přece jste věděl, že neodejdu dřív, než mi legát vyplatí dlužný žold. Oni taky ne.“

„Chci, abyste otevřeli město uprchlíkům,“ odpověděl Harti stejně otevřeně. „Nic víc a nic míň. Postaráme se, aby to kardinál nevěděl.“

Tři noci a tři dny vojáci vraždili v neprodyšně uzavřeném městě. Pramínek vytékající pod branou se změnil už v širokou stuhu, která se rozlévala dál přes padací most a po jeho stranách stékala do příkopu, kde voda rudla krví. Robert ze Ženevy stál celé hodiny a s výrazem vytržení se díval k městu. Druhý den si dal osedlat koně.

Kateřina jeho rozkaz naštěstí zachytila včas. Harti dal v poslední chvíli přerušit proud uprchlíků. Kardinál na své vítězné objížďce kolem města u druhé brány nezpozoroval nic. Uvnitř vraždění pokračovalo.

Annette se vynořila ze stanu bledá jako duch.

„Takhle někdy končí naše práce,“ řekla jí Kateřina. „Rozmysli si to. Ne vždycky se všechno povede. Zažila jsem něco podobného před pětatřiceti lety v Bretani. Trvalo mi měsíce, než jsem se z toho dostala. Myslela jsem si tenkrát, že se tak nejspíš vrátím domů a naučím se radši zacházet s kolovratem a přeslicí.“

„Ale dostala ses z toho,“ řekla Annette bezbarvě.

„Chtěla jsem zůstat s Jindřichovým otcem. Jinak jsem nemohla.“

„A co když já...“

„Jindřich tady není," okřikla ji Kateřina příkře. „Je někde v Anglii a nestará se. Je osamělý vlk. Jeho otec tělem duší patřil českému králi. Jindřich nepatří nikomu. A mně nešlo jen o něho. Chtěla jsem žít plným životem a nikdy jsem neměla naději žít jako úspěšná žena. Byla jsem ošklivá mužatka. To ty nejsi."

„Věnovala jsi mi spoustu času," řekla Annette tiše, „ale ve skutečnosti mě nechceš. Já to vím od začátku."

Kateřina se na ni zadívala. Nechci ji? Objala ji a možná prvně ji políbila na čelo. „Nic nevíš," řekla soucitně. „Jsi celá bolavá a podezíravá a já se ti ani nedivím. Připadáš si sama na celém světě. Ale přisámbohu, nejsi. Máš přinejmenším mě a Hartiho."

Annette se usmála slzami. „Hartiho jistě," řekla. „Tebe... Nevím. Chtěla bych, ale cítím, že mezi námi stojí on."

On, to byl nepochybně Jindřich. „Nikdo a nic mezi námi nestojí. Vnímám tě jako samostatnou bytost. Co máš s ním či co s tebou má on, vůbec nesouvisí s tím, co k tobě cítím. Nikdy jsem to neřekla, ale mám tě ráda a teď chci, abys to věděla."

Annette se na ni dlouze zadívala. „Budu na to myslet," řekla pak a tiše zmizela.

Kateřina celý den hlídala osedlaného koně, který čekal na kardinála, ale ten se neobjevoval. Harti z místa, odkud bylo vidět k zadní bráně, zase hlídal ji a případné znamení, aby včas odvrátil nebezpečí. Odraní ubožáci utíkali málem nazí. Víc nedokázalo ani zlato Florenťanů. Pokud se vojáci měli postavit proti rozkazu, nesmělo to jít na úkor jejich zisku. Leckterý boháč z Ceseny v těch dnech pochopil, jak málo znamená dům, majetek a plné měšce.

Hawkwood buď ze soucitu, či spíš proto, aby se zavděčil příštím chlebodárcům, odvážně vypravil celý velký průvod žen a dětí, které směly zachránit aspoň, co unesly, s ozbrojeným doprovodem do blízkého Rimini. Kdyby se to doneslo kardinálovi... Ale vrahové uvnitř města se nestarali o zadní bránu. Tu přece hlídá *bílá kumpanie* sira Johna Hawkwooda. Co by proklouzlo ostatním, neproklouzne jemu.

Druhý den a noc probděli a třetí den se už jatka nachýlila k svému konci. Ve městě posetém mrtvolami už nebylo koho zabíjet a nebylo koho zachraňovat. Vyrabované domy hořely a vojáci házeli mrtvé do plamenů. Nechat je nepohřbené znamenalo mor a další pohromu. Osedlaný kůň stál s prázdným sedlem před stanem legáta.

Kateřina se dopotácela zpátky do stanu. Už tolik nevydržím. Konečně v pětapadesáti už mám asi čas se usadit. Chtěla si zalézt k Annette, ale v tu chvíli byla vzhůru. Annette zmizela.

Vyběhla ven a rozhlédla se. Nikde nikdo. Tábor byl stejně pustý jako po oba předchozí dny. Harti už přicházel ze svého stanoviště stejně udolaný jako ona.

„Annette zmizela!“

Novina i jeho probudila. Zběsile ji hledali mezi stany. Ale proč by se tam skrývala? Nakonec se s obavami zahleděli k městu. Snad není uvnitř? Vojáci střežící bránu by ji asi nepustili, ale ona věděla, jak se proplížit. V hradbách ten den po věčnosti už zela nejedná mezera.

„Řekni Hawkwoodovi! Přece ji dokáže najít.“

„Odjel do Rimini. Vrátí se až kvečeru.“

„Musí nám pomoct kardinál.“ Otočila se a zamířila k legátovu stanu. Před vchodem se zarazila. Harti jí zezadu položil ruku na rameno. Oba strnuli. Zevnitř se ozývaly hlasy. Hlas...

Harti zhurta odstrčil strážného, který jim stál v cestě, a vstoupil s Kateřinou v patách. Pohled, který se jim naskytl, jim vzal dech. Annette seděla na zemi na podušce u kardinálových nohou a Robert se k ní skláněl s rukou na jejím rameni. Neohlášená návštěva jím trhla. Vyskočil a zatvářil se nemálo provinile.

„Copak tu děláš?“ zeptal se Harti přísně. „Nevěděli jsme, kde tě hledat. Vždyť jsme ve vojenském táboře!“

„To je asi má vina,“ ozval se Robert Ženevský kavalírsky, zatímco Annette nevzrušeně vstala a přešla k domnělým rodičům. „Vaše dcera byla tak laskavá, že svolila dělat mi společnost, když vás mí poslové nenalezli.“

Zeptá se, kde jsme to byli? Ne. Byl jistě muž ducha, ale v strašných rozpacích z přistižení ho nenapadlo se ptát.

„Vyprávěla mi.... Vyprávěla mi příběhy z harému. Velice mě to zaujalo. Ano, člověk má zvyky svých nepřátel znát, že?“

Harém! Kateřina ztuhla. „Vyprávěla jsem Jeho Eminenci o té arabské chůvě,“ řekla Annette nevinně, „kterou mi tatínek přivezl. Už je to dávno, ale pamatuju si každé slovo. Večer co večer mi vyprávěla jinou pohádku. A historky pohanů jsou... Jsou prostě jiné než naše. Myslela jsem, že to Jeho Eminenci může zajímat. Byli jste někde venku. Nudila jsem se a on byl tak laskav a pozval mě.“

„Pojď,“ řekl Harti a neslušně se ani nerozloučil. Jednoduše ji

vystrkal před sebou.

Kateřina zachovala dekorum. „Musím se s Vaší Eminencí rozloučit, už jsem se zdržela až příliš. Zpráva o vašem skvělém činu Jeho Svatost jistě potěší.“

„Vy jste s tím nesouhlasila,“ řekl kardinál s podezřením.

„Můžu mít vlastní názor. To nic nemění na skutečnosti, že jste podal ten nejpádnější důkaz o tom, že odbojnictví se nevyplácí. To jste měl přece v úmyslu.“

Rozpačitě se rozloučil. Ta holka ho ale přivedla z míry! Je to možné? Dohonila Hartiho, který pořád strkal Annettu před sebou, jako by ji chtěl mít na očích, kdyby se pokusila utéct. Kateřina ho mírně odstrčila a vtáhla Annettu mezi ně.

„Doufám, že ses nepokusila ho otrávit,“ řekla, jak si vzpomněla na její výbuch první noc masakru.

Annette se ušklíbla. „Kdyby se mi to povedlo, proč ne?“ Zvážněla. „Jenže s tím nemám zkušenosti. Zkoušet to prvně rovnou naostro, to přece nejde.“

Harti měl jiné starosti. „Neobtěžoval tě?“ zeptal se úzkostlivě.

„Ani ne. Přece je muž církve, ne? Tvářil se jako hodný tatínek. A jako takový mě sem tam polaskal. Jenom tak jemně. Nic víc.“ Zadívala se úpěnlivě na Hartiho. „Kolik jich uteklo?“ zeptala se.

„Nevím. Snad polovina.“ Vztáhl ruku, aby ji pohladil po vlasech, ale ucukl, jak si vzpomněl na kardinála. Jako hodný tatínek! Ne, z doteku starců na ni musí jít hnus. „Bez tebe by jich bylo míň,“ dodal uznale. „Ale tohle nedělej už nikdy. Sama noc a den ve stanu s šílencem! Co kdyby došlo k nejhoršímu?“

„Co je nejhorší? Nemyslím, že jeden život má větší cenu než tisíc jiných. Ani vy si to nemyslíte. Jinak byste oba nenasadili své. Mohl si vás všimnout, jak dáváte znamení.“

Nasadili jsme život? Hawkwood na tom mém má pravda zájem, ale kdyby se otevřeně postavil proti legátovi, nedostal by zadržený žold. Před florentskou signorií by si mou smrt zodpověděl lehce. Zachraňoval jejich spojence a nemohl mít přece oči všude. A Kateřina? Kardinál by brzy zjistil, že císař ani papež neměli tušení, kde právě je. Ano, i my oba jsme život nasazovali.

„Zní to hloupě,“ řekl nahlas, „ale je to něco jiného. My jsme svůj osud zvolili dobrovolně.“

„A já snad ne?“ vykřikla Annette.

„My za tebe cítíme zodpovědnost. Copak to nechápeš?“

Zodpovědnost! Už zas? Tomu snad nikdy neuteču. Pohodila hlavou. „Když je to tak, musím poslouchat. Už jste si vymysleli, co teď se mnou?“

Kateřina mlčela. Harti tváří v tvář nepříteli vždycky projevoval bystrozrak. Teď mu najednou chyběl. „Já se musím vrátit do Basileje,“ řekl. „Už jsem moc dlouho pryč. Tebe vezmu zpátky. Kateřina má poslání u papeže a Jindřich v Anglii. Až oba přijdou domů...“

„Kde je doma?“ přerušila ho a podívala se na Kateřinu.

Kateřina se usmála a jen mlčky kývla.

Rozuměly si.

VRAHŮ SI VAŽTE

Sir John Hawkwood krátce po masakru odešel ze špatně placených papežských služeb a přijal výhodnější nabídku z Florencie a Milána. Bernabo Visconti ve snaze udržet ho na své straně za něho provdal jednu ze svých nemanželských dcer od své nejoblíbenější souložnice s věnem 10 000 florinů. Z pravého i levého boku se dožilo dospělosti celkem šestatřicet jeho dětí, které se mu dařilo s výhodou oženit a vdát a rozšířit tak řady spojenců. Hawkwood žil dalších dvacet let v přepychu jako signorií zvolený hejtman Florencie a měl příjmy téměř ze všech městských států střední a severní Itálie. Kardinál-legát Robert ze Ženevy nikdy, ani v dobách svého povýšení, se nepokusil hrůzný čin nějak omluvit. Stejně jako Limoges pro Černého prince, Cesena pro něj byla místem příkladného potrestání rebelů. Pro celou Itálii ale navždy zůstal „řezníkem z Ceseny“.

Král na vejminku. Císař, pravda. Císař, pán nad králi. Královské povinnosti mi plní už můj syn. Už nemusím zůstávat hlavně v Čechách, které teď mají svého krále. I říše má svého krále. Je stejně dospělý, jako jsem byl já, když jsem do Čech prvně přišel z Itálie.

Malý braniborský markrabí mě teď určitě potřebuje víc. A taky trochu Elišce pro potěšení. Tolik toužila na sever. K moři ne, to nemůžu, tam až Branibory nesahají. Tam můžeme nejvýš na návštěvu, ne jako tady vybudovat si rezidenci se vším pohodlím. Ale z Tangermünde je to až k moři vlastně skok. Rozhodně blíž než do Čech.

Celá se rozzářila, když jsem jí to v Praze řekl. *Předal jsem vládu v království i v říši Václavovi a my teď načas přesídlíme s dětmi do Branibor*. Ale balzám jí podávám po kapkách. Rád vidím, když se jí najednou rozjasní oči, tak radši navíckrát. Tu největší novinku jsem si schoval až po slavném vysvěcení zdejší kaple, která se tolik podobá té na mém Karlštejně. Nevím, jestli bych se tady cítil doma bez té připomínky, která mě ve snu unáší dál. K jihu. Do mých Čech. Však se tam vrátím, až tu skončím svoje dílo.

Ostatně ani tady nepobudu dlouho a to překvapení jsem si schovával na sváteční čas. A tumáš.

„V létě pojedeme do Paříže," řekl Karel v růžovém rozmaru Elišce po slavnostní večeři, když konečně osaměli. Zdálo se mu, že tohle je ta pravá chvíle k takovému sdělení.

Zčervenala jako růže, ale vůbec to nebylo radostí, jak si v první bláhové chvíli pomyslel.

„To... to nepůjde," šeptla a odvrátila se.

„Už jsem ti ukázal Itálii, i Čechy znáš. Teď chci, aby ses se mnou podívala do Francie po stopách mého nejútlejšího mládí. Proč by to nešlo? Říše i Čechy se beze mne na chvíli obejdou."

„To jistě. Ale já..."

„Jestli zadrháváš ve francouzštině, jsi císařovna římské říše, nemusíš ji znát. Až dost je, že se domluvíš. S Petrem Kyperským sis přece rozuměla."

Naklonila se k němu a i tak stěží zaslechl, co vlastně šeptá.

„Kdy že se má narodit?" zeptal se napůl v ustrnutí, které přece jen bylo z větší části radostné. Kdybych jí nechystal samá překvapení, mohl jsem se vyhnout té nesnázi. Ještě z Prahy jsem vypravoval posly do Paříže. A taky mi to mohla říct dřív sama od sebe.

„Snad někdy v srpnu," řekla tiše. „Ne, vidíš sám, v létě to nepůjde."

„Dobře, vymluvím se. A počkáme šest neděl, jako než jsme se vypravili do Říma. V říjnu ještě není nijak pozdě na cestu."

Eliška po něm bleskla pohledem, ale na poslední chvíli spolkla, co užuž měla na jazyku. Dost času... pak.

„Možná bys mohl sám," nadhodila nicméně srdnatě. „Nebude to moje korunovace. Přece aby ses nemusel vymlouvat," dodala rychle, jak si všimla hněvivě staženého obočí.

Mám děti rád, to jistě, pomyslel si nevrle. Dcer potřebuju na tucty.

Ale tentokrát mě Eliška zaskočila. Sám! Jistě, mé setkám s Karlem Francouzským je důležité. A vskutku jsem s ním chtěl mluvit dřív, než na podzim závazně přijme posly uherského Ludvíka. Ale na takovou cestu s sebou potřebuju choť. Sluší se to. Chci to. A pak - dnavá noha se ozývá stále častěji. Ona jediná mi umí ulevit.

Tak dobře. Nepovede se mi sice patrně předejít Ludvíkovy posly, ale aspoň se dovím, o čem jednali. Karlovu mladšímu synkovi je sedm let stejně tak jako Ludvíkově Kateřině. Na následnické dohody je čas. Ludvík má ještě třetí dceru. Hedviku. Ale Marie, zasnoubená Zikmundovi, je starší. Přece nemůže obě království dát jen té jediné! Ostatně mám pocit, že Karlovi Francouzskému nejvíc záleží na Neapoli. Jsou zde jakési náznaky, že by trůn jednou mohl zdědit jeho bratr d'Anjou. Takže ho zajímá Uhersko s Dalmácií, odkud je přes Jadran do Itálie skok. Polsko už tolik ne. Polsko v sousedství Branibor, kde je markrabím můj syn Zikmund, snoubenec Marie Uherské.

Vzal Eliščinu ruku do svých a dlouze ji políbil. „Nechci jet sám," řekl něžně. „Vždycky tě chci mít u sebe. To přece víš."

„Chceš vzít s sebou i děti?"

„Neboj se," usmál se. „Jana ani Zigiho nepovleču na takovou cestu. Pojede jenom Václav. Je dospělý. A je čas, aby se obeznámil se zemí nejbližšího souseda římské říše. Je první Lucemburk, který Francii nezná. Určitě se bude líbit i tobě. Pařížský dvůr je nádherný. Jsem přesvědčen, že mi ho Karel předvede zase v plném lesku. Jinak by s návštěvou nesouhlasil. Ostatně Petr Kyperský nám přece vyprávěl o paláci Saint-Pol. Ten ani neznám. Zbudoval ho až Karel. A ze staré pevnosti Louvru vytvořil nové královské sídlo, jemuž se starý palác na Ile de France nevyrovná rozlohou, pohodlím ani přepychem. Myslel jsem, že jsem předčil Paříž ve všem všudy. Jenomže už ani ona nevypadá jako dřív."

„Mrzí tě to?"

„Ani ne," zasmál se. „Francie je moje druhá vlast a Karlovi přeju úspěchy. Ostatně ještě uvidíme, až budu mít možnost srovnání."

Eliška si moudře nechala pro sebe úvahy, které se jí vynořily při vzpomínce na vlastní pocity při návratu z římské jízdy.

Tak malé děti nechat samotné! A vůbec děti. Potřebují přece aspoň matku, když otec na ně nemá tolik času, kolik by potřebovaly. Starostlivě sleduje jen Václava. Ovšem, je to král a na jeho činech

záleží, ale když byl v Zikmundově věku, už se mu věnoval se stejným zaujetím. Na Zikmundovu výchovu je pořád času dost.

Nechci být nespravedlivá. Václav neměl matku téměř od narození, Zikmund ji má. Právě proto ho o ni na neurčitou dobu nesmím připravit. Ani ty ostatní. Aničce je teprve jedenáct, ta mě nezastoupí. Jak jsem se tenkrát zapřísáhla? Nikdy. Už nikdy je neopustím. A teď Paříž! Ne, drahý choti. Na výmluvu je času dost, nechci kazit manželskou pohodu, sotva jsme přijeli. A zase budu až do léta lítostivá, znám se. Však už na něco připadnu.

Dlouho se převalovala beze spánku, jak ji trápily pochybnosti. Bděl i Karel, ačkoli ho závěr rozhovoru uklidnil. Oba úzkostlivě předstírali spánek. Eliška nechtěla manžela znepokojit a Karel si už zvykl skrývat nespavost, o níž se domníval, že to je příznak stáří. Na vladařské starosti byl přece zvyklý. Ale tentokrát nešlo jen o starosti. Ačkoli velkoryse přenechal vládu synovi a obklopil ho spolehlivými rádci, byl nejistý. Za ta léta si zvykl mít svůj císařský nos u všeho. A bezesnou noc trávil úvahami, jak na syna nenápadně dohlédnout. Možná to ani není třeba. Chtěl bych vidět, co dělá teď.

Ráno bylo kalné, jak ranní mlha ne a ne se zvednout. Nevlídná nálada probouzejícího se dne se výtečně hodila k bolavé hlavě. Václav zůstal ležet. Hlava se mu zatočila, když se pokusil posadit. Musím pomalu. Co se to u čerta včera asi dělo? Trochu jsme to s Jírou přehnali. Nebo možná jen já. A kam se poděla ta holčice? Ani si už nevybavuju, jak vypadala. Byla jen jedna? Jako by jich bylo celé hejno. Panebože, hlava se mi snad rozskočí.

Něco jako koňský ocas mu ometlo tvář. Ohnal se rukou a zase to zmizelo. Nepodíval se. Už z představy, že by měl zvednout oči, se mu dělalo nanic.

Kde jsme to vlastně byli? Ale teď jsem ve své posteli a u nohou mi leží moje Hvězda. Nejkrásnější a nejsilnější fena na světě. Troufla si i na medvěda. Ale nohy mi docela zdřevěněly, jak na nich leží. Má svou váhu.

Zaklel a kopnutím shodil velkého psa na zem. Fena zavrčela a zalezla do kouta. Oči jí zlostně blýskly.

„Nono, snad bys mě nerozsápala?“ zasmál se Václav, silou vůle přemohl nevolnost a posadil se. Šlo to. „Pojď sem.“

Pes se váhavě přiblížil a položil mu hlavu do klína. Ten

nepřátelský lesk v očích se mi asi jen zdál. Václav podrbal fenu za ušima a druhou rukou zazvonil.

„Ať sem přijde zeman z Roztok," poručil sluhovi, zívl a znovu se uvelebil v posteli. Se psem na zemi se mu už leželo líp. „A že chci dokončit, co jsme včera načali," houkl ještě za odcházejícím chlapcem.

Čekal tak dlouho, až se ho začal zmocňovat vztek. Vstal, oblékl se sám a se psem v patách vyšel na chodbu. Na jejím konci dva ozbrojenci a mezi nimi Jíra z Roztok. Vypadalo to, že ho vlečou.

„Co je to?" rozkřikl se Václav. „Přece jsem řekl, aby přišel, ne abyste ho přivlekli. Pojď dovnitř. Vy zůstaňte venku."

Vrátil se do ložnice a posadil se na lože. Otevřené dveře chvíli zůstaly prázdné, pak Jíra jimi spíš vletěl, než vstoupil, a rozplácl se před mladým králem na zemi.

„Ty jsi ještě opilý!" řekl Václav s úžasem. „Vždycky jsem myslel, že vydržíš víc než já."

„Jak si přeješ, Veličenstvo," zakoktal Jíra a zvedl se na kolena. „Jsem opilý."

„Co se ti stalo?" Václav se zamračil. Přes tvář jeho kumpána se táhla dlouhá tržná rána. Docela čerstvá, ještě krvácela. „S někým ses popral? Na nic se nepamatuju."

Jíra dlouho mlčel. „Ty se nepamatuješ?" zeptal se pak opatrně.

„Na tohle ne."

„A na..." Jíra se odmlčel.

„Na co? Tak řekneš mi konečně, co se stalo? Vím jen, že jsme museli vypít celý sud. Takhle mi nebylo ještě nikdy."

„Já... Taky se nepamatuju, Veličenstvo," pípl Jíra.

„Teď lžeš," řekl Václav přísně. „Pamatuješ se docela dobře. A neříkej mi pořád Veličenstvo. Přece jsme tady spolu sami. Jestli chceš, dám ti přinést konvici. Po ránu bude dobrá."

Jíra se otřásl. „Radši ne."

„Tak ne. Spusť. Chci vědět, co jsme tropili."

„Sehnal jsem holky."

„Kolik jich bylo?"

„Tři."

„Proč tři, když jsme byli dva?"

„Ta třetí byla jenom zvědavá, jak to vypadá na Křivoklátě. A ostatně si všechny spíš představovaly, že se jdou... Že se jdou prostě

jenom podívat. Nechtěly bez ní. Tak jsem myslel...“

Václav sáhl po poháru, který stál na stolku, upil a prskl. „Fuj. Mám vyschlo v krku a tohle se vůbec nedá pít.“ Podíval se na Jíru. „No tak povídej. Přece z tebe nebudu páčit každé slovo.“

„A co mám povídat?“

„Co bylo. Nebo jsme je jenom pomilovali a dost? Panebože, mně třeští hlava! No tak dál, snad si nakonec vzpomenu.“

„Ono to nebylo... jaksi... Řekl jsi, že nemáš chuť.“

„Já že jsem neměl chuť? To mě podrž. Asi to byly pěkné ochechule.“

„Nebyly. Vůbec ne. Poručil jsi, aby se svlíkly, a ta jedna se vzpouzela. A pak jsi chtěl, abych já... A ty že se budeš dívat.“

„No vida,“ řekl Václav pobaveně. „Přece jen něco nového. A jak jsi to zvládl?“

„Nijak. Pes... pes je honil po hradbě.“

„Počkej,“ zarazil ho Václav napjatě. „Počkej, začíná se mi to vybavovat. Nahé. A svítil měsíc, co?“

Chvíli bylo ticho. „Můžu jít?“ zeptal se Jíra roztřeseně.

„Ty hovado!“ zařval Václav. „Už jsem to skoro měl. Jak jít? Kam jít? Ještě jsme neskončili. Teď mě nevyrušuj a seď.“

Ano, tak to bylo. Měsíc svítil jako blázen a ty dvě nahaté ječely, jako by do nich vráželi nože. Ne, jen je trošku pokousal můj pes. Moc ne, zavolal jsem ho, když se objevila krev. Panebože, je to fena k pohledání. Po krvi je lačná, ale poslechla. Ano. A pak to na mě konečně přišlo. Ječely hrůzou a bránily se! Jinak bych to snad ani nesvedl. To jsme museli vypít celý sklep! Opravdu jsem to zvládl? A obě, když se bránily?!

„Hele, co se stalo s tou druhou?“ zeptal se.

„Ta... ta spadla dolů. Potloukla se.“

„Cože?“

„Přece z hradby spadla! Měla zlámanou nohu či co. Nesbíral jsem ji. Ječela někde dole. Kdyby se zabila, byla by přece zticha.“

„A pak?“

„Pak jsi poručil, abych tě vystřídal.“

„No a?“

„Já... Ano, udělal jsem to.“

Václav chvíli přemýšlel. „A co ta třetí, co se nechtěla svlíkat?“

„Tu jsme předtím zamkli tady v ložnici.“

„A pak?“

„No... Vrátili jsme se.“

„A co? Držela?“

„Šla pryč. Nahá.“

„Počkej, už nic neříkej,“ přerušil ho Václav.

Ano, pak už se mi nedařilo. Vzpomínám si jenom na ty oči. Zděšené. Hlásek. Třásl se. Bojím se. Mě se bála? Ale přece se mi už vůbec nic nepovedlo, Bože, to je ostuda. Ano, to mě rozzuřilo. Měl jsem dojem, že mi překážejí ty vlasy. Ty vlasy, panebože...

„Co bylo s jejími vlasy?“ zeptal se.

„Řekl jsi, abych ji za ně přivázal k posteli.“

„Vzpouzela se?“

„Strašně. Pak jsi... pak jsi vzal důtky, co máš na psa.“

„Křičela,“ řekl Václav tiše.

„Ano.“

„A... co ty?“

„Já nic. Chtěl jsi, abych aspoň já.“

„No a? Taky ti to nešlo?“

„...ne. Nešlo.“

„Lžeš!“ zařval Václav. „Už si vzpomínám. Tys mi odporoval. Přitom... Tak ty jsi mi odporoval! A proč?“

„Já... já jsem nemohl.“

„Nelži pořád! Dobře jsem viděl, že můžeš a já ne!“ Zuřivě praštil pěstí do stolu, až pohár poskočil. Jíra se vyděšeně schoulil, ale Václav už zase svraštil přemýšlivě obočí. „Jak to, že jsem to *viděl!?* Proč jsi byl vůbec nahý?“

„Poručil jsi to.“

„Panebože!“ Václav se chytil za hlavu. „Tohle přece... Proč bych to dělal? To jsme toho tolik vypili?“

„Moc.“

„Co se na mě tak díváš, kčertu? Tváříš se, jako bych tě chtěl zavraždit.“

„No právě.“

„Cože?“ Václav se podíval na postel. Dlouhé prstence zlatých vlasů. A stopy krve. „To jsem udělal já?“ zeptal se chraptivě.

„Odsekl jsi jí vlasy rovnou u hlavy.“

„Co se s ní stalo?“

„Utekla. A ty jsi pořád držel ten nůž.“

Bezděky sáhl na poraněnou tvář a Václav pochopil. „To jsem tě sekl já?“

Jíra jen němě sklonil hlavu. Pes za Václavem temně zavrčel. Mladý král mlčky přešel k oknu a dlouho se díval ven.

„Řekni mi všechno,“ vyzval ho pak mrtvě. „Poštval jsem na tebe Hvězdu, viď? Zná tě. Váhala. Ale cítila krev a já jsem ji povzbuzoval. Já jsem ji povzbuzoval! Chtěl jsem, aby tě rozsápala. Jaký jsem já na tebe měl vztek, že můžeš, když já ne! Jak to, že jsi ještě živý? Přece se na tebe vrhla a pak... Křičel jsem *dál! Dál! Dál!*“

Psí vrčení zesílilo. Václav se prudce otočil a Jíra uskočil, jako by čekal, že hrůzy včerejší noci budou pokračovat.

„Pojď sem!“ zařval Václav, popadl ho za rameno a zalomcoval jím. „Jak to, že jsi živý? Vysvětli mi to!“

„Pes mě přece zná,“ hlesl Jíra.

„Ale já jsem mu poručil!“

„Najednou jsi usnul. Tak, zničehonic. Když jsi ho přestal štvát, už jsem ho zvládl sám.“

Václav se na něj chvíli díval, pak jím smýkl, až upadl. „Hovado! Ty si teď myslíš, že tě chci dobít? Co!“

„Já... já si nic nemyslím, Veličenstvo.... já...“

„U všech rohatých, tak vstaň! A chovej se jako jindy. Už jsem přece střízlivý. Skoro střízlivý,“ opravil se. „Proč jsi mě nechal, abych se zchlastal jako zvíře, co?“

„Přece to nebylo poprvé.“

„Co nebylo poprvé? Už jsem tě někdy zkoušel zabít? Nebo honil nahotiny po hradbách? To mi chceš tvrdit, že jsem takový vždycky?!“

A jaký jsem? Odvrátil se. „Jdi,“ řekl mrtvě. „Prosím tě, vypadni. A neobjevuj se dřív, než pro tebe vzkážu.“

KDYŽ CHYBÍ VŮLE

Od ledna do června 1377 probíhala střídavě mezi Boulogne a *Calais mírová jednání s Anglií. Jednalo se o všem možném: o Skotsku, Kastilii, Calais i Akvitánii pod vládou některého syna Eduarda III., který by se zřekl příslušnosti k Anglii. Papežův nuncius se pokoušel prostředkovat jako vždycky, a jako vždycky to bylo k ničemu. K žádným závěrům se nedošlo, ba ani ke konečné dohodě o zamýšleném sňatku mezi budoucím králem Richardem a francouzskou princeznou Marií. Příměří uzavřené do 1. dubna bylo dvakrát o měsíc*

prodlouženo, aby se mohlo pokračovat v jednání.

Pokud šlo o sňatek, instrukce Karla Pátého byly jasné. O spojení nezačínat, ale budou-li o něm mluvit Angličané, pozorně naslouchat a předložit to králi k uvážení.

Ani jinak neměl své vyslance k povolnosti. Francouzi trvali na vrácení Calais a všeho, co Angličané obsadili v Pikardii za cenu některých držav, které ztratili v Akvitánii. Buď všechno, nebo nic. Kompromisní řešení tu není. To Angličané odmítali ve víře, že pokud budou držet pevná místa na severu Francie, mohou se vždycky vrátit a postupně dobýt všechno zpět, až nastane příhodnější chvíle.

Mírové rozhovory vzaly zasvé v květnu. Francie trvala na vydání Calais, Angličané prohlásili, že takové pověření nemají a musí podmínky předložit napřed králi ke konzultaci. K jednání se už nevrátili. Ne ze zpupnosti. Ale v poslední den příměří zemřel král Eduard, bezmocný a zcela opuštěný. Jeho syn, vévoda Lancaster, regent království, se v té chvíli o Francii nezajímal. A Francouzi, tentokrát připravení lépe, okamžitě vyrazili k odvetě.

Když otec umírá, nebývá to lehké. Isabela měla snad tisíc špatných vlastností, ale svého otce milovala. Pravda, ne docela nezištně, ale milovala ho.

Byl to král, a přece jeho smrtelný zápas nevzbudil velkou pozornost. Když před rokem umíral Černý princ, bylo to jiné. Celá Anglie se otřásala pláčem. I lidé na ulicích hystericky vzlykali. Velkolepé scény v parlamentu, přísahy, pláč, dojatí nepřátelé toužící se smířit. Slavná mše v Sainte Chapelle v Paříži. A teď nic.

Král, za kterého mluvil Lancaster a jehož pečetní prsten mu stáhla z prstu milostnice, už vlastně nebyl král. Umíral zapomenut. Alice Perrersová se neomezila jen na prsten s královskou pečetí. Ten, jehož okrádala, ještě dýchal, když stáhla z umírajících rukou všechny šperky a vyrabovala rodinnou šperkovnici dřív, než opustila palác, kde už nebylo co vzít. Isabela, pro kterou přece jen poslali do Francie, se s ní minula jen o několik chvil.

Opuštěný stařec už ani nevnímal, že k němu přišla dcera. Isabela truchlila upřímně. Nejenže ztratila otce, ale ztratila jedinou jistotu. S mladšími bratry se nesnášela. Všechny sestry už zemřely, ostatně ani s nimi krom jediné Joan, která už byla mrtvá bezmála třicet let, ji zvláštní náklonnost nikdy nepojila. Matka? To ano. Její ztrátu cítila

bolestně. Stejně jako smrt Černého prince, jediného bratra, který jí zůstal blízký. Mohla se spolehnout snad jenom na Janu z Kentu, svou přítelkyni a teď už matku krále.

Eduard zavřel oči navždy v červnu třináctistého sedmdesátého sedmého roku a hned u jeho úmrtního lože se Isabela prudce střetla s Lancasterem. Vyděšená a rozzuřená opustila Anglii ještě před pohřbem, aby se s chotěm domluvila, co bude dál.

Opačným směrem přes Kanál se právě plavilo několik francouzských a španělských lodí. Ještě netušily, že zemřel král, ale i kdyby byl stokrát živ, nebyl s to zabránit pohromě. Synové, které zanechal, se o to ani nepokusili. Dva dny a dvě noci nepřátelé plenili anglické pobřeží. Měli se začít mstít. Zčásti opláceli Angličanům tolikrát poničené území Francie, a zčásti to mělo být pádné varování. *Neopovažte se už!*

Ale anglická královská rodina teď měla jiné starosti, než pokoušet se o invazi. Ačkoli zemřelý už dávno nevykonával královskou moc, přece se k jeho osobě vázalo aspoň zdánlivé rozhodování. Teď na jeho místo nastoupil chlapec, kterému ještě nebylo ani jedenáct let. Mírová jednání s Francií uvízla na mělčině. Neměl kdo rozhodnout o podmínkách dohody. Francouzi drsně žádali vrácení Calais a anglické vyjednávače nikdo nezmocnil k takovým ústupkům.

Kastilská karta spadla pod stůl. Nový pretendent trůnu John of Gaunt, vévoda z Lancasteru a manžel kastilské princezny Konstancie, měl docela jiné starosti. Opustit Anglii teď nebylo možné. Ne sice podle jména, ale ve skutečnosti byl král. A Kastilii vládl Enrique Trastámare s flotilou, která měla na moři převahu. Také anglické panství v jižní Francii se hroutilo. Nebylo odkud případné tažení podporovat. Anglii chyběla chuť i peníze.

Isabela svému choti svým příjezdem připravila překvapení. Možná to byla ta poslední kapka, která ho přiměla ke konečnému řešení.

„Kdy?“ zeptal se.

„Před třemi dny. Musíme něco dělat.“

„To už byl pohřeb?“

„Nemohla jsem čekat, snad ho stihneme. Musíme zachránit, co se dá. Jsi earl z Bedfordu. Vrať se ihned se mnou.“

Enguerrand se na ni dlouze zadíval. „Jsem hrabě de Soissons, člen královské rady a jeden z maršálků Francie. V žádném případě

nevýznamný. Takové postavení se nezahazuje.“

„S tím je konec, nebo o všechno přijdeme. Přece jsi přísahal Anglii! Drahý John není tak velkorysý, jako byl otec anebo bratr Eduard. A taky na něj nemám žádný vliv. Vůbec. Nemá mě rád.“

„Přísahal jsem králi Eduardovi, to ano. Ale je mrtvý, jak jsi mě sama zpravila.“

„Co tím chceš říct?“ zeptala se pomalu.

„Jenom to, že jsem Francouz. A to jsi přece věděla. Jedna má dcera je Francouzka, druhá Angličanka. Mám Filipu rád, ale Marie žije v Paříži u královnina dvora. Sama jsi o tom rozhodla, že jsou každá jinde. Ani jedné z nich nemůžeme natrvalo vzít oba rodiče.“

„Já ve Francii nezůstanu!“ rozkřikla se.

„Já zas nezůstanu v Anglii,“ odsekl.

„Tak tedy - rozchod?“ zajíkla se.

„Řekla jsi to ty, ne já.“

„Jeď aspoň se mnou a všechno vysvětli!“

„A komu? Malému chlapci? Však se to doví, neměj strach.“

„Nepojedeš?“

„Ne. Mé poslání mě právě teď vede jinam. Docela na opačnou stranu. Richardovi o svém rozhodnutí napíšu. Přeju ti příjemnou plavbu.“

Hodila hlavou a práskla za sebou dveřmi. Po deseti letech manželství se ani nerozloučili.

Pětačtyřicet. To pro ženu není zrovna příhodný věk k tomu, začínat nový život. Má zálusk na nějakou mladou křepeličku? Dobrá. Pan Coucy mě už otravuje. Já milence ještě seženu.

Velice určitá tvář se jí v té chvíli mihla hlavou, ale Jindřich Mönch nebyl k nalezení. Od návratu z Anglie se neukázal. Zato o něm dobře věděl Enguerrand de Coucy. Spolu se vydali vstříc císaři, který byl v Paříži marně očekáván. Pan de Coucy a hlavně Jindřich dostali delikátní úkol zjistit, co s ním je.

Hnali se s větrem o závod až do Lucemburska, ale vévoda Václav stejně jako král Karel v Paříži marně čekal aspoň zprávu, kde se jeho bratr zdržuje.

Opuštěná Isabela ve Francii dlouho neokouněla. Rozloučila se s dcerou Marií, možná navždy, a vydala se zpátky přes Kanál k záchranné akci pro udržení svého trpce zaslouženého dědictví.

„Ty pořád kojíš sama,“ řekl Karel vyčítavě Elišce. „Je říjen, pomalu by si měl zvykat na kojnou. Kdepak je?“

„Žádnou jsem nenašla,“ hlesla Eliška.

„To má být výmluva?“ vykřikl.

„Ne, tohle ne,“ vzlykla. „Já... Nehledala jsem ji. Nemůžu.“

„Proč?“

Výmluva byla nasnadě a byla děsivá. Vlastně to nebyla výmluva, ale nutnost.

„Já přece nemůžu jet s tebou, i kdybych stokrát chtěla.“

„Jenže stokrát nechceš.“

„Proboha tě prosím, tak se na něj podívej.“

Zadíval se na drobnou tvářičku a pocítil osten výčitky. Přece nezanevřu na toho maličkého kvůli jejímu rozmaru. Jak se tak na něj díval, tvářička se bolestně stáhla a rtíky zmodraly. Chlapeček zasípal. Snad to měl být kašel.

„Co je to s ním?“ zeptal se znepokojeně.

„Pořád kašle a nechce jíst. Vidíš, už se pustil. Kdyby měl kojnou...“

„Kdyby měl kojnou, třeba by si s ním poradila líp. Ostatně děti vždycky stůňou. Jen si vzpomeň, jak Anička prokašlala první zimu. A podívej se na ni dnes. Jen kvete. A Zigi...“

„Nevím, jak bylo Zigimu,“ řekla příkře. „Jezdila jsem po Itálii, když byl malý. Přísahala jsem si, že už to neudělám. Nikdy. Tím spíš ne teď.“

„To jsi mi neřekla. Vymlouvala ses na kdeco. Nechápu, proč se ti do Francie nechce.“

„Nechápeš?“

„Ne. To jsem rovnou mohl jet v létě a nezostudit se.“

„Přece jsi mohl.“

„Ovšem, posílalas mě. Vzpomínám si. Panebože, jsem hlupák! Myslel jsem, že má choť je císařovna a svým povinnostem rozumí. Proč jsi mi hned neřekla rovnou, že nechceš nikam?“

„Já nevím. Myslela jsem, že třeba z té cesty zatím sejde. Že se něco stane a...“

„No tak se stalo, jak sis přála,“ utrhl se na ni zle. „Zůstaň si se stonavým chlapečkem. Pojedu do Paříže sám.“

„Karle!“ vzlykla.

Chystal se za sebou prásknout dveřmi, ale na prahu se zarazil.

Bolest mu od konečku palce projela celou nohou, že málem upadl. Ještě toho trochu. Teď bych si měl lehnout a nejezdit nikam. Uminutý, to jsem. Nebyl jsem v Paříži čtvrt století. Nic se nestane, když tam pojedu někdy jindy. Stejně se musím dohodnout na přesném termínu. Docela pro nic tu mučím nejlaskavější bytost, kterou mám. Nevděčný mrzout. To že jsem tu bolest už cítil v kostech a bez Elišky mi je vždycky hůř.

„Odpusť mi," řekl kajícně. „Měl bych taky zůstat."

„Ty?"

Nevěřící úžas. Vzchopil se. Dědek prolezlý dnou, to jsem. Ne, tomu nepodlehnu.

„To samozřejmě nemůžu," řekl a narovnal se, aby si nevšimla, že jeho náhlé ohledy vyvolalo něco jiného než láska. Ale Eliška byla příliš zaujatá dítětem, než aby ji upoutalo jeho klopýtnutí. „Nemám v úmyslu tam zůstávat moc dlouho. Vrátím se dřív, než se naděj es."

NÁVŠTĚVA ŘÍMSKÉHO CÍSAŘE V PAŘÍŽI

Karel Pátý v tom roce byl na vrcholu své slávy. Území ztracená za neúspěšného válčení jeho otce a děda byla téměř všechna dobyta zpět. Anglie ztratila své nejúspěšnější vojevůdce, před osmi lety Johna Chandose a před rokem Černého prince, zatímco francouzské bojovníky vedl konstábl du Guesclin od vítězství k vítězství. Nikdo na anglické straně se mu rovnat nemohl. V červnu zemřel i Eduard Anglický a zanechal zemi desetiletému vnukovi.

Návštěva králova strýce římského císaře mohla Anglii izolovat úplně pevnějším připoutáním nejmocnějšího spojence. Jarní císařovu nabídku Karel Pátý uvítal s nadšením a dlouhé měsíce se zejména na francouzské straně konaly horečné přípravy k přijetí co nejvznešenějšímu. Prodleva, ke které nečekaně došlo, krále znepokojila. Jeho zvědové vypátrali v Lucemburku římského a českého krále Václava, který se tam dostavil celkem nenápadně v doprovodu jen pár desítek jezdců, aby čekal na otce cestou z Tangermünde. Ale ani reprezentačnímu poselstvu, které vedl pan de Coucy, mladý Václav ani jeho strýc, lucemburský a brabantský vévoda, nedokázali říct, kdy císař přijede. Čekali a krátili si čas, jak se dalo. Konečně do Paříže došel císařův list. Omlouval zpoždění nutností sjednat v Německu mír mezi jakýmisi válčícími stranami, o nichž ale nikdo nevěděl. Zato konečně bylo zřejmé, kdy a kudy císař přijede. Ačkoli z

Lucemburku bylo do Paříže blíž, zvolil cestu přes Brabantsko. Snad aby se v Henegavě cestou sešel s tchánem svého syna Albrechtem Bavorským. Odtud měl na francouzskou půdu krátce před Vánoci vstoupit z Cambrai, které bylo lénem římské říše. Snad zvolil tuto trasu úmyslně, protože Cambrai bylo odedávna předmětem tichého sporu mezi Francií a říší právě tak jako Arelatsko, kde se císař, který byl vlastně i králem arelatským, dal před dvanácti lety demonstrativně korunovat určitě k nelibosti svého synovce.

Francouzské území bylo propletené nejrůznějšími závazky, kvůli nimž pod bezprostřední královskou vládou zůstával vlastně jen střed Francie. Burgundsko, Arelatsko, Dauphine stejně jako Cambrai, Verdun a řada dalších měst byla lény římské říše, Provence dokonce jako léno římské říše držela neapolská královna, která z ní Avignon zase propůjčila papeži. Gaskoňci ani Bretonci se za Francouze ani nepokládali, možná ani Normanďané a Pikarďané. Kdekterý vévoda vystupoval jako suverén, jehož spojenectví, mnohdy s úspěchem, vyhledávali nepřátelé Francie. Anglie především. Přesto byl francouzský král ne-li nejmocnější, tedy určitě jeden z nejmocnějších vládců Evropy. Ani jinde nevládla jednota. Anglie měla trvalé nesnáze se Skotskem, v Kastilii se vedly spory o trůn a celá římská říše pod vládou pána světa, císaře, byla mozaika, která se skládala a rozkládala co chvíli jinak na jihu i na severu Alp.

Východní hranici Francie tvořila právě římská říše, soused mocný a neklidný, kde se okrajová léna prolínala a co chvíli mohl leckde vypuknout i krvavý spor, kdyby...

Karlovi Pátému přezdívali Moudrý. A moudrý byl i Karel Čtvrtý, jeho strýc. Ačkoli jejich zájmy se v mnohém rozcházely, císař byl v Paříži očekáván s neobvyklými poctami. Pro potěchu přihlížejícího davu a taky pro potěchu srdce. Oba Karly pojilo příbuzenství ducha ještě před příbuzenstvím královské krve i společnými kořeny. Oba dva jako děti vyrůstali u královského dvora v Paříži. Oba dva zdědili svou zemi zuboženou díky slavným rytířským otcům. A oba dva ji dovedli k novému rozkvětu.

MĚSTO MÉHO MLÁDÍ

Otec a syn se sešli v Cáchách, kde se císař na několik dní zastavil. Jejich setkání nebylo nejvlídnější. Karla začínala bolet noha stižená dnou a to byl vždycky nevrlý. Navíc ho nemálo popudilo, když viděl syna samotného. Nevybuchl jen proto, že se mírnil v přítomnosti nevlastního bratra.

„Kde máš Janu, Václave?“

„Já?“ podivil se brabantský vévoda.

„Ty ne. Myslím svého syna.“ A když Václav zatvrzele mlčel, dodal naléhavěji: „Tak co mi odpovíš?“

„Zůstala přece v Praze,“ odpověděl Václav jakoby nic.

„Jak to, že v Praze?!“

„No přece, myslel jsem, když nejede císařovna...“ Václav se díval na špičku své boty, jako by to bylo to nejzajímavější na světě.

„V Praze jsi to vědět nemohl. Sám jsem to nevěděl do poslední chvíle.“

„Už nevím. Někdo něco říkal. A dalo se to předpokládat, ne? Koneckonců můj nejmladší bratr je ještě maličký.“

Karel si povzdechl. Rozuměl mu docela dobře. Francie. Paříž. Starší manželka mladému muži určitě svazuje ruce. Václavovo manželství nevypadalo zdařile. Ne že by měl se svou chotí zrovna sváry, ale skoro si jí nevšímal. Jistě, dcera Albrechta Bavorského nebyla žádná oslnivá kráska, i když nebyla ošklivá, ale určitě nebudila bezbřehé vášně a Václav... Leccos už slyšel, ale radši to přecházel mlčením. Sedmnáct. Jakýpak jsem byl já v jeho věku. Mám právo soudit? Jistě ne.

„Nevzkázal jsi, že ji mám brát s sebou,“ ozval se Václav, osmělený otcovým mlčením. „Myslel jsem...“

„Myslet přenech mně,“ přerušil ho císař příkře. „Císařovna jet nemohla, protože maličký Jindřich stůně. Vy, pokud vím, takovou starost ještě bohužel mít nemůžete.“ Karel si všiml, že vévoda Václav se uculuje. Ovšem, ten to znal. Jeho choť byla starší o patnáct let. O té Václavově se to ale říct nedá. Pět let, co je to? A teď, když je chlapec dospělý, už vlastně nic.

„Vypadáš unaveně, bratře,“ řekl Václav Lucemburský.

„Bolí mě noha,“ zavrčel Karel. „To budou zase Vánoce! Takhle v zimě se mi to stává nejčastěji a cesta je náročná.“

Ráno, když nasedali, Václav překvapením hvízdl. „Já vím, že tvůj bílý hřebec je příliš bujný,“ řekl chápavě. „Ale půjčím ti svého, je mírný jako beránek. Přece nemůžeš jet na grošákovi. Jsi císař, já jenom král.“

„To není ze strachu o mou nohu, chlapče,“ usmál se Karel. „Také ty si přesedneš. Jedeme na návštěvu, ne do země pod naší vládou. Ale půjčíš-li mi koně až k hranici říšských lén, budu jen rád.“

Na hranicích bylo všechno jinak. Francouzský král svému strýci poslal vzácný dar. Překrásného černého hřebce arabského chovu a podobného i pro syna.

Karel, už trpce sužovaný bolestí, se ušklíbl. Tohle ho na chvíli rozptýlilo. A dal si zavolat Coucyho. A vida. Rytíř mé choti je s ním.

„Pane Enguerrande,“ řekl Karel jízlivě a po očku se podíval na Jindřicha Möncha. „Můj grošák nestačí? Projevil jsem snad dost citu pro královskou svrchovanost svého synovce.“

Coucy byl vtělené překvapení. „Ale o to přece vůbec, ale naprosto vůbec nejde, Vaše Veličenstvo,“ ohradil se. „Vy jste si asi nevšiml toho koně. Ani sám sultán nemá vzácnějšího.“

„Je černý.“

„Jistě. V arabském chovu je ta barva nejcennější.“

„Asi vás zklamu, pane de Coucy,“ řekl Karel lehce. „Na toho koně si nesednu.“

Coucy se zděsil. V Karlově průvodu viděl, že vedou i bělouše, a to bylo něco, co připustit vůbec nesměl, nechtěl-li upadnout v nemilost.

„Klid,“ řekl mu Jindřich Mönch a popojel kupředu, aby císaři složil i svou poklonu.

Karel se usmál. „Rád vás vidím, rytíři, i když bych vás možná raději viděl v Tangermünde.“

„Už jsem tam málem byl. Ale z Lucemburku jsem byl nucen vrátit se do Paříže se zprávou, že příchod Vašeho Veličenstva je nejistý.“

„Jak nejistý, jen jsem se opozdil. Ale můj synovec v Paříži dostal mou zprávu jistě včas, když jste všichni tady. I s dary.“ Povzdechl si. „Vám to prozradím. Bolí mě noha, takže stěží vylezu na nějakého koně. Mám svého nejmírnějšího grošáka, ten snad nevadí. Na toho bělouše si netroufnu, natož na vraníka, kterého mi laskavě přivádí váš

společník. Myslí si, že jeho barvu může zamluvit. Prosím vás, vysvětlete mu, že přicházím jen s láskou a vím, co se ode mne očekává. Bělouš je Václavův, ale nesedne si na něj na francouzském území. Řekněte mu to bez kudrlinek. Ať nemá obavy.“

Coucy se pokládal za obratného diplomata a cítil se poněkud pokořen, nicméně se mu ulevilo. Byl příliš čerstvě ve službách francouzského krále, než aby chtěl neuváženě pohněvat jeho hosta. Tiše záviděl Jindřichovi nenucenost, kterou projevoval ve styku s korunovanými hlavami. Byl nezávislý, pravda. Pan de Coucy byl mnohem urozenější než on, ale královská přízeň mu byla nad jiné.

Cesta by ubíhala v pohodě nebýt toho, že každé ráno byl císař nevrlejší, když ho zvedali na koně. V Noyonu se konečně vzbouřil.

„Na koně nevylezu,“ procedil sevřenými zuby. „Ať mi připraví povoz.“

Na voze to lepší nebylo. Oba Václavové jeli po stranách kodrcajícího vozu a nad jeho korbou vyměňovali znepokojené pohledy.

„Bratře,“ ozval se konečně brabantský vévoda po krušné hodince cesty. „Neměli bychom se radši vrátit aspoň ke mně?“

„Ne!“ rozkřikl se Karel vztekle. „Řekl jsem, že přijedu do Paříže a do Paříže taky přijedu.“

Pan de Coucy učinlivě přiklusal. „Co se děje?“ zeptal se znepokojeně.

„Neděje se vůbec nic,“ řekl Karel. „Jen jsem dal chvíli zastavit, abych... prostě... Jedeme dál.“

Čím víc se blížili k Paříži, tím byl císařův průvod vznešenější. V Compiègne ho uvítal královnin bratr vévoda z Bourbonu s dvořany v nových modrobílých livrejích. V Senlis králové bratři vévodové Burgundský a z Berry a arcibiskup ze Sens sledovaný pěti sty jezdci v šedočerných úborech, rytíři v sametu, zemani v hedvábí stejné barvy. U opatství Saint-Denis císaře čekali tři arcibiskupové, deset biskupů a celá královská rada. To už císař cestoval na pohodlném voze v nosítkách, která mu starostlivý hostitel poslal vstříc. K hrobu svatého Ludvíka, který nemohl minout bez povšimnutí, ho museli vynést v nich.

V královské hrobce strávil dlouhou dobu. Možná ani ne tak ze zbožnosti, jako aby nabral sil. Nekonečná cesta. A to nejhorší teprve čekalo. Odvahu, řekl si Karel v duchu. Jsme před cílem. Pár trapných

hodin a konečně si zalezu. To vytoužené lůžko se mi bude vznášet před očima jako vidina a konečný cíl. Moje Paříž. No to to dopadlo.

Snažil se nevydávat nedůstojné zvuky, když Václavové odehnali přeochotné podomky a sami ho zvedali na černého hřebce. Kůň byl ohnivý, ale naštěstí se choval slušně. Taky se mladý Václav řadu hodin předtím na něm honil tryskem po polích. Coucy ho doprovázel se svou družinou. To tak, nechat vzácného hosta zmasakrovat náhodným lupičem. Ale skřípal zuby. Z koní lítala pěna, jak byli zchvácení. Než císař nasedl, dá-li se to tak nazvat, pečlivě z uštvaného koně setřeli pot a Václav si přesedl na toho druhého, bujnějšího.

„Snad ten kůň se mnou neupadne, sotva stojí," ucedil Karel. „To jsi trochu přehnal. Nemůžu ho nohama pobízet, a kdybys ho švihl zezadu, ještě sletím."

„Ale tatínku! Jsi skvělý jezdec."

„Býval jsem. Dneska jsem díky zimnici roztřesený jako správný stařík."

Panebože, jak já jsem se na tenhle vjezd do Paříže těšil! A vůbec ho ani nevnímám. Přesto se mu zdařilo na tváři vykouzlit jen málo pokřivený úsměv, když vedle Václava vjížděl do pařížských bran.

Asi by se spíš slušelo, aby císař jel sám v čele. No vida. Aspoň mi ta zatracená noha umožňuje předvést Václava po svém boku jako rovnocenného vladaře. Všichni moji i pařížští ceremoniáři přece vědí, jak to se mnou je.

Svěřili jsme se cele do francouzských rukou. Všichni moji průvodci až na Václava odjeli napřed s těmi vznešenými, kteří mě kus cesty doprovázeli. Teď mě k slavnému setkání doprovázejí zbrojnoši pařížského primasa a na dva tisíce obchodníků, magistrátních úředníků a měšťanů, všichni na koních a v stejném oblečení, tentokrát bílém a fialovém.

Václav jede po mé levé straně. Jednak se to sluší vůči císaři - když už! - a potom dává pozor na mou bolavou nohu. Ani ta pravá za moc nestojí, ale koneckonců je to snesitelné na rozdíl od té - ať nekleju. Konečně aspoň stojíme. Ne, žádné davy, které by se mačkaly u nohou našich koní a strkaly do té mé. Karel má vzorný pořádek. V ulici nikdo, jen hrozny lidí visí z oken a jiní se strkají za řadou královských stráží, které hlídají zátarasy, uzavírající každé volnější prostranství mezi domy, odkud by se mohl dav vyvalit až na Velkou ulici. Ta zůstává volná pro vznešené setkání.

Skvostný průvod se blíží od starého královského paláce v Cité. V čele maršálek de Blainville, za jeho gardisty heroldi loudí břeskné zvuky ze zářících stříbrných trub. Znovu se objevují čtyři vévodové - z Berry, Burgundska, Bourbonu a Baru - a jedou dva a dva, následováni dvanácti hrabaty, mezi nimiž je i Coucy, a dlouhatánskou přehlídkou prelátů, šlechticů, soudců a královských důstojníků, každá skupina oblečená stejně podle hodnosti. Komorníci v hedvábí či sametu ve dvou odstínech šarlatové, jídlonoši v sametu barvy modré a plavé, zbrojnoši v modrém damašku, ceremoniáři v modré a rudé, sluhové v bílém a plavém saténu, dokonce kuchaři v kožešinou lemovaných hedvábných pláštích s perleťovými knoflíky, dveřníci v livreji napůl černobíle pruhované a napůl šedé, číšníci s hnědými pruhy na červeném základě. Nádherná podívaná. Lidé řvou nadšením, jakpak by ne, a také organizace je skvělá. Všichni se postupně ztrácejí kdesi vzadu bez sebemenšího náznaku zmatku. Klobouk dolů, synovče.

Nakonec se objevuje jediný jezdec v šarlatovém plášti lemovaném hermelínem a v špičatém klobouku posetém perlami. Sám francouzský král. Panebože, přece jenom by bylo důstojnější, kdyby byl Václav až za mnou. Co dělat, stalo se.

Císař sáhl po klobouku ve stejné chvíli jako francouzský král a opatrně pobídl koně. Bolest na chvíli ustoupila do pozadí, jak ji zatlačilo dlouho očekávané setkání.

Zmužněl. Možná i vyrostl, kdoví. Vznešený francouzský král, který se ke mně blíží na bílé klisničce, se velmi liší od vylekaného chlapce, který se mi kdysi vepsal do srdce. A přece to je on. Poznávám úsměv, teď i výraz očí, oslovujeme se vznešenými slovy, ale já slyším tajný hovor našich srdcí a snad se mi podařil i úsměv, který nevypadá jako křečovitý škleb. Karel dobře ví o mé bolesti. Vsouvá se mezi mě a Václava a opatrně mi na dálku podává obě ruce, aby nezavadil o nohu, namísto bratrského objetí, jaké je obvyklé mezi sobě blízkými panovníky. Co jsem se naobjímal s Kazimírem! A zdaleka mi nebyl tak milý jako ten vytáhlý hubený muž, který teď jede vedle mě a usmívá se čirou radostí. Je to potěšení vladaře, kterému se zdařilo cosi úžasného, anebo milý úsměv chlapce, který má rád svého strýčka, byť i oba nosili korunu?

Vida, přece jenom je ta noha k něčemu dobrá. Nebýt jí, byla by to vlastně drzost. Císař přece má jet uprostřed. Musel mi přenechat aspoň

místo po své pravici, i když naoko proti takové poctě protestuju. Rozumíme si? Asi ano. Vyšel jsem mu vstříc ažaž už s tím koněm. Vůbec jsem velmi opatrný na to, abych se tady tvářil jenom jako host a ne jako suverénní pán světa. Navštěvuju přece svrchovaného vladaře, ne svého mana.

No samozřejmě, ani v rámci římské říše by mým poddaným vlastně nebyl. Jako jím ve skutečnosti není rýnský falckrabí či třeba Visconti. A všichni mezi tím. Ale aspoň se chovám jako jejich pán. Tady ne. V Paříži jsem host. Vážený, pravda, jako nikdo jiný. A doufám, že i milý.

Toužená návštěva byla pro nemocného vskutku náročná. Teprve o třetí hodině po poledni sesedali z koní u vnějšího mramorového schodiště královského paláce. Pro císaře to byl konec cesty. Už nemohl, natož do schodů. Taktak se dostal ze sedla. Ale francouzský král myslel na všechno. Pod schodištěm už čekalo pohodlné křeslo pokryté zlatým rouchem. Král Karel, aby nad zhrouceným hostem nepostával, ještě chvíli v sedle rozprávěl s mladým Václavem. Teprve když se císař natolik vzmohl, že je obdařil úsměvem, sesedli i oba králové a teprve teď se uvítali jak se sluší bratrským polibkem. Nato francouzští rytíři zvedli křeslo a nesli ho vzhůru i s císařem.

Francouzský král šel starostlivě vedle křesla a dbal, aby se příliš nekymácelo. Spolu s Václavem skomírajícího císaře doprovodil až do vykázaného pokoje s okny do královské zahrady a na Sainte Chapelle. Bylo to jeho vlastní královské obydlí. Karel zdvořilost ocenil, ale požádal je, aby ho chvíli nechali odpočívat.

Václav měl upraven příbytek v přízemí, který obvykle obývala královna Jana. A nahoře v přistavěném patře zůstal francouzský král. Oba ještě jednou zašli za nemocným, aby se přesvědčili, jak se mu daří, ale sejít na večeři se ukázalo pro císaře jako nemožné. Při večerní tabuli, chystané s obzvláštní slávou, se museli bez něj obejít. Povečeřel skromně na loži a šel spát. Ráno to možná bude lepší.

Václav si zatím užíval francouzského pohostinství. Měl sice starost o otce, ale získaná svoboda ho vlastně potěšila. I když s ohledem na nepřítomnost obou královských chotí se nejvyšší stůl musel obejít bez žen. Francouzská královna se k uvítání ani na večeři nedostavila, protože čekala další dítě a její čas se nakláněl. Po řadě hrůz, které královská rodina už zažila, všichni kolem byli navýsost

opatrní. Nikdo netušil, že za obzorem číhá tragédie horší než všechny předchozí. Ale zatím nic nerušilo slavnostní náladu. Královna byla zdravá a veselá a čekala v pohodlném paláci Saint-Pol, až skončí náročné uvítací ceremoniály a bude chvíle času na rodinnou pohodu.

Tak tedy bez žen. Ale vína bylo dost. Václav se mohl cítit vskutku dobře. Když nebyl přítomen císař, byl tady jako nejváženější host. Římský a český král. Je to víc nebo míň než král Francie? Víno bylo skvělé, ale strážný andílek přece jen zaťukal. Pozor. Křivoklátská zkušenost byla ještě příliš čerstvá a krom toho - ač francouzský král sám se choval nenucené, jak taky ne, když o něm nic nevěděl krom toho, že to je císařův syn - střežily ho pozorné pohledy strýce Václava a varmijského biskupa, císařského rádce. Ostatní seděli u vzdálenějších stolů, ale Václav věděl, že přinejmenším Těma z Koldic a zastupující kancléř Mikuláš z Rýzmburka se neustále vyklánějí, aby na něj viděli.

Jakoukoli nehoráznost by ještě zatepla donesli mému otci. Musím si dávat pozor. Vlastně na návštěvě na tak vysoké úrovni jsem poprvé. Kurfiřti a vévodové - co je to proti králi. Znám pravda Ludvíka Uherského. Ale lesk jeho vznešeného dvora zoufale bledne před pařížskou nádherou. Vyrovnat se jí může jenom Praha, ale to je sídlo císaře. Řím s papežem? Leccos jsem už slyšel. Avignon bez papeže? Ne. Jen Praha a Paříž v celém světě. Vím to. Jsem zde na jediném místě, které je hodno mé návštěvy.

Dával si pozor. Upíjel společně s francouzským králem, tedy střídmě. Václav Brabantský od něj uklidněně odvrátil pozornost. Dobře věděl, že Václav je společník skvělý a roztomilý, pokud ho neovládne běs z konvice. A vskutku okouzlil všechny u královského stolu. V pohodě a kypíce nejvřelejšími city se pozdě v noci rozešli. Král zadem do svých pokojů a Václava do jeho sídla dvorně doprovodili královi bratři spolu s dalšími pány a rytíři. Potají vyběhl ještě k otci. Ale císař už spokojeně spal.

Druhý den sliboval být méně náročný a také císař po klidném odpočinku byl poměrně svěží. S pomocí komorníků zvládl složité oblékání do drahocenného roucha, než se ráno odebral na slavnostní mši do Sainte Chapelle spolu s oběma králi. A protože sám krom toho, že byl císařem, byl i králem, byla to vlastně vhodná oslava svátku Tří králů, který připadal na ten den, středu 6. ledna.

„Král francouzský, český a arelatský. Tři králové, i když se

nejmenují Kašpar, Melichar a Baltazar," utrousil při vstupu do kaple škodolibě k svému francouzskému jmenovci, který poznámku okamžitě opravil s hranou uctivostí.

„Císař je vždycky císařem a ne jakýmkoli králem," prohlásil co nejzdvořileji a v očích mu blýsklo spíš smíchem než nevolí. Rozuměli si výtečně.

Navštívit Paříž, dokonce Sainte Chapelle, a nevidět svaté ostatky nebylo prostě možné, i kdyby ten pohled nesloužil jako záminka celé cesty, jejíž skutečný význam měl být pro ostatní svět a hlavně před uherským králem utajen. Karel se s pomocí obou Václavů dobelhal až k úzkému točitému schodišti a těžce vzdychl, i když ho ten pohled nepřekvapil. Pamatoval se dobře na ty schody, ale jaksi se mu v dobách jeho mládí nezdály tak strašlivé. Teď jediným pohledem zjistil, že jakékoli křeslo tudy neprojde. Ba ani on sám s průvodcem po každé straně. V pohledu francouzského krále teď byl čirý soucit. I jeho dnavá ruka ten den bolela a dovedl si představit, jak je císaři. I on byl vladař dbalý své pověsti a dobře věděl, jakou žádost teď císař musí vyslovit.

„Mohl bych zhlédnout poklady Sainte Chapelle a hlavně relikviáře se svatými ostatky?"

„Zajisté, Vaše Veličenstvo. Pohled vašich očí je ještě posvětí."

Karel váhavě položil nohu na první schod, ale postavit se na něj se mu už nepodařilo. „Budou mě muset vynést," řekl chmurně. „Ale pro římského krále ani brabantského vévodu se to nehodí."

Dva rytíři přispěchali. Vpředu za ruce to ještě šlo, ale vléci císaře jako odsouzence na popravu po hranách schodů není možné. Tak tedy i za nohy. Ještě že před svatými ostatky je možné, a vlastně nezbytné strávit drahnou dobu ve zbožném rozjímání.

Karel seděl před otevřenou skříní s nejvzácnějšími poklady, jaké lze nalézt v křesťanském světě, a sbíral síly k cestě dolů. Tam bude třeba držet hlavně ruce a nohy jen nadlehčit. Snad to půjde líp než sem. Při mši si odpočinu v křesle. Bude slavnostní a tedy dlouhá.

Setrval před skříní s relikviáři nekonečně dlouho, ale konečně se to slušelo a svou zbožností byl znám. Dobře na ni bylo vidět ve všech chrámech, které kdy navštívil. Karel Francouzský mu opatrně předkládal jeden svatý předmět po druhém a všichni z přítomných princů je postupně políbili. Nikdo z nich neprojevil netrpělivost. Pro leckoho to byl zážitek, jehož byli svědky vůbec prvně, i když do

stísněného prostoru se vešly jenom nejvýznamnější osobnosti. Ale francouzští králové tuto skříň pro lidský pohled otvírali jen výjimečně. Teď na císařovu poctu měla zůstat otevřená i při mši, střežena dvěma biskupy v pontifikáliích.

Císař se konečně s námahou narovnal ve svém křesle a pohledem přivolal urozené nosiče. Cestou dolů si počínali tak opatrně, jak jen bylo možné. Ale při pohledu do královské oratoře se otřásl. Byla prostorná, ale těžko by v ní mohl natáhnout bolavou nohu.

„Rád bych se díval na ostatky po celou mši," řekl. „Je možné, aby mi postavili křeslo sem?"

Konečně se mohl pohodlně uvelebit v křesle pokrytém zlatými rouchy, zatímco francouzský král se uchýlil do své oratoře a sám remešský arcibiskup důstojně chodil mezi nimi se vzkazy. S francouzskou zdvořilostí dal král sejmout nebesa v oratoři, protože nad císařovým křeslem být nemohla, poslal mu svěcenou vodu i evangelium a nabídl mu, aby obětoval ze tří zlacených emailových pohárů zlato, kadidlo a myrhu, což byla výsada panovníka. Ano, můj synovce, ty víš dobře, že se teď nepostavím, o pokleknutí před arcibiskupem ani nemluvě. Že bych se přemohl a pokusil se? To bych tě pěkně dopálil. Jenže to nesvedu. Zdvořile odmítl, jak se čekalo, a francouzský král při mši plnil své poslání jako jindy.

Kázání odpadlo. Bylo už pozdě a všechno se příliš zdrželo strastiplnou návštěvou u svatých ostatků, která po mši měla své pokračování, protože prve se tam nevešli všichni vznešení návštěvníci Paříže. Karla i s jeho křeslem odnesli do pohodlného útulku po straně kaple, který dal prozíravý král předem upravit pro jeho odpočinek. Bylo to třeba. Čekal ho ještě slavnostní oběd, kterého se už musel zúčastnit, a bylo záhodno co nejvíc omezit bolestné přemisťování. Pomalu plynoucí čas vhodně vyplnila návštěva malého francouzského dauphina, který ho přišel z paláce Saint-Pol pozdravit jako první z královských dětí.

Deset let. Je narozen ve stejném roce jako Zikmund, ovšem až v prosinci. Zikmund je skoro o rok starší. Není to moc. Mohli by z nich být i přátelé, jejich vladařské zájmy se nekříží. Měl jsem vzít Zikmunda s sebou. Možná bych ho i vzal, kdyby Eliška...

S podivem si uvědomil, že v sítích bolesti si vlastně prvně připomněl královskou choť. Francouzským královským manželům tři děti zemřely, než se narodil tenhle chlapec. Tři dcerušky. Mně umřely

dvě, ale zato také dva synkové. Jsme na tom skoro stejně, i když mých dětí je naživu víc. Bože! Dva synové? Ovšemže dva! Když jsem odjížděl, nevypadal ten maličký dobře, ale Eliška ho nedá. A můj syn, můj nejstarší syn je dospělý. Nemusím mít strach z vlastní smrtelnosti. Zmatky, jaké teď zavládly v Anglii, když odešel Eduard, mou zemi nečekají.

Stejně, jak jsem slyšel, už řadu let za mnoho nestál. Osud Černého prince byl ovšem hrůzný i pro otce. A pro celou zem.

Nebýt té předčasné smrti, těžko by se mi teď Karel mohl předvádět v tak oslnivém lesku. Zato bych možná v Paříži viděl i Guesclina. Stěží by konstábl mohl v Provenci pošťuchovat papeže a Janu Neapolskou, kdyby byla ohrožena celá Francie.

Ale mladičký anglický král je dítě a jeho strýci-poručníci za mnoho nestojí. Zdá se, jako by jim o Anglii moc ani nešlo. Když se Francouzi po vypovězení války rozjeli poplenit její pobřeží, John of Gaunt, vévoda z Lancasteru, nejstarší žijící Eduardův syn, jednoduše oznámil vyděšeným poslům, že ho ani nenapadne hájit svůj ohrožený hrad na břehu Sussexu. *Jen ať si ho Francouzi klidně spálí. Mám dost na to, postavit ho znovu.* Tečka. A lidi ať si pobijí. Pravda, právě pohřbívali Eduarda a ještě neskončilo dělení kořisti. Když selhal jeho pokus o kastilskou korunu, chtěl by Lancaster aspoň v Anglii získat víc. Ale udělal by něco takového Černý princ?

Chlapec, který tu se mnou rozmlouvá s vybranou uctivostí, je drobný na svůj věk. Krásné dítě. Ale roztěkaně uhýbá očima, a ač je očividně zahrnován péčí a já jsem srdečný a přátelský, jak jen to svedu, pořád vypadá, jako by z něčeho měl strach. Při každém nečekaném zvuku sebou trhne. Karel-otec je vyrovnaný muž, ale ovšem nevím, jaký byl v jeho věku, a matka... Vzpomínám na líbeznou klidnou Janu, jak jsem ji viděl prvně a naposledy v Metách před dvaceti lety. Jenomže od té doby se stalo mnoho. Děti jí umíraly jedno po druhém. Prý zešílela. Možná i proto nepřišla k uvítání. Ale navštívíme ji, Karel ji neschovává. Jenom má vždycky obavy, když má přijít dítě. S dceruškami je provází prokletí, i když ta poslední se dožila sedmi let. Sedm let. Co je to? Smrt dítěte bolí vždycky. Ještě se dobře pamatuju na své pocity, když mi řekli o smrti malé Elišky. Bylo jí sotva patnáct. Jako Markétce tehdy v Uhrách. A sestře Anně, také vévodkyni rakouské.

Jana z Bourbonu. Jaká je dnes? Vlastně je také moje neteř, její

matka je Isabela z Valois, sestra nejen Karlova děda, ale i mé první choti Blanky, stejně tak jako Karlova matka byla sestra má. Příliš mnoho příbuzenství. Příliš mnoho. Papežská dispens Boží zákony nezmění. Tu k jejich sňatku uděloval ještě Kliment VI, můj přítel Pierre de Rosières. Byl mistr v hrabání peněz a taky by nikdy neodřekl nic francouzskému králi. Ale byl při tom i Bůh?

Samozřejmě jsem z těch myšlenek neřekl nic Karlovi, kterému říkají Moudrý, když pro mě přišel v dobré pohodě. Můj Václav s ním. Chtěl jsem jít sám, měl jsem pocit, že už se postavím bez obtíží, ale Karel to nedovolil. Tak jsem se opět nesl v křesle a ještě před námi v čele vznešeného průvodu francouzští rytíři se smíchem zvedli na ramena malého budoucího krále.

Oběd byl skvělý, ale dámy u všech pěti vznešených stolů na pódiu opět chyběly. Tam dole pod námi mezi ostatními osmi sty hosty samozřejmě ne, ale korunovaná hlava se mezi ně vmísit nemohla. Chudák Václav. To má z toho, že nechal doma svou choť. Kdyby tu byla aspoň ona, nechyběl by fraucimor. Možná se i těšil, že ho nebudu moct tak přísně hlídat upoután do křesla. Ale chyba lávky. Musí mě zastoupit a francouzský král, když nemůže být se mnou, tráví s ním každou volnou chvíli. Dobře tak. Chci, aby se spřátelili. A trochu se bojím, jak by můj syn v Paříži naložil s naprostou svobodou.

Francouzi nás častují velkolepě, ale já jen uždibuju. A vína si taktak usrknu. Běda. Ale snad si mě Karel Francouzský takhle váží víc, než kdyby byl svědkem mého obvyklého hodování. Uznávám, že bývá až nezřízené, a Václav se zvedl po mně. Buďsi, aspoň on může mít z té záplavy znamenitých chodů potěšení. Prý není nad francouzské kuchaře. I naši jsou skvělí, ale některé chody česká kuchyně prostě nezná. Tak třeba čerstvé ryby z moře. K nám dojedou jen nasolené a jejich božská chuť se vytrácí. Ale to ostatní? Jen koření se liší a mně je to české možná milejší.

Václavovi, obávám se, je to jedno. Cpe se. A nemůžu ho napomenout, protože mezi námi sedí francouzský král. Ale alespoň Karlovu pozornost na sebe poutám já. Ostatně málokdo stoluje tak vznešeně jako my dva. Nejen dole pod námi, ale i u dauphinova stolu je živo. Dokonce několik vznešených, mezi nimi je i všudypřítomný de Coucy, stojí kolem slaboučkého chlapce a chrání ho vlastním tělem. Proč? Přece na něj nikdo nezaútočí. Ale patrně pro jeho vlastní pocit bezpečí. Připomínám si ty vylekané oči. A přece musí být

zvyklý na hlučnou společnost. Můj bratr Václav je tam s ním. A hezký mladík, kterého mi představili jako Petra Navarrského, je nejspíš syn králova švagra Karla, který prý zase zlobí. Teď se synovce na to ptát nemůžu. Vyměňujeme jen zdvořilosti.

Stříbrné nádobí zvoní, jídlonoši pobíhají dole mezi hlučícími hodovníky a co chvíli před nás staví nové lahůdky. Chvíle pro důležité rozhovory přijdou později. Konečně jsme přijeli teprve včera, a dokud se pořádně nepostavím, neodjedeme.

Jíst není možné nepřetržitě a pro odlehčení hodovníků jsou i dvě dlouhé přestávky. Jako obvykle je vyplňuje náročná podívaná. Měl ji v Avignonu v oblibě i přítel Pierre. Římský tribun mi o tom vyprávěl při svém dávném pobytu v Praze. Teď jsem to viděl na vlastní oči v Paříži. Dobytí Jeruzaléma. Slavná historie všeho křesťanstva, ale hlavně francouzských rytířů. Tehdy se skutečně vyznamenali víc než ve válce s Anglií. Je to představení, které se dává výhradně ve Francii se vší vynalézavou mechanikou složitých přístrojů. Je k tomu ovšem třeba velikého sálu, ale ten Karel Francouzský pochopitelně má.

Velkou loď s pravou plachtou i stožáry posunují neviditelní nosiči podél sálu. Plachtu dokonce nadouvá i vítr patrně z dobře schovaných obřích měchů. V lodi ozbrojená posádka bojovníků Godefroye de Bouillon, prvního jeruzalémského křesťanského panovníka. Co po třech stoletích zbylo? Jen prázdný titul. Nosil ho ještě jako planou ozdobu kyperský Petr, ctitel mé Elišky. Jeruzalémské království se nedožilo ani prvních sta let. Ano, je to přeslavná historie, ale nic víc.

Zatímco zázračná loď obeplouvala sál, stavěli herci v kostýmech Saracénů na místě, odkud vyplula, kulisu Jeruzaléma. Mešitu s minaretem tak vysokým, že se muezzin na ní málem dotýkal hlavou stropu. Kolem města cimbuří a na něm, kolem něj, všude saracénské vojsko. Připlouvajících rytířů bylo všehovšudy na tucet. Ale samozřejmě že zvítězili. Jejich lidé z podpalubí se hrnuli na obléhací žebříky a k všeobecnému pobavení je Saracéni shora převraceli a shazovali na zem. Nakonec zasáhli rytíři, dobyli slavně město a Saracény vyházeli přes hradby, zatímco jejich lidé vztyčovali korouhve Godefroyovy i dvanácti známých kapitánů se znaky křesťanského Jeruzaléma.

Obětaví herci si odnášeli mnoho modřin a leckterý z nich pokulhával, když odcházel. Ale zábava to byla znamenitá a jistě byla neméně znamenitá i odměna. Než došlo k zákuskům, sál byl opět

prázdný. Všechny obrovské kulisy zázrakem zmizely.

„Francouzští rytíři už nejsou to, co byli," povzdechl vedle mě Karel.

„Zato je přes Kanál blíž než přes celé Středomoří," podotkl jsem významně.

Nechal to zatím bez poznámky. Ano, k tomu se ještě dostaneme. Už toužím s ním zase pohovořit z očí do očí. Potřebujeme to oba jako vladaři a doufám, že i jako blízké duše. Pojí nás leccos. Chápu ho předobře i v tom, když se Ludvík z Bourbonu chopil malého prince a přinesl ho k nám. Ne jenom tak. Staví ho na králův pokyn přede mě rovnou na hodovní stůl mezi zákusky a plné číše a přidržuje ho, aby neupadl. Hezoučký chlapec tak činí nad námi. Dauphinův otec se tím pohledem kochá a očividně jihne. Já s ním a v duchu se omlouvám Václavovi. Tohle mě nikdy nenapadlo. Ale zase je pravda, že Karlův synek ještě korunován nebyl. To Václav v jeho věku byl králem už osmý rok.

Ano, předobře si s francouzským králem rozumíme. Jak tu tak sedí v dobré pohodě vedle mě tady v Paříži, kde jsem deset let měl druhý domov, cítím, že je mi nejbližší ze všech panovníků, co jich jen na světě je. A ač jsem pokrevně spřízněn vlastně se všemi ostatními, jeho mám rád. I kdyby to nebyl syn mé sestry a vladař milované Francie.

Oběd se protáhl až do noci. Císaře odnesli do jeho komnat a francouzský král ještě dlouho poseděl s Václavem a svými bratry. Zašli se také podívat na odpočívajícího císaře, aby se necítil tak sám, ale příliš se nezdrželi. Ostatně ač princové Jan a Filip byli milí, oni i Václav byli nepochybně překážkou důvěrnějšího rozhovoru a král Karel toužil neméně než císař po chvíli samoty.

„Doufám, že pro Vaše Veličenstvo nebyl dnešní den tak náročný, abych vám zítra nemohl ukázat palác, který jsem zbudoval z pevnosti Louvre a kam Vaše Veličenstvo přijdou pozdravit i zástupci univerzity. Slyšel jsem, že pařížská Sorbonna je nám společná. Že jste už jako chlapec navštěvoval některé lekce."

„Jste velmi pozorný, milý synovče," usmál se císař. „Jen nevím, jestli do Louvrů dojdu. Pro nosiče křesla je to trochu daleko."

„Dejte se překvapit." Král se naklonil k strýci a políbil ho na dobrou noc. „Pozítří bych byl potěšen, kdybychom spolu mohli pohovořit sami. Svolal jsem slavnostní shromáždění až na odpoledne."

Ráno císaře snesli do velké lodi, která byla zařízena jako pohodlný palác s lůžky s nebesy a krby, v nichž hořel vlídný oheň ve dvou prostorných pokojích. Loď zvolna plula po proudu Seiny až před Louvre. Souběžně s nimi jely po břehu vozy s mobiliářem císaře. Do starého královského paláce se neměli na noc vracet.

„Je leden," nadhodil císař. „Pokud se pamatuju, i Seina často zamrzá. Co byste dělal, kdyby byl na ní led?"

„Mám velké sáně," usmál se král. „Tak pohodlné nejsou a těžko bych mohl dát zatopit. Zase jedou rychle. Byli bychom tam dřív, než by naše Veličenstva stačila zmrznout."

Jak pluli, mohl Karel pozorovat důvěrně známé siluety Paříže. Louvre. To bývala vojenská pevnost, nijak zvlášť honosná. Nad jeho proměnou se tajil dech. Loď přistála a francouzští rytíři se zase chopili císařova křesla. Král Karel šel vedle něj až do paláce. Dal ho nosit řadou nádherných komnat až k soukromému královskému příbytku. I tady mu zdvořile postoupil vlastní byt a sám se ubytoval v obydlí dauphina, který se vrátil k matce do Saint-Pol. Pokoje královny v Louvrů dostal jako obvykle k užívání římský a český král Václav.

Po obědě císaře pozdravili zástupci univerzity, zatímco král shromáždil svou radu, aby s nimi zkonzultoval jednotlivé body projevu, který mínil pronést před císařem nazítří. Měl ovšem na srdci víc než ospravedlnění války, kterou teď z vlastní úvahy vedl proti Anglii, ale to už byla soukromá věc královské rodiny. Nemínil o ní diskutovat ani se svými nejbližšími rádci. Proto císaře ještě před projevem navštívil zrána sám.

Karel ho čekal, i když se dostavil velmi časně s ohledem na chystané odpolední shromáždění, kvůli němuž museli obědvat dřív. Císař ho uvítal ve svém křesle. Cítil se líp, ale nepokusil se povstat k jeho uvítání. Bolavá noha byla někdy vlastně vítaná záminka. Nebyl si docela jist, jak by se měl zachovat při zcela soukromém setkání beze svědků. Jistě královského synovce nemínil popouzet, ale byl císař a přece jen se cítil být víc než král. Jeho na odiv stavěné úsilí nepovyšovat se jen zdůraznilo, že dělá dobrovolný ústupek, když se vzdává úcty, která mu právem náleží.

„Těší mě vidět tě jako krále," přivítal ho s vřelostí na hony vzdálené běžné zdvořilosti. „Naše sladká Francie," a zdůraznil slůvko *naše* - „to už moc potřebovala. Nesetkali jsme se, nemýlím-li se, víc než patnáct let."

„Ne, naprosto se nemýlíte,“ usmál se král. „Naše poslední setkání bylo velmi smutné, proto na ně nerad vzpomínám. Ale na vás ano. Na vás vždycky.“

„Pročpak mi vykáš? Tam venku, při slavnostních příležitostech, to samozřejmě. Vykal jsem ti přece i já. Ale teď jsme sami a nikdo nás doufám neposlouchá.“

„Ne, neposlouchá nás nikdo. Ale vždycky to přece bylo tak. Ne proto, že bych císaře pokládal za svého pána, ale vy jste můj velmi vážený strýc.“

„Děkuju za upozornění,“ usmál se Karel. „Není ho třeba, jak jsi viděl. Tykal jsem ti, protože jsi proti mně byl kluk. Ale teď už jsi král. Takže přejete-li si, Vaše Veličenstvo, mohu i já vykat vám.“

„Ale ne, to vůbec ne. Špatně jste mi rozuměl. Totiž...“ Pauza byla trochu delší, protože mladý král si potrpěl na obřadnost a náhlá důvěrnost ho trochu zaskočila. „Totiž... nerozuměl jsi mi dobře,“ dokončil konečně větu.

„Tak je to správné v naší velké svrchované rodině,“ usmál se Karel. „Vždycky jsem si tykal s Kazimírem Polským i s tvým otcem, s Ludvíkem Uherským a teď i s tebou, dokonce jsem si kdysi tykal i s papežem, jen s Eduardem Anglickým jsem neměl nikdy příležitost. Ale kdybych se s ním někdy sešel...“

„Sejdeš se teď s poručníky jeho vnuka?“ zeptal se Karel napjatě.

„Jsme u toho?“ zeptal se Karel jemně.

„Možná. To byl snaď jeden z důvodů, proč jsem tvou návštěvu tak uvítal. Ale jistě ne tvůj.“

„Můj? Chtěl jsem si připomenout svoje mládí,“ nadhodil Karel lehce. „Navštívit památná místa, zhlédnout tvé poklady a taky tebe a tvou ženu, protože vás oba mám rád.“

„Je to všechno?“

„A nebylo by to dost?“ Zvážněl. „Máš samozřejmě pravdu. Málokdy se vladař může řídit jenom hlasem srdce. Mám taky starosti. Ty s Anglií, já zase s Polskem. Rozumíš mi?“

„Ano, rozumím,“ řekl Karel pomalu. „Rozumím, že jde o tvého mladšího syna, který je braniborský markrabí. Polská královská koruna by se mu jistě hodila.“

Chvíli bylo ticho. „A?“ zeptal se císař.

„Já taky sbírám královské koruny pro svou rodinu,“ zasmál se francouzský král. „Ale abych ti řekl pravdu, ta polská mě z nich

zajímá nejmíň. Myslím, že uherská mému mladšímu synovi postačí. Směřujeme spíš k jihu. Tam je dědictví francouzských králů. Můj bratr anebo můj syn. Ať tak či tak, doufám, že vždycky zachovají dobrou shodu.“

„Ludvík dědictví ještě nerozdělil a Kateřina je nejstarší. Uhersko s Polskem, to ještě jde, i když mi takové obklíčení není milé. Ale Polsko a Neapol, to už jsou příliš různé světy. To jeden vladař nezvládne. Znám Itálii, nezvládl bych to ani já. Říkám to upřímně.“

„Věřím ti. Nemyslím, že se o polskou korunu budeme ucházet nějak příliš. Ale matka uherského krále na to naléhá.“

„No to věřím,“ rozesmál se Karel. „Baba - promiň mi to slovo - mě nemůže ani vidět. Nejradši by vymazala z mapy světa celou mou rodinu.“

„Cos jí udělal?“

„Vůbec nic. Takovou zavilost nelze pochopit, ale už je to tak. Konečně jsem si za ta léta tak zvykl, že by mě překvapilo, kdyby mi jednou ukázala vlídnou tvář. Jí nejde tak příliš o Neapol. Byla tam pokud vím jen jednou a návštěva nebyla zvlášť zdařilá. Zato na polském trůnu by po smrti svého bratra nejradši měla svou rodinu. Je Polka rodem, i když život prožila jako choť uherského krále. Pravda, byl Anjouovec. Ludvík to cítí víc, i když matce podléhá skoro ve všem.“

„Můžeš se spolehnout na mou ústupnost. Ostatně, dokud Ludvík žije, vládne v Polsku i v Uhersku. A pochybuju, že se mu podaří sáhnout po Neapoli. Vnímají ho tam jako cizího. Barbara. Mezi námi, vydatně se o to sám zasloužil před pětadvaceti lety při svém tažení. Na to se ani za lidský věk nezapomíná. Neapol nikdy nebude chtít uherského krále stejně tak jako Francie anglického. Stane-li se můj syn uherským následníkem, je možné narovnání. Ostatně je teprve čtyřletý a tvému Zikmundovi není ani deset. Všechno se může stokrát změnit, dokonce ještě za našeho života.“

„To máš pravdu. Nejsem sice mladík, ale krom té zatracené dny mě nic tak zvlášť netrápí. Bývám čilejší. Co dělat. Na nohu se zatím nepostavím. Kdyby to byla ruka, šlo by to spíš.“

„Tomu nevěř,“ zasmál se Karel Francouzský. „Vidíš mou pravou ruku? Dna mě trápí taky a jsem skoro o dvacet let mladší, než jsi ty. O tom, že bych v pravé ruce snad udržel meč, nemůže být řeči. Ještě že jsem nikdy nebyl válečník. Mám vydatnou pravou ruku, která nepatří

k mému tělu, a ta třímá určitě můj meč líp, než bych mohl já, i kdybych byl zdráv.“

„Pan du Guesclin? Jednu chvíli se mi zdálo, že jsem ho zahlédl, ale je to mladá tvář.“

„Ano, mám teď u sebe jeho syna.“

„Ani jsem nevěděl, že je ženatý.“

„Dokonce dvakrát. Troufá si. Má teď choť mladší o třicet let.“

„Ale to já taky. Paní du Guesclin je tady?“

„Ne. Zakázal, aby chodila ke dvoru, když tu on není.“ Král si povzdechl. „Ona je... trochu... Zkrátka má zájem o mladé muže. Je jí jen něco málo přes dvacet. Spíš by se hodila k jeho synovi, něco jsem o té historii slyšel. Nechme toho. Já vůbec nevím, proč si ji vlastně vzal, a dokonce krátce po smrti první ženy. Je k ní docela lhostejný.“

Mladá choť a dospívající syn? Toho jsem ušetřen, Bohu díky.

„Byl bych se s ním rád setkal,“ řekl nahlas. „Kde je?“

„Je to pravda můj konstábl, ale většinou bojuje po boku mého nejstaršího bratra. Na jihu v Languedoku. Jde o Provence.“

„Říšské léno?“ nadhodil Karel potutelně.

Král to přešel. „O Provence, které se vládne z Neapole.“

„A neapolská královna z ní ustoupila svatému stolci Avignon.“

Král se usmál. „Jsi římský císař. Byl jsi dvakrát až v Římě. A víckrát v Avignonu. Jistě připustíš, že Avignon je důstojnější sídlo papeže než zpustlý Řím.“

Karlovi vyvstala před očima dávno zapomenutá tvář římského tribuna. „Kdo je tím vinen?“ řekl tiše. „Jistěže papež Bonifác před třemi čtvrtěmi století nebyl důstojným držitelem tiáry, ale ať už je lidský představitel jakýkoli, nelze beztrestně pošlapat tradici, jakou je římské papežství pro křesťany. Pád Bonifáce VIII. způsobil francouzský král a jeho nohsledi. Ale řádně zvoleného a intronizovaného papeže přece nemůže sesadit jakákoli moc, ani církevní, natož světská.“

„A Benedetto Gaetano dřív, než si začal říkat Bonifác Osmý, snad byl něco víc, když násilím sesadil svatého muže Celestina?“

Chvíli se na sebe mlčky dívali, ale výraz jejich očí byl spokojený, ne nepřátelský. Oba byli znalci historie a přesně věděli, o čem ten druhý mluví. Na trůnech světa už nebyl nikdo třetí, kdo by se takového hovoru bez pomoci vzdělaného rádce mohl se ctí účastnit.

„Papež je duchovní hlava všeho křesťanstva,“ pokračoval

francouzský král. „Nebylo přece spravedlivé, aby na svatém stolci seděli vždycky Italové jen proto, že byl v Římě.“

„A proto, že byl v Avignonu, na něm měli sedět jen Francouzi?“ usmál se císař. „Namítneš mi, že ještě Benedikt, který nastoupil po Bonifácovi, byl Ital. Ale od chvíle, kdy jeho nástupce Bertrand de Got vstoupil do Avignonu...“

„Francouzského papeže zvolil kardinálský sbor,“ přerušil ho král nezdvořile. „Kardinály jmenoval italský papež. Proti tomu nemůžeš nic namítat.“

„Proti tomu ne. Jenom se přimlouvám u francouzského krále, aby francouzského papeže, který pochopil historickou nutnost a vrátil se do Věčného města, nenutil pošťuchováním v Provenci k návratu. Slyšel jsem o válečném umění pana du Guesclin. Není malé. Jistě by se slušelo, aby k mému uvítání byl v Paříži i konstábl Francie, zvlášť když se známe. I tvůj nejstarší bratr chybí. Nemohl jsem to přehlédnout.“

„To je zlá výtka. Jsem špatný hostitel?“

„Ne, hostitel jsi skvělý a věnoval jsi neobyčejnou péči důstojnosti mého přijetí. Ale ani nádherné slavnosti nezakryly nepřítomnost těch dvou po tobě nejvyšších. A to všechno proto, abyste Pierrovi de Rosières, francouzskému papeži Řehoři XI, jehož si oba, jak věřím, vážíme, docela znechutili pobyt v Římě, ačkoli nepochybně ani tam neučiní nic proti Francii.“

Král se ušklíbl. „Buď klidný. Oba snad ještě uvidíš. Povolal jsem pana du Guesclin zpátky, ale mezi námi, pochybuju, že bude spěchat. Jistě, má velmi rád mého bratra i jeho choť Marii Bretaňskou, ale mám pocit, jako by ho jih Francie lákal spíš proto, že je tak blízko Kastilii. Pořád jako by jen čekal na záminku překročit Pyreneje. Začíná se mi zdát, že jsem měl štěstí, že se vůbec vrátil. Čertví co v tom je.“

„Syn ti to neřekl?“

„Ne. Je po otci. Mlčí.“ Karel Francouzský vzdychl. „Ať je to, co je, rád bych mu to dopřál. Neznám věrnější duši. Jenomže já ho nemůžu postrádat. Ještě ne. Neznám totiž ani schopnějšího vojevůdce, než je Bertrand du Guesclin. Potřebuju ho teď v Normandii. Musím odtamtud vyhnat Karla Navarrského, nebo mě Angličané ohrozí ze severu. Můj švagr,“ zachmuřil se. „Spíš bývalý švagr. Má sestra, jeho choť, je mrtvá. Obávám se, že ji otrávil, jak už je jeho dobrý zvyk.

Pokud vím, zase se tajně domlouvá s Angličany. Musím s ním bezvýhradně skoncovat.“

„Viděl jsem při obědě u dauphinova stolu jeho syna,“ řekl Karel s úžasem. „To je docela neobyčejné rukojmí. Byl by blázen, kdyby se něčeho proti tobě odvážil.“

„*Je* blázen,“ usmál se král. „Mám i jeho druhého syna. Ale Navarrskému něco takového nevadí. Na následníkovi mu nijak nezáleží a na ničem, co bude po něm. Jen on sám si připadá jako střed vesmíru.“ Vzdychl. „Počítej se mnou: Na severu Normandie a Pikardie s navarrskými državami, na západě Bretaň s vévodou, který je spojencem Anglie, na jihu Akvitánie, léno, které drží přímo anglický král, a na východě...“

„Z římské říše ti nic nehrozí.“

„To doufám. Ale přesto, Francie je obklíčena. Francouzští králové příliš lehkomyslně určovali věna svých dcer, které se vdávaly za Kanál. Bylo jich až příliš. A uctívaný Karel Veliký, kterého máme společně mezi svými předky, zplodil slabého následníka, který se nezachoval prozíravě, když dopustil rozdělení francké říše mezi čtyři syny a spolehl se, že ve vzájemné shodě otcovo impérium zachovají. Poražený domácí národ často během času spolyká dobyvatele, jako se to stalo nejen s Normany. Sasové nežijí jen v Anglii.“

„Ano? Spíš by se dalo říct, že Kapetovci vyrvali velkou část území římskému císaři.“

„Nepřeme se. Karel Veliký byl vládce francké říše, a jak už její název napovídá, byl vlastně Francouz, Němec ne.“

„Ani já nejsem Němec,“ podotkl císař hladce. „Římská říše je univerzální. Ale čtyři sta let je dost na to, aby se zvyk stal právem. Nevnucuju Francii své císařství. Háček je v tom, že jeho vlastní jádro je po obou březích Rýna. Tam ti nemůžu ustoupit. Ani za Polsko. A ty se patrně ptáš, co za to.“

„Tak hrubě bych to nevyjádřil,“ ohradil se král. „Nejsme přece koňští handlíři.“

„Nebuď tak vznešený. Handl je handl, ať už jde o koně nebo o území. Popudilo tě, když jsem se prve nazval králem arelatským? Ale to jsem. Když uznám, že Arelatsko svým územím spíš patří k Francii než k říši, na věci to nic nezmění. Stejně tak se to týká italských signorií. V žádné z nich nevládnu ovšem přímo, ale prostřednictvím vikářů. Ten, kdo spravuje zemi, je její pán. Na vlastní kůži to bolestně

cítíš v Akvitánii. Jsi vrchní lenní pán? Zajisté jsi. Ale moc tam měl Černý princ a nyní Lancaster, ačkoli oba jsou jen místodržící tvého leníka anglického krále. Rozumíš mi?“

„Tvé odstíny jsou velmi jemné, ale myslím, že chápu,“ usmál se král. „Jenomže francouzský král nemůže být vikářem jiného panovníka.“

„To jistě ne, ale může jím být jeho syn. V Dauphine už jím je stejně jako v Burgundsku tvůj bratr Filip. Ano, to oboje jsou posud říšská léna. Ale zvyk je zvyk.“

„Když jsme spolu hovořili kdysi v Metách, nebyl jsi tak ústupný.“

„V Metách jsem ústupky žádal já, ne ty. A myslím, že jsem nenaléhal. Však mi to vyčetli. Byl jsi tehdy v tísni.“

„Promiň.“ Král vstal a přešel po místnosti. „Zachoval jsi se vždycky skvěle. S Polskem ti to oplatím, slibuji.“

„I bez záruk?“

„I bez záruk. Věřím, že cenu mé ústupnosti zvážíš spravedlivě.“ Zatleskal. „Nerad přerušuju náš rozhovor,“ řekl, zatímco rytíři zvedali křeslo s císařem. „Ale budeme v něm pokračovat. Snad se dostaneme i k důvěrnějším tématům. A omlouvám se, oběd bude jen skromný. Náš odpolední program je náročný.“

Pro francouzského krále byl náročný jistě. Víc než dvě hodiny císař mohl jen naslouchat. Karel Moudrý to vzal zeširoka. Od prvních časů francouzského království přes dobytí Gaskoně Karlem Velikým, který prosadil pokřesťanštění země. Tamní vladaři, vévodové z Guyenne, ať už to byli Angličané či kdokoli jiný, vstupovali vždycky v lenní svazek francouzské říše a krále francouzského uznávali za lenního pána. Přísahu králi Filipovi Šestému složil i Eduard Anglický a potvrdil ji listinami s velkou pečetí.

Tady se na chvíli odmlčel a dal císaři předložit zpečetěné originály listin až od dob Ludvíka Svatého, jimiž angličtí králové postupně přijali v léno Gaskoň, Bordeaux, Bayonne a Normanské ostrovy a zřekli se výslovně všech statků v Normandii, Anjou, Maine, Tourraine i Poitiers. Také mu dal ukázat mírovou smlouvu, kterou král Jan a jeho synové tak draze zaplatili, a ani tu Angličané nedodrželi. Nevrátili ani jedinou zabranou pevnost, udržovali ve Francouzském království vlastní vojsko a přivlastňovali si svrchovaná práva, která patří pouze králi Francie. Nejen to, proti znění smluv podporovali znepřáteleného krále navarrského penězi i přímou pomocí. Jeho

vojsko volně procházelo anglickými državami proti znění všech smluv. Černý princ neurvale poplenil Gaskoň, ač byla pod přímou vládou fracouzského krále. Na stížnost pana d'Armagnac a jiných postižených byl princ waleský předvolán, aby se ze svých skutků zodpovídal. Nejenže se nedostavil, ale posly dal zajmout a mučit je. Ztroskotal i poslední mírový pokus, kdy král žádal Eduarda Anglického, aby u svého syna zakročil, ale nedostal jakoukoli rozumnou odpověď. To jsou příčiny války, která znovu vypukla mezi Francií a Anglií z popudu francouzského krále, který teď žádal císaře, aby posoudil její oprávnění. Protože stejně jako král francouzský i císař římský je strážce míru.

Císař nejdřív stručně přeložil obsah královy řeči do němčiny, aby porozuměli i ti z přítomných, kteří neuměli francouzsky, uznalým pohledem odměnil královského synovce za jeho řečnický výkon a vyžádal si čas do zítra na zevrubnější odpověď. Zatím jen podotkl, že francouzská pře je spravedlivá a že sám může dosvědčit její pravdivost, protože jako chlapec byl osobně svědkem Eduardovy lenní přísahy. Jako zastánce míru mu ale poradil, aby nenabízel svým nepřátelům pro jeho zachování příliš mnoho, protože by jejich sebevědomí stouplo a mír by nedodrželi. Nový anglický král je ještě příliš malý a za něj vládnou jiní, o jejichž slovu lze pochybovat ještě spíš než když anglickou korunu v Akvitánii zastupoval Černý princ.

Druhý den svůj verdikt ještě rozšířil o prohlášení, že on i jeho syn, král římský, všechny ostatní jeho děti, jeho poddaní a jeho přátelé jsou vždycky ochotni bránit a střežit práva Francie, jakoby to byla jejich vlastní země. Pro větší váhu to vše stvrzeno zvláštní listinou se jmény všech spojenců a opatřenou císařskou pečetí.

Tím - aspoň navenek - skončila pracovní část jeho návštěvy a zbytek času už mohl být věnován rodinným vztahům a radovánkám. Skončil i pobyt v Louvru. Nazítří po obědě se celá skvělá suita touže velkolepou lodí dopravila proti proudu Seiny až k paláci Saint-Pol k dlouho očekávané návštěvě francouzské královny. Na nádvoří paláce je uvítali tentokrát oba synové francouzského krále, dauphin Karel, kterého císař už znal, a jeho pětiletý bratr Ludvík ďÉtampes, prozatím hrabě z Valois a možná příští král uherský. Do paláce se v čele průvodu zase oba nesli na ramenou francouzských rytířů. Vypadalo to, že v Paříži je už takový zvyk.

Václav se naklonil k otci. „Dal jsi mě také před sebou nosit na

ramenou českých pánů? Nepamatuju se.“

„Ne, jen jsem tě před sebou vozil v sedle, to ti byl stěží rok. Ty jsi byl statný odmalička. Nosí tu malé prince? Ano, je to roztomilé, ale ne příliš královské.“

Král Karel znepokojeně naslouchal. Češtině nerozuměl, ale podle pohledů pochopil, že řeč je o synech.

„Oba jsou velmi krásní chlapci,“ řekl honem císař, aby rozptýlil jeho pochybnosti. „Připomínají andělíčky, jaké nosí zbožní poutníci v procesí.“

„Ano, jsou po matce,“ usmál se král. „Ona je sluníčko mého království.“

Vida. Vypadá jako chladný rozumbrada. Ale vím ovšem už z minulosti, že na své choti lpí. I po těch letech. Možná je to tím, že jím nikdy nezmítaly zhoubné vášně. Jako chlapec možná. Ale od chvíle, co ho oženili, zřejmě zná jen ji. Styďme se, my poživační Češi. Já jsem se usadil až v zralém věku a Václav? Kdoví kdy ten se usadí.

Václav s francouzským králem vystoupali po točitých schodech k velkému sálu a málem se neprodrali dovnitř davem vznešených, kteří se shromáždili k jejich uvítání. Královská loď docela unikla pozornosti a nikdo netušil, že tu už jsou. Dva malí chlapci na ramenou svých urozených ořů se vznášeli nad zástupem, který se jen zvolna rozestupoval, císař na svém křesle musel počkat přede dveřmi. Ne dlouho. Bez nesnází prošli ke dveřím ke královninu pokoji, které se za nimi rychle zavřely, aby dovnitř neproniklo příliš mnoho zvědavých pochlebníků.

A jsme tady. Křeslo stojí, usazuju se důstojněji, zatímco ke mně kráčí Jana z Bourbonu s čelenkou z diamantů tak nádhernou, že se i ve mně, který jsem v životě už lecjaký šperk viděl, tají dech. A po očku pozoruju Václava, jehož tvář se zvolna jasní. Konečně ženy! A jaká líbezná přehlídka. Částečně to jsou ještě děti. Osmiletá Marie, dcera králova, zamýšlená nevěsta mladinkého anglického krále. A druhá Marie, dcera Coucyho, jenom o málo starší. Třetí je malá vévodkyně z Berry, neteř králova bratra Jana, ale pak už se po řadě uklánějí růžičky rozkvetlé. Slečny i paní. Hraběnka dartois, vévodkyně z Orleansu, hraběnky, dámy, manželky velmožů a korouhevníků, až přechází zrak. Ty svobodné klopí oči, vdané metají ohnivé pohledy. Jistěže spíš na Václava než na mne. Budiž ti přáno, hochu. Já jsem si užil dost. Do dveří za námi se protlačil i Václavův kancléř, švihácký biskup Jan z

Jenštejna, synovec mého arcibiskupa, a rejdí očima po těch krásách. Já jsem se rozhlédl jenom zběžně, jak sluší mému věku a mé hodnosti. Ale našel jsem, co jsem hledal. Líbám na čelo královnu Janu a pokynem k sobě zvu její matku Isabelu, vévodkyni z Bourbonu, sestru mé Blanky a dávnou důvěrnou přítelkyni mé zesnulé sestry a choti Jana Dobrého, která se francouzské královské koruny nedožila. Její nejmladší dcerka byla ještě v plenkách, když umřela. Rok. Pouhý rok a byla by i ona francouzskou královnou.

S námahou vstávám z křesla. Nesluší se, abych seděl, když se ke mně blíží mé mládí. Objímám se s Isabelou, v té tlačenici kdosi šlápl na mou nohu, křivím bezděky tvář a bolestná grimasa možná vypadá, jako by vyjadřovala mé dojetí nad tím setkáním. Ostatně dojat jsem skutečně a Isabela má dokonce v očích slzy. Ano, ten pocit znám. Člověk si nerad, ale přece jen zvykl na to, že jeho mládí je nenávratně pryč. A ti ještě mladší, to jsou přece děti. Plač, Isabelo. Jsem dobře o rok mladší, než jsi ty, a ačkoli to není můj obvyklý zjev, ty to nevíš, a dnes se ti musím jevit jako chatrný stařík, kterého nosí v křesle, aby neupadl. A ty? Nemáme si co vyčítat. Jsi pouhá troska své někdejší krásy. Ale oba jsme živi. Žijeme a vzpomínky se vracejí.

Jestlipak se ještě pamatuješ, Isabelo, jak jsem tě kdysi chytil v temném koutě chodby paláce v Cité a pak jsme se líbali? Docela hříšně. Ty, choť Petra z Bourbonu, já Blanky z Valois. A oba jsme své životní druhy měli rádi. Hanba. Ale krásná hanba. Znovu cítím na rtech ten polibek a ona asi taky, mohu-li soudit z úsměvu, který teď probleskl slzami. A protože kolem je příliš rušno, ptám se drze:

„Smím tě vyhledat někde, kde budeme sami?“

„Přijď ke mně,“ povídá a oči se jí jasní. „Pošlu všechny pryč. Teď už se nemusíme bát.“

Čehopak, drahá? Řečí? Nebo... Možná že by ses podivila. Ani ne před půl rokem se mi ještě narodil syn. Ale už dodržuju přikázání. Zvlášť když tvé kvetoucí mládí si můžu vybavit jen ve vzpomínce se zavřenýma očima.

Královna si dala přinést křeslo vedle mě a ani ve snu ji nenapadlo, že možná ruší. Nedotklo se mě to, Isabely ano.

„Přijdu za tebou po obědě,“ řekla a zvedla se, aby udělala dceři místo. „Bude to lepší, než aby tě ke mně nosili.“

Václav někam zmizel. Prý se šel podívat na lvy, které tu chovali. Či na krásné lvice? Nevím. Povídal jsem si s líbeznou Janou a

předobře jsem chápal, proč ji její choť nazývá sluníčkem svého království. Nádherná pohoda. Ona, tři děti a čtvrté na cestě. Můj drahý Karle! Mně, když jsem byl v tvém věku, zůstala jediná dcera a žádný syn. Ty už máš dva. Za dvacet let, která nás dělí, mě hladce doženeš a předeženeš.

Všechno má konec, i ty krásné chvíle. Večer se loučíme. Ostatně jsem nepřijel jen kvůli ženám, i když je mám rád. Čeká mě skoro týden mužné pohody, který strávím se svým hostitelem v ústraní loveckého hrádku ve Vincennes. Já ovšem lovit nemůžu a ani Karel nejspíš není přítel velkých honů. Budeme mít čas na sebe, své starosti a radosti a lovecké radovánky nám vhodně zabaví milovaného Václava, který - musím si to přiznat - vlastně tak trochu překáží. Ani si to hříšné pomyšlení nevyčítám. Mládí dá vždycky přednost divoké jízdě v krásných lesích - a ty zdejší patří mezi nejkrásnější, které znám - před státnickými hovory, které bývají nudné. Ty moje s francouzským králem nebudou. Jenomže to víme a oceníme jen my dva.

Ve Vincennes bylo rušno, i když se většina dvořanů na králův rozkaz vrátila do Paříže. Ale mladí páni kolem Václava i královští bratři, kteří měli rozkaz bavit mladého římského krále, se vraceli ze svých vyjížděk s náramným halasem a večer co večer se hlučně hodovalo, samozřejmě i se zpěvem. Zámek byl prostorný, ale zas ne tolik, aby hluk do ložnic nedoléhal.

Císařovi se nechtělo napomínat syna, který trávil čas v toužené zábavě. Karel Francouzský brzy pochopil, že nejvzácnějšího hosta líp uctí a víc ho užije, když ho vytrhne z bujné společnosti.

Ostatně nebyl ještě konec zázraků. Nejkrásnější královské sídlo Beautésur-Marne nebylo vzdálené a přece stranou a císař přednosti nového pobytu ocenil. Dokonce se začal valem uzdravovat. Celý zámek odshora až dolů prošel sám jen s nepatrnou podporou a tiše plesal nad krásou toho místa. Beauté. Jmenovalo se tak plným právem. Stavební skvost zasazený v líbezné krajině.

Král Karel ho denně navštěvoval k předlouhým hovorům, ale zámek ve Vincennes neopustil. Možná i proto, aby jeho královská přítomnost v noci a při hostinách poněkud brzdila mladé výtržníky. Velice brzy pochopil, že na Václavova kancléře, ač je biskup, spolehnout se nelze, pokud jde o dodržovanou ctnost.

Po půli ledna císař odjížděl sice ještě v nosítkách, ale téměř zdráv a obtížen nevídanými dary. Nádherné císařské prsteny, které on věnoval králi, byly jen nepatrným odleskem hýřivé francouzské štědrosti. Král ho osobně hodný kus cesty doprovázel. Když se konečně rozloučili vřelým a upřímným objetím, jel zase Václav doprovodit francouzského krále až zpátky do Vincennes.

Na oplátku je pak oba doprovázeli královi bratři po celé dva dny a hostili je ve svých i královských palácích. Rozloučili se až v Meaux. Ale ti, kteří je uvítali při příjezdu, je i teď doprovodili až na hranice říše. Jen císařský protonotář Mikuláš z Rýzmburka, který vykonával úřad kancléře, s císařským dvorem necestoval. Místo něj se k průvodu připojil Jindřich Mönch.

Zastupující kancléř čekal na návrat francouzského krále v Paříži. Král Karel už skoro přestal doufat, že vzájemné sliby, které s císařem vyměnil zatím ústně, přinesou kýžené ovoce. Nezdalo se mu slušné to stale připomínat.

Císař si jako obvykle zažertoval. Až teď, dávno po rozloučeni, dostal francouzský král do rukou listiny, které tak netrpělivě očekával. Místodržitelství a generální vikářstvi v království arelatskem pro syna, zpečetěné zlatou bulou k zdůraznění jeho neodvolatelnosti, což bylo zvykem jen při nejdůležitějších státních aktech. Stejně tak potvrdil jeho hodnost v Dauphine a navíc ho prohlásil plnoletým, aby nikdo nemohl vznášet námitky pro dauphinovu nedospělost.

Ano, papež mi ujel do Říma, ale na jihu je francouzská moc posílena, řekl si Karel s ulehčením, když vzácné dokumenty studoval. Drahý strýc nejspíš dobře věděl, jak mě napíná A bavil se tím.

Buďsi. Své slovo dodržel a já teď smetu i Navarrskeho a upevním vládu v celé Francii. Přichází skutečný hvězdný čas mé vlády. Ale přicházela i hodina pravdy a byla zlá.

REKVIEM ZA BERTRANDA DU GUESCLIN

Guesclinovo taženi do Normandie proti Karlovi Navarrskému v první polovině roku 1378 bylo úspěšné. Spolu s královým nejmladším bratrem, burgundským vévodou Filipem, se zmocnil všech jeho držav vyjma Cherbourgu, který Navarrsky stačil vydat Angličanům, zatímco konstábl obléhal Saint-Malo.

Přes všechny svoje zásluhy malém přišel o královu přízeň, když se Karel Pátý koncem roku rozhodl připojit Bretaň nedílně k Francii.

Bertrand byl Bretonec. Ani královské pověřeni ho nepřimělo bojovat s vévodou, kterého uznávala cela Bretaň. Místo toho se pokoušel vyjednávat, čímž se nezavděčil ani králi, ani ostatním Bretoncům. Král Karel mu vrátil důvěru až po roce na přímluvu svého bratra Ludvika ďAnjou, kterého s Gueschnem pojilo důvěrné přátelství. V posledním roce se chystal vrátit do Španělska, ale jako vždycky ho od toho záměru nové boje odvedly. Vyhověl žádosti o pomoc velmožů z Auvergne a Gevaudanu, jejichž krajinu plenily společnosti *najaté vévodou z Lancasteru. Jenom konstábl francouzského království byl schopen s nimi skoncovat. 28. května 1380 dorazil s vojskem do Meungu na Loiře, kde ho vévoda z Bourbonu přijal s poctami, jako by byl královsky princ, a udělil mu řád Ecu ďor. 10 června vstoupil do Clermontu, kde se spojil s Ludvíkem ďAnjou a Janem de Berry. 27 června mu Bearňan Pierre de Galard vzdal po šestidenmm obléhání pevnost Chahers. 1. července provázen oběma královými bratry přitáhl před Cháteauneuf, kde v táboře onemocněl. Ještě vyjednal předaní pevnosti a 6. července ulehl, patrně se zápalem plic 9. července sepsal s notářem poslední vůli a 10. července zemřel šedesátiletý.*

Pohřben si přál byt v Bretani. Odvezli ho do Puy, kde 23. července při pohřebních obřadech pronesl kněz řeč nad otevřenou rakví s nabalzamovanym tělem, pokrytým zlatým, černě vyšívaným přehozem. Po boku mrtvého ležely jeho zbraně spolu se znaky města, které věnoval vikomt de Pohgnac. Pak ho vezli dál do Bretaně.

Pohřební průvod se ve všech městech, kudy projížděli, podobal triumfu. Ludvik z Bourbonu na něj čekal v Mouhns. V Mans ho zastavil posel francouzského krále. Karel Pátý projevil přáni, aby jeho konstábl byl pohřben v Saint-Denis přímo u hrobu, který byl připraven pro něho. Průvod změnil směr a po zastávce v Chartres, kde za přítomnosti plačícího davu byla v katedrále slavena velká mše, zamířil k Saint-Denis. Bertrand byl pochován v připravené hrobce v nohách té, kde na svého chotě čekala královna Jana, „sluníčko jeho kralovstvi“. Na králův rozkaz před hrobem svítilo věčné světlo dnem i nocí.

Pařížané těžce nesli, že svému hrdinovi nemohli prokázat poslední poctu v ulicích hlavního města, ale Karel, který už byl nemocen, nebyl s to sednout na koně a přivítat a doprovodit toho, kdo mu dopřál vyrvat Angličanům téměř vše, čeho se zmocnili po porážce Francie.

Karel Moudrý zemřel 16. září 1380. Svého konstabla přežil jen o dva měsíce. Slavnostní pohřební obřady dal Bertrandovi du Guesclin vystrojit o devět let později až Karel Šestý s takovou nádherou, jako by šlo o krále. Jeho srdce bylo pohřbeno vedle Tiffany v kapli kláštera jakobínů. V chrámu svatého Spasitele v Dinanu hlásá dodnes nápis na mramorovém náhrobku, že srdce Bertranda du Gueschn je zde, zatímco jeho tělo spočívá v Saint-Denis společně s králi Francie.

Jeanne de Laval se dočkala vpravdě požehnaného věku a svého chotě přežila o víc než půl století V roce 1429 ji Jeanne ďArc poslala zlaty prstýnek jako „poctu té, která kdysi nosila jméno Bertranda du Guesclin“ Ale to všechno je v teto chvíli ještě daleko. Dva roky dělí přítomnost od konstablovy smrti. Ještě je zahaluje rouška budoucnosti, kterou by snad mohla poodhalit jen Bertrandova zesnulá chot Tiffany. Zatím po císařové návštěvě v Paříži Guesclin žije. Bojuje v Normandii a vítězí. Jeho král, šťastny a spokojený sám se sebou i se svým osudem, nad císařskými dokumenty sní o nové velikosti Francie. Co by se pod vycházející štastnou hvězdou mohlo nedobrého přihodit. Pro její oslnivý lesk neviděl druhou hvězdu, která se ještě skrývala za obzorem. A byla zlověstná.

KDO SEJE VÍTR

Vcelku se cesta do Francie vydařila. Nebýt bolavé nohy. Ale i tak. To, že Karel i přes tu zlou nesnáz dokázal svoje poslaní vyplnit beze zbytku, bylo určitě důvodem k hrdosti. Leckterý zcela zdravý mladík by se s tím tak úspěšně nevypořádal.

Měsíc v Lucembursku ho postavil na nohy. Nejdřív jen odpočíval a teprve v únoru začal uvažovat dál. Především poslal Elišce se vzkazem do Tangermünde jejího mladého rytíře. Vracet se tam nehodlal, ale do Prahy chtěl přijet s ní a se všemi dětmi. Nejlíp, když se sejdeme v Kolíně. Není to taková zajížďka ani pro mne, když uvážím, že se tam mohu dopravit na lodi. Nejdřív po Mosele, pak po proudu Rýna a Rýnem potom zpět. Kolín. Václav zrušil na podzim můj verdikt. Měl bych se tam ukázat a milost potvrdit. Ještě aby si mysleli, že syn je proti mně a já proti němu. Ne.

Mikuláš z Ryzmburka se vrátil z Paříže s malým zpožděním a nedobrými zvěstmi. Marie, dcerka francouzského krále, jejíž budoucí sňatek s Richardem Anglickým mohl krvavý spor ukončit smírem, nečekaně zemřela. Neštastnou královnu to rozrušilo. Dítě se narodilo dřív. Ne o mnoho, bylo silné a zdravé. Holčička. Ale matka se zmítá v horečkách a možná přijde nejen o rozum, ale i o život. Děti o matku, král o milovanou choť a Francie o to *sluníčko,* které jí skoro třicet let zahřívalo.

Karel s obavou čekal další zprávy. Zlé tušeni se vyplnilo v den jeho odjezdu. Posel se cvalem nepřihnal. Zla zprava nepospíchá. Královna Jana z Bourbonu je mrtvá. Ani měsíc neuplynul od toho dne, kdy v pohodě a plna naděje v paláci na břehu Seiny žertovala s císařem.

Dvě úmrti tak rychle za sebou, jak to snáší? Vřelý list francouzskému králi nesvěřil Karel kanceláři. Sám ho napsal a sám opatřil pečetí.

„Ještě že jsem tu návštěvu kvůli pitomé noze neodložil," řekl Václavovi s povzdechem „Nedovedu si představit, jak by probíhala teď."

„Nepojedeme na pohřeb?"

„Ne. Karel netušil, že mě posel zastihne tak blízko. Nepřipojili

pozvání. Naštěstí. Slavnosti mám rad, ale pohřební ne. To nikdy.“

Nastoupili cestu zpět v náladě mnohem méně povznesené. Když císař viděl proti sobe přijíždět poselstvo s cisařovninou korouhví, v první chvíli mu to nic neříkalo. Čekal na zprávu, zda jeho choť bude v Kolíně včas.

„Císařovna se dává ptát, kde byste se mohli sejít později,“ řekl Niccolo Beccari v čele Eliščiných lidí „Do Kolína to nestihne.“

„Jak nestihne? Vzkázal jsem přece včas.“

„To ano, ale ještě nemůže vyrazit.“

Karel zpozorněl „Něco se stalo?“ zeptal se znepokojeně

„Ne, nic,“ řekl Beccari honem a po chvíli doplnil „Zatím.“

„Jak tomu mam rozumět?“

„Já nevím nic. Císařovna si mě dala zavolat, protože byl spěch a nestačila vypravit list, jak se sluší. Ustní vzkaz prý můžu vyřídit já nejlíp.“

Neposlala Möncha?!

„Jaký vzkaz?“

„Nic víc mi neřekla. Jen že nestačí být včas v Kolíně. A kdyby Vaše Veličenstvo ráčilo uvážit, kde se můžete sejít později. Jinak prý přijede do Prahy k vašemu uvítání.“

„Ne, počkám na ni v Norimberku. Chci se vrátit s ní. Budeme tam tak za měsíc. To stihne.“

Ano, v Norimberku už čekala. Karel, který s Beccarim vypravil i vlastního posla, už také věděl, co se stalo. Francouzský král ve svém žalu nebyl sám. Maličký princ Jindřich se nedožil ani půl roku.

Císařští manželé se nesešli nijak honosně. Václav se ujal mladších bratrů i obou sester tentokrát z té duše rád. Nenáviděl srdceryvné výlevy, a jak pootevřenými dveřmi zahlédl císařovnu, k tomu se určitě schylovalo.

Čtyřletá Markétka ještě dost dobře nechápala, ale Zikmund, Jan i Anna byli zakřiknutí a Aničce se co chvíli oči zalily slzami.

„Byl tak maličký a roztomilý,“ vzlykla. „Mohla jsem si s ním hrát jako s panenkou.“

Eliška ani nevyšla z komnaty. Karel si to nepřál. Bylo lépe se sejít bez zvědavých očí.

Vstoupil a objal ji beze slova. Co také říkat. Hladil ji po vlasech a trpělivě čekal, až se vypláče.

„Je to moje vina,“ řekla konečně. „Nejsem dobrá žena. Chtěla

jsem najít záminku, abych nemusela s tebou, a Bůh mě potrestal. Sám jsi to tak řekl.“

„Proboha, co to povídáš!“ vykřikl Karel. „Netrýzni se. Jsi skvělá choť, nikde bych nenašel lepší. A dokonalá matka, to přece vím. Vzchop se, prosím tě. Máme čtyři krásné zdravé děti. A máme ještě Kateřinu a Václava. Dokonce máme ještě jeho Janu.“ Vzpomněl si na její zoufalství, když se malý Karel zabil. „Mně umřelo už páté dítě. Mám jenom polovinu všech, které se mi kdy narodily. Jsi na tom přece jenom líp.“

Smrt. Ten rok začínal slibně, ale je neblahý. Kdo příště?

Zpráva přišla, ještě než spatřili věže Prahy. V Římě zemřel Svatý otec Řehoř. Dopis, v němž sliboval slavnostní aprobaci Václavovy volby, předběhl jeho skon jen o několik dní. Kdo ještě? Smrt, jak se zdá, se pro tu chvíli nasytila.

KONKLÁVE V ŘÍMĚ

Pierre de Rosieres, druhý toho jména, jehož hlavu ozdobila tiára, se papežem stal mladý. Stal se jím proto, že byl Francouz a že byl poddajný. Kardinálové čekali, že bude poslouchat. Ale nejvyšší hodnost v sobě má cosi, co vnímavého prostoupí docela. Pro Pierra, nyní Řehoře XI., to bylo poslání. Stejně tak jako jeho předchůdce, skromný francouzský mnich Urban V., předobře chápal, že pod pontifikáliemi se národnost vytrácí a římský papež patří do Říma. Odjel tam osmnáct měsíců před svou smrtí. Odjel tam přesto, že francouzští kardinálové protestovali a samo nebe se zdálo naznačovat nevoli nad tím, že opouští skvěle vybudované důstojné sídlo v Avignonu a míří za nejistým cílem do nejistých vod. V den jeho vyplutí bouře lámala stožáry lodí a varovala před cestou. Vytrval, hrdý v pokoře, a doplul k cíli. Nejmladší římský papež. Přesto na svatém stolci prožil pouhých sedm let.

Ačkoli poslední dva francouzští papežové zcela jasně deklarovali záměr navrátit papežství do Říma, ten příští si to mohl opět rozmyslet a v kardinálském sboru byla Francouzů drtivá většina. Nebyli sice jednotní, právě naopak, byli rozděleni na dvě znepřátelené strany, ale to se v Městě nevědělo. Římané vyslali ke kardinálům deputaci složenou z nejváženějších měšťanů s žádostí podepřenou zjevnými pohrůžkami, že si žádají zvolení „čestného muže italského původu a hlavně Římana“. V kolegiu byli Římané jen dva. Kardinál Tebaldeschi

od Svatého Petra, zbožný, ale starý a neduživý, a kardinál Orsini, zase příliš mladý a nezkušený. Oba byli pro kolegium nepřijatelní už z toho prostého důvodu, že byli *Římané. Francouzští kardinálové právem očekávali nesnáze a urychleně stěhovali své domácnosti se všemi cennými předměty, nádobím, šperky, penězi i knihami do Andělského hradu a žádali od představitelů Města záruky, že nastolí pořádek a ochrání je před urážkami a násilím. Kardinál Robert ze Ženevy si navlékl drátěnou košili a Španěl Pedro de Luna urychleně nadiktoval svůj testament. Protože kardinálové nedali slib, že zvolí Římana, Městem se šířily poplašné zvěsti, že francouzský papež se vrátí do Avignonu. Vzrušení rostlo a hrozivý dav dorážel na kardinály obklopené vojáky a ozbrojenými rytíři na jejich krátké cestě do Vatikánu ke konkláve. Konalo se 7. dubna 1378, po sedmdesáti letech v Římě poprvé. Trvalo jednu jedinou noc. Nejkratší konkláve v historii. Během té noci si shromáždění kardinálové znovu ujasnili, proč se jim z Avignonu tak nechtělo. Pod okny jim pochodovala srocená lůza a výhružně pokřikovala, až kardinálům naskakovala husí kůže.*

„Římana! My chceme Římana!“

Před vyděšenými kardinály vyvstával krvavý přízrak Coly di Rienzo, ubitého rozvášněnou chátrou pod schody Kapitolu. Ve strachu o holý život navlékli třesoucímu se kardinálu Tebaldeschimu přes jeho protesty mitru a kápi, aby ho předvedli na trůnu jako zvoleného papeže na tak dlouho, než se ostatním podaří uniknout z Vatikánu do některého z opevněných míst v okolí. Zatímco zvony Svatého Petra se marně snažily svým hlaholem přehlušit ten povyk, vešel ve známost zamýšlený podvod.

„Toho nechceme!“ řvali všichni, když se objevil nešťastný Tebaldeschi. „Podvodným kardinálům smrt!“ A opilci, kteří pronikli k sudům do papežských sklepů, začali tasit meče. Zrána kardinálové ohlásili volbu arcibiskupa z Bari Bartolomea Prignana jako Urbana VI., ale pobouřený dav nebylo možné uchlácholit. „Římana! Římana!“ povykovali dál a nakonec se vlámali až do konkláve.

Kardinálové se zděšeně rozprchli. V sále, nahonem vyklizeném odhodlanými strážci, jich zůstalo jen pět k uvítání zvoleného papeže. Ostatní se skrývali v Andělském hradu nebo ve svých domech. Po dlouhých tahanicích se podařilo je znovu shromáždit a Prignano konečně mohl přijmout volbu a vydal se obklopen silnou stráží na bílé

klisně, jak se slušelo, špalírem rozzuřených tváří na tradiční jízdu do Lateránu. Zpráva o jeho korunovaci a intronizaci, která se slavnostně konala po deseti dnech před davem už značně vystřízlivělým, byla zaslána šesti kardinálům, kteří zůstali v Avignonu, bez jediné zmínky o tom, za jakých okolností byla překotná volba vykonána. Robert ze Ženevy tutéž zprávu obratem vypravil i k císaři.

V Praze nastalo jisté ulehčení. Přestože vztahy k francouzskému dvoru byly odjakživa a zvlášť teď znamenité, návrat papeže do Avignonu by se Karlovi v Praze na rozdíl od Karla v Paříži v nejmenším nehodil. Sídlo papeže znovu v Římě, to byl výsledek dlouholeté usilovné snahy vnést do systému římského císařství zase jeho dávný řád. S papežem v Avignonu byl pojem *světské hlavy křesťanstva* přinejmenším sporný. Vždyť vladař se sídlem v Paříži si přece říkal *nejkřesťanštější král.* I když to byl přítel, byl to i nebezpečný sok.

Otevřená zůstávala otázka Václavovy aprobace. Řehoř ji před svou smrtí přislíbil, ale všechno záviselo na novém papeži. A Urbanovi VI. jeho nová moc stoupla nečekaně do hlavy. Před svým zvolením byl poddaný neapolské královny a nedostatek vznešenosti rodu nahrazoval vzdělaností. Byl doktorem obojího práva a jako dlouholetý úředník papežské kanceláře v Avignonu vlastně podřízený kardinálům. Teď byl povýšen nad všechny nejurozenější muže, z nichž se kolegium skládalo. Dal jim to okamžitě znát. Zpět do Vatikánu před svou první jízdou Městem je dal přihnat málem bičem. Jediný, k němuž se pro tu chvíli choval vlídně, byl císařův posel Konrád z Veselé, který se k němu okamžitě obratně přitočil bez ohledu na hrozící davy a předložil mu žádost o aprobaci římského krále Václava.

Nejdřív to vypadalo slibně. Papež Konráda nazval *nejdražším* a slíbil, že jakmile zasedne na svůj trůn, zahrne císaře větší přízní než deset jeho předchůdců. V tom nesetrval dlouho. Snad proto, že Robert ze Ženevy, vůdčí duch kardinálského kolegia a císařův příbuzný, mu žádost o aprobaci připomínal s vytrvalostí až dotěrnou. Robert měl pro své velkopanské vystupování z minula u úředníčka Prignana nejeden vroubek, který teď papež Urban mínil splácet i s úroky. Svolal konzistoř a k zděšení kardinálů zde okamžitě vstoupil do šlépějí svého neblaze proslulého předchůdce Bonifáce, kterého nakonec museli

zajmout v Anagni za vydatné podpory francouzského krále. Rázem zpřetrhal tenounké diplomatické nitky, pracně spřádané po dlouhá desetiletí, a hřímavě oznámil, že papež má svrchovaná práva nad celým světem a podle své libovůle může jmenovat a sesazovat jak světské panovníky, tak i duchovní velmože. O aprobaci ani slovo.

Další konzistoř byla v nedohlednu. Mezi kardinály rostla nespokojenost s nadutým papežem. Netaktně a bezohledně je plísnil za kdeco nejen mezi čtyřma očima a dokonce nejen v kolegiu. Jeho výroky se bavil kdejaký podomek. Se vzteky rudou tváří a zdrsnělým hlasem je přerušoval hrubými urážkami a výkřiky jako *Zavři hubu, ty neřáde!* Kardinála Orsiniho nazval blbcem a kardinála z Amiensu obvinil z korupce, protože prý jako prostředník mezi Francií a Anglií mařil jednání jen proto, aby naplnil svou pokladnu, když bral úplatky, které jen pršely z obou stran. Kardinál ho přede všemi prohlásil za lháře a Robert ze Ženevy dokonce na něj vztáhl ruku, když ho zadržel, aby nemohl zbít kardinála z Limoges, který ho jakousi docela nevinnou poznámkou popudil.

„Svatý otče, proboha, co to děláte?“

Po tom výkřiku nastalo ticho. Papež setřásl Robertovu ruku a rudý vzteky si všechny změřil vlčím pohledem. Kardinálové stáli před ním se sklopenýma očima. Ne ze studu, ale proto, aby si v nich nepřečetl čišící nenávist. Bláhově si to vyložil jako projev úcty a pro tu chvíli se uklidnil. Sluhové na nádvoří Andělského hradu si zase měli o čem povídat.

Pocity mužů, kteří Urbana pozvedli nad sebe samé, nelze popsat. Snad by snesli hněv a urážky, ale nikdy vměšování do svých příjmů a privilegií. Před volbou jim Prignano slíbil návrat do Avignonu, kde on sám prožil řadu let, a nebylo proč mu nevěřit, ač byl Ital. Teď najednou se začal rozmýšlet. Vlastně se ani nerozmýšlel. Svým obvyklým neurvalým způsobem vykřikl konečné *ne* záměru, který by určitě ohrozil jeho svrchovanost, ve které se mu mimo očekávání tak zalíbilo.

Oklamaní kardinálové toužili se jen dostat z papežovy moci, aby ránu účinně vrátili. Protože neexistovala možnost sesadit papeže pro neschopnost, pojali plán anulovat volbu jako neplatnou na základě výpovědi, že jednali pod pohrůžkou davového násilí. Jeden po druhém opouštěli Řím pod záminkou přílišného vedra a shromáždili se v letním sídle papežského stolce v Anagni, v téže Anagni, která už

jednou byla svědkem převratu v církevní hierarchii.

Vedro? Nebylo proč tomu nevěřit. Urban sám se z vyprahlého Města uchýlil do Tivoli. Ale ještě předtím vypravil slavnostní poselstvo k císaři, k němuž se pokrytecky připojili i kardinálové. Jejich listy stejně jako Urbanův vypravila kuriální kancelář a stálo v nich přesně to, co si papež přál slyšet.

Jenomže kardinálové jsou schopní psát své listy sami. Skoro každý z nich připojil vlastnoručně psaný a zpečetěný dovětek, který tajně svěřil svému pověřenci. Císař se měl dovědět pravdu o skutečném stavu věcí. V poselstvu byla řada jeho důvěrníků, aby dodala váhy tajným dodatkům. Jen Konrád z Veselé a jeho druzi chyběli. Odolal papežovu naléhání a odmítl se vzdálit dřív, než splní své poslání a vymůže aprobaci.

Když poselstvo v polovině června dorazilo do Prahy, byli už kardinálové v Anagni a jiní poslové mířili do Paříže, zatímco nic netušící papež triumfálně obesílal ostatní panovníky Evropy.

Pro Karla byla celá věc v první chvíli jasná. Papež byl intronizován, ohlásil svou volbu císaři, poslal mu symbolické dary a navázal tím běžné diplomatické styky. Mátla ho jenom nepřítomnost Konráda z Veselé. Byl by ho čekal mezi posly z Říma. Dostal zprávu o vlídném přijetí svého posla už před dvěma měsíci a pořád nic. Byl by z vrozené opatrnosti posečkal s odpovědí i nebýt toho, ale navíc zaznamenal mezi příchozími tu a tam podivné podezřelé pohledy. Dokonce sem tam varovný posuněk ukrývaný před papežovými důvěrníky.

Propustil je s neurčitým sdělením, že až do vypracování odpovědi jeho kanceláří jsou nejmilejšími hosty císařského dvora, a pozval si je k slyšení jednoho po druhém. To, co se dověděl, ho ohromilo. Dal si zavolat i Kateřinu, ale teprve když se všichni významní vystřídali, aby nevzbudil zbytečnou pozornost.

„Děje se něco podivného," řekl. „Co je to?"

„Když jsme odjížděli, byli všichni v Římě, ale teď už jsou jistě v Anagni. Všichni tam už dali připravit své domy, pro jistotu i já."

„Co je na tom? V létě se kurie vždycky stěhuje."

„Ale s papežem. Chtěli se vytratit, až když se papež rozhodl pro Tivoli. Řekla bych, že se jim to zdařilo. Jsou mnohem mazanější než on."

„Odkud to víš?"

Vzdychla. „Od Roberta Ženevského. Patřím, jak jsi mi přikázal, k jeho domu, ač se mi to vskutku z duše příčí po hrdinském kousku, který provedl v Ceseně. Je chladnokrevný a nelítostný. Ale buďsi. Možná to patří k hodnosti kardinála. Ale vraždit...“

„Všichni občas vraždíme.“

Podívala se na něj. „Ano. Myslím, že jsem se kdysi přecenila, když jsem se dala na cestu rytíře českého krále Jindřicha Möncha. Nemám ráda krev.“

„Ani já. Někdy to bez ní nejde.“ Přistrčil si křeslo blíž k jejímu. „Vážím si tě. Myslím, že ty jediná na celém světě máš mou úplnou důvěru.“

„Nevyjmeš z toho svou choť?“

„Eliška posuzuje všechno mýma očima. Ale ty se díváš svýma. Pro mě je to důležitější, nejde jen o věrnost. Možná kdybychom se my dva stále milovali... Ale to už se z tvé vůle dávno změnilo.“ Vzal ji za ruku. „Přesto rád vzpomínám. Čím dál tím víc. Je to asi stářím.“ Povzdechl si. „Ale přítomnost je neúprosná. Nepřeje vzpomínkám. Mluv. Možná oddaluju ten hovor jenom proto, že bych radši nic neslyšel.“

„To se ti nedivím. Vyslanci, s nimiž jsi mě poslal ještě k Řehořovi, jsou v úzkých. Urban prohlásil, že se s nimi bavit nebude.“

„Cože?!“

„Ano,“ opakovala trpělivě. „S Konrády se prý bavit nebude. Žádá tě kvůli tomu o nové slavnostní poselstvo.“

„Co mu udělali?“

„Nic. Konráda z Veselé nazval korupčníkem a tvrdí, že žádné peníze od tebe nepřijal.“

„Přijal je přece ještě Řehoř. Jsou na to doklady, či ne?“

„Ano, přijal je. Ale umřel dřív, než stačil vystavit potvrzení. Ne, neboj se, dostal všechno a kuriální úředníci o tom vědí, byli u toho včetně pana Prignana. Je blázen. Nikdy nevíš, co se vylíhne v jeho potrhlé hlavě. Ví, že ti na aprobaci záleží a že možná takhle z tebe vyláká slavnostní posly jako doklad toho, že ho uznáváš za papeže i ty.“

„Uznávám toho, koho si kardinálové zvolili. Ctím jejich právo stejně, jako by on měl ctít práva kurfiřtů. Panebože! Dva roky marné snahy. Teď to začne znovu. Stačila jediná konzistoř. Jediná konzistoř navíc před Řehořovou smrtí! Copak s ní nepočítal? Přece byl

nemocný.“

„Vlastní smrt si možná nepřipouštíme ani na smrtelné posteli,“ řekla s povzdechem. „Za tohle se můžeš poděkovat té kardinálské smečce. Intrikují pořád. Chtějí být ještě důležitější, než jsou. Ze samé závisti zvolí i úředníčka za papeže z obavy, že někdo z nich by mohl uplatňovat nad ostatními moc. Teď to mají. Žádný kardinál na svatém stolci by nemohl být tak namyšlený jako ten Neapolitán. Ale už se stalo. Pojedu zpátky, dovolíš-li. Teď můžu těžko posoudit, co se chystá, ale něco určitě. Dost dobře nechápu, jak chtějí papeže přimět, aby abdikoval. Robert ze Ženevy to pokládá za hotovou věc. Prý stačí, když se kardinálové sejdou v plném počtu a prohlásí volbu za neplatnou. Jenomže to má háček. To snad mohli bezprostředně po tom, co jim Římané vyhrožovali. Ale už ho korunovali, a jak vidíš, slavnostně oznamují celému světu, že je to papež právoplatně zvolený. Mají strach? V takové hodnosti má být zásada nad vlastní život. Nebo ne? Co bys udělal ty?“

„Nikdy jsem nikoho nevolil,“ usmál se Karel. „Vždycky jsem byl volen. Ale doufám, že bych prokázal i tváří v tvář nebezpečí víc mužnosti. Ano, vrať se tam, prosím tě. Potřebuju vědět, co se děje. Co má za lubem kolegium a co Urban. Ty to dokážeš.“

„Oboje ne. K Urbanovi se nedostanu, velmi pohrdá ženami. To jsi už slyšel, že sesadil Janu Neapolskou a chce ji dát do kláštera? Neapolské království je prý ohroženo, když mu vládne žena. Netvrdím, že Jana je na trůnu právě hvězda. Jenže to nemá nic společného s tím, že se nenarodila jako muž. Už jsem viděla i neschopnější vladaře. Urban je blázen. Řím se vždycky ucházel o podporu Neapole. A nemá-li Janu ve své moci, jsou to jen žvásty. Na to má rozumu dost i ona, aby se do Říma teď nevydávala.“ Podívala se na něj. „Krom toho pochybuju, že by se ještě někdo jiný mohl vetřít do přízně Roberta Ženevského. Je svrchovaně nedůvěřivý. A na něm teď hodně záleží. Pošli k Urbanovi Jindřicha. Stejně tu zahálí. Už je načase, aby zas jednou dostal závažnější úkol, nebo zapomene všechno, co jsem ho učila.“

„Nemůžu. Potřebuju ho u Elišky. Nemám dost času a teď ho budu mít ještě míň.“

„Z tebe se ale stal vzorný manžel!“ vykřikla s úžasem. „Pamatuju se, že ti Jindřich u sukní tvé choti vždycky vadil. Co se změnilo?“

„Vadí mi mnohem víc, když se ona mučí. Chlapeček umřel v

únoru. Za čtyři měsíce se z toho nevzpamatovala. Aspoň myslím, že ne. Když se zabil Karel, čekala Markétku. Musela se prostě sebrat, ať už ji to zasáhlo sebevíc. Ale teď? Cítí se bůhvíproč tou smrtí vinna a já jsem se nezachoval nejlíp, když jsem odjížděl. Nechtěl jsem si připouštět to nebezpečí, protože jsem měl před sebou cestu do Francie. Od té doby mám pocit, že už nic mezi námi není, jak to bylo."

„A proto si tu držíš Jindřicha?" zavrtěla hlavou. „Dobře, zabaví ji. On - na rozdíl od svého otce - na hlubokomyslné řeči je. Často mi to vadilo. Ale myslím, že ten, koho Eliška potřebuje, jsi spíš ty. Že teď kvůli papeži nebudeš mít čas? Ale budeš. Uběhne hezkých pár měsíců, než se v Itálii něco semele a než se to donese až k tobě. A i pak. Na tobě bude jen vydat nějaké slavnostní prohlášení, či ne? Doma máš snad jinak všechno v pořádku."

„Všechno v pořádku není nikdy." Zavřel oči. „Něco ti řeknu, ale neprozrazuj to. Jsem zbabělý. Chápej. Bolí mě, když dítě ztratím, ale toho maličkého jsem skoro neviděl. Ještě jsem neměl příležitost žít s ním. Ona ano. Cítím se vinen. Nejen se tak cítím, ale jsem. To je zlý pocit. Ty ho asi neznáš."

„Kdoví." Kateřina vstala. „Je to všechno velice cituplné, ale my Jindřicha teď potřebujeme. Vysvětlím to Elišce já sama. Aby si ani ve snu nepomyslela, že jí ho odháníš. A seber se. Necháš-li růst to odcizení, už se ho nikdy nezbavíš. Na žal se musí pěkně zhurta. Sedět a truchlit je to nejhorší. A já jsem přesvědčená, že to ona ví. A že pro svůj smutek nebude zanedbávat děti. I tak jich má pořád dost."

Matka a syn odjeli, hned nazítří, zatímco Karel kličkoval a oddaloval jakékoli závazné prohlášení. Nechtěl podpírat žádnou ztracenou při, ať už papežovu nebo kardinálů. Eliška se znovu vynořila vedle něj, tentokrát zasvěcená jako málokdy. Kateřina strávila noc u ní a oko nezamhouřily. Pro změnu se teď cítila provinile zase císařovna. Císař a papež jsou vlastně dvojjediná bytost. Aspoň by měli být, má-li křesťanstvo prospívat. Prozatím se to jakžtakž dařilo. Eliška chápala, že na vznešeného chotě dolehla starost těžší než kdy jindy a blízká bytost po jeho boku chyběla.

Karel to uvítal. Ano, nikdy jsem neprohloupil, když jsem dal na radu staré přítelkyně Kateřiny. Jen škoda, že jsem nebyl ještě upřímnější. Od návratu z Francie jsem nevstoupil do Eliščiny ložnice. Měl bych? Chápe to jako ohledy, nebo... Ne, není žádné nebo. Jsem starý muž a taktak stačím na vlastní ženu. Aspoň doufám, že to tak

ještě je.

Eliška jeho pochybnosti rozptýlila v první chvíli, kdy osaměli na chodbě cestou od večeře ke dveřím její ložnice.

„Zlobíš se na mě?“ špitla.

„Já na tebe? Proboha proč?“

„Nechávala jsem tě samotného.“

„Tomu jsem rozuměl.“

„Docela asi ne. Večer jsem čekala, že přijdeš.“

„Čekala jsi?“

„Vždycky. Každou noc.“

Nebesa, díky za takovou choť! Beze slova s ní vstoupil dovnitř a rychle přirazil dveře před nosem zvídavému fraucimoru. Stačili si sami dva jako kdysi a jako vždycky.

Kateřina dorazila do Anagni za tmy a taktak že našla domek, který v postranní uličce najala. Branka lehkovážně pootevřená. Prošla dům, ale nikde nikdo. Nakonec se přišourala služka.

„Paní odešla s tím pohanem,“ zahučela.

„Kam šli?“

„Neříkali. Byla nastrojená a on měl tu brnkavou věc.“

Kateřina potřásla hlavou. Služku sehnali v blízké vesnici a krom toho, že byla prostinká, byla i přirozeně tupá. „Dej mi něco k jídlu,“ zavolala za ní. „Doufám, že tam něco máš.“

Chléb a sýr? Stačí bohatě. Původně chtěla čekat, ale cesta ji přece jen unavila. Už mi jdou léta, marná sláva, pomyslela si nevrle. Padesátku mám dávno na krku. A co, jednou to muselo přijít. Karlovi je jednašedesát a ještě mívá chutě, jak to vypadá. Měla bych je taky, kdyby zůstal naživu ten jediný? Kdoví. Začíná se mi zdát, že ani ne.

Zalezla do postele a usnula skoro okamžitě. Dávno už svítalo, když ji probudil podezřelý zvuk. V tu chvíli byla na nohou. Co to bylo? Zaposlouchala se. Někdo přicházel. Ale přicházel, neskrýval se. Podpatky klapaly po schodech, až se to rozléhalo. Vlastně bezohledně v době, kdy každý slušný člověk spí.

Kateřina si znovu vlezla do postele. „Annette!“ zavolala.

Dveře se otevřely. „Už jsi se vrátila? A... sama?“

„Tady jsem sama.“ Kateřina se skrytě usmála. V tomhle ti nepomůžu, kočičko. Musíš se zeptat rovnou. Podívala se na Annettu blíž a vytřeštila oči. „Kde jsi to byla? Vypadáš jako... jako...“

„Jako z harému, jen to řekni,“ doplnila Annette a ukázala bílé zuby v úsměvu. „Orsini dával večeři pro celé kolegium kardinálů.“

„Vida,“ řekla Kateřina zaraženě. „Mě nikdy nepozvali. Myslela jsem, že jsou to večery jen pro muže.“

„Víceméně. Jenomže když se páni chtějí řádně nacpat, musí mezi chody dělat přestávky a v těch se potřebují bavit. Dobytí Jeruzaléma už všechny otravuje a taky je to moc nákladné. Tak místo aby se radovali nad pobíjením Saracénů, radši se dívají, jak tančí Saracénky, víš?“

„Cože, ty tančíš?“

„Jistě. Proč ne?“

„Netušila jsem, že to umíš.“

„V harému mě to naučili. Snad jsem všechno nezapomněla. Jak vidíš, hodí se to.“

„A... to jsi tam sama?“

„Většinou. Ne, sama ne, chodí se mnou Mahdí. Jako hudební doprovod, víš? Naučila jsem ho hrát. V životě předtím neviděl žádný nástroj, ale má nadání. Vymýšlí si docela kouzelné melodie. Byla by ho škoda mezi piráty. Bez něho, nevím. Asi bych si to důkladně rozmyslela. Ale takhle... Jejich Eminence ta exotika okouzluje. A bývají dost sdílní, když se napijou. Odcházím, až když jsou všichni pod stolem. Někdy to trvá.“

„A - neobtěžovali tě nikdy?“

„Před Mahdím? To bych jim ani neradila. Takhle mezi sebou se aspoň snaží vypadat jako vtělená ctnost. Všichni o všech samozřejmě vědí, ale nahlas jako Svatý otec to nikdo neříká. K sobě na soukromou večeři mě už lákal skoro každý, ale vždycky se vymluvím. Jim na Roberta Ženevského a jemu na tebe a hlavně na císaře. Zatím to platilo. Teď, když jsi tady ty, tak to snad může skončit. S tebou pan kardinál mluví otevřeně. Se mnou se jen občas někdo podřekne, když jsou pořádně rozjetí.“

Kateřina si ji znovu změřila od hlavy k patě. „Tohle je tedy v Mönchově rodině úplná novinka,“ řekla. „Harémové tance! To tu opravdu ještě nebylo.“

„V Mönchově rodině?“

„Přece jsem řekla, že jsi moje dcera. Jak k tomu vůbec došlo, že tě zvou?“

„Zajímali se, když jsi odjela. Jsou děsně podezíraví, asi ze zvyku.

Chytila jsem je na dojemnou historku ze svého mládí. Ne, nelhala jsem tak moc a hlavně si dávám pozor, aby u toho nebyl Robert ze Ženevy, kterému jsem vykládala docela jinou historku. A vlastně jsem jim řekla skoro pravdu. Že mě v devíti unesli osmanští piráti.“ Uchichtla se. „To bys nevěřila, jak se kardinálům líbí historky z harému. Vždycky dám něco k lepšímu s docela nevinnou tváří. Kdyby tušili, že už mi bylo pětadvacet, nevěřili by. Vypadám prý mladší. Dřív mě to mrzelo, teď se to hodí. Ctihodní otcové nejsou zdaleka tak pruderní jako...“

„Co jim vykládáš, prosím tě?“

Annette chvíli mlčela. „Zeptej se Jindřicha,“ řekla pak neochotně. „Neměl to nikdy rád a tobě by se to asi taky nelíbilo. Nebaví mě, když mě někdo plísní. Tady už jsem si zvykla na obdiv. Strašně mě litujou a ze soucitu mě hladí. Jsou nechutní, ale snáším to. Konečně na tom nic není, zajít moc daleko si ještě nikdo nedovolil. Chceš vědět, co se zatím stalo? Řekla bych, že všechno vím.“

„Až ráno.“ Kateřina zavřela oči. „Pojď sem a dej mi pusu, děvenko. Já tě nebudu peskovat, jsi skvělá. Nebudu se tvářit, že já bych nikdy... Bodejť. Podívej se na mě. Tvoje zbraně jsem nikdy neovládala. Jestli nám něco chybělo, tak teď jsme s tebou k nepřemožení.“

Po Anriettině tváři přeběhl červánek. „Díky,“ zašeptala, a protože jí Kateřinino uznání dodalo odvahy, konečně se zeptala přímo: „A kde je Jindřich? Přece jsi říkala, že ho přivezeš.“

„Jel do Říma. Nemohl se zaplést mezi to klubko zmijí, má-li si získat papežovu důvěru. Dokonce ani nebude vystupovat jako můj syn. Z těch, kdo ho znají, snad u Urbana nikdo nezůstal. Aspoň to tak říkali, když jsem odjížděla.“

„Ví o mně?“

„Nemá tušení, že se mu mezitím narodila sestra a už je dospělá. Ostatně, ani tady to není tvůj bratr. Jmenuje se Jindřich z Wolgastu.“

Annette se zamračila, protože jí to jméno něco řeklo. „Proč z Wolgastu?“ zeptala se nepřátelsky. „To si vymyslel on?“

„Ne, já. Proč ne? Wolgast je daleko. Jiné jméno mohlo být nebezpečné. Ani ty sis tu přece nemohla říkat hraběnka de Foix. Kdekdo by věděl, že lžeš. A můj syn? Když jsem se veřejně přidala k Robertu Ženevskému? Ne. Je to jen posel, který Konrádovi z Veselé nese císařův list a ani neví, co v něm je. Udatný bojovník se papeži

bude hodit.“

„To jistě.“ Annette se zachmuřila. „Kardinálové si najali Simona de Budes s jeho bretonskou kumpanií. Prý dokonce dobyli Andělský hrad. Nechceš nic slyšet, ale spát můžeš až potom. Věř mi, že v Římě půjde o život. Papeže sice vyhnali z Andělského hradu, ale má kde být. Celý Řím je s ním od chvíle, kdy se rozkřiklo, že odmítl odjet do Avignonu. Pro tu chvíli ho porazili a z těch Bretonců jde strach, ale je to jen jedna kumpanie, možná i druhá, třetí, ale Itálie je veliká. A všichni jsou proti kardinálům. Nevím, jak se chtějí udržet.“

Kateřina odhodila pokrývku a posadila se. „Už neusnu. Ty jsi mi dala! Přece jsem ti řekla, abys s tím počkala do rána! Když jsem byla tak stará jako ty, usnula jsem i pod keřem na poli, kde právě zuří bitva. Teď stačí malé rozčilení a je po spánku. Pojď, nasnídáme se a...“

„Ale já chci spát!“ vykřikla Annette zoufale. „Jsem utahaná jako kotě! Dovedeš si to představit?“

„Já ne.“ Kateřina se tomu usmála. Představa, že by protančila noc, jí byla zcela cizí. „Ale budiž. Zase si lehnu a budu přemýšlet. S žádným kardinálem asi nebude řeč až do večera. Jdi spát. Zasloužíš si to.“

VELKÉ SCHIZMA

První náznaky pochybností o řádném průběhu konkláve se veřejně vynořily v červenci 1378 a kardinálové se pokusili shromáždit větší vojsko za přispění vévody z Fondi, vazala neapolské královny. 9. srpna v Anagni vydali prohlášení k celému křesťanstvu o neplatnosti volby, která byla provedena ve strachu o jejich životy. Svatý stolec od smrti Řehoře XI. de iure obsazen není a námitka, že koncil může svolávat jen papež, je tedy bezpředmětná. V dalším manifestu označili Urbana za Antikrista a samozvance, který byl dosazen násilím. Kardinálové vůbec neměli v úmyslu vyvolat schizma. Spoléhali se, že když se vzdálili z kurie a nadále budou vystupovat jako jeden muž, přimějí Urbana k rezignaci, anebo v nejhorším ho přemohou silou zbraní. Po červencovém vítězství nad římskými obhájci Andělského hradu uvěřili v neporazitelnost bretonské kumpanie. Též spoléhali, že je podpoří Karel Pátý jako kdysi Filip Čtvrtý Nogareta v Anagni. Přece všechno, co věděl o Urbanovi, bylo nepříznivé a v každém případě byl v souhlasu s jeho zájmy návrat papeže do Avignonu, což

Urban svým volitelům odepřel. Ale není-li Urban pravým papežem, pak nezáleží na jeho vůli.

Karel Pátý se nejdřív zachoval obezřele. Sotva se o spiknutí kardinálů dověděl, svolal preláty a právníky k poradě. Věřil, že pařížská Sorbonna kolegium podpoří. Ale mistři ho zklamali. Vyslechli posly kardinálů a po dvoudenním rokování střízlivě poradili králi, aby nedělal ukvapené rozhodnutí v záležitosti, která je velmi subtilní a v žádném případě se netýká světské moci.

Po dalších pokusech obdržet ze Sorbonny aprobaci, která stále nepřicházela, se kardinálové přemístili pro jistotu až do Fondi na neapolském území a v konkláve 20. září vybrali papeže ze svých řad. Potřeba zvolit silného a rozhodného muže je zavedla k neuvěřitelné volbě. Papež intronizovaný a korunovaný jako Kliment VII. byl Robert ze Ženevy, v Itálii nechvalně proslulý „řezník z Ceseny“. V první chvíli překvapení se zdařilo ho pod ochranou otrlé a všeho schopné kumpanie dovést k obřadu do Andělského hradu. Triumfální jízdu Městem si ale už musel odpustit.

Volba jiného papeže by měla snad naději uspět, kdyby byla přijatelná Italům. Povýšení muže obávaného a nenáviděného po celé Itálii svědčí o aroganci moci stejně šílené jako Urbanovo počínání. Kolegium kardinálů ovládané Francouzi nebralo ohled na city Italů a lehkovážně nového papeže i sebe zbavilo možnosti jakéhokoli dalšího vlivu v Římě.

DOTKNI SE NEBE

Nebylo snadné dobýt Andělský hrad, a přece se to v krátké době už podruhé stalo. Jindřich se ochotně přidal k útočníkům. Ne že by zrovna prahl po Urbanově vítězství, ale neměl pražádnou jistotu, že Klimenta do Říma nedoprovodila jeho matka, a i když se Robertovi ze Ženevy podařilo včas uniknout, kdoví kdo z jeho průvodu to odskáče. Naštěstí se zmýlil.

Žoldnéři italského kondotiéra Alberiga dá Barbiano, které Římané najali pro papeže Urbana, byli přinejmenším stejní hrdlořezové jako Bretonci a taktak se podařilo zachránit pár zajatců, kteří mohli být jako rukojmí užiteční. Kateřina mezi nimi nebyla. Ani mezi mrtvými, jimiž byly posety chodby hradu a které Jindřich prohlédl jednoho po druhém. Ulevilo se mu. Tenhle boj se mu v nejmenším nezamlouval a jediné, co mohl uplatnit ve službách šíleného papeže, bylo válečnické umění a hrubá síla, kterou nikdy nepokládal za přednost.

Ostatně ještě před volbou vzdoropapeže se napjaté vztahy mezi Urbanem a císařskými posly značně uklidnily. Hrozící nebezpečí přece jen papeže přimělo chovat se smířlivě. Po svém odmítnutí návratu do Avignonu nemohl doufat v podporu francouzského krále. Už to byla výhra, že se Karel Pátý ke sporu zatím nevyslovoval. Příkazem dne tedy bylo získat na svou stranu císaře.

Koncem července papež Urban svolal veřejnou konzistoř, a i když se k ní dostavili jen tři kardinálové, vyhlásil slavnostně aprobaci Václava a okamžitě sestavil nové poselstvo k císaři, které mělo jednak vyvrátit pochybnosti o tom, že nátlak na kardinály při volbě byl činěn jeho jménem, které vůbec v davu nepadlo, jednak přimět Václava k římské jízdě. Akt za života předchozího císaře jistě podivný, ale císařské vojsko mohlo zvrátit úmysl kardinálů, kdyby přišlo včas.

Jenže včas nepřišlo a ani nemohlo. Karel a s ním jeho syn dobře věděli, že není možné takovým způsobem handlovat s císařskou korunou. Už volbou Václava římským králem se napjaly k prasknutí všechny možnosti a tak okázale pohrdat veřejným míněním prostě nelze, aspoň ne tak rychle po sobě. Krom toho bylo stále nejasné, jak se spor rozřeší. Papež bez kardinálů vlastně nebyl papež. Ale ani oni bez papeže nebyli kardinálové. Urban okamžitě po jejich

nepřátelském prohlášení, ještě dřív než stačili zvolit jiného papeže, je sesadil a jmenoval během týdne nové. Mezi nimi nechyběl ani pražský arcibiskup, což byla pocta do té doby nevídaná i přes prestiž, kterou u kurie měl už Arnošt z Pardubic. A do věcí církve v Čechách a v celé říši prý papež nebude nikdy zasahovat bez císařova souhlasu!

Mnohaleté svízelné úsilí zde bylo náhle korunováno úspěchem jako mávnutím kouzelného proutku. Potíž byla v tom, že nikdo nedokázal odhadnout, při čem Urban po případném vítězství setrvá.

Konrád z Veselé si dal obeslat císařského posla, o kterém snad jediný v Římě věděl, kdo to vlastně je.

„Slyšel jsem, že jste se nemálo vyznamenal při zpětném dobývání Andělského hradu," řekl mu a neznělo to dvakrát vlídně. „Nechci vám radit, jistě máte svoje příkazy. Ale nevím, jestli je prozřetelné spojit svůj osud k nevybřednutí s osudem tohoto papeže. Já, mám-li být upřímný, o jeho pravosti pochybuju. Byl jsem tu, když ho volili. Mé poslání se týkalo jen aprobace římského krále, takže jsem mohl být nestranný. Jste si tak jist, že císař neuzná Roberta ze Ženevy? Já bych nebyl. Je to přece jeho přívrženec a příbuzný. Určitě je mu bližší než celý Urban. Ale musím zachovat opatrnost, jsem tady jménem císaře a nemám právo zasahovat do věcí, které se netýkají vlastní aprobace. Tu jsem už získal. Kdyby mi ten... kdyby mi papež laskavě bulu svěřil, mohl bych se vrátit a věřte, že bych rád. Jenže okolkuje, o zásluhy se zřejmě nerad dělí. A taky má podmínky, jako je měl Řehoř. Přísahu krále Václava, že nikdy už nedopustí novou římskou volbu za života vládnoucího císaře. Teprve pak předá nuncius bulu do jeho rukou. Tak nevím. Hledím se zbavit úřední stránky věci, abych si mohl počínat podle svého svědomí. A snad i získat něco nadto. Doba je příznivá."

„Přízeň doby si představuju jinak." Jindřich se ušklíbl. „A co chcete ode mne?"

„Vlastně nic. Ano, to je to pravé slovo. Nic. Byl bych rád, kdybyste tu už nic nepodnikal. Nemáte-li opačné rozkazy..."

„To nemám. Měl bych se možná se zprávou, co se tady děje, vrátit urychleně do Prahy, ale musím najít svou matku. Jsem přesvědčen, že císař by mi sám zazlíval, kdybych se o její osud nepostaral. Vy ostatně tu nejspíš nezůstanete už dlouho a císaře o všem zpravíte lépe, než mohu já."

„Nevíte, kde je vaše matka?"

„Snad to tuším."

„A?“

„Promiňte. To je jen naše rodinná věc.“

Jestli odjela s Klimentem, je v tom až po uši a vůbec není třeba, aby se to v Římě rozkřiklo. Konrád z Veselé je nepochybně na straně kardinálů. Ale platí to o každém v jeho domácnosti? Řím je plný špehů, ať už toho či onoho papeže. Tady jsem ostatně skončil. Neměl jsem přístup ani do všech míst, kam pronikli císařovi Konrádové. A pokud jsem se dověděl něco víc, věrně jsem to podle příkazu předal. Oni se vracet budou jistě. Řekl bych, že já nemusím.

Neapol je krásná. Pamatuju se. Cosi mi říká, že ji najdu tam.

Je koneckonců dávná přítelkyně neapolské královny. Kliment z Říma může jenom na jih. Postupuje jistě váhavě. A nerad. Mám dobrou vyhlídku, že ho předjedu.

Dvůr prchajícího papeže zastihl Jindřich ve Fondi a značně se mu ulevilo. Vypadalo to, že Kliment VII. se tu na útěku zastavil a možná hodlá zůstat. Výstavný dům, který vévoda z Fondi před třemi týdny poskytl pro konkláve, teď postoupil v něm zvolenému papeži, který v Římě pobyl příliš krátce na to, aby mohl být pokládán vskutku za římského biskupa. Zastávka na cestě? Nebo tu chce zůstat? V té chvíli to Jindřicha ani nezajímalo. Hlavně že Kateřina zřejmě jela dál. Pro přívržence Roberta ze Ženevy byla italská půda příliš horká i na území Neapolského království.

Jel zvolna podél nádherného moře. Dávno byl podzim a i tady to už chvílemi fičelo. Ale pořád bylo vlídnější než dál na severu a jásavou barvou lákalo jako v nejhlubším létě. Možná ani není tak hrozně studené.

Bezděky si vzpomněl na Elišku. Teď by se jí tady líbilo. V létě tu bývá parno k zalknutí, ale vánek od moře je i tehdy svěží. Natož teď. Co dělá? Vzpomínka byla něžná a soucitná. Chvíli se zpytoval a s uspokojením zjistil, že nic víc v ní není. A to prožil měsíce plné ctnosti poblíž přísného papeže. Bez jediného zakopnutí o práh některé pohostinné římské ložnice. V takových časech se myšlenka na tu dřív draze milovanou vracela s urputností, které často nedokázal odolat.

Možná to bylo všechno proto, aby mladistvé omámení přispělo k nezbytnosti ukvapeně se neuvazovat. Muž jako on měl zůstat svobodný, nechtěl-li zanedbávat milující bytost víc, než byl obvyklý zvyk té neurvalé doby, která dvornými slovy uctívala ženy a

bezohlednými skutky je ponižovala. Jindřich vyrůstal s matkou a ženy ctil. Ne natolik, aby se vyhýbal dobrodružství, když se mu vlídně nabídlo. Ale nic vážného, co by se osudově dotklo citu, ať už jeho či jejího. Ne, to nikdy. Před jeho vnitřním zrakem stála císařovna jako strážný anděl jeho svobody. Teď se mu začínalo zdát, že jenom proto. Pomalu patnáct let! Palčivá touha zmizela. V jeho srdci zůstala jen lítost. Ještě dnes by za ni bez váhání dal život. Ale srdce ne.

Snad už jsem starý dost, abych si i bez toho věděl rady, pomyslel si s úsměvem. Ostatně nejsem žádný kníže, aby nějaká luzná bytost zatoužila svůj život nadosmrti spojit s mým. Rozmilý rytíř pro blaženou chvilku, to je jiná. Zde jsem, má paní, k vaší službě, chcete-li se na chvíli zbavit přízraku nevlídného manžela.

Krátil si dlouhou jízdu představami, které se k cestě za matkou moc nehodily. Týdny v Římě a měsíce v Tangermünde a Praze jako nějaký řádový rytíř, který bere vážně slib čistoty. Je načase se zase jednou poohlédnout. Neměl bych se někde zastavit? Až se sejdu s matkou, bude to o mnoho nesnadnější.

Ale cit povinnosti v něm zvítězil. Vždyť ani nevím, jestli ji vůbec najdu. A najít ji musím. Nemá ani své lidi, všichni šli se mnou do Říma. A i já jsem odjel zbrkle bez nich. Nebyl čas shánět je po krčmách. Ostatně - to mě dávno naučila - osamělému jezdci hrozí míň než nepočetné skupině ozbrojenců. Buď celé vojsko, nebo nic.

Nebylo snadné dostat se do Neapole, ale Jindřich to tu znal. Docela drze se dal ohlásit u královny. Nehodlal ztrácet čas. Nepochyboval, že ho Jana přijme, ač ho zrovna v lásce neměla. Jistě mu nezapomněla, jak překážel před deseti lety. Nebo ano? Stárnoucí kráska už překročila padesátku a na mladého rytíře mohla být zvědavá. Tím spíš, že čtvrtý manžel na rozdíl od předchozího, nešťastně zemřelého Jaymé z Mallorky, byl o dobrých šest let starší, než byla ona, a spíš zdatný voják než něžný milenec. Odvahu určitě nepostrádal, když se dal zlákat tím manželstvím. Jeho předchůdci v Janině ložnici všichni tři zemřeli násilnou smrtí. Mohl zatoužit po tom, stát se po jejím boku králem, ale při takovém počtu mrtvých to už bylo na pováženou. Stejně se stal jen vévodou Tarentským. A možná ani nebyl v Neapoli. Aspoň Jindřich se při svém slyšení u královny s ním nesetkal.

Jana ho přijala vcelku vlídně. Nebyl předmětem dávných vzpomínek a na tehdejší nelibost už dávno zapomněla. Vždyť se

ohnivý kyperský král jejím životem jen kmitl a nezanechal stopu. Zato matka mladého rytíře byla nerozlučně spjata s jejím mládím a první láskou. Možná první. Občas si namlouvala, že i poslední. Co bylo potom...

„Ovšemže je tady," řekla po chvíli klábosení, když se konečně zeptal na matku. „Překvapilo mě, že nepřišla s vámi. Vy jste ji ještě neviděl?"

„Spěchal jsem složit poklonu Vašemu Veličenstvu," řekl dvorně. „Jistě mi promine, že jsem své pátrání po ní o chvíli odložil."

„Málem a zastihl jste ji tady," usmála se. „Ale má ráda svobodu. Bydlí jako obvykle v hostinci. Častěji bývá u mne vaše sestra. Pošlu pro ni."

Sestra?! Nedovedl si představit, oč jde, a radši z ožehavé situace vycouval.

„Jste velice laskavá, Veličenstvo," řekl honem. „Ale chtěl jsem vás jen krátce pozdravit. Vrátím se, dovolíte-li, i s ní... s nimi, až bude příhodnější čas."

Milostivě ho propustila a dlouho se dívala na zavřené dveře. Ano, jsem stará. V jeho očích už nebyl obdiv, nic. Ani já jsem necítila vzrušení, a přece pohled na takové mladíky ve mně odjakživa probouzel vášeň lovce. Se svým nejnovějším manželem jsem dva roky a za celou tu dobu mi nikdy nepřišlo, jak je upjatý a střízlivý. Snad že jsem si ho vzala, jen aby mě chránil. Či je to vskutku tím, že už jsem prožila, co se jen dalo, za půl století života? Můj Bože! Aspoň jednou ještě závan mládí! Aspoň minutu blažené závrati! Ne, nevrátí se nic. Nic, nic. Smiř se, Jano. Nejsi už mladá, ale zato jsi královna. A Ota Brunšvický, můj bojovník a manžel, mi můj trůn zachová. Můj milenec? Ne. To už ne.

„Ty sis ale pospíšil!" vykřikla Kateřina, když Jindřich bez ohlášení vtrhl do jejího příbytku. „Posílala jsem ti vzkaz teprve předevčírem. Ještě jsi ho dostat ani nemohl."

„Hlas srdce," usmál se. „Už mě to v Římě netěšilo. A měl jsem pocit, že bych na tebe měl dohlídnout."

„Dohlídnout na mě? Proč?"

„Aby ses do něčeho zbytečně nezapletla."

Potřásla hlavou. „Zaplést se býval vždycky spíš náš cíl."

„Mami! Už by sis měla dát pokoj. Uvědomuješ si, kolik je ti let?"

„Díky za připomínku, Jindřišku. Zdvořilý jsi ke mně tedy nebyl nikdy.“ Podívala se na něj. „Co tak najednou?“

„Najednou jsem si uvědomil, že tě nechci ztratit. To víš, že Urban hrozí smrtí každému, kdo se přikloní k Robertovi? A tady v Itálii...“

„Jsme v Neapoli,“ přerušila ho.

„Ať. Neapol je taky Itálie. To poznáš. Ve Fondi táhnou rozhořčené davy ulicí a povykují pohrůžky na vévodu. Dřív či později se papež odtud bude muset hnout. Kam asi? Měl by dát Neapoli pokoj a táhnout rovnou do Avignonu. Stejně mu nic jiného nezbude.“

„Jenomže to on neudělá. Neudělá to dřív, než Urban složí zbraně.“

„Toho se nedočká. Dva papežové! Jeden by měl snad radši vyhrát, jenže čertví kterému z nich se to povede.“

„Povede-li se,“ doplnila ho Kateřina stručně.

„To přece musí!“ vykřikl. „Přece nemůžou být dva papežové!“

„Už jsou. Robert Ženevský to nevzdá a tvůj Urban taky ne. Byla bych radši, kdyby Janu z toho vynechali, ale ona má na Urbana vztek. Klimentovi útočiště neodepře. Samozřejmě se čeká, jak se vyjádří francouzský král. Má dlouhé prsty.“

„Myslíš, že tvůj císař nemá delší?“

„Jak kde. Tady v Neapoli asi ne.“ Vzdychla. „Moc jsme mu zatím nepomohli.“

„A už nepomůžeme. Jen Bůh je všemohoucí, matko,“ usmál se. „A tak se mi zdá, že ani on si s tím nebude vědět rady. Avignon? Proč konečně ne. Ve Francii jsem dávno nebyl a asi bych se taky měl podívat za Hartim.“

Podivně se usmála a Jindřich si náhle vzpomněl, co mu říkala neapolská královna. Zrovna se chtěl na to zeptat, když se rozletěly dveře na chodbu. V první chvíli jenom lapí po dechu.

„Co tady děláš?“ řekl konečně, když se trochu vzpamatoval. „Myslel jsem, že jsi zůstala v Basileji.“

„Asi ne.“ Annette k němu úsměvně přitančila a zlehka ho políbila na tvář. „Sesterský polibek,“ zasmála se. „Překvapils mě. Myslela jsem, že se budeš vzpouzet.“

„Nebuď dětinská.“

„Známe se třináctý rok,“ řekla Annette najednou vážně. „A celou tu dobu se na mě díváš jako na dítě. Ačkoli už jsem spíš stará panna.“

„Pořád vypadáš jako dítě.“ Něžně se usmál. „Děťátko.“

„Jenže já nejsem panenka na hraní.“

„To je dobře, protože já si nechci hrát.“ Jindřich se podíval na Kateřinu. „Chci slyšet rozumné slovo,“ řekl rozhodně. „Od ní se nedočkám.“

„A co je podle tebe to rozumné slovo?“ zeptala se Kateřina. „Domluvila jsem se s Annettou dávno. Měla sedět a čekat na manžela? Tvá fantazie dál nesahala, pokud vím.“

„Kam měla sahat? Vždyť je žena. Teď už - Ano. Je.“

„Ty jsi ale načichl tím Urbanem!“ okřikla ho. „A co jsem já? Jsem muž? Často jsem si to přála, ale to bylo proto, že mi do muže možná chybělo míň než do ženy. Jí nechybí nic. Dokonce by ani nebylo tak zlé být žena, kdyby nám muži nepředpisovali, jak máme žít. Ale krásným ženám muži stejně neporoučejí. To jsem já nebyla nikdy. Annette je.“

„Díky, že jsi mi otevřela oči,“ řekl posměšně. „To myslíš, že jsem si nevšiml?“

Chvíli se na něj dívala. „Nechme toho,“ řekla potom. „Já ti rozumím. Tvůj otec se taky nechtěl oženit a já jsem se vdala jenom kvůli tobě. Na takový názor má Annette stejné právo jako ty. A jestli chceš něco vědět, oba dva dohromady jí nesaháme po kotníky. Měl bys vidět, jak roztočila celý kardinálský sbor.“

„Smím taky něco říct, když se mluví o mně?“ zeptala se Annette uštěpačně. „Jeho otec se nechtěl ženit a on taky ne. Týká se mě to snad? Sotva. Ano, pan rytíř je prozíravý a vůbec mu neuniklo, že jsem do něj bývala moc zamilovaná. Utekl v děsu, ale zbytečně. Bylo to dětinství. Měla jsem příležitost poznat spoustu dalších mužů. A jestli mi na někom z nich něco vyhovuje, tak nejspíš, když ho můžu mít za bratra.“

Jindřich až do konce neposlouchal. „Jak poznala?“ zeptal se ostře. „A spoustu. Nechci být úzkoprsý, ale žena mívá taky děti. Byl by to rychlý konec dobrodružství. Zvlášť kdybys nevěděla, s kým ho máš.“

„Ty ale domýšlíš věci!“ podivila se. „Poznat je prostě poznat. Nemluvila jsem o... Promiň. Já vím, že na jasnou řeč jsi citlivý. Už jsi zapomněl, že se vyznám? A v našem postavení je to myslím dobře. Nespadnu do neštěstí jak puťka z vesnice. Každá zkušenost je užitečná. I ta z harému.“

„Ty jsi ji asi neposlouchal, Jindřichu,“ zasáhla Kateřina. „Stalo se, že ji musím vydávat za svou dceru. Tam, kde tě znají, jste sourozenci. Má pravdu. Chovej se tak. Když se rodina sejde, aspoň chvíli se

všichni radují, že jsou spolu. A neřeší hned v první hodině všechny otázky života.“

„Tak dobře, radujme se,“ ušklíbl se. „Co mám udělat?“

„Třeba jít s námi trochu k moři. Nechce se mi sedět až do večera v pokoji v hostinci.“

Šli zvolna do přístavu. Propletli se změtí námořníků, kteří vynášeli zboží z velkého korábu, a došli k bárkám rybářů. Právě vyjížděli k večernímu lovu.

Annette se zadumaně dívala na bílé plachty, které vzdouval vítr.

„Stýská se ti?“ zeptal se Jindřich tiše.

Možná ano. Podívala se na něj. „Nevyjedeme si taky?“ zeptala se nevinně místo odpovědi. „Zítra. Počasí se možná udrží. Tam v zátoce je prý krásný ostrov. Kateřina mi o něm vyprávěla a už jsme se spolu dlouho neplavili po moři.“

Kateřina si dobře pamatovala, co jí vyprávěla o cestě na Capri před třiceti lety, ale neřekla nic. Není to moje věc. Jsou dospělí a do jejich života mi nic není. Nevím, jestli to chci, ale ta malá divoška si stejně prosadí svoje. Třeba se moře rozbouří a taky se nedostanou zpátky stejně jako tenkrát Jana s Ondřejem. A možná se ani nerozbouří. Ona nepotřebuje, aby jí pomáhala vyšší moc. Tenkrát jsme malou královničku na Capri vlastně unesli, já a její choť. A po několika nocích za rybářskou sítí z toho byla láska jako trám, ačkoli tomu předtím nenasvědčovalo vůbec nic. Řekla jsem jí, že na tom ostrově je zvláštní kouzlo. Měla bych Jindřicha varovat?

Podívala se na syna a pochopila, že rady jsou tu zbytečné. I kdyby si byla jistá, jakou mu má dát. Možná že se na Annettu podíval vůbec prvně očima nezatíženýma odpovědností. A je vyhladovělý, zdá se. Na ctnostném dvoře ctnostného papeže asi nebylo moc příležitosti k jiným dobrodružstvím než těm vojenským.

„Vyjedu si s tebou s potěšením,“ řekl rozmarně. „Ten ostrov znám. Když jsem tady byl před deseti lety, ukázali mi modrou jeskyni. Bude se ti líbit, je mnohem krásnější než ta na Mallorce. Určitě je plná Tiberiových pokladů.“

„Kdo byl Tiberius?“ zeptala se.

„Pirát. Kdo jiný? Jako všichni císaři.“

„I ten v Praze?“

Kateřina se usmála.

„Ten především.“

Mýlila se, když na císaře vzpomněla očima mládí. Jestli v té chvíli zrovna odpovídal tomu obrazu, když cválal podzimními lesy s vlajícím pláštěm, čekaly ho brzy docela jiné starosti než rozverné myšlenky na přicházející noc.

Eliška se žene vpředu a chvílemi obrací zpátky usměvavou tvář, aby se přesvědčila, že pronásledovatel její náskok nezkrátil. S potěšením se dívám, jak pro tu chvíli znovu kvete, a udržuju vzdálenost, kterou si přeje. Družina na můj příkaz zůstává pozadu.

Tohle jsme potřebovali. Zase jednou se ztratit na můj Karlštejn. Tentokrát sami. Úmorné vladařské povinnosti budou pozítří pokračovat a možná je tohle poslední krásný den. Nevyužít ho by byl hřích. Leckomu by se možná zdálo příliš namáhavé jet kvůli jediné noci tolik mil, den tam, den zpátky, ale připadáme si tak jako mladí milenci, aspoň já, ona je mladá doopravdy, ale konečně - tam budeme dřív a zpátky taky, neloudáme se, oba milujeme prudkou jízdu, takže zítřejší slavnostní večeře se vším všudy pro císaře a jeho hosty nijak neutrpí. Ten jediný den se už ztratí a zítra ať se zboří svět.

Možná se zboří, přijde-li z Říma zpráva horší, než se vůbec dá očekávat. Cítím to ve všech kostech a bojím se pojmenovat tu děsnou věc. Ne, ani myšlenkou. Ne dnes. Dost, dívej se teď na ni, i ona zapomněla, co ji trápí, a je toho dost, dnes jsem jen její muž a císaře jsem nechal v Praze. Dlouhý, příliš dlouhý půst pro srdce ještě teď po letech hladová. Co jsou to chvatná objetí pomalu mezi dvěma chody nekonečných hostin, míval jsem je rád, ale už mě to netěší, nic mě už netěší, nemohu-li znovu cítit závan mládí jako teď. Už je jich pořídku. Tím víc si jich vážím.

Elišce se honily hlavou myšlenky velmi podobné. Bylo málo těch chvil, kdy byli spolu sami, a většinou to nebývalo jako dřív. Dnešek sliboval přinést změnu. Karel se mýlil. Neohlížela se ze strachu, aby ji nezbavil vítězství toho závodu touhy, ale aby se přesvědčila, že on i jeho kůň stačí zběsilému trysku, kterým se hnali vpřed.

Velká věž Karlštejna ještě vyvstává jako z pohádky v rudém kotouči zapadajícího slunce. Na konci října se už dny krátí. Stihli jsme to včas a za odměnu bude přicházející noc dlouhá. Nečekali nás. V kuchyni je zmatek. Vymlouváme se na únavu a odmítáme čekat, až se rožně roztočí. Večeře je tedy víc než skromná, ale tím líp. Hlas volající z ochozu velké věže svou výstrahou odpočítává hodiny a je to

jediný zvuk ve velikém tichu. Dokonce měsíc vychází, ten blázen, pán milenců a pošetilostí. Ano, laskavý Bůh nám seslal nádhernou, hlubokou noc. Netěšili jsme se nadarmo. Pojď. Už nemysli na zítřek.

To bylo moudré. Noc proběhla jaksepatří, ale byla poslední.

Mladý český král bouřil u hradní brány hned za úsvitu. Jel přes noc a měl hlad jako vlk. Ačkoli plným právem byl unaven, nevymlouval se na nic a hnal kuchaře k jejich dílu. Když se císařský pár konečně objevil, byly ranní hody v plném proudu. Jan z Jenštejna, Václavův kancléř, úslužně vyskočil.

„Tak jsi mě vypátral," řekl Karel napjatě. „Proč? Neřekl jsem ti, kam jedu, protože jsem se ještě dnes chtěl vrátit. To ti neřekli? Stalo se něco tak naléhavého, že jsi musel jet přes noc, a ty sám? Tak mluv konečně!"

Václav nemínil otce napínat, ale cpal se zrovna tak sveřepě, že nedokázal polknout dost rychle. Konečně se mu to zdařilo.

„Jsem římský a český král, ale bez tebe jsem se nechtěl k tomu vyjadřovat," řekl ještě s plnými ústy. „K tomuhle ne. Přijel z Fondi posel Konráda z Veselé."

„Proč z Fondi? Myslel jsem, že je v Římě."

„Odjel tam s kardinály. Zvolili nového papeže."

„Cože? Proč ve Fondi? Urban to vzdal? Jeho poslové pravda mluvili o nesnázích a také jeho list... S jakými kardinály? Pře3O1

ce jmenoval nové." Ne, nechci to vzít na vědomí. Prostě nechci. Určitě jde o omyl.

Václav se konečně zbavil všech zbytků obtížného sousta a vrátila se mu výřečnost. „Kardinálové setrvali na svém, i když je nepodpořil ani francouzský král. Možná tajně ano. Zvolili papežem Roberta Ženevského. Byl jako Kliment VII. korunován a intronizován v Římě, ale zase ho vyhnali."

„Panebože!" vykřikl Karel. „Robert se zbláznil! Nikdy se v Itálii neprosadí!"

„Přes šedesát let sídlili papežové v Avignonu. Má kam jít."

„Nemá kam jít. Když papežové sídlili v Avignonu, měli v Římě své zástupce."

„Ty ho neuznáš?" zeptala se Eliška překvapeně. „Je to tvůj přívrženec a příbuzný."

„Ne, to nemůžu, i kdyby to byl můj vlastní bratr. Dva papežové! Hrůzná představa. Kdykoli měla římská říše dva znepřátelené krále,

bylo zle. A papež? To už nejde jen o římskou říši, ale o celé křesťanstvo.“

„Urban je nemožný.“

„Na svatý stolec ho povolal i Robert ze Ženevy,“ ucedil Karel chmurně. „Když se ho chtěli zbavit, měli ho radši zabít. Svědomí *řezníka z Ceseny* by to už nezatížilo. Napíšu Karlovi do Paříže. Mít v Avignonu papeže, kterého za pána pokládali i v Římě, to pro Francii význam jistě mělo. Ale tohle ne. Avignon? To vůbec není totéž jako kdysi. Kliment V. i VI., Jan XXIL, Benedikt, Inocenc, Urban, ty všechny zastupovali v Římě kuriální úředníci a nunciové a papež je krom jiného i římským biskupem. Ale Robert ze Ženevy? Nemá s Římem nic společného. Není římský biskup se sídlem v Lateránu. Tím je papež, jehož v konkláve ve Vatikáne volil i on a o té volbě mi sám podal zprávu. V Itálii nemá kam jít. Leda do Neapole, ale ne nadlouho. Avignon! Stoka neřesti. Tak ho kdysi nazval Petrarca. Stoka neřesti, a teď už bez posvěcení.“

„Kancléř mi říkal totéž,“ řekl Václav chmurně. „Proto jsem je odkázal na tebe a tajně jsem ujel v noci, aby ses cestou mohl rozmyslet.“

„Díky, synu. Ale není co rozmýšlet.“

„Částečně snad ano. Kliment VII. -“

„Kdo je to?“

„Přece papež.“

„Papežem je Urban. A chceš-li mluvit o kardinálu-knězi baziliky Dvanácti apoštolů, pak říkej Robert Ženevský.“

Václav se váhavě podíval na kancléře.

„Smím něco říct?“ zeptal se uctivě Jan z Jenštejna.

„Jistě. Mluv.“

„Kardinálem-knězem baziliky Dvanácti apoštolů je přece teď tvůj arcibiskup Jan Očko z Vlašimi, můj ctěný strýc. Jeho Veličenstvo patrně chtělo naznačit Tvé Výsosti, že kdyby byl papežem vskutku Robert ze Ženevy, udělil by mu aprobační bulu bez podmínek. Snad by v tom byla jistá výhoda, ale jediná. Ani Jan Očko by potom nebyl kardinálem a sídlo papeže by stěží bylo v Římě.“

„Tohle mi vzkazuje Konrád z Veselé?“

„O aprobaci ano. Dovolil jsem si připojit svou úvahu.“

Karel se podíval na Elišku. „Pojedeme zpátky,“ řekl stroze. „Snídat nebudu, přešla mě všechna chuť.“

Poslušně vstala. Václav se lítostivým pohledem rozloučil s bohatým stolem a připojil se k nim. Nebe jako by sdílelo pochmurnou náladu, která provázela jezdce. Drobně mžilo a na cestu skoro nebylo vidět. Jaký propastný rozdíl proti nádhernému včerejšku!

Do Prahy dojeli až pozdě odpoledne. Už se setmělo. Karel seskočil na nádvoří a noha mu sjela po kluzkém kameni. Ohavná bolest v kyčli ho v první chvíli málem připravila o vědomí.

„Co je ti?“ vykřikla nad ním Eliška. „Ty nemůžeš vstát?“

Václav a Jenštejn ho podepřeli, ale s výkřikem klesl zpět. „Nosítka,“ procedil zaťatými zuby. „A ať mě nikdo nebere za nohy.“

I s bolavou nohou mi v Paříži bylo blaze. Bez většího trápení mě nosili. A vsedě. Tohle se nemělo stát. Nepostavím se hezky dlouho, jestli vůbec někdy. A za všechno můžou nesnáze s papežem. Byl bych pozornější, kdyby mě nežral vztek. V dvaašedesáti skákat v dešti z koně jako mladík! Jsi blázen, císaři.

Na pohodlném loži bylo líp, ale nevrlost ho neopouštěla. Měl k ní víc příčin než jenom tu jednu. Čekala ho spousta kancelářské práce a k psaní se nemohl ani posadit. Zlámaná kůstka, která se mizerně hojí. Verdikt lékařů byl stručný a neblahý. Horečná činnost ho rozptýlila aspoň zčásti na několik dní. Tajný list do Paříže napsal jeho jménem Václav. Ostatní vypravila kancelář.

Ještě že vyvstal spojenec nejpřirozenější tentokrát v Ludvíkovi Uherském. Jeho pře o Neapol měla naději uspět jenom u papeže Urbana. Vévoda ďAnjou, který měl zálusk na stejný trůn, se prohlásil pro Roberta Ženevského. Bude Karel Pátý *moudrý* opravdu a obětuje v zájmu křesťanského světa tak problematický zisk? Není to ani rok, co mi v Paříži slíbil, že papežství v Římě přestane klást překážky.

Ale to byl papežem Řehoř XI. Ten, který v Římě sedí dnes... Zprávy o něm se bohužel shodují až příliš. Jenomže římský císař bez papeže v Římě není pán světa. Tím je francouzský král. Odolá Karel v Paříži tomu svodu? Už tak toho dost dělí křesťany. Ještě Řím proti Avignonu. Ne, tomu nevěřím. Karel moudrý *je.*

Bamberský biskup Lamprecht z Brunnu se s císařovým pověřením vydal k říšským knížatům. Opisy kardinálských listů, potvrzujících kanoničnost Urbanovy volby včetně toho, který na jaře psal kardinálkněz baziliky Dvanácti apoštolů Robert Ženevský, byly rozeslány k vystavení do všech kostelů v Čechách a v celé říši. Panovníci Evropy obdrželi osobní císařovy listy, ale nejnaléhavěji

čekal Karel na odpověď z Paříže. Ve skutečnosti byla jediná, na které záleželo. Jinak po vyjádření uherského krále to bylo jasné. Říše a Anglie s císařem a Kastilie - kdoví. Itálie? Nejspíš taky. Tam neobstojí *řezník z Ceseny*. Francie. Sladká Francie. Ty můžeš na svou stranu strhnout mnohé. Buď statečná a soudná. Ano, v Paříži mě podpoří aspoň někteří mistři Sorbonny a Karel je přece *moudrý*. Je.

„Už nemůžeme nic než čekat, otče," řekl mu Václav za několik dní.

„Co jsi udělal ty?"

„Co jsem mohl. Rozeslal jsem osobní listy každému kardinálovi zvlášť." Podíval se na císaře. „Chtěl jsi ještě zpečetit mincovní řád. Myslím, že pro papeže už víc udělat nelze. Aspoň ne v této chvíli."

„Jsou nějaké nové zprávy?"

„Ne."

Kčertu s tím. Konrád z Veselé už ani slovo. Nic ani od Kateřiny a toho rytíře. Ostatně k čemu by to bylo. To, co vím, dávno stačí. Řešení není na nich, dokonce ani na mně. Pomoci křesťanstvu může teď jenom Bůh, kdyby povolal Urbana nebo Klimenta. Ale je některý z nich hoden věčné blaženosti? Anděl smrti se letos nevyznamenal. Z lenosti obchází jenom ty, které směl zavést rovnou do ráje. Můj syn. Francouzská královna. A ze všech papežů právě jen Řehoř XI. „Zavolej kancléře," řekl. „Ať skoncujeme aspoň s tím mincovním řádem. Jsem unavený a chce se mi spát."

Když kancléř s Václavem odešli, vklouzla dovnitř Eliška. „Zůstanu u tebe," řekla. „Vždycky jsi líp usnul s mou rukou na čele."

Dotkla se dlaní jeho tváře a zděsila se. „Vždyť jen hoříš! Nenachladil ses? Dám přiložit, oheň v krbu už dohořívá."

„Ne," zadržel ji. Jeho hlas byl slabý a nezněl jako jindy. „Je tu horko. Vzduch. Potřebuju víc vzduchu. Otevři okno, těžko se mi dýchá."

Zůstala vyděšeně sedět u jeho lože. Svatý Zikmunde! Dám ti všechny svoje šperky. Dám ti všechno. Nedopusť to! Před sedmi lety jsi přece pomohl!

Ale snad že z karlštejnské věže měly sliby k světci na nebesích blíž.

Otvor byl vskutku velmi podobný tomu na Mallorce. „Pozor, dovnitř musíš s vlnou," řekl Jindřich.

„Vidím to.“

„Mám veslovat?“

„Zaber, až ti řeknu.“

Propluli dovnitř bez úhony se schýlenými hlavami.

„Není to krása?“ Složil vesla a přisedl si k ní. Dívali se spolu do modrého světla, které se rozlévalo jeskyní.

„Je. Viděla jsem už dvě modré jeskyně a jednu zelenou. Moře a slunce umějí dělat zázraky.“

„Ty už jsi viděla modrou jeskyni?“ řekl zklamaně. „Myslel jsem, kdovíco ti neukážu.“

„Ukázal jsi mi kdovíco. Ujišťuj u tě, že v téhle se mi líbí nejvíc.“

„Snad jsme sem měli jít až ráno. Teď musíme spěchat. Za chvíli zapadne slunce a nebude nic vidět.“

„Co kdybychom ještě počkali?“ zeptala se. „Ještě nikdy jsem neviděla, co s vodou v modrých jeskyních dělá měsíc.“

„Ty máš nápady. Potmě se nemusíme dostat ven.“

„Tak tu zůstaneme do rána.“

Jen vzdychl a chopil se znovu vesel. „Říkej mi, ať nenarazím.“

Bez dalších řečí poslechla, a když byli bezpečně venku, zeptala se: „Ty ses bál zůstat přes noc v člunu?“

„Ne. Ale v noci jsem radši v posteli.“

„To jsi mi neřekl, že tu máme postel.“

„Docela se vším všudy ne. Ale v Tiberiových lázních něco bude. Rybáři z Neapole tam přespávají, když je bouře zazené od břehu.“

„Ty hledáš veselou společnost?“

„Byla snad bouře?“ odpověděl jí otázkou. „Kormidluj opatrně podél břehu, jsou tu skály. Budu veslovat. Měli bychom se tam dostat za světla, abychom ještě měli čas se porozhlídnout, jestli nezapomněli na dřevo na oheň. Moc horko zrovna není.“

„Máme pokrývky a ještě jsme je ani nenamočili,“ usmála se. „Nemyslím, že nám bude zima. A kdyby byla, budeš mě zahřívat jako tenkrát na Mallorce.“

Stiskl rty. Dobře se na tu noc pamatoval. „Trochu jinak,“ řekl. Dalo se to vyložit různě.

V Tiberiových lázních našli všechno. Sucho a houně zavěšené přes škvíry. Polena připravená na ohništi. Podívala se na něj. „To skoro vypadá, že sem někdo přijde.“

„Ne, nechávají to tak vždycky. Ten, kdo tu přespí, ráno připraví

všechno zas pro příštího. Vítám tě mezi rybáři.“

Přivázali člun a věci nanosili dovnitř. Jindřich vykřesal jiskru a vlídný ohýnek se zvolna rozhořel. Všechno kolem se rázem ponořilo do soumraku.

„Jsi spokojená s výletem?“

„Skoro úplně.“

„Co ti chybí?“

Pokrčila rameny a Jindřich se k ní naklonil. „Kdysi,“ řekl lehce, „ještě v Seville jsi mě políbila a se mnou se zahoupal svět. Nevíš, čím to bylo?“

„Vím,“ řekla tiše.

„Byl to velmi zvláštní pocit. Jednou bych ho chtěl ještě prožít.“

Na její rty se zvolna kradl úsměv. „Kdy jednou?“ zeptala se.

„Nejradši hned ted'.“ A po okamžiku splněného přání, okamžiku, který měl rozměr věčnosti, ještě dodal: „Jednou ne. Vždycky. Pokud budu živ.“

Ještě se prošli kolem lázní a chvílemi se líbali.

„Jsi pokřtěná?“ zeptal se.

„Už jsem ti to dávno řekla. Proč? Co na tom záleží?“

„Kněze to bude zajímat.“

„Chceš mě dát do kláštera?“ vykřikla.

„Mám pro tebe docela zvláštní řeholi,“ zašeptal a přitiskl k sobě její hlavu. „Křesťanský sňatek. Žádný harém a nic, co k tomu náleží.“

Dlouho mlčela a dívala se na něj s mírným výsměchem. To bys byl sám proti sobě, pomyslela si. Však my si poradíme, miláčku. Máš nadání, už jsem si všimla. Žádný harém? Ještě uvidíme. O poklad jsem přišla, ale vlastně ti přece jen mám co dát.

„A koho bych si měla vzít? Tvá matka přece říkala, že ty se nechceš ženit.“

„To říkala ona, ne já.“ Sám sebe poslouchal s úžasem. Z jednoho otroctví rovnou do druhého. Asi už jsem takový. Ještě před několika dny jsem se těšil z nabyté svobody a tumáš. Sám lezu do ohlávky. Ze by mi chyběla? Ona přece nic takového slůvkem nenaznačila.

Annette se zlomyslně usmívala, když šli zpátky. „Křesťanský sňatek, žádný harém,“ okřikla ho, když chystal jedno lůžko pro oba. „A před ním ke zpovědi a k přijímání. Styděla bych se před knězem, kdybych měla hřích.“

Chvíli na ni civěl a připomínal si, kolikrát se vytáčel on jí. Má

právo. Je ochotná kvůli tomu žertu zkazit tuhle noc? Mám jí dát pokrytecky za pravdu a čekat, jestli ona sama... Ne. Nebudu ji zkoušet. Nemůžu, i kdybych chtěl. Přisává se ústy k mým a svět se roztáčí až k závrati. Zakolísal jsem a padáme. Spíš schválně. Už ani nevím, jestli chci, anebo prostě musím.

„Já jsem v harému nikdy nebyl," zašeptal. „Měl bych ho poznat, než ho zavrhnu."

„Na to nás není dost."

„Je vás až příliš a každá z vás je jiná. Jiná večer a jiná ve dne, jiná se mnou a jiná s ostatními, jiná při práci a nejvíc jiná při milování. Vrať mi i Hannán. Myslím, že dnes jsem schopen jí rozumět."

Schopen byl vždycky, ochoten až dnes. Panenka, která se s prvním milencem nečervená. Nevinnost nečekal, překvapila ho.

„Proč jsi mi nic neřekla," zeptal se tiše v kratičké chvíli odpočinku.

„O čem?"

„O tom, že tě žádný muž přede mnou neobjal."

„Nikdy jsem netvrdila opak, či snad ano?" Posadila se. „Tobě to vadí? Nabídl jsi mi přece křesťanský sňatek. Měl bys být rád."

„Jsem rád. Aspoň si nemusím představovat jiné tváře."

„Ano. To je tvoje výhoda." Nadechla se a ucedila: „Já si bohužel jednu představuju. Ty ostatní mě nezajímají."

„Snad si nemyslíš, že s ní jsem někdy...," začal překvapeně.

„Copak jde jenom o postel?" přerušila ho zlostně. „A to jsi vyčítal ty mně, že mě nejvíc zajímaly jen skutky mezi mužem a ženou! Bylo mi jedenáct, jak by ne. Ale ve třiceti už bys měl mít rozum. Namouduši teď lituju, že jsem neměla aspoň tucet chlapů, abys pochopil, že na tomhle vůbec nezáleží."

„Ne?" Stáhl ji k sobě. „Právě před chvílí jsi mě přesvědčila, že na tom *záleží.* A moc. Musím se ještě hodně učit, má krásko z harému."

Učil se přičinlivě do rána a vlastně celý příští den, kdy do skal pod nimi s hukotem bilo rozbouřené moře. Neuklidnilo se ani nazítří. Seděli na břehu, spokojení a umilovaní, a společně se halili do jediné houně, která je jakžtakž chránila před vichrem.

„Podívám se, co dělá člun," řekl Jindřich, políbil ji a vstal.

„Kam teď poplujeme?" zeptala se Annette a líně se protáhla. „Tady blízko je spousta ostrovů."

Bleskl po ní pohledem. Zkouší mě? Čeká, že teď prostě zmizíme a

budeme se věnovat své lásce?

„Zůstal bych ještě nějaký den tady, než se vrátíme do Neapole," řekl zachmuřeně. „Víš, jaký je můj život. Můžu v něm najít chvíle pro své štěstí, ale úplně ho nezměním."

„To zní velmi mužně," řekla s posměchem. „Proč si myslíš, že bych to tak chtěla?"

„A nechtěla bys?"

„Ne. Ba právě naopak. Chci, aby tvůj život byl taky můj se vším všudy. Líbí se mi to. Už jsem ti to přece řekla."

„Oba jsme si už řekli spoustu lží," usmál se. „Jak můžu vědět, že právě tohle byla pravda?"

„Chtěl bys, aby byla, nebo ne?"

Chci to? Chci ji mít po svém boku, ať se děje cokoli? I tam, kde hrozí smrt? To bývá často.

„Já nevím," řekl pomalu. „Možná by mě to svazovalo. Bojím se o tebe víc než kdy o sebe."

„To nevíš, že dva jsou mnohem víc než dvakrát jeden? A taky víc dokážou. Lhát nepřestaneme, neměj strach. Hned já, až ti před oltářem slíbím poslušnost."

„A co věrnost?" zeptal se zvědavě.

„To taky."

„Nechceš mi být věrná?"

„Nechci ti být ani nevěrná. Ale nikomu třetímu do toho už nic není, nejmíň nějakému knězi. Když budu chtít, můžu být věrná dobrovolně i dobrovolně poslušná. Pro dnešek máš velení. Ale nezapomínej, že já jsem lepší kormidelník, než jsi ty."

„To se může hodit," řekl se smíchem. „Dneska nemáme vlídné moře."

Člun se divoce vzpínal na provaze. Divže jim neuplaval. Bouřilo to i v závětří. Bez ochrany ostrova to bude horší.

„Na co čekáme?" zeptala se. „Chtěl ses vrátit do Neapole, tak se vrátíme."

Kocábka se zmítala na vlnách a chvílemi měnila směr, jak ji napadlo. Měli bychom být i obezřelí, pomyslel si Jindřich. Za tohle mě matka nepochválí. Mohli jsme přece počkat, až se moře uklidní. I kdyby se neuklidnilo řadu dní, vždyť co nám chybělo? Nudit se spolu jistě nebudeme, ale náš život možná nebude moc dlouhý. Mám velení! To zrovna. Kdybych velel doopravdy, teď bychom si leželi v objetí

namísto plavby, která mi moc připomíná tu, než nás zajali piráti. Doufám, že aspoň v zálivu u Neapole nejsou.

Něco křičela. Přisunul se k ní. „Neslyším! Co je?“

„Líbí se ti to?“

Loď udělala znovu krkolomný obrat a voda je postříkala od hlavy až k patě. Na dně loďky to povážlivě čvachtalo.

„Strašně se mi to líbí!“ vykřikl a na okamžik tomu skálopevně věřil. Ano, má drahá, lhát si zřejmě budeme.

Ač tomu nenasvědčovalo vůbec nic, nakonec úspěšně dokormidlovali do přístavu. Vlna je vyhodila na písek takovou silou, až se mu zajiskřilo před očima.

„Honem, vytáhneme bárku dál,“ vykřikla Annette.

Vyskočil za ní a spojenými silami se jim podařilo dostat loď až ke kůlu. Ještě dřív než dotáhl poslední uzel lana, vyskočila mu do náruče. Slaný polibek mu zachutnal. Vichr je porazil.

„Tady ne,“ řekla přísně, jako by upadli jen pro to objetí. „Je tady světlo a maminka se dívá.“

Vstal. Nejistá kolena opravdu nebyla jen z nárazů rozbouřených vln moře. Ať se to hodilo sebemíň, bláznivá touha rostla. Dnes jako včera. Zítra a kdykoli. V zuřícím větru se o sebe opírali a pohoda se z nich linula na sto honů.

Kateřina si ulehčené oddychla při pohledu na spokojenou dvojici. Úzkost ji stravovala už od včera při pohledu na rozbouřené moře. Jestli se nevrátí, ani se nedovím, kdy je pohltilo. Měla jsem jet s nimi, ale tentokrát mě nikdo nepozval. Nevím, jestli ona je pro něj ta pravá, ale pro tu chvíli to je jistě řešení. Nepochybovala, že Jindřich strávil ten čas nečas užitečně a na své zaklení si ani nevzpomněl.

Annette se na ni dívala s vlídnou převahou. Tak ty si představuješ, paní tchyně, že se synáček neožení? Jak kdy. Jistě ne s každou. Možná že ani nebudeš mít radost. Přece jen je to tvůj jediný a milovaný syn. Hradba, kterou kolem něj vztyčila císařovna, se ti nakonec hodila.

Kateřina se srdnatě tvářila, že je vyhlíží jen proto, aby se s nimi podělila o nové poznání.

„To je dobře, že jste zpátky, děti. Je nejvyšší čas vypadnout,“ řekla na uvítanou. „Pokud ovšem nechcete čekat na Klimenta VII. Už se královně ohlásil. Ale neradila bych vám žádné ukvapené rozhodnutí. Na rozdíl od papežů vás čas netísní.“

„*Vás?*“ zeptal se Jindřich. „Co tím myslíš, matko? Ty tady bez

nás chceš zůstat?“

„Ne,“ usmála se. „Jenomže já už vím, kam se poděju.“

„Tady se přece nerozloučíme,“ zasáhla Annette a políbila ji. „Ten velký koráb ještě stojí v přístavu. Odplujeme společně.“

„Kam?“

„To je přece jedno.“ Annette se podívala na Jindřicha. „Že by do Alexandrie? Tam jsme se poznali.“

„Málem v harému. Ale mezi Saracény se mi nechce. Půjdu zjistit, odkud je ta loď. Co říkáš?“ obrátil se ke Kateřině.

„To už je vaše starost, moje ne. Nechci do Alexandrie ani nikam jinam. Já se vracím, Jindřichu. Skončila jsem. Vracím se do Basileje.“ Podívala se na Annettu. „Neboj se, neubytuju se v tvém domě. Respektuju, že ti ho Jindřich dal. Mám manžela a sluší se, abych se konečně nastěhovala k němu. Harti si to zaslouží.“

Loď byla z Marseille. Tak tedy Francie. Rozloučili se až v Chalonu, kde se údolí Saóny obracelo k východu. Jindřich s Annettou zamířili k Paříži.

„Jdi do města sám,“ řekla Annette, když našli malý domek u Vincennes. „Nevím, jestli tu zůstaneme, ale třeba i jeden den chci strávit pohodlněji než v hospodách při cestě. Jdi. Až se vrátíš, čeká tě překvapení.“

„Doufám milé. Ne takové, že tě tu nenajdu. Vyjednám taky svatbu v Notre-Dame.“

Na svatbu úplně zapomněl. To, čeho byla vzrušená Paříž plná, bylo na pováženou. Zašel k Sorbonně a vloudil se dovnitř mezi žáky. Mistři vzrušeně rokovali a ne všichni vypadali spokojeně. Jiné to bylo před královským palácem. Potkával známé tváře a na všech bylo nadšení.

Nenavštívil, jak měl původně v úmyslu, Karla Pátého, ač by ho jistě přijal s poctami. Ne, nezapleťme se, matka má pravdu. Já jsem byl v Římě s Urbanem, Annette v Anagni s kardinály. Všechny je máme jako na dlani. Zajedem k rodinné poradě do Basileje, ale napřed musím do Prahy. Ta zpráva nestrpí odkladu a císař na ni jistě čeká. Je to jen spravedlivé. Francouzský král jeho stanovisko zná. Jemu je francouzské zatím utajeno. To prohlášení vydal teprve dnes Karel, který si dosud říkal *Moudrý*. Názor učenců Sorbonny je ale jiný. Hned ráno vyrazíme.

Ale teď je večer a v pohostinném domku mě čeká překvapení.

Možná ani není tak nečekané, jak ses tvářila.

Vůbec se nemýlil. Když vkročil do domu, seděla na jeho lůžku Šeherezáda. Pohádka, kterou mu vyprávěla, zatímco ještě dlouho bděli, byla o lásce.

O lásce bylo ten den vlastně všechno. Burkhart Mönch seděl právě u oběda, když k němu nenadále vstoupila. A protože u něj odedávna měla velice určitou podobu a jméno, okamžitě poznal, že jde o Lásku.

„Ty jsi se vrátila!“ řekl šťastně. Nikdy v to nedoufal. Nerad a hořce se připravoval na osamělé stáří. „Viděla jsi někde Jindřicha?“

„O toho se už stará někdo jiný.“ Usmála se. Smutně a moudře. „Tak je to správné, Harti. Mládí patří k mládí a stáří...“

„Přece nejsi stará,“ okřikl ji. „Jen se na sebe podívej. Jsem starší o...“

„Ticho.“ Položila mu něžně ruku na rty. „Už jsem se na sebe vynadívala, můj drahý. Dost na to, abych věděla, že ženy stárnou rychleji. Nemáme tolik času, abych ještě mohla váhat s tím, splatit svůj dluh.“

„Nejsi mi dlužná,“ řekl tiše a políbil jí ruku. „Byl jsem s tebou šťastný, jen jsi mi někdy chyběla. Když Jindřich vyrůstal, nějak jsem si zvykl, že jsi se mnou. A ty dva roky s Annettou...“

Odmlčel se. Otevřenými dveřmi viděl, jak pacholci nosí její zavazadla nahoru. Zachytla jeho pohled.

„Vadí ti to?“ zeptala se. „Přece jsme manželé. Smím bydlet u tebe.“

„Ne, to mi vůbec nevadí, ale...“ Zakoktal se. „Dosud nikdy...“

„Nemám kde bydlet,“ řekla prostě. „Vyženeš mě? Jindřich prodal náš dům.“

„Cože?“

„Vyměnil ho za pirátský poklad.“

„Přece jen přišel k rozumu!“ vykřikl Harti. „Hned jsem věděl, že ta malá je pro něj jak stvořená. Kdy přijedou?“

„Nevím. Annette mi slíbila, že budou-li mít děti, vychová je v domě, kde Jindřich vyrůstal.“

„No a?“

„Ještě je nemají, miláčku,“ řekla s úsměvem. „Nespěchej na ně. Mám.pocit, že i já mám na vnoučata čas.“

„Ale já...,“ namítl.

„Ty už máš dokonce pravnuky, není žádný spěch. A oni by si ještě měli užít světa. Pak, až se usadí...“ Vzdychla. „Budou každý sám. Já pochybuju, že Jindřich bude sedět doma.

Ostatně kdoví. Možná ani ona nebude. Ale domov jejich dětí bude tady. U nás.“

Závan lásky nesměle doplul i nad Pražský hrad, ale jeho dech byl sychravý. Tentokrát nepomáhalo dvanáct misek zlata ani rozedraná chodidla. Čas k plnění slibů nenastával. Dny plynuly a v císařské ložnici bylo stále hůř.

Eliška seděla u Karlova lože nocí i dnem a srdce jí svírala strašná úzkost. Den za dnem s hrůzou sledovala v propadající se tváři, jak život uniká. Rok smrti. Sám ho tak nazýval. Na synáčkovi není dost. Není dost na mrtvých v jeho milované Paříži ani touženém Římě. Císař, pán světa. Karel, můj muž.

Její tvář se vznášela před očima obluzenýma horečkou. Snad bych měl bojovat, napadalo ho v těch chvílích, ale okamžitě zase zmalátněl. Nechce se mi. Už nemám sílu vzdorovat. Zvolna se vzdaluji, obklopen láskou. Co si přát víc. Věci tohoto světa už ke mně doléhají jenom ozvěnou a vlastně ani nevím, není-li to sen. Všechno je daleko a ztrácí důležitost.

Jednu chvíli se mi zdálo, jako by přijel i Eliščin rytíř. To je dobře. Vždycky ji ochrání před nejhorším žalem, když obchází smrt. Jako by přijel z Paříže. Sen. Noční můra.

Ne, to se mi asi skutečně jen zdálo. Můj francouzský synovec přece není šílený. Nemohl se vyslovit pro papeže, který utekl z Říma, ať se mu to hodí sebevíc. Říkají mu přece *Moudrý*. Či už není? Nevím, jak ho poznamenala Janina smrt.

Avignon. To není totéž jako kdysi. Papežové, i ti v Avignonu, vždycky měli v Římě kuriální úředníky a legáty, jmenovali senátory a podíleli se na správě, protože papež je přece římským biskupem. Ale Robert ze Ženevy? V Římě mu nepatří vůbec nic, jen hluboká nenávist Města.

Už ani nečekám na Konrádův návrat. Všechno je vzdálené. Už nechci poslouchat nic o papežích. Brzy, už brzy se dovím, jak Bůh posoudil jejich při. Nerad ji zanechávám Václavovi, ale já už ji řešit nebudu. Je tady pro pozemšťana vůbec co k řešení? Ani nechci. Jsem unavený. Odcházím a na konci své cesty vidím světlo.

Eliščin hlas mě táhne zpět. V té chvíli ji miluju jako nikdy, ale už nechci. Její pláč zaniká kdesi hluboko v nedohlednu. Jiný, stříbrný hlas naléhavě zve mou duši výš.

Poslechni, duše má. Neobracej se zpět.

Vydej se na svou pouť mezi hvězdy.

Dotkni se konečně nebe.

ZEMĚ ČESKE KORUNY ZA KARLA IV.

